Jules Verne

Naufragiații de pe JONATHAN

Jules Verne

Naufragiații de pe „Jonathan”

PARTEA ÎNTÂI

I. Guanacul

Un animal grațios, cu gâtul lung elegant arcuit, cu crupa plină, picioare nervoase, lungi şi subțiri, părul roşcat bălțat cu alb, cu coadă scurtă, egretă stufoasă de păr. Numele lui localnic: *guanaco{1}*. Văzute de departe, rumegătoarele acestea dau deseori iluzia că ar fi cai cu călăreți în spate, şi mulți călători s-au lăsat înşelați de aparența aceasta, luând drept o ceată de călăreți câte una dintre turmele lor învălmăşite în galop năvalnic la orizont.

Unică ființă vie vizibilă în regiunea aceea pustie, guanacul de care este vorba în rândurile de față, se opri pe creasta unei coline pierdute în mijlocul unei prerii întinse în care trestiile fâşâiau zgomotos, tremurându-şi vârfurile ascuțite deasupra tufelor de mărăciniş. Cu botul în vânt, aspira adierile uşoare ale unui vântuleț din est.

Câmpia era brăzdată ici şi colo de râpele formate de ploile furtunoase care scrijeliseră pretutindeni solul moale. Adăpostit de una dintre adâncăturile acestea, la o mică depărtare de colină, un indian se apropia neobservat de guanacul nostru. Aproape gol, acoperit doar cu câteva petece de blană, înainta pe tăcute, târându-se pe iarbă în aşa fel ca să nu sperie vânatul pe care îl ochise. Cu toate acestea însă, animalul simțea apropierea primejdiei şi începuse să dea semne de nelinişte.

Deodată, un lasou se auzi şuierând prin aer. Țintită asupra animalului, fâşia subțire de piele nu-şi atinse obiectivul; alunecă pe crupă şi căzu jos. Lovitura dăduse greş. Guanacul o rupse la fugă. Când indianul ajunse în vârful colinei, vânatul dispăruse în tufişurile din apropiere.

Dar dacă guanacul era în afară de orice primejdie, nu tot aşa stăteau lucrurile şi cu omul.

După ce strânse lasoul, al cărui capăt era prins la cingătoare, indianul se pregătea tocmai să coboare, când un răget furios izbucni la câțiva paşi de el şi în aceeaşi clipă o fiară se repezi asupra lui.

Era un jaguar uriaş, cu blana cenuşie bălțată cu negru. Indianul ştia cât de feroce este animalul acesta, capabil să-l sfâşie dintr-o singură muşcătură. Făcu un salt înapoi. Spre nenorocul lui însă, se împiedecă de o piatră şi căzu. Încercă să se apere cu un fel de cuțit făcut dintr-un os de focă, foarte

ascuțit, pe care reuşise să şi-l tragă de la brâu. O clipă crezu chiar că are să se poată ridica pentru a susține lupta în condiții mai favorabile. Dar nu avu timp. Uşor rănit, jaguarul turba de furie, şi sărmanul indian, trântit la pământ şi sfâşiat de ghearele fiarei, părea iremediabil pierdut.

Chiar în clipa aceea însă, răsună pocnetul scurt a unei carabine şi jaguarul se prăbuşi fulgerat, cu inima străpunsă de glonte.

La o sută de paşi de acolo, un norişor alburiu se destrăma printre stâncile falezei. Pe una dintre stâncile acestea sta în picioare un om cu carabina la ochi.

Cu trăsături ariene foarte pronunțate, bărbatul acesta nu era compatriot cu rănitul. Nu avea pielea negricioasă, cu toate că era foarte bronzat, nici nasul turtit, nici pomeții ieşiți în afară, şi nici ochii mici care caracterizează rasa indigenă. Dimpotrivă, figura îi era inteligentă, şi fruntea lui înaltă era cutată de o mulțime de încrețituri, proprii oamenilor obişnuiți să gândească. Părul, tuns scurt, era aproape cărunt. Cu toate acestea, nu părea să aibă mai mult de patruzeci patruzeci şi cinci de ani. Era înalt şi părea înzestrat cu o putere de atlet, o constituție viguroasă şi o sănătate de fier. Din chipul energic şi grav, ca şi din toată făptura lui, respira un aer de mândrie, o trufie cu totul diferită de orgolioasa vanitate a proştilor, lucru care îi dădea o adevărată noblețe în atitudine şi gesturi.

Când îşi dădu seama că nu mai era nevoie să tragă încă odată, noul venit lăsă carabina în jos, o dezarmă, o luă la subțioară şi se întoarse cu fața spre sud.

Îndirecția aceea se întindea țărmul larg al oceanului. Aplecându-se spre poalele falezei, omul nostru strigă: „Caroly!...” şi adăugă două sau trei cuvinte într-o limbă aspră şi guturală.

Câteva minute mai târziu, printr-o crăpătură a falezei, apăru un adolescent de vreo şaptesprezece ani, urmat de aproape de un bărbat în puterea vârstei. Judecând după aspectul lor fizic, cu totul deosebit de cel al albului, amândoi păreau a fi indieni. Cel mai în vârstă era bine făcut, cu umerii largi, pieptul bombat, capul mare pe un gât puternic, avea pielea aproape neagră, părul ca abanosul, ochii vii şi barba foarte rară, formată doar din câteva fire răzlețe.

Caracterele animalității, însă o brutalitate blândă şi mângâietoare, se luptau pe chipul lui cu cele ale umanității; îl puteai compara mai degrabă cu un câine bun şi credincios

decât în mod paradoxal cu o fiară sălbatică. Dealtfel, graba şi supunerea cu care răspundea chemării stăpânului său nu era alta decât cea a unuia dintre acei curajoşi câini Terra-Nova, care sunt pentru om mai mult un prieten decât un tovarăşservitor.

Cât despre băiat, fiul lui, probabil, un tânăr cu corpul suplu ca de şarpe şi complet gol, el părea superior tatălui său din punct de vedere intelectual.

Fruntea lui mai largă, ochii plini de foc exprimau inteligență şi ceva mai mult cinste şi sinceritate.

Ajunşi sus pe colină, după câteva cuvinte schimbate în limba localnică, grai caracterizat printr-o aspirare scurtă a jumătății majorității cuvintelor, cei trei oameni se îndreptară spre rănitul care zăcea întins lângă jaguarul mort.

Nefericitulîşi pierduse cunoştința. Din pieptul sfâşiat de fiară, sângele curgea în şiroaie. Cu toate acestea, simțind mâinile care îl atingeau, deschise ochii.

Când îi văzu pe cei care îi veneau în ajutor, privirea i se lumină de o licărire slabă de bucurie şi pe buzele lui palide apăru un zâmbet când murmură:

— Kavger!...

Kavgerul, nume care în limba indigenă înseamnă prieten, binefăcător, salvator, şi care evident că era al albului, făcu un semn afirmativ.

În timp ce el dădea primele îngrijiri rănitului, Caroly coborî din nou prin crăpătura falezei, pentru ca să se reîntoarcă peste puțin timp cu un săculeț în care se afla o trusăşi câteva sticluțe pline cu sucul anumitor plante din ținut. Apoi, în timp ce indianul ținea pe genunchi capul rănitului, căruia îi descoperiseră bustul, Kavgerul spălă rănile şi şterse sângele. Apropie pe urmă marginile rănilor şi le acoperi cu tampoane de scamă îmbibată cu conținutul uneia dintre sticluțe, şi, desfăcându-şi cingătoarea de lână, o înfăşură în jurul corpului indigenului în aşa fel, ca să mențină strâns pansamentul.

Profitând de faptul că rănitul deschisese iarăşi ochii, Caroly întrebă:

— Unde este tribul tău?

— Colo... acolo... murmură indigenul, arătând cu mâna spre est.

— Trebuie să fie tabăra aceea pe care am zărit-o ieri noapte pe malul canalului, la opt sau zece mile de aici, zise Kavgerul.

Caroly făcu un semn afirmativ cu capul. Kavgerul reluă:

— Tu şi cu Halg o să luaţi pe braţe rănitul şi o să-l culcaţi în barcă. Mai mult nu putem face pentru el.

Caroly şi fiul lui se apucară imediat de treabă. Luară rănitul pe braţe şi coborâră spre ţărm. Unul dintre ei urma să se reîntoarcă apoi, pentru a lua jaguarul; blana acestuia era foarte căutată de negustorii străini.

În timp ce tovarăşii săi se ocupau cu cele spuse mai sus, Kavgerul se depărta puţin şi se urcă pe una dintre stâncile care dantelau faleza. De acolo, privirea lui îmbrăţişa, rând pe rând, toate punctele orizontului.

La picioarele lui se întindea până departe un litoral desenat capricios, formând limita nordică a unui canal larg de câteva leghe[2]. Ţărmul de apus, tăiat cât se vedea cu ochii de sumedenie de ape curgătoare, se pierdea în depărtare, acolo unde numeroase insule şi insuliţe păreau norişori de aburi lipiţi pe linia orizontului.Extremităţilecanaluluirămâneau invizibile, dincolo de linia aceasta, spre est, cât şi spre vest.

Spre nord, se întindeau prerii nesfârşite şi câmpii brăzdate de numeroase cursuri de apă care se vărsau în ocean, fie în torente năvalnice, fie în cascade zgomotoase. Pe suprafaţa acestor imense prerii se ridicau din loc în loc insuliţe de verdeaţă, păduri dese în care ai fi căutat zadarnic să descoperi vreun sat şi ale căror creste se împurpurau de razele soarelui, atunci în asfinţit. Mai departe se profilau la orizont vârfurile semeţe ale unui lanţ de munţi strălucind sub albeaţa scânteietoare a gheţarilor.

Spre est, relieful se accentua şi mai mult. Faleza se ridica în etaje succesive, înălţându-se în cele din urmă, brusc, în creste ascuţite care se pierdeau în înaltul cerului.

Regiunea părea absolut pustie; canalul, la fel. Nici o vietate, nici un vas pe întinsul luciu al apei. Cât vedeai cu ochii, nici din insulele de la sud, nici de pe tot întinsul litoralului nu se înălţa vreun firişor de fum care să trădeze existenţa unor făpturi omeneşti prin părţile acelea.

Atmosfera era plină de acea melancolie care precede imediat crepusculul. Păsările străbăteau văzduhul în stoluri gălăgioase, căutându-şi culcuşuri pentru noapte.

În picioare pe stânca pe care se urcase, cu braţele încrucişate, Kavgerul păstra o imobilitate de statuie. Chipul îi era însă scăldat în lumina unui extaz aproape fanatic şi ochii îi străluceau de un entuziasm sfânt în timp ce privea acea

magnifică întindere de apă şi pământ, ultimă părticică de pe glob care nu aparţinea nimănui, cea din urmă ţărişoară neîncovoiată sub jugul legilor.

Rămase mult timp astfel, scăldat în lumină şi mângâiat de adierea vântului, apoi desfăcu braţele, le întinse spre orizontul larg din faţa lui, şi un suspin adânc îi umflă pieptul. Atunci, în timp ce privirea lui părea că înfruntă cerul şi străbate cu mândrie pământul, scoase un strigăt care cuprindea în el toată pofta lui sălbatică de libertate absolută, fără limită.

Strigătul lui era cel al anarhiştilor din toate ţările, era celebra formulă, aşa de caracteristică, în care în patru cuvinte se cuprinde toată doctrina acestei secte redutabile.

— Nici Dumnezeu, nici stăpân!... strigă el cu voce puternică, în timp ce, cu corpul pe jumătate plecat deasupra valurilor, pe marginea falezei, părea că mătură, cu un gest larg, întreg orizontul imens.

II. O existenţă misterioasă

Sub numele de Magellania, geografii indică sumedenia de insule şi insuliţe grupate la capătul de sud al continentului sud-american, între Atlantic şi Pacific. Ţinuturile cele mai de miazăzi ale acestui continent, adică teritoriul patagon, prelungit prin cele două peninsule întinse, Roi Guillaume şi Brunswick, se termină cu unul dintre capurile acesteia din urmă, Capul Froward. Restul, adică grupul de insule de dincolo de strâmtoarea Magellan, formează regiunea căreia i s-a dat, pe bună dreptate, numele ilustrului navigator portughez din secolul al XVI-lea.

Consecinţa acestei aşezări geografice este că, până în 1881, regiunea din Lumea Nouă de care vorbim nu făcea parte din nici un stat civilizat, nici chiar din cele imediat vecine, Chile şi Argentina, care îşi disputau pe atunci pampasurile Patagoniei[3]. Magellania nu aparţinea nimănui, şi coloniile fondate acolo îşi păstrau toată independenţa.

Şi, cu toate acestea, are o suprafaţă destul de însemnată; pe o întindere de cincizeci de mii de kilometri cuprinde, pe lângă un mare număr de insule de mai mică importanţă, Ţara de Foc, Ţara Deznădejdii, insulele Clarence, Hoste, Navarin, plus Arhipelagul Capului Horn, format la rându-i din insulele Grevy, Wollaston, Freycinet, Hermitte,

Herschell, şi insulițele şi recifurile prin care se termină enormul continent american.

Dintre diferitele regiuni ale Magellaniei, Țara de Foc este cea mai întinsă. La nord şi la vest, insula aceasta se termină printr-un litoral foarte întortocheat, începând de la promontoriul Espiritu Santo până la Magdalena Sound. După ce proiectează spre vest o peninsulă dominată de dealul Sarmiento, se prelungeşte spre sud-est, prin capul San Diego, printrun fel de sfinx ghemuit, cu coada înmuiată în apele strâmtorii Lemaire.

În insula aceasta s-au petrecut faptele pe care le vom povesti. Canalul pe care îl avea în față Kavgerul în timpul extaticei lui meditații este canalul Beagle, care se află la sud de Țara de Foc şi al cărui țărm opus este format de insulele Gordon, Hoste, Navarin şi Pieton. Ceva mai la sud sunt împrăştiate insulele capriciosului arhipelag al Capului Horn.

Cu aproape zece ani înainte de ziua aleasă ca punct de plecare al povestirii de față în 1870 adică cel pe care indienii aveau să-l numească mai târziu Kavger apăruse pentru prima oară pe litoralul fuegian. Cum venise? Fără îndoială că pe unul dintre numeroasele vase cu pânze sau aburi care circulă prin întortocheatul labirint maritim al Magellaniei şi al insulelor care o prelungesc în largul oceanului Pacific, făcând cu indigenii comerț de blănuri şi piei.

Prezența străinului acesta se putea deci explica uşor; însă, cât priveşte numele, naționalitatea lui, chestiunea nu mai părea aşa uşor de rezolvat.

Nu se ştia nimic despre el. Dealtfel, trebuie să adăugăm, nimeni nu încercase să obțină informații în privința aceasta. Cine avea calitatea să-l întrebe lucruri de felul acesta într-o țară unde nu exista nici o autoritate? Nu era într-unul din acele state organizate în care poliția se interesează de trecutul oamenilor şi unde este imposibil ca un om să rămână mult timp necunoscut. Aici, nimeni nu era depozitarul vreunor puteri oarecare şi se putea trăi în afară de orice obiceiuri sau legi, în cea mai desăvârşită libertate.

În primii lui doi ani de şedere pe insulă, Kavgerul nu căută să se stabilească într-un anumit loc. Străbătând ținutul în lung şi lat, se puse în legătură cu indigenii, evitând însă totdeauna rarele factorerii[4] exploatate ici şi colo de colonişti de rasă albă. Şi, dacă uneori intra în legătură cu vreuna dintre corăbiile care acostau într-un port din arhipelag, nu făcea lucrul acesta decât prin intermediul unui

fuegian şi numai atunci când avea nevoie să-şi reînnoiască rezervele de muniţii şi de substanţe farmaceutice. Cumpărăturile acestea le plătea fie prin schimburi cu produse locale, fie cu bani gheaţă, de care nu părea să ducă lipsă.

Restul timpului şi-l petrecea în lungi peregrinări din trib în trib şi din tabără în tabără. Trăia, la fel cu indigenii, din vânătoare şi pescuit, colindând mereu ţinutul, îngrijind bolnavii, ajutând văduvele şi orfanii, adorat de oamenii aceştia simpli care, în scurt timp, îi decernară frumosul nume sub care era cunoscut acum de la un capăt la celălalt al arhipelagului.

Nu încăpea nici o îndoială: Kavgerul era un om foarte instruit şi părea să fi studiat în special medicina. Cunoştea şi o mulţime de limbi, astfel că francezii, englezii, spaniolii, germanii şi norvegienii care îl întâlneau în trecere prin aceste ţinuturi îndepărtate îl puteau lua drept compatriot de-al lor. Poliglot, enigmaticul nostru personaj îşi îmbogăţi, în scurt timp, bagajul lingvistic cu yaghonul; vorbea în mod curent idiomul acesta, care este cel mai folosit în Magellania şi de care s-au servit până şi misionarii pentru a traduce câteva pasaje din Biblie.

Departe de a fi nelocuibilă, aşa cum se crede de obicei, Magellania se înfăţişează cu totul altfel decât au descris-o primii exploratori sosiţi în ţinut. Ar fi exagerat, fireşte, să o considerăm un paradis terestru, şi suntem primii care să recunoaştem că ar fi de prost gust să negăm că extremitatea de sud, Capul Horn, nu are o reputaţie foarte proastă, prin furtunile care bântuie pe acolo cu o furie fără margini. Dar sunt atâtea alte ţări cu un climat mai aspru şi care totuşi hrănesc populaţii mult mai dese! Dacă climatul este ceva cam prea umed, arhipelagul acesta se bucură, în schimb, datorită oceanului care îl înconjoară, de o temperatură perfect regulată, aşa că nu are de suferit de pe urma unor geruri ca în Rusia, Suedia şi Norvegia. Media termometrică nu coboară niciodată sub cinci grade Celsius, şi nici nu se ridică peste cincisprezece.

În lipsa observaţiilor meteorologice, însuşi aspectul insulelor te oprea să faci aprecieri prea pesimiste. Vegetaţia atinge o amploare nebănuită şi imensele păşuni de aici ar putea hrăni nenumărate turme de vite. Cu siguranţă că s-ar aclimatiza uşor şi oricare dintre vegetalele noastre comestibile începând cu grâul, care ar creşte de minune.

Şi, cu toate acestea, regiunea este aproape nelocuită. Populaţia se compune numai dintr-un mic număr de indieni, cunoscuţi sub numele de fuegieni sau peşerezi, adevăraţi sălbatici de pe ultima treaptă a umanităţii, trăind o viaţă rătăcitoare şi mizerabilă prin pustietăţile acestea întinse

Cu mult timp înainte de a începe povestirea de faţă, Chile păru că dă oarecare atenţie regiunilor acestora necunoscute, fondând staţiunea Punta-Arenas pe ţărmul strâmtorii Magellan. Se oprise însă aici; şi, cu toate că această colonie prospera, nu mai făcuse nici o altă încercare de a pune piciorul în arhipelagul magellanic propriu-zis.

Ce evenimente îl aduseseră pe Kavger în ţinutul acesta necunoscut? Mister; însă unul pe care strigătul scos din vârful falezei sfidare adresată cerului şi pasionată mulţumire pământului îl lămurea într-o oarecare măsură.

„Nici Dumnezeu, nici stăpân!" este formula clasică a anarhiştilor. S-ar putea presupune deci căşi Kavgerul făcea parte din secta aceasta eteroclită de criminali şi exaltaţi. Primii, roşi de invidie şi ură, gata oricând să comită violenţe şi asasinate; ultimii, adevăraţi poeţi care visează o omenire himerică, în care răul să fie stârpit pentru totdeauna, prin suprimarea legilor menite să-l combată.

Din ce grup făcea parte Kavgerul? Era unul dintre apologiştii acţiunii directe şi ai propagandei prin fapte, unul dintre indivizii aceia care, respinşi rând pe rând de toate naţiunile, nu-şi mai putuse găsi alt refugiu decât în capătul acesta de lume nelocuibil?

O astfel de ipoteză nu s-ar fi potrivit deloc cu bunătatea lui, de care dăduse de atâtea ori dovadă de când sosise în arhipelagul magellanic. Un om care nu precupeţea nimic din ceea ce îi sta în putere pentru a veni în ajutorul unei fiinţe omeneşti nu se putea să fi fost însufleţit vreodată de gânduri de distrugere. Era anarhist, odată ce o declara el însuşi, dar nu putea face parte decât din tagma visătorilor şi nu din aceea a profesioniştilorbombeişicuţitului Şidacă presupunerea aceasta era adevărată, atunci exilul lui nu putea fi decât consecinţa unei drame sufleteşti, nu pedeapsa dictată de o voinţă străină. Probabil că, îmbătat de visul lui, nu putuse suporta legile strâmte, care, în lumea civilizată, îi apasă pe oameni din leagăn până în mormânt; trăise o clipă când i se păruse de nerespirat aerul din acea pădure de legi numeroase prin care oamenii cumpără, cu preţul libertăţii lor, puţin confort şi siguranţă. Şi cum caracterul lui îi

interzicea impunerea prin forță a ideilor, nu putuse face altceva decât să plece în căutarea unei țări în care să nu existe sclavie. Aşa se explică, probabil, că, în cele din urmă, ajunsese în Magellania, singurul colț de pe glob în care domnea încă libertatea absolută.

În primii doi ani de la sosire, Kavgerul a rămas în insula cea mare în care debarcase. În acest timp, încrederea pe care o inspira indigenilor îi sporiră faima, mereu crescândă, asupra triburilor lor. Veneau să-l consulte până şi din cele mai îndepărtate insule. Kavgerul nu refuza nimănui sfaturile şi îngrijirile de care ar fi avut nevoie şi pe care era el în măsură să le dea. De multe ori chiar, în unele împrejurări grave, când se ivea vreo epidemie, îşi risca fără şovăială viața pentru a combate flagelul. În scurt timp, faima lui se răspândi în tot ținutul. Trecu dincolo de strâmtoarea Magellan. Se aflase că un străin stabilit în Țara de Foc primise de la indigenii recunoscători titlul de Kavger şi fu poftit de câteva ori la Punta-Arenas. Răspunsul fusese totdeauna un refuz, asupra căruia nu-l putuse face să revină nici una dintre stăruințele depuse. Părea că nu voia cu nici un preț să mai pună piciorul într-o țară în care nu exista libertate.

Pe la sfârşitul celui de-al doilea an, se produce însă un incident ale cărui consecințe aveau să influențeze enorm viața lui de mai târziu.

Dacă misteriosul Kavger stăruia în încăpățânarea lui de a nu călca în colonia chiliană de la PuntaArenas, situată în Patagonia, patagonezii nu se jenează să invadeze din când în când teritoriul magellanic. Debarcând cu caii lor pe țărmul sudic al strâmtorii, întreprind lungi turnee *raiduri*, cum se spune în America, de la un capăt la altul al Țării de Foc. Atacă şi jefuiesc localnicii şi le răpesc copiii, pe care îi duc ca sclavi la triburile patagone.

Între patagonezi sau şnelți şi fuegieni există unele diferențe etnice destul de accentuate din punct de vedere al rasei şi al obiceiurilor, primii fiind mult mai de temut decât ultimii. Aceştia trăiesc din pescuit şi nu sunt grupați decât în familii, în timp ce ceilalți sunt vânători şi formează triburi compacte sub autoritatea unui şef. Pe de altă parte, statura fuegienilor este ceva mai mică decât a vecinilor lor de pe continent. Se caracterizează prin capul mare şi pătrat, prin pomeții proeminenți ai obrajilor, prin sprâncenele rare şi craniul lor plat. Sunt, în general, nişte biete ființe

degenerate, cu toate că rasa lor este departe de a se stinge, căci numărul copiilor este considerabil, la fel ca şi al câinilor, care viermuiesc în jurul taberelor.

Cât despre patagonezi, ei sunt înalţi, viguroşi şi bine proporţionaţi. Lipsiţi de barbă, îşi lasă părul lung să atârne pe umeri, prinzându-l pe frunte într-o fâşie lată de piele. Faţa lor măslinie este ceva mai lată în regiunea maxilarelor şi a bărbiei decât sus, la tâmple; ochii sunt puţini cam oblici, ca la tipul mongol; nasul lat, turtit. Călăreţi îndrăzneţi şi neobosiţi, au nevoie de spaţiu, de păşuni imense pentru caii lor şi mai neobosiţi, cât şi de terenuri de vânătoare.

Kavgerul îi întâlnise deseori în decursul incursiunilor lor prin Ţara de Foc, dar nu intrase niciodată în legături mai apropiate cu vandalii aceştia, pe care nici guvernele din Chile şi Argentina nu-i pot domoli.

Abia în noiembrie 1872 fu nevoit să intervină împotriva lor şi în favoarea peşerezilor din Golful-fărărost.

Golful aceasta, situată pe coasta de vest a Fuegiei, în apropiere de strâmtoarea Magellan, formează o adâncitură tăiată aproape exact în faţa teritoriului în care Sarmiento îşi ridicase acea colonie de sinistră amintire, Port-Famine.

Debarcând pe ţărmul sudic al Băii-fără-rost, o ceată de şnelţi atacase o tabără a yacanaşilor, care nu cuprindea mai mult de douăzeci de familii. Superioritatea numerică era de partea atacanţilor, care erau, în acelaşi timp, şi mai puternici, şi mai bine înarmaţi decât indigenii.

Aceştia încercară totuşi să lupte, sub comanda unui indian canoe care tocmai sosise în tabără cu piroga lui. Omul acesta se numea Caroly şi se îndeletnicea cu meseria de pilot, călăuzind vasele de mărfuri care se aventurau pe canalul Beagle şi printre insulele arhipelagului Capului Horn.

Caroly organiză rezistenţa şi, ajutat de yacanaşi, încercă să-i respingă pe asediatori. Din nefericire, lupta era prea inegală. Peşerezii nu puteau opune o împotrivire serioasă. Tabăra fu invadată, colibele fură dărâmate, sângele curse din belşug. Indigenii se împrăştiară în toate părţile. În timpul luptei, fiul lui Caroly, Halg, în vârstă de nouă ani pe atunci, rămăsese în pirogă, aşteptându-şi părintele, când doi patagonezi se repeziră asupra lui.

Dacă băiatul s-ar fi depărtat de ţărm, ar fi fost la adăpost de orice atac; rămăsese însă pe loc, fiindcă se gândea la tatăl lui, care ar fi putut avea şi el nevoie la un moment dat de

refugiul sigur pe care îl oferea piroga.

Unul dintre şnelți sări în luntre şi puse mâna pe băiat. În aceeaşi clipă, Caroly fugea din tabăra căzută în mâinile agresorilor. Alergă în ajutorul fiului său, răpit de şnelți. O săgeată, slobozită din arcul unuia dintre patagonezi, îi şuieră pe la ureche, fără să-l atingă, şi aproape în acelaşi timp răsună pocnetul unei arme. Lovit mortal, patagonezul care ducea copilul se prăbuşi la pământ, în timp ce tovarăşul lui o luă la fugă.

Focul de puşcă fusese tras de un om de rasă albă, pe care întâmplarea îl adusese la locul bătăliei. Omul acesta era Kavgerul.

Nu era timp de stat pe gânduri: piroga fu împinsă repede în larg, tocmai se depărtase cu câțiva zeci de metri, când patagonezii o acoperiră cu un nor de săgeți, dintre care una îl atinse pe Halg în umăr.

Cum rana aceasta prezenta oarecare gravitate, Kavgerul nu-şi putea părăsi tovarăşii, atât timp cât credea că îngrijirile lui puteau fi necesare. Rămase deci în pirogăşi străbătu canalul Beagle, până când ambarcațiunea se opri într-un golfuleț mic, bine adăpostit, din Insula Nouă, unde îşi avea locuința Caroly.

Când debarcară, indianul îl rugă pe Kavger să-l urmeze.

— Colo este casa mea, zise el; aici locuiesc eu cu fiul meu. Dacă nu vrei să stai decât câteva zile, vei fi binevenit, şi piroga mea te va duce apoi pe țărmul celălalt al canalului. Dacă vrei să rămâi aici pentru totdeauna, locuința mea va fi a ta şi eu voi fi servitorul tău.

Din ziua aceea, Kavgerul nu mai plecă din Insula Nouă. Datorită priceperii lui, coliba indianului canoe devenise mai confortabilă şi Caroly putu în scurt timp să-şi exercite meseria de pilot în cele mai bune condiții. Fragila lui pirogă fu înlocuită cu o barcă mai solidă, *Wel-Kiej*, în care fusese depus omul rănit de jaguar.

Însă noua existență pe care o ducea nu-l abătu pe Kavger de la opera lui umanitară. Continuă să viziteze familiile indigene şi să alerge oriunde era de făcut un serviciu sau de vindecat o durere.

Se scurseră astfel câțiva ani şi se părea că Kavgerul va continua, până la sfârşitul ei, viața aceasta slobodă într-o țară liberă, când un eveniment neprevăzut îi schimbă în întregime cursul.

III. Sfârşitul unei ţări libere

InsulaNouă este situată la intrarea de est a Canalului Beagle. Lungă de opt kilometri, largă de patru, fâşia aceasta de pământ are forma unui pentagon neregulat. Pădurile nu lipsesc, în special cele de fag, frasini şi cipri de înălțime mijlocie. În zonele mai adăpostite, solul era minunat pentru cultura cerealelor şi a legumelor, în zonele unde pătura de humus era prea subțire, natura semănase broderii frumoase de licheni, muşchi şi lycopode.

Pe insula aceasta, în dosul unei faleze înalte, locuia de vreo zece ani indianul Caroly. Şi nici nu ar fi putut alege un loc mai favorabil îndeletnicirii lui. Toate corăbiile care ieşeau din strâmtoarea Lemaire treceau pe lângă Insula Nouă şi aveau absolută nevoie de un pilot dacă voiau să se aventureze pe diversele canale ale arhipelagului.

Vasele acestea se iveau însă destul de rar prin paraginile magellanice, şi numărul lor restrâns nu era suficient pentru a asigura existența lui Caroly şi a fiului său. Aşa că indianul se ocupa în restul timpului cu pescuitul şi vânătoarea, reuşind să-şi procure în felul acesta obiectele de schimb care îi asigurau tot ce îi era necesar.

Natural, insula aceea, de dimensiuni foarte reduse, nu putea oferi prea mari posibilități cinegetice; în schimb, în vecinătatea ei sunt alte insule ceva mai mari: Navarin, Hoste, Wollaston, Dawson, fără să mai punem la socoteală Țara de Foc, cu şesurile şi pădurile ei imense, din care nu lipsesc nici rumegătoarele, nici fiarele sălbatice.

Timp îndelungat, Caroly nu avusese drept locuință decât o grotă naturală săpată în granit, o locuință

preferabilă, dealtfel, bordeielor yacanaşilor. De la sosirea Kavgerului însă, grota fusese înlocuită cu o casă construită cu materiale pe care insula le oferea din belşug.

Aici se reîntoarse Kavgerul cu tovarăşii săi, după acea excursie în Țara de Foc, călătorie al cărei episod a format primele rânduri ale acestei povestiri. Mai înainte însă, *Wel-Kiej* se îndreptase spre tabăra indianului rănit. Tabăra aceasta se afla pe țărmul de răsărit al Canalului Beagle. În jurul colibelor grupate capricios pe malul unui râuleț se hârjonea o haită întreagă de câini, care salutară cu lătrăturile lor sosirea bărcii. În apropiere păşteau doi cai piperniciți. Firişoarele albăstrui de fum se ridicau deasupra acoperişului

câtorva colibe.

De îndată ce *Wel-Kiej-ul* fu semnalat, apărură pe țărm vreo şaizeci de bărbați şi femei, urmați de o droaie de copii goi. Când Kavgerul sări pe uscat, toți se grăbiră în întâmpinarea lui. Felul cum îl primeau aceşti sărmani indieni dovedea marea recunoştință pentru toate serviciile primite de la el. Kavgerul îi asculta în linişte pe toți. Mamele îl duseră lângă copiii lor bolnavi, mulțumindu-i cu efuziune, pe jumătate liniştite de prezența lui.

Intră în cele din urmă într-una din colibe, din care ieşi aproape imediat, însoțit de două femei, una în vârstă, cealaltă mai tânără, ținând de mână un copil. Erau mama, soția şi fiul indianului rănit de jaguar şi mort pe drum, cu toate îngrijirile care îi fuseseră date.

Cadavrul lui fu depus pe țărm şi fu înconjurat de toți indigenii din tabără. Kavgerul povesti atunci împrejurările în care murise defunctul, apoi se urcă în barcă şi plecă, lăsând cu generozitate văduvei pielea jaguarului, care reprezenta o valoare imensă pentru aceste sărmane creaturi omeneşti.

Odată cu apropierea iernii, care se şi anunțase, viața îşi reluă cursul obişnuit în casa din Insula Nouă: sosiră câțiva negustori falklandezi pentru cumpărarea blănurilor, din care Kavgerul şi tovarăşii lui aveau deja un depozit respectabil şi pe care le vândură cât se poate de avantajos, completându-şi proviziile şi munițiile necesare în perioada de timp nefavorabil dintre iunie şi septembrie.

În ultima zi a lunii mai, Caroly fu solicitat de o corabie care avea nevoie de serviciile lui, aşa că Halg şi Kavgerul rămaseră singuri pe Insula Nouă. Băiatul, în vârstă de şaptesprezece ani pe atunci, îl iubea pe Kavger ca şi pe tatăl său, iar acesta ținea la el ca la propriul lui copil, dându-şi toate silințele să dezvolte inteligența tânărului sălbatic şi să facă din el un om cu totul diferit de compatrioții lui din Magellania, ființe aşa de departe de orice suflu de civilizație.

Inutil să spunem că, în primul rând, Kavgerul insuflase tânărului Halg ideile de independență care îi erau mai dragi decât orice. Sămânța aceasta cădea pe un teren admirabil pregătit pentru a o primi. Întradevăr, fuegienii au nebunia libertății. Ei îşi sacrifică totul, şi de dragul ei renunță la avantajele pe care li lear asigura o viață mai sedentară. Oricare ar fi bunăstarea relativă cu care sunt înconjurați, nimic nui poate reține şi nu stau pe gânduri să o şteargă la prima ocazie spre a-şi relua veşnica peregrinare, înfometați,

nefericiți, dar liberi.

Pe la începutul lui iunie, era iarnă în Magellania. Şi, dacă gerul nu era prea grozav, furtunile începuseră cu o urgie de nedescris, înecând Insula Nouă într-o masă compactă de zăpezi. Se scurseră astfel iunie, iulie şi august. Pe la jumătatea lui septembrie, temperatura se îmblânzi simțitor şi negustorii din Falkland începură să se arate în regiunea strâmtorii.

În ziua de 19 septembrie, Caroly plecă cu un vapor, care pătrunsese în canalul Beagle având la mizenă pavilionul pilotului. Absența lui dură vreo opt zile. La întoarcere, Kavgerul îi puse, ca de obicei, întrebări asupra felului cum decursese călătoria.

— N-a fost nimic, răspunse Caroly. Oceanul liniştit, vântul favorabil.

— Unde ai lăsat corabia?

— La Darmin Sound, unde ne-am întâlnit cu un alt vas.

— Unde se ducea vaporul ăsta?

— Spre Țara de Foc. Venind încoace, l-am văzut ancorat într-un golfuleț, unde debarcase un detaşament de soldați.

— Soldați?... exclamă Kavgerul. De ce naționalitate? — Chilieni şi argentinieni.

— Ce făceau?

— După câte mi s-a spus, însoțeau doi comisari porniți în recunoaştere spre Țara de Foc şi insulele vecine.

— De unde veneau comisarii aceştia?

— De la Punta-Arenas. Vasul le era pus la dispoziție de guvernator.

Kavgerul tăcu şi rămase mult timp gânditor. Ce însemna oare sosirea comisarilor văzuți de Caroly? Ce căutau prin locurile acelea? Să fi fost vorba de o explorare geografică sau hidrografică? Nu cumva recunoaşterea aceasta avea să se întindă asupra întregului arhipelag, şi, într-o bună zi, vasul avea să ancoreze pur şi simplu în Insula Nouă, chiar în fața locuinței lor?

Un lucru care îi dădea şi mai mult de gândit era faptul că expediția era trimisă de guvernul chilian şi de cel argentinian. Ce intervenise oare ca aceste două state să se pună, aşa dintr-o dată, de acord asupra unei regiuni asupra cărei amândouă îşi arogau drepturi?

Frământat de toate aceste întrebări, Kavgerul ajunsese sus, pe colina la poalele căreia era clădită casa. De aici privirea îi alunecă departe în larg, îndreptându-se instinctiv

spre sud, în direcția acelor ultime ridicături de pământ american care formează Capul Horn. Avea să fie nevoit să se ducă până în pustietățile acelea, ca să poată găsi o bucățică liberă de pământ? Şi cine ştie dacă nu şi mai departe!... Trecu cu gândul dincolo de Cercul Polar, pierzându-se în imensele regiuni ale Antarcticului, care îi sfida cu misterul lui de nepătruns şi pe cei mai îndrăzneți exploratori...

Cât de mare i-ar fi fost amărăciunea dacă ar fi ştiut cât de întemeiate erau temerile lui! Într-adevăr, *Gracias a Dios*, vasul marinei chiliene, avea la bord doi comisari: D. Idiaste, din partea statului Chile, D. Herrera, din partea republicii argentiniene, ambii cu misiunea de a pregăti împărțirea Magellaniei între cele două țări, care aveau pretenții de posesiune asupra ei.

Chestiunea aceasta, care se tărăgăna de mulți ani, dăduse loc la discuții interminabile, fără să se poată ajunge la o soluție care să satisfacă pe deplin ambele părți, şi situația asta amenința să dea naştere unui conflict grav dacă se mai prelungea. Soluționarea ei se dovedea urgentă şi din punct de vedere politic; Anglia nu sta cu mâinile în sân, şi nu aştepta decât prilejul. Din arhipelagul Falkland putea ajunge uşor în Magellania. Într-o bună zi s-ar fi trezit cu pavilionul ei înfipt în ținut, şi nimic nu-i mai greu de scos afară decât pavilionul englez! Era timpul să se termine întrun fel.

Încheindu-şi explorarea, domnii Idiaste şi Herrera se înapoiară, unul la Santiago, celălalt la BuenosAires. O lună mai târziu, la 17 ianuarie 1881, un tratat punea capăt problemei magellanice. Patagonia era anexată Argentinei, afară de teritoriul cuprins între 52° latitudine şi 70° longitudine vestică. În schimbul acestei cesiuni, Chile renunța la Insula Statelor şi la regiunea din Țara de Foc situată pe meridianul 63°. Toate celelalte insule, fără excepție, rămâneau anexate la Chile.

Convențiaaceastaspulberaindependența Magellaniei. Ce avea să facă în continuare Kavgerul, din moment ce pământul pe care călca devenise chilian?

Ştirea despre noul tratat ajunse în Insula Nouă la 25 februarie, adusă de Caroly, care se întorsese dintruna din călătoriile lui.

Kavgerul nu-şi putu stăpâni o pornire de mânie. Nu rosti un cuvânt, dar ochii îi scăpărau de furie şi mâna i se întinse într-un teribil gest de amenințare spre nord. Apoi, abia stăpânindu-şi enervarea, începu să se plimbe încoace şi

încolo. Se părea că până şi pământul îi fuge de sub picioare. Într-un târziu, se linişti, şi chipul lui îşi recapătă răceala obişnuită.

— Informaţia este sigură? îl întrebă el pe Caroly.

— Da, răspunse indianul. O am de la Punta-Arenas. Se pare că la intrarea strâmtorii au fost ridicate două pavilioane: unul chilian, la Capul Orange, altul argentinian, la Capul Espiritu Santo.

— Şi toate insulele din sudul canalului Beagle depind acum de Chile?

— Toate.

— Şi Insula Nouă?

— Da.

—Trebuia să vie şi asta!... murmură Kavgerul cu vocea schimbată de o emoţie violentă.

Se îndreptă apoi spre casă şi se închise în camera lui. Cine era oare omul acesta? Ce îl silise să vină să se îngroape în pustietatea Magellaniei? De ce părea că omenirea se reduce pentru el la cele câteva triburi fuegiene cărora îşi consacra toată puterea de muncă şi tot devotamentul ?

Evenimentele care aveau să survină în scurt timp, şi care fac subiectul acestei povestiri, ne vor informa pe deplin asupra primei întrebări. Cât despre celelalte două, răspunsul îl avem în viaţa anterioară a Kavgerului.

Om de curaj şi de acţiune, perfect cunoscător al ştiinţelor politice şi naturale, Kavgerul nu era primul savant care săvârşise greşeala de a lua drept sigure principii care, la urma urmei, nu sunt decât ipoteze, şi de a împinge aceste principii aproape până la absurd. Numele câtorva reformatori dintre aceştia grozavi sunt, credem, arhicunoscute.

Socialismul, doctrina aceasta care nu pretinde nici mai mult, nici mai puţin decât să refacă societatea, de sus până jos, n-are meritul noutăţii. Saint-Simon, Fourrier, Proudhon şi *tuffi guanti* sunt, după mulţi alţii care se pierd în negura timpurilor, precursorii acestui colectivism. Ideologi mai moderni, ca Lassalle, Karl Marx, Guesde şi alţii, nu au făcut decât să reia ideile primilor, modificându-le mai mult sau mai puţin şi axându-le pe socializarea mijloacelor de producţie, nimicireacapitalului,abolireaconcurenţei, substituirea proprietăţii sociale celei individuale. Nici unul dintre ei nu vrea să ţină seamă de contingentele vieţii. Doctrina lor reclamă o aplicare imediată şi totală. Cer exproprierea în masă, impun comunismul universal.

Teoria este mai mult sau mai puțin discutabilă, dar un lucru se poate afirma precis: este îndrăzneață. Una şi mai şi încă este însă teoria anarhistă.

Anarhiştii resping complexul de legi tiranice pe care le necesită funcționarea societății colectiviste. Ceea ce preconizează ei este individualismul absolut, integral. Ceea ce vor este suprimarea oricărei autorități, distrugerea oricărei legături sociale.

Dintre aceştia din urmă făcea parte şi Kavgerul, suflet vijelios, de neîmblânzit, intransigent, incapabil de supunere, refractar oricăror legi prin care oamenii încearcă, pe bâjbâite, să reglementeze raporturile lor sociale. Fireşte că nu se asociase niciodată violenței propagandiştilor prin faptă. Nu alungat din Franța, Germania, Anglia sau Statele Unite, ci dezgustat de prețioasa lor civilizație şi grăbit să scape de greutatea unei autorități pe care nu o putea suferi căutase el un colț de pământ unde să poată trăi în deplină libertate.

Crezuse că a găsit ce căuta în arhipelagul acesta situat la granițele lumii locuite. Şi iată că tratatul semnat între Chile şi republica Argentina răpea acestei regiuni independența de care se bucurase până atunci, iată că, în urma acestui tratat, tot teritoriul Magellaniei situat la sudul canalului Beagle trecea sub stăpânirea chiliană. Nici o porțiune din arhipelag nu scăpa de autoritatea guvernatorului din Punta-Arenas, nici măcar Insula Nouă, în care îşi găsise refugiul atât de căutat.

Să fugi la aşa mari depărtări, să faci atâtea sforțări şi sacrificii, ca să ajungi la un asemenea rezultat!

Kavgerul avea nevoie de mult timp ca să-şi revină în urma loviturii acesteia, care îl izbise aşa cum izbeşte trăsnetul un copac în plină vigoare, distrugându-l din rădăcini. Gândul îi fugea mereu spre viitor, care nu-i mai oferea nici o siguranță. În curând aveau să apară în insulă noii stăpâni. Ştia foarte bine că prezența lui aici şi raporturile lui cu indigenii stârniseră oarecare nelinişte la Punta-Arenas. Acum, guvernatorul avea dreptul să-l întrebe cine era, să-i scotocească trecutul, viața, să-l oblige să rupă acest incognito la care ținea mai mult ca la orice...

Trecură câteva zile. Kavgerul nu mai scoase nici un cuvânt referitor la schimbarea adusă de tratatul încheiat, dar era mai posomorât ca oricând. La ce se gândea oare? Intenționa să plece din insulă, să se despartă de credinciosul lui indian şi de băiatul acesta pe care îl iubea acum atât?

Unde se putea duce? în ce colț de lume putea regăsi libertatea, fără de care se părea că nu putea trăi?

Era pe la începutul lui martie. Timpul frumos mai ținea încă o lună, şi în epoca aceasta obişnuia Kavgerul să viziteze taberele fuegienilor. De data aceasta însă nu părea câtuşi de puțin grăbit să pornească la drum. Barca sta mereu ancorată în golfulețul din apropierea casei.

Tocmai în ziua de 7 martie îl chemă el pe Caroly.

— Pregăteşte barca pentru mâine dimineață.

— Plecăm pentru mai mult timp?

— Da, câteva zile.

— Merge şi Halg cu noi? întrebă Caroly.

— Da.

— Şi câinele?

— Şi Zoi.

Wel-Kiej porni la drum în zori. Vântul bătea de la est. Spre nord, în larg, oceanul se ridica în valuri din ce în ce mai agitate.

Dacă, într-adevăr, Kavgerul avea de gând să se îndrepte spre Țara de Foc, barca avea de luptat din greu, căci vântul se întețea din ce în ce mai mult. Dar nu fu cazul. După ce ocoliră Insula Nouă, Kavgerul luă direcția insulei Navarin, a cărei dublă creastă se estompa vag în negura matinală a răsăritului.

Pe la apusul soarelui, *Wel-Kiej* acostă în partea de sud a acestei insule, în interiorul unei mici adâncituri în țărmul abrupt, care oferea un adăpost destul de comod pentru noapte.

A doua zi, tăind oblic golful Nassau, barca se îndreptă spre insula Wollaston, la țărmul căreia ancoră chiar în amurgul aceleiaşi zile.

Vremea se înăsprea tot mai mult. Vântul se întețea, îngrămădind nori grei la orizont. Furtuna era aproape. Cum ordinul Kavgerului era ca barca să continue drumul spre sud, trebuia alese trecători mai adăpostite. Lucru pe care Caroly îl avu în vedere de cum părăsiră insula Wollaston, ocolind-o pe partea apuseană în aşa fel, ca să dea în strâmtoarea care desparte insula Hermitte de insula Herschell.

Ce scop urmărea Kavgerul? Ce avea să facă când ar fi trecut dincolo de Capul Horn, iar în fața lui s-ar fi întins oceanul imens?...

În după amiaza zilei de 15 martie, ambarcațiunea acostă

la capătul acesta al arhipelagului, nu fără să fi trecut prin serioase primejdii. Kavgerul debarcă imediat şi, fără să spună un cuvânt, alungând câinele care se luase după el şi lăsând pe cei doi indieni pe țărm, se îndreptă spre cap.

Insula Horn nu este decât o îngrămădire haotică de stânci enorme. Pe creasta nu prea ridicată în partea de nord, se poate ajunge destul de uşor. Kavgerul întreprinse ascensiunea aceasta.

Ce voia să facă acolo sus? Ce avea de văzut altceva decât imensa întindere albastră a oceanului?

Furtuna ajunsese acum în culmea violenței. Pe măsură ce urca, Kavgerul lupta tot mai din greu cu vântul dezlănțuit cu furie. Uneori era silit să se încovoaie pentru a nu fi luat ca un fir de pai. Nisipul şi apa îi şfichiuiau fața. Halg şi Caroly îl vedeau de jos din ce în ce mai mic, luptând din răsputeri cu vijelia.

Mersul acesta anevoios dură mai bine de o oră. Ajuns sus, Kavgerul înaintă până la marginea falezei, şi aici, în picioare, sub rafalele uraganului, rămase nemişcat cu privirea ațintită spre nord.

Spre est începea să se întunece, însă orizontul opus mai era încă luminat de ultimele raze ale soarelui. Nori mari răvăşiți de vânt, pachete enorme de aburi deşi, treceau la mică înălțime, cu o iuțeală fantastică. Oriunde îți aruncai privirea, numai oceanul fără sfârşit.

Dar ce căuta aici, în definitiv, omul acesta? Avea un scop, o speranță, în sufletul lui aşa de adânc tulburat? Sau nu căuta decât marea odihnă a morții, aici, la capătul pământului?

Timpul trecea, bezna deveni aproape completă. Totul din jur dispărea înghițit de întuneric.

Era o noapte adâncă, neagră ca un capăt de iad... Deodată, un fulger scapără slab în depărtare, o detunătură se stinse abia perceptibil printre stâncile țărmului...

Lovitura de tun de pe o corabie în primejdie!

IV. Pe coastă

Era atunci ora opt seara. Vântul, care de câtva timp sufla de la sud-est, bătea în coastă cu o violență formidabilă. Orice corabie prinsă în vecinătatea acestui cap risca o eşuare aproape sigură.

Într-o asemenea primejdie se afla şi vasul acela care chema ajutor prin lovituri de tun. Probabil că furia uraganului nu mai îngăduia nici un petec de pânză pe catarge, astfel că, în voia rafalelor, nava se vedea târâtă fără nădejde de scăpare spre stâncile țărmului.

Între timp, la auzul detunăturii, indianul şi cu fiul lui porniseră şi ei spre vârful insuliței... După o jumătate de oră, erau alături de Kavger, când se auzi o nouă lovitură de tun, de data aceasta mult mai distinct. Ce ajutor nădăjduia nefericita corabie, pe un asemenea timp şi prin pustietățile acelea ?

— Este spre vest, constată Caroly, după direcția din care auzise detunătura.

— Încearcă să ocolească capul, completă Kavgerul. — Nu are să reuşească.

— Nu cred nici eu, spuse Kavgerul, prea este întărâtat oceanul. De ce nu s-o fi îndepărtând spre larg?

— Probabil că nu poate.

— Sau nu ştie că este aşa de aproape de uscat... Trebuie să-i dăm de veste... Un foc, să aprindem repede un foc! exclamă Kavgerul.

Adunară în grabă câteva brațe de crengi uscate, pe care le rupseră din copacii crescuți prin apropiere, şi le îngrămădiră la un loc cu câteva smocuri de iarbă uscată. În scurt timp, vârful capului era învăpăiat de lumina flăcărilor enorme care, întreținute de vânt, aruncau nori strălucitori de scântei în toate părțile, în timp ce fumul se învârtejea spre nord, în rotogoale groase. La mugetul vijeliei se adăugau acum pârâiturile lemnelor, ale căror noduri pocneau ca nişte cartuşe.

Era imposibil ca lumina împrăştiată de rugul aprins de Kavger să nu fi fost observată. Dealtfel, căpitanul vasului ştia că trebuie să fie prin apropierea capului, iar focul nu avea alt rol decât să-i precizeze poziția. În felul acesta, putea încerca să se salveze refugiindu-se într-una din strâmtorile adăpostite de insula Horn. Dar câte primejdii comporta manevra aceasta pe un întuneric aşa de adânc! Dacă nu se afla pe bord cineva care să cunoască perfect regiunea, naufragiul era aproape sigur.

În timpul acesta, focul continua să-şi proiecteze lumina în beznă. Halg şi Caroly îl alimentau mereu. Combustibil era din belşug, şi focul putea fi întreținut, la nevoie, până dimineața.

În picioare pe vârful unei stânci, Kavgerul încerca să stabilească direcția în care se afla nava. La un moment dat, o rază de lună se strecură printre grămezile negre de nori. Timp de o clipă cei trei bărbați putură zări, pierdut în abisul de spumă albă al valurilor, un vas mare cu patru catarge, gonind spre est şi luptând din greu cu vijelia şi cu oceanul înfuriat.

În aceeaşi clipă se auziră nişte pârâituri groaznice. Cele două catarge de dinapoi se rupseră, de la bază chiar, şi se prăbuşiră de-a lungul bordului.

— Este pierdut! exclamă Caroly.

— La el! strigă Kavgerul.

Şi, nesocotind orice primejdie, toți trei se repeziră la vale, spre țărm, unde ajunseră în câteva minute. Peste alte câteva minute, barca ieşea din golfuleț, cu Halg la cârmă şi cei doi bărbați la lopeți, deoarece, pe o asemenea vreme, ar fi fost imposibil să ridice pânza.

Cu toate că lopețile erau mânuite de brațe viguroase, reuşiră cu greutate să scoată barca în larg. Împinsă cu putere în toate părțile, *Wel-Kiej* se clătina amenințător, urcând munți de spumă şi prăbuşinduse în abisuri de întuneric. Cu toate acestea, se apropia mereu de corabie, ale cărei lumini de poziție se distingeau acum bine. Se vedea masa ei uriaşă, care se legăna violent pe valuri ca o stâncă neagră, mai opacă decât oceanul şi cerul. Cele două catarge, reținute de frânghiile lor, pluteau în urmă, în timp ce mizena şi catargul cel mare sfâşiau bezna cu semicercuri din ce în ce mai largi.

— Ce dracu' face căpitanul de nu a scăpat de catargele astea? exclamă Kavgerul. Cum o să poată trece prin strâmtori cu o asemenea coadă la urma vasului?

Într-adevăr, primul lucru urgent era tăierea frânghiilor care țineau lângă corabie catargele prăbuşite în valuri. Probabil însă că pe bord domnea cea mai mare dezordine. Pesemne chiar că nu mai exista nici căpitan, de vreme ce nu se observa nici o încercare de manevră, cu toate că situația era dintre cele mai grave.

— La dracu', dar nu mai este nimeni acolo pe bord? exclamă la rândul lui Caroly, ca răspuns la observația Kavgerului.

La urma urmei, nu era exclus ca echipajul să fi părăsit vasul, încercând să ajungă la uscat cu bărcile.

Wel-Kiej ajunsese, în sfârşit, alături de corabie şi fu cât

pe-aici să se lovească de ea dacă Halg nu ar fi întors brusc cârma. Barca lunecă de-a lungul babordului, la câteva degete de corpul întunecos al epavei. De clipa aceasta profită Caroly, pentru a pune mâna pe un capăt de frânghie, pe care îl legă de vârful bărcii. Apoi, urmat de fiul său şi de Kavger acesta cu câinele în braţe trecură dintr-un salt pe bordul navei.

Seconvinseră numaidecât că aceasta nu era părăsită. Dimpotrivă, era plină de o mulţime de bărbaţi, femei şi copii, cea mai mare parte dintre ei întinşi pe jos, în culmea groazei. Din cauza întunericului, nimeni nu observase apariţia noilor sosiţi.

Kavgerul se îndreptă spre partea dinapoi, sperând să-l găsească acolo pe cârmaci... Dar nu era nimeni. Corabia plutea în voia vântului. Unde erau căpitanul, ofiţerii? Cum de îşi părăsiseră astfel posturile, lăsând vasul în voia soartei? Kavgerul apucă braţul unui marinar.

— Unde este comandantul? îl întrebă el în englezeşte.

— Picat peste bord, odată cu atâţia alţii, răspunse matelotul cu indiferenţă.

Prin urmare, vasul nu mai avea căpitan şi nici tot echipajul.

— Secundul? întrebă din nou Kavgerul.

O nouă ridicare din umeri; marinarul era ca prostit. — Secundul?... mormăi el. Strivit în întrepunte, cu picioarele sfărâmate şi capul zdrobit.

— Dar locotenentul?... Maistrul de echipaj?... Unde sunt?

Marinarul făcu semn că nu ştie.

— Ei, la naiba! exclamă Kavgerul. Dar cine comandă aici?

— Kavgerul! interveni Caroly.

— La cârmă, atunci! porunci acesta.

Şi, însoţit de Caroly, alergă spre pupă, prinzând cu braţe puternice roata cârmei. O sforţare... Corabia se îndreptă încet spre babord şi, prinzând vântul din spate, începu parcă să înainteze. Kavgerul nădăjduia să poată trece astfel pe la vest de insula Horn.

Unde se ducea corabia aceasta? O vom afla mai târziu. Cât despre numele ei şi cel al portului de origine, acestea se aflau scrise pe roata cârmei. Iată ce citi Kavgerul, la lumina unui felinar de bord: *Jonathan*, *SAN-FRANCISCO*.

Valurile uriaşe îngreuiau foarte mult manevrarea cârmei, a cărei acţiune era, dealtfel, aproape nulă, vasul neavând viteză proprie suficientă. Cu toate acestea, Kavgerul şi Caroly căutau să îl menţină în direcţia strâmtorii,

orientându-se după ultimele licăriri pe care le mai arunca focul aprins pe vârful Capului Horn.

În câteva minute, ar fi putut ajunge la intrarea canalului, care se deschidea la tribord, între insula Hermitte şi insula Horn. Dacă reuşeau să evite stâncile care presărau partea centrală a canalului, poate ar fi putut ancora într-un un loc mai adăpostit, unde ar fi aşteptat în siguranță ivirea zorilor.

Furia furtunii creştea însă mereu. Valurile uriaşe, care se rostogoleau uneori peste bord, înnebuneau pasagerii. Ar fi fost mai bine ca toți oamenii aceştia să se fi retras la adăpost, în cabine sau în întrepunte. Dar cum să te faci auzit şi înțeles de nefericiții aceia? Nici gând de aşa ceva.

În sfârşit, după o luptă titanică cu valurile enorme, îndârjite parcă de prada care încerca să le scape, vasul trecu de cap, se strecură cu greu printre stâncile careşi scoteau capul de sub valuri în partea de vest a canalului şi, mânat de o pânză pe care Halg şi Caroly reuşiseră să o ridice pe catargul din față, ajunse în ape relativ mai calme, la adăpostul insulei Horn.

În perioada asta de linişte, Kavgerul observă că un om se urcase pe dunetă şi se apropiase de el.

— Cine eşti dumneata? întrebă noul venit.

— Pilotul, răspunse Kavgerul. Dar dumneata?

— Maistru de echipaj.

— Unde sunt ofițerii?

— Morți.

— Toți?

— Toți.

— De ce nu eşti la postul dumitale?

— Am fost lovit de catargele sfărâmate. Abia mi-am recăpătat cunoştința.

— Bine. Odihneşte-te. Pentru manevră, sunt aici eu şi tovarăşul meu. Însă, când ai să poți, strânge-ți oamenii şi fă puțină ordine.

Departe de a fi dispărut cu totul, primejdia era încă serioasă. Corabia urma să ajungă la capătul nordic al insulei, şi acolo avea să fie prinsă de-a curmezişul de valuri şi de vânt. Kavgerul nu mai avea decât o speranță: să înainteze spre vest şi să ajungă pe coasta meridională a insulei Hermitte. Acolo se aflau destule locuri sigure unde ar fi putut pune corabia în siguranță. Apoi, când oceanul s-ar fi liniştit, Caroly ar fi profitat de primul vânt favorabil pentru a duce vasul la Punta-Arenas, prin strâmtoarea Magellan.

Dar câte primejdii până lângă coasta aceasta atât de dorită! Cum să evite sumedenia de stânci cu care este împânzit oceanul prin ţinuturile acelea? Cu pânzele reduse la un capăt de foc, pe bezna aceea de nepătruns, care îi erau şansele?

Se scurse astfel o oră groaznică, şi ultimele stânci ale insulei Horn fură depăşite. Valurile prinseră din nou vasul în dansul lor formidabil. Atunci, ajutat de câţiva marinari, maistrul de echipaj după o jumătate de oră de sforţări reuşi să mai întindă o pânză pe catargul mizenei. Natural că, pentru un vas de un astfel de tonaj, acţiunea acestei bucăţi de pânză nu prea însemna mare lucru. Cu toate acestea, efectul nu întârzie să se vadă, şi atât de mare era puterea vântului, încât cele şapte-opt mile care erau până la insula Hermitte fură străbătute în mai puţin de o oră.

Pe la ora unsprezece, Kavgerul şi Caroly începuseră să creadă în succesul încercării lor, când un pârâit groaznic domină o clipă mugetul vijeliei.

Catargul mizenei se rupsese de la vreo zece picioare deasupra punţii, şi, târând cu el o parte din catargul cel mare, se prăvăli peste babord, sfărâmă bastingajul şi dispăru în valuri. *Jonathan* se înclină atât de mult, încât ameninţa să se răstoarne.

— Suntem pierduţi! strigă o voce.

— Şi n-avem barcă de salvare, gemu alta.

— O avem pe cea a pilotului! urlă o a treia. Mulţimea se repezi spre pupă, unde era legată *WelKiej*.

— Stop! porunci Kavgerul, cu o voce aşa de puternică, încât fu ascultat pe loc.

În câteva clipe, maestrul de echipaj formă un cordon de marinari care bară drumul pasagerilor înnebuniţi. Aşteptară astfel cu toţii deznodământul!

O oră mai târziu, Caroly întrevăzu o masă enormă spre nord. Prin ce minune străbătuse nevătămat *Jonathan* canalul care desparte insula Herschell de insula Hermitte? Fapt este că îl parcursese, odată ce avea în faţa lui înălţimile insulei Wollaston. Era însă tocmai vremea refluxului, şi insula Wollaston rămase în scurt timp spre tribord.

Care avea să fie mai tare, vântul sau curentul? Nici unul, nici altul. Pe la ora unu dimineaţa, o izbitură puternică zgudui întreg vasul şi, peste o clipă, înclinându-se mult spre tribord, *Jonathan* rămase nemişcat.

Nava americană se împotmolise pe coasta de răsărit a

acelei regiuni a insulei Hoste, care poartă numele de Falsul Cap Horn.

V. Naufragiaţii

Clipperulamerican*Jonathan* plecase din SanFrancisco cu destinaţia Africa Australă. Era o călătorie pe care o corabie rapidă o poate efectua în cinci săptămâni, dacă este favorizată de timp.

Corabia aceasta de trei mii cinci sute de tone era înzestrată cu patru catarge, catargul mizenei şi catargul cel mare cu pânze pătrate, celelalte două cu pânze aurice şi latine: brigantine şi săgeţi. Comandantul, căpitanul Leccar, un excelent marinar în puterea vârstei, avea în subordine pe secundul Musgrave, pe locotenentul Maddison, maistrul de echipaj Hartlepool şi un echipaj de douăzeci şi şapte de oameni, toţi americani.

Jonathan transporta pasageri, peste o mie de emigranţi adunaţi de o societate de colonizare şi trimişi la Lagoa, unde guvernul portughez le acordase o concesiune.

Aşa că, în afară de proviziile necesare pentru călătorie, clipperul era încărcat şi cu toate cele necesare la început coloniei. Alimentaţia acestor emigranţi era asigurată, pentru aproape un an şi jumătate, de făină, conserve şi băuturi alcoolice. Pe *Jonathan* se mai găsea, de asemenea, şi material pentru instalaţii provizorii: corturi demontabile, obiecte de menaj. În scopul de a favoriza punerea în valoare a terenurilor concesionate, societatea se îngrijise să furnizeze coloniştilor instrumente agricole, seminţe de cereale şi legume, un număr oarecare de vaci, porci şi oi şi tot felul de păsări de curte. Cum nu fuseseră neglijate nici armele şi muniţiile, viitorul noii colonii era deci asigurat pentru o perioadă de timp destul de mare.

Chiar de la început însă, se părea că elementele naturii se coalizaseră pentru a împiedica succesul întreprinderii. După un drum parcurs greu de tot, *Jonathan* fu prins în dreptul Capului Horn de una dintre cele mai cumplite furtuni care se pomeniseră pe meleagurile acelea.

Căpitanul Leccar, din lipsa observaţiilor solare, se credea mai departe de uscat. Se grăbi deci cu manevra spre tribord, nădăjduind să ajungă astfel mai degrabă în Atlantic, unde ar fi fost mai la adăpost. Abia fu executat ordinul acesta, când

un val enorm izbi în bordura tribordului, o rupse şi târî cu el în ocean pe căpitan, împreună cu câţiva pasageri şi marinari. Încercarea de a li se veni în ajutor fu zadarnică, deoarece în câteva clipe dispăruseră sub valuri.

În urma acestei catastrofe începuse *Jonathan* să lanseze semnalele de alarmă auzite de Kavger şi de tovarăşii lui.

Aşadar, focul aprins pe vârful capului, vâlvătaia care i-ar fi arătat greşeala şi poate că i-ar fi îngăduit chiar s-o repare, nu fusese văzut de căpitanul Leccar. În lipsa lui, secundul Musgrave încercase apoi să vireze de bord pentru a câştiga spaţiu, manevră aproape imposibilă, dat fiind starea oceanului şi pânzăria redusă, impusă de violenţa furtunii. După multe sforţări fără succes, era totuşi cât pe-aci să reuşească, dacă nu ar fi fost aruncat în valuri, împreună cu locotenentul Maddison, odată cu căderea catargelor de la pupă. Tot în clipa aceea, o sfărâmătură îl lovea în cap pe maistrul de echipaj şi îl trântea leşinat pe punte. Restul se ştie.

Acum, călătoria se terminase. Solid încleştat între vârfurile stâncilor, *Jonathan* zăcea nemişcat pentru totdeauna pe coasta insulei Hoste. La ce depărtare era de uscat? Rămânea de văzut dimineaţa. În orice caz, primejdie imediată nu mai era. Târâtă de propriu-i avânt, corabia intrase adânc între stânci şi era imposibil să fie despotmolită în noaptea aceea.

Ajutat de maistrul de echipaj Hartlepool, Kavgerul reuşi să explice situaţia aceasta nouă turmei înnebunite de groază care acoperea puntea. Câţiva emigranţi unii de bunăvoie, alţii aruncaţi de violenţa zguduitorii căzuseră în apăşi valurile le loveau cadavrele de stâncile ţărmului. Imobilitatea navei îi liniştise însă pe ceilalţi. Încet, încet, bărbaţi, femei şi copii porniră să-şi caute în întrepunte un adăpost împotriva ploii care cădea cu găleata. Kavgerul rămase să vegheze asupra siguranţei obşteşti, în tovărăşia lui Halg, a lui Caroly şi a maistrului de echipaj.

Adăpostiţi în interiorul corăbiei, unde domnea o linişte relativă, cea mai mare parte dintre emigranţi adormiră. Trecând dintr-o extremă într-alta, bieţii oameni îşi recăpătaseră încrederea deîndată ce simţiseră deasupra lor o energie şi o inteligenţă, căreia i se supuneau acum aproape orbeşte. Ca şi cum lucrul acesta ar fi fost foarte natural, de la sine înţeles, se lăsau în seama Kavgerului, convinşi că el are să vegheze asupra siguranţei lor. Erau nişte bieţi oameni

dezarmați în fața unei asemenea încercări! Dârzi în răbdătoarea lor resemnare față de vicisitudinile obişnuite ale vieții, împrejurările de felul acesta îi lăsau aiuriți, paralizați, căutând cu tot sufletul lor voința unui conducător căruia să i se supună. Francezi, italieni, ruşi, irlandezi, englezi, germani, până şi japonezi făceau parte din glota aceea de emigranți. Diversitate de rase, dar şi de profesii. Natural că majoritatea făceau parte din clasa agricolă, dar şi clasa lucrătoare propriu-zisă era bine reprezentată. Se aflau chiar şi câțiva care, înainte de a se expatria, exercitaseră profesiuni libere. Majoritatea erau celibatari; numai o sută sau o sută cincizeci dintre aceştia erau căsătoriți, târând după ei o adevărată turmă de copii.

Toți însă, fără deosebire, aveau aerul acela care caracterizează nefericitele zdrențe omeneşti, victimele propriei lor neputințe. Dezechilibrați moral, unii de o insuficiență fizică sau intelectuală, alții de lovituri nemeritate ale soartei, toți fuseseră, probabil, nevoiți să se recunoască inadaptabili la mediul lor şi se hotărâseră să-şi caute norocul pe alte meleaguri.

Gloata aceea hibridă era un microcosm, o miniatură a societății, în care, afară de bogăție, toate clasele erau reprezentate. Sărăcia, cea adevărată, era, dealtfel, lipsă şi ea, societatea de colonizare pretinzând fiecărui emigrant posesia unui capital de minimum cinci sute de franci, capital care, după putința fiecăruia, atingea la unii sume de douăzeci sau treizeci de ori mai mari. În general, gloata aceea nu era nici mai bună, nici mai rea decât altele; era gloata pur şi simplu, cu neegalitățile, calitățile şi defectele ei, amestec confuz de dorințe şi sentimente contradictorii, adunătură anonimă din care se desprinde uneori o voință unică şi totală, asemenea curentului care se formează şi se izolează în masa amorfă a mării.

Ce avea să devină gloata aceasta pe care soarta o arunca pe o coastă neospitalieră? Cum avea să rezolve ea eterna problemă a vieții?

VI. Pe uscat

Insula Hoste este una dintre insulele cele mai fantezist formate din ținutul acela. Coasta nordică, de la țărmul canalului Beagle, este aproape dreaptă pe jumătate din

întinderea ei, însă restul se prezintă ca o îngrămădire fantastică de vârfuri ascuțite sau o broderie complicată de golfuri înguste, unele dintre ele adânci până la a străbate insula dintr-o parte într-alta.

Insula aceasta este şi una dintre cele mai mari ale arhipelagului magellanic. Lărgimea ei este cam de cincizeci de kilometri şi lungimea de peste o sută, fără peninsula Hargy, încovoiată ca o seceră şi al cărei cap este cunoscut sub numele de Falsul Cap Horn. La vestul acestei peninsule se împotmolise *Jonathan*, la poalele unei mase granitice enorme care desparte golful Orange de golful Scotchwell.

Dimineața, în negura umedă a zorilor pe care o risipeau ultimele răbufniri ale vijeliei în agonie, apăru o faleză uriaşă. *Jonathan* zăcea la capătul unui promontoriu care, format dintr-o culme foarte ascuțită, se lega cu peninsula printr-o creastă înaltă. La poalele culmii se întindea un amalgam de stânci negricioase, înconjurate de nisip neted şi încă umed. De îndată ce lumina le îngădui să distingă vag coasta, cei mai mulți dintre naufragiați se grăbiră spre uscat, sărind din stâncă în stâncă, deoarece apele erau pe atunci în plin reflux. Nimic nu i-ar fi putut opri în graba lor de a se vedea cât mai curând pe uscat.

Câțiva emigranți însă, mai inteligenți sau mai puțin impulsivi decât ceilalți, rămăseseră pe bord, în preajma Kavgerului, de la care aşteptau parcă un cuvânt de ordine. Şi cum acesta nu prea părea dispus să-şi întrerupă conversația cu maistrul de echipaj, unul dintre emigranții aceştia se desprinse, în cele din urmă, dintr-un grup de câteva persoane şi se îndreptă spre cei doi interlocutori. După înfățişarea lui, după mers, ca şi după noblețea chipului său, omul acesta, în vârstă de aproximativ cincizeci de ani, făcea parte dintr-o clasă superioară mediului în care se găsea acum.

— Domnule, spuse el adresându-se Kavgerului, înainte de toate vă mulțumesc Ne-ați salvat de la o moarte sigură. Fără dumneavoastră şi fără tovarăşii care vă însoțesc, am fi fost, cu siguranță, pierduți.

Din vocea, din gesturile pasagerului acestuia, respira cinstea şi sinceritatea. Kavgerul strânse cordial mâna care i se întindea, apoi răspunse:

— Suntem foarte fericiți că am putut evita o nenorocire aşa de groaznică.

— Dați-mi voie să mă prezint. Sunt emigrant şi mă numesc

Harry Rhodes. Cu mine am pe soția, fiica şi fiul meu, reluă pasagerul, arătând spre două femei şi unul dintre bărbații care formau grupul din care plecase.

— Tovarăşul meu, recomandă la rându-i Kavgerul: este pilotul Caroly, iar tânărul este Halg, fiul lui. Fuegieni amândoi, după cum vedeți.

— Şi dumneavoastră?

— Sunt un prieten al indienilor. M-au botezat Kavger, şi alt nume nu-mi mai ştiu.

Harry Rhodes se uită mirat la interlocutorul lui. Acesta îi susținu privirea cu un aer calm şi rece. Emigrantul nu mai stărui, apoi întrebă:

— Ce credeți că o să facem?

— Tocmai despre asta vorbeam cu domnul Hartlepool, răspunse Kavgerul. Totul depinde de starea în care se află corabia. Nu putem hotărî nimic până nu suntem lămuriți în privința aceasta;

— În ce parte a Magellaniei ne aflăm? reluă Harry Rhodes.

— Pe coasta de sud-est a insulei Hoste.

— Aproape de strâmtoarea Magellan?

— Nu. Dimpotrivă, foarte departe.

— Drace! exclamă Harry Rhodes.

— Aşa că, vă repet, totul depinde de starea vasului. După ce o vom cunoaşte, vom lua o hotărâre.

Urmat de Hartlepool, Harry Rhodes, Halg şi Caroly, Kavgerul coborî pe stânci şi făcu ocolul clipperului, convingându-se de la prima vedere că *Jonathan* putea fi considerat definitiv pierdut. Corpul corăbiei era spart în douăzeci de locuri şi crăpat pe toată lungimea tribordului, avarii absolut ireparabile când este vorba de un vas de fier. Nu mai exista nici o speranță de a-l putea repara.

— Părerea mea este că ar fi bine să debarcăm încărcătura şi s-o punem în siguranță, spuse atunci Kavgerul. Între timp, se poate repara barca noastră, care a avut serios de suferit din cauza lovirii de stânci, şi cu ea Caroly îl va duce la Punta-Arenas pe unul dintre emigranți, ca să aducă la cunoştința guvernatorului nenorocirea întâmplată. Cu siguranță că acesta se va ocupa de repatrierea dumneavoastră.

— Bună idee, aprobă Harry Rhodes.

— Cred că ar fi bine să comunicăm planul acesta şi celorlalți, reluă Kavgerul. Dacă n-aveți nimic împotrivă, îi vom aduna pe toți pe plajă.

Fură nevoiți să aştepte mult timp reîntoarcerea diferitelor cete împrăştiate în toate părțile. Pe la ora nouă dimineața însă, foamea îi aduse pe toți în preajma corăbiei împotmolite. Atunci, urcându-se pe o bucată de stâncă, Harry Rhodes aduse la cunoştința tuturor propunerea Kavgerului.

Succesul fu mediocru. Unii auditori părură foarte puțin satisfăcuți şi se auziră murmure.

— Asta-i acum! Să descărcăm o corabie de trei mii de tone! mormăiau unii.

— Dar ce suntem noi? se indignară alții.

— Ca şi cum n-am fi destul de prăpădiți şi aşa! bodogăneau supărați câțiva.

În cele din urmă, se auzi, mai tare, o voce:

— Cer cuvântul!

— Poftim, încuviință Harry Rhodes, coborând de pe tribuna improvizată.

În locul lui se urcă imediat un bărbat în toată puterea vârstei, cu trăsăturile feței destul de frumoase, cu ochii albaştri visători şi cu o barbă deasă castanie, de care părea întrucâtva mândru, mângâindu-şi-o mereu cu mâinile, a căror albeață trăda omul neobişnuit cu munci mai grosolane.

— Camarazi, începu el într-o englezească stricată, mirarea pe care ați manifestat-o mulți dintre voi este foarte naturală. Ce ni se propune? Să stăm un timp nedeterminat pe insula aceasta pustie şi să muncim ca nişte proşti pentru salvarea unor bunuri care nu ne aparțin. De ce să aşteptăm aici reîntoarcerea bărcii, când am putea foarte bine să ne ducem cu toții, rând pe rând, la Punta-Arenas?

Auditoriul primi cuvintele acestea cu murmure aprobatoare. Din mijlocul mulțimii, Kavgerul răspunse:

— *Wel-Kiej* este la dispoziția dumneavoastră, dar nici în zece ani nu va putea transporta toată lumea la Punta-Arenas.

— Fie! admise oratorul. Să aşteptăm aici până se reîntoarce. Dar ăsta nu-i un motiv ca să ne trudim cu descărcarea materialelor! Să ne luăm frumuşel obiectele care sunt proprietatea noastră personală, şi atât!... Cu ce suntem datori față de societate, ca să muncim pentru bunurile ei? Dimpotrivă, ea este datoare față de noi, fiindcă este răspunzătoare de situația în care ne aflăm. Dacă n-ar fi fost aşa de calică, dacă vasul şi comandantul ar fi fost mai buni, nu am fi ajuns unde ne aflăm. Şi, la urma urmei, chiar de n-ar fi aşa, putem uita că facem parte din numeroasa clasă a

exploataților, transformându-ne în vite de muncă ale exploatatorilor?

Argumentul păru foarte apreciat. O voce spuse: „Bravo!" Izbucniră râsete.

Încurajat, oratorul continuă cu şi mai mare înflăcărare:

— Exploatați, asta suntem noi, lucrătorii —şi spunând acestea oratorul se bătea în piept cu toată energia —, noi, care nu ne-am putut câştiga pe locurile unde am copilărit pâinea muiată de sudoarea celei mai grele trude! Am fi nişte dobitoci dacă ne-am rupe spinările acum cu toată fierăria asta fabricată de lucrători ca şi noi. Ea este totuşi proprietatea capitalismului asupritor şi egoist care ne-a silit să ne părăsim familiile şi patria.

Dacă majoritatea emigranților ascultau nedumeriți tirada aceasta spusă într-o englezească stricată, cu un pronunțat accent străin, o parte dintre ei păreau entuziasmați. În jurul tribunei improvizate se adunase un grup mic, care aproba zgomotos cuvintele oratorului.

Kavgerul puse şi de data aceasta lucrurile la punct. — Nu ştiu cui aparține încărcătura de pe *Jonathan*, rosti el calm, dar experiența câştigată de mine în ținuturile acestea mă autorizează să vă spun că s-ar putea să vă fie foarte folositoare cândva. Şi, cum nu ştim deloc ce ne rezervă viitorul, părerea mea este că ar fi bine să nu o lăsăm să se irosească.

Oratorul cu barba stufoasă nu părea deloc dispus să se angajeze într-o discuție în contradictoriu, aşa că Harry Rhodes profită de ocazie pentru a se urca din nou pe stâncăşi a supune la vot propunerea Kavgerului, care fu adoptată prin ridicare de mâini, fără nici o altă opunere.

Apoi, Harry Rhodes adăugă:

— Kavgerul întreabă dacă nu este printre noi unul sau mai mulți dulgheri care să-l ajute să-şi repare barca.

— Prezent! strigă un bărbat voinic, ridicând mâna în sus, peste capetele celorlalți.

— Prezent! răspunseră aproape în acelaşi timp alți doi emigranți.

— Primul care s-a oferit este Smith, un lucrător angajat de societate, îl lămuri Hartlepool pe Kavger. E un om cumsecade. Pe ceilalți nu-i cunosc. Tot ce ştiu este că unul se numeşte Hobard.

— Pe orator îl cunoaşteți?

— Este un emigrant, francez cred. Mi s-a spus că se

numeşte Beauval, dar nu sunt sigur.

Maistrul de echipaj nu se înşela. Oratorul, a cărui viață o vom povesti pe scurt mai jos, era francez şi se numea Beauval.

Ferdinand Beauval fusese la început avocat şi poate că ar fi reuşit în profesiunea aceasta, căci nu-i lipsea nici inteligența, nici talentul, dacă nu ar fi avut nenorocul să se apuce de politică chiar de la începutul carierei. Mânat de o ambiție arzătoare, se înrolase, fără să ştie bine ce vrea, în partidele extremiste. În scurt timp, ajunse să neglijeze bara în favoarea întrunirilor politice. Poate că ar fi reuşit să fie ales deputat, dacă ar fi putut să aştepte. Din păcate, resursele lui modeste se sfârşiră înainte ca succesul să-i fi încoronat sforțările. Silit să recurgă la expediente, se compromisese în afaceri dubioase, şi de atunci începu pentru el degringolada, care, din eşec în eşec, îl adusese întâi la sărăcie, apoi la mizerie, pentru ca, în cele din urmă, să-l silească să-şi caute o soartă mai bună în America. Dar nici aici nu avu mai mult noroc. După ce colindă câtva timp din oraş în oraş, încercând rând pe rând toate meseriile, se împotmolise, în cele din urmă, definitiv, la San-Francisco, unde se văzu silit să recurgă la o a doua expatriere.

Reuşind să-şi procure capitalul minim necesar, se înscrisese în convoiul emigranților, ademenit de un prospect care făgăduia marea cu sarea primilor colonişti ai concesiunii golful Lagoa. Acum, după naufragiul *Jonathan-ului*, speranțele îi erau spulberate pentru a treia oară.

Cu toate acestea, Ferdinand Beauval nu-şi pierduse încrederea în steaua lui bună. Înfrângerile de până acum îi lăsaseră intactă încrederea în el însuşi şi era sigur că, până la urmă, tot are să reuşească. Aşa că nu-şi neglijase nici o clipă calitățile de conducător de oameni pe care şi le atribuia. Abia îmbarcat pe *Jonathan*, îşi dăduse toată silința în a-şi propaga ideile; ba uneori chiar cu atâta ardoare, că Leccar, căpitanul, se văzuse silit să intervină.

Dar, în ciuda acestor piedici puse în calea propagandei lui, Ferdinand Beauval repurtase ici şi colo câteva succese de la începutul călătoriei cu sfârşit aşa de tragic. Într-adevăr, unii dintre tovarăşii săi nu prea mulți, din păcate se lăsaseră seduşi de teoriile demagogice, care erau calul lui de bătaie obişnuit. Se formase, în cele din urmă, în jurul lui un grup compact, căruia îi lipsea un singur lucru pentru a fi şi impresionant: numărul.

Şi totuşi, poate că efectivul discipolilor săi ar fi fost mai impunător dacă Beauval nu s-ar fi lovit, de la început chiar, de un concurent de temut. Adversarul acesta era un american din nord, un anume Lewis Dorick, un tip rece ca un sloi de gheaţă şi cu vorbe tăioase ca un ascuţiş de brici. Lewis Dorick acesta profesa aceleaşi teorii ca şi Beauval, numai că le împingea ceva cam prea departe. În timp ce el preconiza un socialism în care statul, unic proprietar al mijloacelor de producţie, să stabilească fiecăruia atribuţia cea mai potrivită însuşirilor sale, Dorick făcea paradă de un comunism mai pur, în care totul trebuia să fie proprietatea tuturor.

Dealtfel, între cei doi lideri sociologi exista o diferenţăşi mai caracteristică decât dezacordul principiilor lor. În timp ce Beauval, latin imaginativ, se îmbăta cu vorbe şi visuri, în fond fiind lupul cel mai blând cu putinţă, Dorick, sectar mai îndârjit şi mai doctrinar, cu inimă de piatră, nu ştia ce-i aceea milă. În timp ce unul, capabil să scoată din minţi un auditoriu, era absolut inofensiv ca individ, celălalt constituia prin el însuşi un pericol.

Dorick predica egalitatea într-un fel care te-ar fi dezgustat pentru totdeauna de ea. Era un om care nu privea în jos, ci în sus. Soarta mizerabilă de care au parte majoritatea oamenilor nu-l mişca de fel, însă gândul că un mic număr dintre ei ocupau un rang social superior celui al lui îl făcea să turbeze de furie. Asta îl şi nenorocise, dealtfel. Profesor de literatură şi de istorie, Dorick nu putuse rezista îndemnului de a răspândi cu totul alte învăţături, proclamându-şi maximele libertine într-o formă care n-avea nimic comun cu o pură discuţie teoretică.

Purtarea aceasta nu întârzie să-şi arate roadele. Dorick fusese poftit politicos să-şi caute alt post. Şi cum aceleaşi cauze produc efecte identice, pierdu şi postul acesta la fel ca şi pe primul, pe al treilea întocmai şi pe al doilea, şi aşa mai departe, până ce, în cele din urmă, ajunse să nu mai bată decât la uşi închise. Rămas pe drumuri, din profesor se transformase în emigrant şi ajunsese pe puntea *Jonathan-ului*.

În timpul călătoriei, Dorick şi Beauval îşi recrutaseră partizani, unul prin căldura elocinţei care nu excludea o critică conştiincioasă a ideilor, celălalt prin autoritatea inerentă omului care se afirmă ca deţinător al adevărului integral. Şi, cu toate că clientela recrutată de fiecare dintre ei

era destul de modestă, începuseră să se urască pe ascuns, din ce în ce mai mult.

În timpul scurtului dialog dintre Kavger şi Hartlepool, Harry Rhodes îşi continuase cuvântarea.

— Acum, când propunerea este adoptată, zise el, trebuie să încredinţăm cuiva comanda. Nu este o treabă uşoară descărcarea unei corăbii de trei mii cinci sute de tone. O astfel de muncă cere metodă şi autoritate. Cred că ar trebui să facem apel la domnul Hartlepool, maistrul de echipaj. Rog pe cei care sunt de acord să ridice mâna în sus.

Cu foarte puţine excepţii, toate mâinile se ridicară într-o singură mişcare.

— Iată că am aranjat şi asta, constată Harry Rhodes.

Apoi, întorcându-se spre maistrul de echipaj, întrebă:

— Ce ordine aveţi de dat?

— Să mergem la masă, răspunse Hartlepool zâmbind. Avem nevoie de puteri pentru munca care ne aşteaptă.

În timpul mesei, Hartlepool se trase mai la o parte cu Kavgerul.

— Dacă îmi permiteţi, domnule... glăsui el cu un aer îngrijorat... am să îndrăznesc să afirm că sunt un foarte bun marinar... Dar am avut totdeauna un căpitan... de ordinele căruia ascultam.

— Ce vrei să spui? întrebă Kavgerul.

— Vreau să zic... răspunse Hartlepool din ce în ce mai încurcat... că mă pot lăuda că am executat totdeauna ordinele... dar că nu sunt în stare să dau vreunul. Pot sta la cârmă o viaţă întreagă... Dar comanda... hm!... asta nu mă priveşte...

Plăcut impresionat, Kavgerul se uită cu coada ochiului la maistrul de echipaj. Existau, prin urmare, oameni; oameni buni, cinstiţi şi puternici, pentru care şeful era o necesitate?

— Ceea ce înseamnă, explică el, că te-ai însărcina bucuros cu cele ce sunt de făcut, dar că ai prefera să primeşti în prealabil câteva indicaţii generale. Nu?

— Foarte adevărat! răspunse Hartlepool.

— Nimic mai simplu atunci, continuă Kavgerul. De câte braţe poţi dispune?

— La plecarea din San-Francisco, *Jonathan* avea un echipaj de treizeci şi patru de oameni, inclusiv statul major, bucătarul şi cei doi muşi[5], şi transporta o mie o sută nouăzeci şi cinci de pasageri. În total, o mie două sute douăzeci şi nouă de persoane. Din păcate, mulţi sunt morţi

acum.

— Socoteala asta o s-o facem mai târziu. Să contăm deocamdată pe o mie două sute de persoane. Exceptând femeile şi copiii, rămân aproximativ şapte sute de bărbaţi. Pe aceştia ai să-i împărţi în două grupuri; două sute vor rămâne pe bord pentru a scoate încărcătura pe punte, iar ceilalţi vor trece sub comanda mea. Mă voi duce cu ei în pădurea de colo şi vom tăia vreo sută de copaci, cu care vom construi apoi un fel de schelă de la vapor la ţărm. În felul acesta, şi cu personalul de care dispunem, vom termina descărcarea în trei zile.

Kavgerul prevăzuse bine; în seara de 19, toată încărcătura *Jonathan-ului* se găsea depozitată pe ţărm.

În acelaşi timp, cu ajutorul a trei dulgheri, Smith, Hobard şi Charley, barca fusese reparată şi ea. Nu mai rămânea decât să fie ales un delegat pentru PuntaArenas. Ferdinand Beauval profită de ocazie pentru a se urca din nou la tribună. Hotărât lucru însă, n-avea noroc. Cu toate că reuşi să obţină vreo cincizeci de voturi, în timp ce Dorick nu avu nici unul, majoritatea o obţinu un oarecare Germain Riviere, un agricultor franco-canadian. De acesta, alegătorii erau siguri cel puţin că o să se reîntoarcă; era tată a patru băieţaşi voinici, pe care îi lăsa în urma lui.

În dimineaţa de 20 martie, *Wel-Kiej* părăsi insula, sub comanda lui Caroly. Colonia procedase deja la o instalaţie provizorie până la înapoierea bărcii; adică pentru vreo trei săptămâni. În definitiv, naufragiaţii nu erau într-o situaţie chiar aşa de mizerabilă. Se aflau destul de aproape de ţinuturi locuite, şi alimente aveau din belşug. Aşa că nu era cazul ca emigranţii să se simtă prea îngrijoraţi; dacă nu ar fi fost clima cam aspră, s-ar putea spune că nu era mare deosebire între viaţa de acum şi cea care i-ar fi aşteptat la început în Africa.

Instalarea era aproape pe terminate când, la 24 martie, vremea îşi dădu din nou în petec. Timp de trei zile şi trei nopţi, plouă şi fu vijelie. Când se înseninã, *Jonathan* dispăruse. Marea îşi completase opera de distrugere.

După furtună, urmă o perioadă de timp frumos, care fu folosită în primul rând pentru numărarea supravieţuitorilor naufragiului. Apelul nominal făcut de Hartlepool după listele de bord dovedi că naufragiul făcuse treizeci şi una de victime, dintre care cincisprezece oameni din echipaj şi restul pasageri. Populaţia insulei se compunea, prin urmare, din o

mie două sute de persoane.

Kavgerul hotărî să profite de timpul frumos, pentru a explora insula Hostes sau cel puțin împrejurimile taberei. Avea să fie însoțit de Hartlepool, Harry Rhodes, Halg şi încă trei emigranți, Gimelli, Gordon şi Ivanoff. În ultimul moment însă, se mai prezentară doi candidați.

Kavgerul voia tocmai să pornească spre locul de întâlnire fixat, când atenția îi fu atrasă de doi copii de vreo zece ani, care se îndreptau spre el. Unul dintre ei, cu o mutrişoară dezghețată obraznică aproape mergea mândru, cu nasul în vânt, cu o trufie aproape comică. Celălalt îl urma la vreo cinci paşi mai în urmă, cu un aer de modestie care se potrivea foarte bine înfățişării lui timide.

Primul se apropie de Kavger şi i se adresă:

— Excelență...

Amuzat de titlul acesta neaşteptat, Kavgerul privi mai atent copilul, care îi susținu îndrăzneț privirea, fără să coboare ochii.

— Excelență!... repetă Kavgerul râzând. De ce îmi spui aşa, băiețaş?

Copilul păru foarte mirat.

— Nu se spune aşa regilor, miniştrilor şi episcopilor? întrebă el cu un ton care trăda vădita lui îngrijorare de a se fi abătut cumva de la regulile politeții.

— Eh, rosti amuzat Kavgerul. Dar unde ai auzit tu că li se spune Excelență regilor, miniştrilor şi episcopilor?

— În ziare, răspunse copilul, sigur de el.

— Citeşti ziare?

— De ce nu? Ori de câte ori am.

— Ah! Ah!... silabisi Kavgerul. Şi cum te numeşti, ştrengarule?

— Dick.

— Dick şi mai cum?

Copilul păru că nu înțelege.

— Cum se numeşte tatăl tău?

— N-am tată.

— Mama ta, atunci?

— Nici mamă, nici tată, Excelență.

— Asta-i bună! exclamă Kavgerul, din ce în ce mai interesat de băiețaşul acela ciudat. Află atunci că nu ştiu să fi fost vreodată rege, ministru sau episcop!

— Sunteți guvernator! declară cu emfază copilul. Guvernator!...

Kavgerul păru căzut din cer.

— Cine ți-a spus asta? întrebă el.

— Hm... zise încurcat Dick.

— Ei? stărui Kavgerul.

Dick păru din ce în ce mai încurcat. Şovăia.

— Hm... eu unul nu ştiu nimic... răspunse el în cele din urmă. Dar odată ce dumneavoastră sunteți mai mare aici... Şi cum toată lumea vă spune aşa...

— Ia te uită!... se miră Kavgerul. Apoi, cu voce mai gravă, adăugă:

— Te înşeli, dragul meu. Nu sunt nici mai mare, nici mai mic decât ceilalți. Aici nu există nici un stăpân! Dick făcu ochii mari şi se uită neîncrezător la Kavger. Cum era posibil să nu existe nici un stăpân? Pentru el, ieşit dintr-o lume de tirani, asta era ceva de neconceput. Există oare vreo țară fără stăpân?

— Nici un stăpân, afirmă iarăşi Kavgerul, după o scurtă pauză. Unde te-ai născut?

— Nu ştiu.

— Ce vârstă ai?

— Vreo unsprezece ani, cred! — Nu prea eşti sigur!...

— Zău că nu!

— Şi tovarăşul tău, care îl face pe sfinxul colo, ce este cu el?

— Este Sand.

— Fratele tău?

— Aproape... Este prietenul meu.

— Ați fost crescuți împreună?

— Crescuți?... protestă Dick. Noi n-am fost crescuți, domnule!

Kavgerul simți că i se strânge inima. Câtă tristețe în cuvintele pe care băieţaşul acesta le rostea cu dârzenia unui cocoşel înfuriat. Existau oare copii care nu fuseseră „crescuți”?

— Atunci, unde l-ai cunoscut?

— La Frisco[6], pe chei.

— Demult?

— Da, foarte demult... Eram mici pe atunci, răspunse Dick, căutând să-şi adune amintirile. Sunt de atunci cel puțin... şase luni.

— Adevărat, este mult timp de atunci, aprobă serios Kavgerul.

Se întoarse apoi spre tovarăşul băieţaşului.

— La dispoziție, prichindelule, îi spuse el, şi ai grijă să numi spui şi tu Excelență. Ți-ai pierdut cumva graiul?

— Nu, domnule, îngână copilul, mototolindu-şi între degete bereta de marinar.

— Atunci, de ce nu spui nimic?

— Este sfios, domnule, explică Dick.

Cu ce dispreț rostise piciul cuvintele acestea!

— A, este sfios? întrebă râzând Kavgerul. Tu însă nu prea pari să fii.

— Nu, domnule, declară simplu Dick.

— Şi bine faci, drăguțule!... Dar, în sfârşit, ce naiba căutați voi pe aici?

— Suntem muşi, domnule.

Acum îşi aminti Kavgerul că Hartlepool îi vorbise de doi muşi care făceau parte din echipajul *Jonathan-ului*. Nu-i observase până atunci printre copiii emigranților. Era de la sine înțeles că nu-i ieşiseră în cale fără motiv.

— Cu ce vă pot servi? întrebă el. Tot Dick luă cuvântul şi acum.

— Am vrea să mergem cu dumneavoastră.

— De ce?

Ochii lui Dick scânteiară.

— Să vedem şi noi...

Să vedem şi noi!... O lume întreagă în câteva cuvinte. Toată curiozitatea, toate visele miraculoase şi confuze ale copiilor. Chipul lui Dick implora, toată ființa lui micuță era încordată de dorință.

— Dar tu, stărui Kavgerul, adresându-se lui Sand, vrei să vezi şi tu?

— Nu, domnule.

— Dar ce vrei, atunci?

—Eu merg cu Dick, răspunse copilul, în şoaptă.

— Ții mult la Dick ăsta?

— O, foarte mult, afirmă Sand.

Din ce în ce mai interesat, Kavgerul privi o clipă la cei doi copii. Ciudată pereche! Dar încântătoare şi mişcătoare totodată, în sfârşit, dădu sentința.

— O să mergeți cu noi.

— Trăiască guvernatorul! strigară cei doi copii aruncându-şi beretele în aer şi sărind în sus ca ieşiți din minți.

Kavgerul află apoi de la Hartlepool cine erau noile sale cunoştințe. Maistrul de echipaj nu ştia mare lucru, dar, cu siguranță, nici cei în cauză nu cunoşteau mai mult.

Copii părăsiți la un colț de stradă, trăiseră şi crescuseră ca prin minune şi începuseră să-şi câştige pâinea de la cea mai fragedă vârstă, exercitând tot felul de meserii: lustragii, comisionari, hamali, vânzători de flori, de ziare etc.

Până cu şase luni mai înainte, habar nu aveau unul de existența celuilalt, când întâmplarea îi pusese față în față pe neaşteptate. Dick trecea pe chei, cu mâinile în buzunare, cu bereta într-o parte, fluierând vesel printre dinți un cântec favorit, când dădu cu ochii de Sand, care sta împietrit în fața unui dulău enorm, care lătra la el rânjindu-şi colții amenințători. Fără să şovăie o clipă, Dick se repezi hotărât între băiatul înghețat de frică şi teribilul lui adversar.

Nu ştim dacă atitudinea lui bățoasă îl intimidase, într-adevăr, pe animal; cert este însă că acesta se dăduse la rândul lui înapoi şi sfârşise prin a fugi de acolo, cu coada între picioare. Fără să se mai sinchisească de el, Dick se întorsese apoi spre Sand:

— Cum te cheamă? îl întrebase el cu mândrie.

— Sand, răspunse acesta cu glasul înecat de lacrimi. Dar pe tine?

— Dick... Dacă vrei, hai să fim prieteni.

Drept orice răspuns, Sand se aruncase în brațele eroului, pecetluind astfel începutul unei prietenii nepieritoare. Aflat prin apropiere, Hartlepool văzuse toată scena. Intrase în vorbă cu cei doi copii şi le aflase astfel toată povestea tristei lor vieți. Dorind să facă ceva pentru Dick, care îl impresionase prin curajul de care dăduse dovadă, îi propuse să intre ca mus pe *Joshua Brener,* o corabie cu trei catarge pe care era îmbarcat atunci. De la primele cuvinte însă, Dick îi pusese condiția *sine qua non*, şi anume să-l ia şi pe Sand. De voie, de nevoie, Hartlepool se învoi, şi de atunci nu se mai despărțise de cei doi prieteni inseparabili, care îl urmaseră când el trecuse pe *Jonathan*. Aceştia erau noii recruți care măreau expediția proiectată.

La 28 martie, excursioniştii porniră la drum în zori. Cum nu aveau deloc pretenția să exploreze toată insula, ci numai împrejurimile, o luară de-a lungul coastei, spre nord. Chiar de la început, îşi dădură seama că ținutul nu era aşa de păcătos cât îl crezuseră la început. Peninsula Hardy era stâncoasă şi pustie, însă spre nord-vest se vedeau coline pline de verdeață, prerii întinse pe care tronau pâlcuri dese de copaci.

Micul detaşament se împărțise în grupuri mici, în jurul

cărora se zbenguiau voioşi Dick şi Sand. Cei trei agricultori vorbeau rar, privind uimiți în jurul lor, în timp ce Harry Rhodes şi Halg țineau tovărăşie Kavgerului, care îşi păstra atitudinea rezervată obişnuită, cu toate că familia Rhodes îi plăcea din ce în ce mai mult. Mama, serioasă şi bună; copiii, Edward, în vârstă de optsprezece ani, şi Clary, de cincisprezece, cinstiți şi sinceri; tatăl, un om, un adevărat om de caracter.

Cei doi bărbați discutau prieteneşte despre ceea ce îi interesa în situația în care se găseau. Harry Rhodes profită de ocazie pentru a afla amănunte despre Magellania, informându-l în schimb, pe tovarăşul lui despre unii emigranți mai remarcabili.

În felul acesta, Kavgerul află cum Harry Rhodes, posesor al unei averi destul de însemnate, fusese ruinat la cincizeci de ani din vina altora, şi cum, în urma acestei nenorociri nemeritate, nu şovăise să se expatrieze, pentru a încerca să asigure viitorul soției şi copiilor lui. Află apoi că, din punct de vedere al profesiei, emigranții se împărțeau astfel: şapte sute cincizeci de agricultori printre care cinci japonezi cuprinzând o sută patrusprezece bărbați căsătoriți, întovărăşiți de soțiile şi copiii lor, dintre care mulți majori, în număr de două sute şaizeci şi doi; trei liberi profesionişti, cinci foşti rentieri şi patruzeci şi unu de lucrători. La aceştia din urmă se adăugau alți patru lucrători neemigranți, un zidar, un tâmplar, un dulgher şi un lăcătuş, angajați de societatea de colonizare pentru a ajuta la realizarea instalațiilor în noua colonie.

Enumerând aceste categorii diverse, Harry Rhodes le cercetă mai în amănunt pe fiecare dintre ele. Cu privire la agricultori, nu avea prea mult de spus. Tot ce ştia era că frații Moore păreau să fie nişte temperamente violente şi că familiile Riviere, Gimelli, Gordon şi Ivanoff păreau compuse din oameni de treabă şi muncitori. Restul îi era necunoscut.

Dintre cei cinci rentieri, patru erau reprezentați prin familia Rhodes. Al cincilea era pur şi simplu jalnic. În vârstă de aproximativ douăzeci şi şase de ani, istovit de o viață de petreceri care-i înghițise toată averea, până la ultimul ban, tânărul acesta, John Rame, nu părea bun de nimic, aşa că prezența lui printre emigranți nu-şi avea aproape nici un rost.

Mai erau, în sfârşit, cei trei ratați liberi profesionişti. Aceştia proveneau din trei țări diferite: Germania, America

şi Franța. Germanul se numea Fritz Gross şi era un beţiv de frunte, unul dintre cei mai respingători împătimiți ai băuturii. Grăsimea lui şi halul de murdărie în care se afla îl făcuseră celebru pânăşi în mediul acela puțin pretențios al emigranților. Degeneratul acesta era muzicant, violonist, şi uneori chiar un violonist genial. Doar vioara îl făcea să se mai trezească din starea de completă abrutizare în care se afla. O mângâia cu dragoste şi, atunci când influența alcoolului făcea să-i dispară tremurul convulsiv al mâinilor şi îl inspira, scotea din delicatul instrument accente de o frumusețe de negrăit. Harry Rhodes avusese de două ori ocazia să asiste la miracolul acesta.

Pe francez şi pe american îi cunoaştem deja. Erau Ferdinand Beauval şi Lewis Dorick, cei doi revoluționari. Între timp, ajunseră la golful Scotchwell, care stârni admirația excursioniştilor prin bogăția de vegetație şi de animale a regiunii.

Partea sudică a ținutului acesta nu era decât la două mile depărtare de locul în care se împotmolise *Jonathan*. Şi ar fi fost minunat de potrivită pentru instalarea definitivă a taberei.

Se înnoptase de-a binelea când micul detaşament se întoarse în tabără. Erau tocmai pe punctul de a se despărți, când în liniştea nopții ajunseră până la ei sunetele dulci şi line ale unei viori.

— O vioară!... murmură Kavgerul, adresându-se lui Harry Rhodes. Să fie cumva Fritz Gross, de care mi-ați vorbit.

— Asta înseamnă că este beat, răspunse cu convingere Harry Rhodes.

Nu se înşela. Fritz Gross era, într-adevăr, beat. Când îl văzură, câteva clipe mai târziu, privirea lui tulbure, fața congestionată şi balele care îi curgeau din gură nu lăsau nici o îndoială în privința stării lui. Sta rezemat de o stâncă, deoarece numai astfel îşi putea menține echilibrul, însă melodia care ieşea de sub arcuş era sublimă; în jurul lui se înghesuiau vreo sută de emigranți, care în clipa aceea uitaseră de tot, de soarta lor nefericită, de viitorul nesigur, şi se lăsau furați de vis pe aripile muzicii.

— Muzica este tot aşa de necesară ca şi pâinea, spuse Kavgerul arătând spre Fritz Gross şi spre auditorii lui. Care este rostul unui astfel de om în sistemul lui Beauval?

— Să-l lăsăm pe Beauval în pace, răspunse Harry Rhodes bine dispus.

Apoi, îşi continuară drumul.

— Cea ce nu pot să-mi explic, murmură Harry Rhodes după ce făcură câțiva paşi, este cum naiba şi-a putut procura Fritz Gross alcool.

Se convinseră în curând că mijlocul întrebuințat de Fritz Gross nu era din cale afară de original. Dădură peste un om tolănit pe jos.

— Este Kennedy, constată Hartlepool aplecându-se asupra adormitului. O puşlama veritabilă.

Kennedy era beat mort. La fel şi alți câțiva emigranți, pe care îi găsiră tolăniți pe jos ceva mai departe de acolo.

— Ia te uită! exclamă Harry Rhodes, au profitat de absența şefului, pentru a jefui depozitul.

— Care şef? întrebă Kavgerul.

— Cum care şef? Dumneavoastră!

— Nu sunt mai şef decât oricare altul, obiectă cu nervozitate Kavgerul.

— Se poate, conveni Harry Rhodes. Asta nu înseamnă însă că nu sunteți considerat de toată lumea ca atare.

Kavgerul voia tocmai să răspundă, când fu întrerupt de strigătul sălbatic al unei femei. Țipătul venea dintr-un cort din apropiere.

VII. Prima lege

Familia Ceroni, compusă din tatăl, Lazare, din mamă, Tullia, şi o fiică, Graziella, era originară din Piemont. Lazare şi Tullia se căsătoriseră cu şaptesprezece ani mai înainte; nu aveau nimic pe atunci, dar se iubeau, şi o iubire cinstită este o forță care ajută în lupta pentru viață.

Din nefericire, menajul Ceroni avu o soartă mai tristă. Înhăitat cu oameni de cea mai josnică moralitate, bărbatul deveni în scurt timp un credincios client al cârciumilor, al localurilor care au dreptul să oferealcool,înnumelelibertății,tuturor dezmoşteniților. Beția îl făcea din ce în ce mai ursuz, mai rău, mai violent, mai crud, începură scandaluri aproape zilnice, şi biata Tullia suferi bătăi şi schingiuiri cu o resemnare de adevărată martiră. Şi, cu toate că nimic nu ar fi putut-o împiedeca să-şi părăsească bărbatul, ea rămase totuşi lângă el. Făcea parte dintre femeile care nu mai iau înapoi ceea ce au dăruit odată. Din punct de vedere al interesului material, tangibil,

caracterele acestea merită epitetul de „absurde”, dar au şi ceva admirabil, căci prin ele ne este dat să înțelegem toată frumsețea sacrificiului şi înălțimea morală la care se pot ridica unii oameni.

Graziella crescu în iadul acesta. Se obişnui din fragedă copilărie să-şi vadă tatăl beat şi mama bătută. La o vârstă când toate celelalte fetițe nu se gândesc decât la joc, ea făcu o aspră cunoştință cu realitățile vieții şi fu constrânsă să lupte din greu pentru o bucățică de pâine.

La şaisprezece ani, Graziella era o fată serioasă, înarmată cu o voință de fier împotriva mizeriilor vieții, pe care le cunoştea aşa de bine. Ca fizic, era înaltă, slabă, negricioasă. Fără să fie frumoasă propriu zis, farmecul ei cel mai mare consta în ochi şi în expresia de inteligență care îi lumina chipul.

Purtarea lui Lazare Ceroni nu întârzie să-şi arate consecințele; erau din ce în ce mai strâmtărați, şi în scurt timp au început să trăiască în mizerie. Băutura costă bani şi nu produce nimic. Cheltuială dublă adică. Mizeria se transformă în sărăcie cu lustru, şi apoi, ca o consecință, o cale de scăpare este expatrierea, în speranța unei vieți mai bune. Aşa că, din exod în exod, după ce cutreieră Franța, după ce străbătu oceanul, America, familia Ceroni se împotmoli la San-Francisco. Călătoria durase cincisprezece ani! La San-Francisco, Lazare fu nevoit să deschidă ochii şi să-şi dea seama de realitate. Pentru prima oară ascultă rugămințile soției sale şi îi făgădui să se facă om de treabă.

Se ținuse de cuvânt şi, grație hărniciei cu care se apucă de lucru şi suprimării alcoolului, în şase luni reuşise să adune suma de cinci sute de franci pretinsă de societatea de colonizare a golfului Lagoa. Sărmana Tullia reîncepea să creadă în posibilitatea unei vieți fericite, când naufragiul *Jonathan-ului* complică rău de tot lucrurile.

Condamnat, prin însăşi forța împrejurărilor, la a nu face nimic, Lazare se împrietenise cu unii dintre emigranți, şi fireşte că nu cu cei mai buni. Aceştia, covârşiți şi ei de plictiseala unei vieți lipsite de absolut orice activitate, nu scăpară ocazia care li se oferea prin plecarea temporară a celui pe care toți îi considerau şeful lor. Nici nu se depărtase bine Kavgerul cu tovarăşii lui şi ceata aceasta de derbedei şi pusese mâna pe un butoiaş de rom, începând o orgie bahică în toată regula. Ademenit de exemplul celorlalți şi neputându-se împotrivi viciului lui redeşteptat la vederea

acelei beții crunte, Lazare îi imitase şi nu se hotărî să se reîntoarcă la cortul în care îl aşteptau plângând soția şi fiica lui decât când simți că nu-l mai țin picioarele.

Şi inevitabila scenă începu chiar de la intrare. Sub pretext că mâncarea nu era gata, italianul se înfurie când i se puse mâncarea dinainte, din cauza tristeții celor două femei, şi, ațâțându-se singur, începu în curând să răcnească şi să înjure cât îl ținea gura.

Graziella se uita înghețată de spaimă şi dezgust la omul acela ieşit din minți care era tatăl ei. O durea şi-i era şi ruşine. Tullia însă nu mai putu răbda. Ei, cum asta! Speranțele ei duse pe apa sâmbetei, recăderea în infernul de mai înainte!... O podidiră lacrimile. Fu de ajuns, încât să izbucnească furtuna.

— Stai că te învăț eu să miorlăi! răcni Lazare, în culmea furiei. Şi înfipse mâinile în gâtul nefericitei femei, în timp ce Graziella se lupta zadarnic să-i desfacă degetele, care se strângeau tot mai mult.

Dramă mută. Nici Graziella, nici mama ei nu strigară după ajutor. De ruşinea lumii, dramele acestea rămân în familie. Cu toate acestea, biruită de durere şi de spaimă, Tullia scăpă la un moment dat un strigăt, strigătul răguşit pe care îl auzise Kavgerul. Asta îl înfurie şi mai rău pe nebun. Strânse cu şi mai mare violență. Deodată, o mână de fier îi prinse ca într-un cleşte umărul, silindu-l să dea drumul victimei şi să fugă împleticindu-se până în partea cealaltă a cortului.

— Ce?... Ce este asta?... bolborosi el.

— Tăcere! porunci cineva.

Bețivanul tăcu chitic şi, copleşit de alcool, adormi imediat. Un somn greu, din care cu greu l-ar fi putut trezi cineva.

Kavgerul se plecase asupra femeii leşinate şi se grăbi să-i dea îngrijirile necesare. Halg, Rhodes şi Hartlepool priveau în tăcere, emoționați.

În cele din urmă, Tullia deschise ochii, şi, văzând chipurile străine care o înconjurau, îşi dădu imediat seama de cele petrecute. Primul gând fu să-l scuze pe cel care o brutalizase în aşa hal.

— Mulțumesc, domnule, spuse ea ridicându-se. N-a fost nimic... Nu mai am nimic... Ce proastă sunt că mam speriat aşa de tare!

— Oricine s-ar fi speriat la fel! exclamă Kavgerul.

— Ba nicidecum, protestă cu vioiciune Tullia. Lazare nu-i

un bărbat rău. Voia să glumească...

— Face des glume de felul acesta? întrebă Kavgerul. — Niciodată, domnule, niciodată! afirmă Tullia. Lazare este un bărbat bun... Nu există om mai bun ca el...

— Nu-i adevărat! întrerupse o voce plină de hotărâre.

Întorcându-se spre locul de unde venea vocea, Kavgerul şi tovarăşii lui o văzură abia acum pe Graziella, care stătuse retrasă până atunci într-un colţ mai puţin luminat al cortului.

— Cine eşti? întrebă Kavgerul.

— Fiica lui, răspunse Graziella arătând spre beţivul care sforăia netulburat în ungherul în care căzuse. Oricât mi-ar fi de ruşine, trebuie să v-o spun, ca să mă credeţi şi să veniţi în ajutorul mamei.

— Graziella! se rugă Tullia.

— Am să spun tot, continuă fata cu şi mai multă hotărâre. Este prima oară când găsim şi noi oameni gata să ne apere. Nu vreau să-i las să plece fără să-i rog să le fie milă de noi.

— Vorbeşte, copilul meu, spuse Kavgerul cu bunătate. Te poţi bizui pe ajutorul nostru.

Încurajată astfel, Graziella povesti toată viaţa lor alături de beţivul acela care îi era tată, descrise toată mizeria vieţii aceleia de lipsuri groaznice şi de brutalizări neomeneşti.

În timpul acesta, mama ei începu să plângă încetişor. Trecutul acesta de suferinţă, pe care i-l împrospăta în minte cuvintele fiicei sale, o împiedeca să-i mai ia apărarea călăului.

— Bine ai făcut că mi-ai spus toate astea, copilul meu, zise Kavgerul când Graziella termină povestirea. Fii sigură că vă vom da tot ajutorul. Deocamdată, în seara asta, mama ta nu mai are nevoie decât de odihnă.

Când ieşiră afară din cort, cei trei bărbaţi se priviră o clipă în tăcere. Era cu putinţă ca un om să ajungă într-un asemenea hal de abrutizare? Oftară apoi adânc şi voiau să pornească la drum, când Kavgerul observă că Halg nu era cu dânşii. Bănuind că băiatul rămăsese în cort, Kavgerul intră iar. Într-adevăr, Halg era acolo, aşa de cufundat în contemplarea Graziellei, încât nu observase plecarea tovarăşilor lui, după cum nu remarcă nici reîntoarcerea doctorului. Privirea îi era plină de milă şi de o adevărată încântare. În faţa lui, la câţiva paşi, Graziella sta tăcută, cu ochii plecaţi spre pământ. Nici unul dintre ei nu vorbea, însă liniştea aceasta era mai elocventă decât orice.

Kavgerul zâmbi.

— Halg! şopti el cu jumătate de voce.

Tânărul tresări şi îl urmă imediat pe doctor afară din cort.

În timp ce toți patru mergeau tăcuți prin întuneric, Kavgerul se gândea la cele auzite din gura fetei. Cel mai bun serviciu pe care l-ar fi putut face celor două femei era să împiedece aprovizionarea cu alcool a călăului lor. Ar fi fost de ajuns două santinele.

Bine, fie! Dar cine să posteze cele două santinele? Cine avea dreptul să dea ordine, să încerce a limita libertatea celorlalți? Ar fi fost un act de şef, şi pe insula Hoste nu exista şef.

Haida-de! Virtualmente, tot exista unul! Şi acesta nu era decât cel care îi salvase de la o moarte sigură pe ceilalți, cel care cunoştea ținutul şi era superior tuturor celorlalți prin inteligență, cultură şi caracter.

Ar fi fost o laşitate să se amăgească singur. Îşi dădea bine seama că spre el se îndreptau toate privirile acelor nefericiți, de la el aşteptau încrezători ajutor, sfaturi şi hotărâri. Cu sau fără voia lui, nu putea scăpa de răspunderea pe care i-o punea pe umeri încrederea aceasta. Cu sau fără voia lui, şeful impus, prin însăşi forța lucrurilor şi prin consimțământul tacit al majorității naufragiaților, era el.

Ei, cum! El, omul îndrăgostit de libertate, care detesta toate legile, să fie în situația de a restrânge independența altora şi de a impune legi! Supremă ironie: apostolul anarhist, adeptul faimoasei formule „Nici Dumnezeu, nici stăpân", transformat în conducător! Să se supună acestei odioase încercări a soartei? Nu era mai bine să fugă departe de gloata aceea cu suflete de sclavi?

Dar ce ar fi devenit ei, atunci? Câte suferințe ar fi adus dezertarea asta! Ai dreptul să îndrăgeşti abstracțiile, dar nu te mai poți numi om dacă de dragul lor închizi ochii în fața realităților vieții şi nu-ți sacrifici mândria pentru a atenua cât îți stă în putere mizeria umană. Oricât ți-ar părea de sigure teoriile dragi, trebuie să faci *tabula rasa*[7] cu ele atunci când binele altora cere asta.

Ajunşi în apropierea cortului locuit de familia Rhodes, înainte de se despărți de tovarăşii săi, Kavgerul luase o hotărâre.

— Crezi că se poate conta pe echipajul *Jonathanului*? îl întrebă el pe Hartlepool.

— În afară de Kennedy şi de Sirdey, bucătarul, răspund de toți, spuse Hartlepool.

— De câți oameni dispui?

— Cu mine, cincisprezece.

— Cei patrusprezece au să-ți asculte ordinele?

— Sunt sigur că da.

— Dar dumneata?

— Eu?

— Este printre noi cineva de ordinele căruia ai fi dispus să asculți?

— Dar... firește că da... dumneavoastră domnule, răspunse Hartlepool.

— De ce?

— Doamne!... rosti Hartlepool, încurcat. Trebuie doar să avem şi noi un şef. Asta se înțelege de la sine, ce naiba!

— Şi de ce să fiu tocmai eu şeful?

— Fiindcă altul nu este... nu văd cine ar putea fi... Răspunsul era, într-adevăr, fără replică. După alte câteva clipe de tăcere, Kavgerul rosti cu voce plină de hotărâre:

— Începând din seara asta, depozitul de materiale va fi păzit. Vei pune santinele. Cu schimbul, două câte două. Nu se apropie nimeni de depozit. Atenție specială la depozitul de băuturi spirtoase.

— Am înțeles, domnule, răspunse Hartlepool. În cinci minute, santinelele vor fi la post.

— Bună seara, spuse apoi Kavgerul, depărtându-se repede, supărat pe el însuşi şi pe toată lumea.

VIII. La golful Scotchwell

Wel-Kiej-ul se reîntoarse de la Punta-Arenas la 16 aprilie. De îndată ce zăriră barca, emigranții se îngrămădiră pe țărm, curioşi şi nerăbdători, îmbulzindu-se şi îmbrâncindu-se ca să ajungă cât mai în față. Cum, de obicei, în frunte ajung numai cei puternici, se înțelege de la sine că femeile şi, mai ales, copiii se găseau în urma grupului compact format de bărbați.

Printre copiii care se zbenguiau era, firește, şi Dick. Numai că el nu se resemnase să stea în dosul „celor mari" şi, curajos cum era, reuşise să ajungă în primele rânduri, târându-l după el şi pe inseparabilul Sand, împreună cu un alt băiețaş, cu care cei doi muşi legaseră de opt zile o prietenie care se şi pierdea în negura timpurilor. Băiețaşul acesta, Marcel Norely, de aceeaşi vârstă ca şi cei doi camarazi ai lui, era un sărman micuț firav, cu chipul

suferind şi, ceva mai mult, cu piciorul drept paralizat, rămas cu câțiva centimetri mai scurt decât cel stâng. Infirmitate care, dealtfel, nu-l împiedeca pe Marcel să fie totdeauna voios şi mare amator de jocuri, la care se dovedea tot aşa de sprinten ca şi ceilalți, grație unei cârje, de care se servea cu o dibăcie admirabilă.

Spuneam deci că Dick, Sand şi Marcel se strecurară printre cei din față. Ispravă care, din păcate, nu a fost dusă la bun sfârşit fără să deranjeze mai mult sau mai puțin pe cei din jur, şi întâmplarea făcu ca printre aceştia să fie şi Fred Moore, cel mai mare dintre cei doi frați Moore, pe care Harry Rhodes îi semnalase Kavgerului ca fiind temperamente deosebit de violente.

Fred Moore, un vlăjgan înalt şi voinic, scoase o înjurătură când se simți înghiontit. Fu de ajuns ca Dick să-şi dea drumul la gură. Se întoarse spre Sand şi Marcel, care tocmai îi imitau exemplul, croindu-şi drum cu oarecare lipsă de delicatețe.

— Ei, băieți! le spuse el, nu-l înghiontiți aşa pe domnul, ce naiba! N-are nici un rost. N-avem decât să stăm mai în urmă să privim pe deasupra capului său.

Dată fiind statura prichindelului, cuvintele minusculului orator stârniră hohote de râs printre cei din jur, lucru care îl supără foarte rău pe Fred Moore.

— Mormolocule! şuieră el disprețuitor.

— Mulțumim de compliment, Măria Ta, cu toate că nu prea pronunțați bine engleza, se ploconi ironic Dick.

Fred Moore făcu un pas spre el, dar vecinii lui îl opriră, sfătuindu-l să lase copiii în pace. Dick profită de ocazie pentru a o şterge frumos de-a lungul țărmului, printre alți emigranți mai paşnici.

— Am să-ți rup urechile, broscoiule, îi strigă înfuriat Fred Moore.

Simțindu-se ceva mai la adăpost, Dick îi răspunse cu un dispreț comic:

— Ți-ar trebui o scară pentru aşa ceva, camarade! Fred Moore dădu înciudat din umeri, în timp ce Dick, satisfăcut că avusese ultimul cuvânt, nu se mai ocupă de el şi îşi concentra toată atenția asupra bărcii care tocmai atingea țărmul.

Din ea sări imediat Caroly, care, după ce îşi ajută pasagerul să coboare, plecă spre tabără în tovărăşia lui Halg şi a Kavgerului.

În timp ce se depărtau discutând despre incidentele călătoriei şi fericiți că se văd din nou laolaltă, emigranții îl năpădiseră pe Germain Riviere cu întrebări care, în fond, se reduceau la una singură: de ce se înapoiase barca şi de ce nu venise în locul ei o corabie suficient de mare pentru repatrierea tuturor?

Neştiind cui să răspundă mai întâi, Germain ceru, cu un gest, tăcere, apoi povesti pe scurt tot ce făcuse în timpul absenței lui din insulă. La Punta-Arenas fusese primit de guvernator, care făgăduise că va da ajutor naufragiaților. Cum însă, pentru moment, nu se afla la Punta-Arenas nici un vas de tonaj mai mare, îi sfătuia să aibă răbdare. Dealtfel, situația nu era prea alarmantă. Aveau alimente pentru aproape un an şi jumătate şi puteau să stea liniştiți fără prea mari inconveniente, cu toate că aşteptarea avea să fie destul de lungă.

Din gură în gură, vestea fu aflată de toți emigranții, şi îi lăsă aiuriți. Siliți să vegeteze timp îndelungat pe insula aceea, să îndure o iarnă care numai blândă nu se putea chema! Se făcu o linişte mormântală, plină de stupoare, în care numai ochii îți vorbeau. Încet, încet, stupoarea se transformă în furie. Înjurăturile şi blestemele la adresa guvernatorului plouară cu nemiluita, până ce, din lipsă de combustibil, furia aceasta se domoli de la sine şi emigranții se împrăştiară posomorâți spre corturile lor.

Şi, încetul cu încetul, o idee încolți în mintea lor: era cineva care, probabil, ştia ce ar fi fost de făcut întro asemenea situație, deoarece îi mai salvase dintr-una şi mai grea. Aşa că privirile lor sfioase se îndreptau spre Kavger, care tocmai se apropia, însoțit acum de Harry Rhodes şi de Germain Riviere. Aveau încredere în el, şi asta îi scutea de a se mai frământa, odată ce aveau pe cineva care să gândească şi să ia hotărâri în locul lor.

Harry Rhodes îi comunică Kavgerului răspunsul guvernatorului de la Punta-Arenas şi îi expuse îngrijorarea care domnea printre emigranți, din cauza iernii aspre care se apropia.

Asupra acestui ultim punct, răspunsul Kavgerului fu liniştitor, în Magellania iarna nu este nici pe departe aşa de grea cum este în Islanda, Canada sau în statele nordice ale Uniunii americane; clima arhipelagului este aproape asemănătoare celei a Africii sudice, spre care fusese îndreptat *Jonathan*.

— Să dea Dumnezeu să fie aşa, spuse Harry Rhodes cu oarecare îndoială. Nu ar fi însă mai bine să iernăm în Ţara de Foc? Acolo cel puţin am fi în apropiere de oameni.

— Nu, răspunse Kavgerul. Nu ne-ar fi de nici un folos. Dimpotrivă, am avea numai neajunsuri, căci am fi nevoiţi să lăsăm aici materialele şi alimentele descărcate de *pe Jonathan*. Trebuie să rămânem pe insula asta, dar ne vom muta tabăra.

— Unde?

— La golful Scotchwell. Vom găsi acolo uşor un teren potrivit pentru aşezarea corturilor şi a caselor demontabile. Vedeţi doar că aici nu este nici o palmă de pământ neted.

— Cum? exclamă Harry Rhodes. Să transportăm la două mile de aici atâta material?

— Trebuie neapărat, afirmă Kavgerul. Pe lângă faptul că golful Scotchwell este perfect adăpostită de vânturile de vest şi sud, ne oferă şi apă potabilă din belşug, prin râuleţul care se varsă în ea. Şi trebuie ca instalarea aceasta să se facă imediat. Cel mai de temut duşman prin locurile acestea este umezeala. Prima noastră grijă trebuie să fie apărarea împotriva ei. Repet, nu avem timp de pierdut, căci iarna este pe drum.

— Trebuie să vorbiţi cu tovarăşii noştri despre asta, propuse Harry Rhodes. Vor înţelege mai bine situaţia dacă le-o explicaţi dumneavoastră.

— Prefer să o faceţi în locul meu, răspunse Kavgerul. Stau însă la dispoziţia oricui, dacă va fi nevoie de mine.

Harry Rhodes se grăbi să comunice emigranţilor propunerea Kavgerului. Spre marea lui mirare, aceştia nu o primiră aşa de rău cum se aşteptase el. Decepţia cauzată de răspunsul guvernatorului îi descurajase, aşa că erau mulţumiţi că aveau ceva de făcut, în interesul lor şi pe răspunderea unui om în care aveau încredere.

Numai că nu ştiau cu ce să înceapă mai întâi. Cum să transporte cu bine atâtea materiale, cale de două mile într-un ţinut în care nu exista nici urmă de drum? Aşa că Harry Rhodes primi însărcinarea de a se duce să-l roage pe Kavger să organizeze el planul de lucru. Kavgerul nu avu nimic împotriva acestei dorinţe, astfel că, sub conducerea lui, lucrul începu imediat.

Începură prin construirea unui drum rudimentar pe porţiunea de teren care se întindea de-a lungul ţărmului până la golful Scotchwell. La 20 aprilie, lucrarea aceasta fu

gata şi urmă partea cea mai grea: transportul.

În scopul acesta, fură fabricate un fel de care primitive: o platformă de trunchiuri de copaci bine ciopliți, pusă pe roate masive tăiate din trunchiuri de arbori groşi. Natural că vehiculele astea preistorice erau greoaie şi incomode, dar nu conta; se puteau folosi de ele, şi asta era de ajuns. În scurt timp, un lung şir de care de felul acesta, trase de bărbați, femei şi copii, începură să circule repede de-a lungul țărmului, între falezã şi ocean.

Kavgerul nu se mărginea numai la încurajări şi sfaturi, ci participa efectiv la lucru. Nu stătea o clipă locului. În continuu du-te vino pe parcursul urmat de convoi, se nimerea să se afle totdeauna exact acolo unde era nevoie de o îndrumare sau de o mână de ajutor. Emigranții priveau mirați la omul acesta neobosit care participa de bunăvoie la istovitoarea lor muncă, cu toate că nu-l împiedeca nimeni să plece de unde venise.

La asta Kavgerul nici nu se gândea cel puțin. Se legase trup şi suflet de misiunea pe care întâmplarea io pusese pe umeri şi era mulțumit că poate fi de ajutor acelei gloate triste, care, prin însăşi nefericirea ei, îi era dragă.

Dar dacă el nu înțelegea să dezerteze, erau alții care, lipsiți de o asemenea conduită morală, nu aveau alt gând decât de a fugi. Şi, într-adevăr, nu era nimic mai uşor decât să pună mâna pe barcă şi să o şteargă pe alte meleaguri mai ospitaliere. Teamă de urmărire nu puteau avea, deoarece alt vas nu mai exista în preajma insulei. Era aşa de simplu, încât este aproape de mirare că nimeni nu încercase până atunci aşa ceva.

Singurul neajuns era că *Wel-Kiej-ul* era în permanență păzită de Halg şi Caroly, care dormeau noaptea pe vas, iar ziua erau mereu pe drum, transportând materiale. Astfel că, în situația asta, cei dornici de a pune mâna pe barcă erau nevoiți să aştepte o ocazie favorabilă.

Ocazia aceasta se ivi, în sfârşit, la 10 mai. În ziua aceea, Kavgerul tocmai sosise de la golful Scotchwell când îi zări pe cei doi fuegieni gesticulând pe țărm, în timp ce *Wel-Kiej* se depărta cu toate pânzele întinse. La bord erau patru bărbați, dar nu li se putea distinge chipurile, din cauza depărtării care se mărea din ce în ce mai mult.

Din câteva cuvinte, Caroly îl puse pe Kavger la curent cu cele petrecute. Profitând de o scurtă absență a lui Caroly şi a fiului său, cei patru bandiți se urcaseră repede în barcă şi o

şterseseră. Când tâlhăria fusese observată de cei din apropiere, era prea târziu.

Între timp, emigranţii care se reîntorceau de la noua tabără se strângeau în jurul Kavgerului, într-un grup din ce în mai compact, privind neputincioşi barca ce se depărta legănându-se graţios pe valuri. Era o adevărată nenorocire furtul acesta, căci pierdeau un preţios mijloc de a termina mai repede lucrul şi, totodată, posibilitatea de a comunica, la nevoie, cu restul lumii. Pentru proprietarii *Wel-Kiej-ului* însă, nenorocirea se transforma în dezastru.

Cu toate acestea, Kavgerul nu-şi trăda prin nici un semn mânia. Privea şi el barca îndepărtându-se. Chipul îi era calm şi rece ca întotdeauna. Când *WelKiej-ul* dispăru, în cele din urmă, după o cotitură a ţărmului, se întoarse spre cei care îl înconjurau şi spuse liniştit:

— La lucru!

Munca reîncepu cu un zel îndoit. Pierderea bărcii îi obliga pe lucrători să se grăbească, dacă voiau să sfârşească înainte de venirea iernii.

Emigranţiiadmiraucalmulşiseninătatea Kavgerului. Nimic nu se schimbase în purtarea lui; era tot aşa de bun şi de harnic ca şi mai înainte. Autoritatea lui crescu foarte mult.

În chiar seara acelei zile de 10 mai, Hartlepool începu o anchetă pentru descoperirea autorilor furtului. Natural că rezultatul acestei anchete nu aduse prea mare lumină, dat fiind faptul că anchetatorul avea de-a face cu o mulţime de oameni, care nu fuseseră niciodată prea îndrăgostiţi de disciplină. Îi îngădui totuşi să-şi îndrepte bănuielile spre patru indivizi, pe care nimeni nu-i mai văzuse în cursul serii. Doi făceau parte din echipaj, bucătarul Sirdey şi marinarul Kennedy. Ceilalţi doi erau emigranţi, foarte deochiaţi, doi pretinşi lucrători, numiţi Furster şi Jackson.

În privinţa primilor, bănuielile se confirmară în scurt timp, dar despre ceilalţi doi nu s-a aflat mare lucru. Într-adevăr, a doua zi dimineaţa, Kennedy şi Sirdey se înfăţişară, ca de obicei, la lucru. La drept vorbind, păreau rupţi de oboseală. Sirdey era chiar rănit. Abia mergea şi avea zgârieturi adânci pe faţă.

Hartlepool îl cunoştea foarte bine pe potlogarul acesta, al cărui caracter murdar nu-i inspira decât dispreţ, îl întrebă cu asprime:

— Unde ai fost ieri, cocoşule[8]?

— Unde am fost?... răspunse cu o mirare ipocrită Sirdey.

Unde sunt în fiecare zi.

— Dar nu te-a văzut nimeni, potlogarule. Nu cumva te-ai rătăcit prin preajma bărcii?

— Bărcii? repetă Sirdey cu aerul unui om care nu înțelege nimic.

— Hm!... exclamă nemulțumit Hartlepool. Apoi, reluă:

— Ai putea să-mi spui ce este cu zgârieturile de pe fața ta?

— Am căzut, explică Sirdey. Chiar voiam să vă înştiințez că n-am să pot lucra astăzi. Abia pot să merg.

— Hm!... mârâi din nou Hartlepool, depărtându-se. Îşi dădea seama că nu poate scoate nimic de la pungaşul acela.

În ce-l priveşte pe Kennedy, n-avea nici măcar un pretext ca să-l ia la rost. Deşi galben ca ceara şi părând că se simte foarte rău, bucătarul îşi văzu de treburile obişnuite, fără să sufle un cuvânt.

A doua zi, lucrul începu la ora obişnuită, fără ca problema să fi fost rezolvată. Primii sosiți la golful Scotchwell avură însă o surpriză. Pe țărm, la mică depărtare de gura râului, zăceau cadavrele lui Jackson şi Furster. În apropierea lor era barca, spartă şi pe trei sferturi plină cu apă şi nisip.

Acum, întâmplarea putea fi reconstituită uşor. Manevrată neîndemânatic, barca se lovise de stânci în apropiere de golful Scotchwell, se spărsese şi se scufundase. Dintre cei patru oameni îmbarcați, doar Kennedy şi Sirdey după toate probabilitățile reuşiseră să ajungă înot pe uscat, însă ceilalți nu se putuseră salva şi, la prima maree, corpurile lor fuseseră aduse pe țărm, alături de *Wel-Kiej-ul* pe jumătate distrus.

După o examinare serioasă, Kavgerul constată că epava bărcii era încă utilizabilă. Aşa că dădu dispoziții să fie trasă pe țărm, departe de curentul mareelor. În ziua de 13 mai transportul materialelor fu terminat complet şi se procedă imediat la instalarea caselor demontabile, care foarte ingenios fabricate se ridicau cu o repeziciune uimitoare. Cu aceeaşi grabă fură însă şi ocupate, operație care provocă certuri violente. Întradevăr, nu ajungeau pentru adăpostirea a o mie două sute de persoane; puteau găzdui cel mult două treimi dintre naufragiați. De aici, certuri şi, în cele din urmă, încăierări. Cei mai puternici reuşiră să ocupe primii casele şi interziceau celorlalți intrarea. Totuşi, fură nevoiți să cedeze în fața numărului lor mare şi se învoiră să locuiască împreună cu cei pe care voiau să-i exproprieze. Avu deci loc o nouă selecționare, bazată tot pe forța competitorilor. Apoi, când casele adăpostiră efective destul de impozante pentru a

înfrunta fără primejdie restul imigranților rămaşi pe dinafară, aceştia fură nevoiți să se resemneze şi să se mulțumească cu corturile.

Aproape cinci sute de persoane, în majoritate femei şi copii, rămaseră astfel pe dinafară. Bărbați erau puțini, în general părinți şi soți nevoiți să împărtăşească soarta întregii familii. Printre alții şi Kavgerul cu cei doi fuegieni, care nu erau oameni să se sperie de nopți petrecute în aer liber, precum şi supraviețuitorii din echipajul *Jonathan-ului*, cărora Hartlepool le dăduse ordin să rămână în corturi. Oamenii aceştia de treabă se supuseseră fără să crâcnească. Tot printre cei nefavorizați de soartă se numărau John Rame şi Fritz Gross, scoşi din luptă din cauza slăbiciunii lor fizice, precum şi familia Rhodes, al cărei şef nu-i plăcea să recurgă la violențe.

Aceste cinci sute de persoane se instalară deci în corturi. Micşorarea numărului ocupanților le îngădui să pună pereți dubli, făcându-le mai călduroase. În acest timp, ceilalți se ocupau de amenajarea interioară a caselor şi astupau cu grijă orice crăpătură, cel mai important lucru fiind după sfaturile Kavgerului lupta împotriva umezelii; alții se aprovizionau cu lemne din pădurea învecinată sau împărțeau alimentele. Zidarii lucrau în grabă sobe rudimentare.

Nu terminaseră bine preparativele acestea şi iarna îşi făcu apariția, din fericire destul de târziu, sub forma unui viscol de o violență înspăimântătoare. În câteva minute pământul fu acoperit cu un lințoliu alb. A doua zi, se circula foarte greu prin tabără, deoarece zăpada se depusese într-un strat de peste un metru grosime.

Din fericire, emigranții erau la adăpost de frig. Închişi în case sau adăpostiți de corturile cu pereți dubli, încălzite de văpaia flăcărilor din sobe, naufragiații de pe *Jonathan* erau gata să înfrunte asprimea unei ierni arctice.

IX. Iernarea

Timp de cincisprezece zile, viscolul şuieră fără întrerupere şi zăpada căzu cu nemiluita. Vreme de două săptămâni, emigranții fură siliți să stea îngropați în adăposturi, fără a îndrăzni să scoată nasul afară.

Se înțelege de la sine că sechestrarea aceasta forțată era o pacoste pentru toți, iar pentru cei care se procopsiseră cu

case era o adevărată mizerie. Casele acestea erau construite din simple panouri de lemn prinse între ele şi erau lipsite de cel mai elementar confort. Cu toate acestea, momiți de aspectul lor ca şi de faptul că se numeau case, emigranții se încăieraseră pentru adăposturi şi se îngrămădiseră înăuntru peste măsură. Le transformaseră în adevărate dormitoare, care deveneau săli comune şi bucătării în timpul zilei. Din îngrămădeala asta, din traiul laolaltă al mai multor căsnicii, rezulta în mod obişnuit o promiscuitate permanentă, supărătoare atât din punct de vedere igienic, cât şi al bunei înțelegeri dintre locatari. Trândăveala şi plictiseala sunt generatoare de certuri, şi emigranții se plictiseau de moarte în chichinețele acelea troienite de zăpadă.

La drept vorbind, bărbații tot mai găseau cu ce săşi omoare vremea. Se trudeau să mobileze grosolan încăperile acelea lipsite de orice mobilă. Ciopleau toată ziua cu toporul, făcând scaune şi mese, pe care noaptea le dădeau în lături ca să întindă aşternuturile pentru dormit. Femeile însă nu aveau nici o ocupație. După ce terminau cu grija copiilor şi sfârşeau cu gătitul mâncării, care dat fiind faptul că principala lor alimentație consta din conserve nu le lua prea mult timp, nu le mai rămânea decât taifasul pentru a-şi omorî timpul. Şi nu se dădeau în lături. Le mergea gura toată ziua şi nu trebuie să uitați că şi prea marea activitate a acestui organ este generatoare de certuri. De mirare este doar că disputele nu începuseră chiar din prima zi.

Cei care se adăposteau în corturi, dacă aveau de suferit din pricina vremii, beneficiau, în schimb, de alte avantaje, în unele privințe. Dispuneau de loc mai mult, unele familii având la dispoziție chiar un cort întreg, cum erau, de exemplu, familiile Rhodes şi Ceroni. Cei cinci japonezi locuiau împreună într-un cort mai retras.

Tabăra se întindea pe malul drept al râului care, venind dinspre vest, trecea pe lângă ea, cotea imediat, făcând aproape cale întoarsă, şi îşi continua cursul spre nord-vest, pentru a se vărsa în ocean la vreo trei kilometri depărtare. Chiar pe malul râului se ridica una dintre cele mai elegante case, însă aşa de micuță, că numai trei persoane puteau locui în ea. Şi-o adjudecase, chiar din prima zi, fără ceartă şi fără scandal, un emigrant numit Patterson. Om practic, oferise adăpost altor doi tovarăşi de nenorocire; beneficia astfel de linişte şi de avantajul moral al alegerii. Firav şi slăbuț fiziceşte, alesese doi tovarăşi puternici, voinici ca

brazii. Cu ei alături era sigur că nimeni nu avea să-i dispute proprietatea. Hercule nr. 1 se numea Blaker, Hercule nr. 2, Long. Primul era un țăran tânăr de douăzeci şi şapte de ani, fire voioasă şi caracter cinstit şi sincer. Din păcate, o bulimie[9] îndărătnică îi amăra necontenit viața. Din cauza sărăciei, nu avusese niciodată fericirea de a-şi potoli vreodată complet, foamea şi emigrase numai în speranța că va ajunge să-şi poată astâmpăra, în sfârşit, stomacul. Al doilea era un lucrător, fierar, cu creierul mic şi muşchii enormi, o brută voinică şi maleabilă ca şi fierul roşu pe care îl ciocănea în timpul lucrului.

Cât despre Patterson, el nu emigrase atât din cauza mizeriei, cât din dorința de câştig. Cu el, soarta se arătase bună şi rea în acelaşi timp. Este just că soarta hotărâse să fie născut şi părăsit pe marginea unui drum irlandez, dar îl înzestrase, în schimb, cu o zgârcenie fantastică, dându-i, prin urmare, mijlocul de a câştiga toate bunurile care îi lipseau în clipa sosirii lui pe lume. Datorită acestei avariții, reuşise, întradevăr, să agonisească o avere respectabilă la vârsta de douăzeci şi cinci de ani. Muncă îndârjită, privațiuni de tot felul, exploatare cinică a celorlalți, nimic nu precupețise pentru a ajunge la rezultatul acesta.

Cu toate acestea, oricât ar fi de genial, un tânăr lipsit de cel mai mic capital inițial nu poate progresa decât încetul cu încetul pe calea îmbogățirii. Câmpul lui de activitate era prea mic ca să-i îngăduie o ascensiune rapidă. Aşa că Patterson nu progresa decât anevoie, muncind din greu şi rivalizând cu Harpagon în zgârcenie, când auzi povestindu-se despre posibilitățile minunate pe care le-ar fi avut în America un om fără scrupule ca el. Îmbătat de basmele acestea miraculoase, nu mai visă altceva decât Lumea Nouă şi se hotărî să pornească într-acolo, nu în speranța de a ajunge miliardar ca ațâți alții porniți de mai jos decât el, dar cu siguranța că va reuşi să-şi rotunjească averea mai repede decât în patria lui.

Abia ajuns pe pământul Americii, fu momit de reclama promițătoare a societății de colonizare făcute golfului Lagoa. Încrezător în promisiunile societății, îşi spuse că acolo avea să găsească un teren virgin, în care micul lui capital putea fi utilizat cu folos, şi se îmbarcă pe *Jonathan*, împreună cu ceilalți emigranți.

E drept că speranțele îi cam fuseseră înşelate, dar Patterson nu era dintre cei care se descurajează repede. El avea răbdare: dacă un singur naufragiat ar fi reuşit să

câştige ceva, în dezastrul comun acela ar fi fost, cu siguranță, el.

Ajutat de Blaker şi de Long, îşi instalase căsuța la oarecare distanță de ocean, chiar pe malul râului, şi anume în singurul loc prin care cineva putea coborî spre albia lui. În susul apei, țărmul se ridica brusc, sub forma unei faleze de aproape cincisprezece metri înălțime; în jos, după o mică întindere de pământ plan, terenul cobora brusc şi râul se transforma în cascadă. Emigranții aveau deci de ales: ori să facă un drum de mai bine de un kilometru în susul apei, ori să treacă prin fața casei lui Patterson pentru a-şi umple urcioarele şi gălețile.

Casele celelalte şi corturile se înşirau într-o ordine pitorească pe țărmul oceanului. Kavgerul locuia cu Halg şi Caroly într-o ajupa construită de cei doi indieni, un fel de colibă rudimentară din crengi şi iarbă uscată. Avea însă pentru ei un avantaj: era în apropierea locului în care era împotmolită barca, astfel că puteau profita de orice clipă de vreme frumoasă pentru a continua reparațiile de care avea nevoie ambarcațiunea.

Timp de cincisprezece zile, cât ținu viscolul, nici vorbă nu putea fi de aşa ceva. Asta nu însemna că stăteau cu mâinile în sân, ca restul emigranților. Kavgerul, în special, vizita zilnic tabăra, deoarece prezența lui acolo era din ce în ce mai necesară, întradevăr, mulți dintre emigranți îmbolnăvindu-se de diferite boli, în special bronşite.

După vizitele medicale, Kavgerul intra în cortul familiei Rhodes, unde discuta timp de o oră sau două despre tot ce îi interesa pe naufragiați. Îi plăcea din ce în ce mai mult familia aceasta, îl încânta bunătatea plină de simplitate a doamnei Rhodes şi a fiicei ei, Clary, care îndeplineau cu devotament rolul de infirmiere pe lângă bolnavii lui. Prețuia mult sufletul cinstit şi judecata dreaptă a lui Harry Rhodes, pentru care nutrea un sentiment tot mai profund de prietenie.

— Încep să cred că a fost o fericire potlogăria pungaşilor care v-au furat barca, îi spuse într-o zi Harry Rhodes. Poate că, dacă ar fi fost în bună stare, ne-ați fi părăsit de îndată ce se termina instalarea. Pe când aşa, sunteți prizonierul nostru.

— Cu toate acestea, tot va trebui să plec, obiectă Kavgerul. Cum însă atunci nu va mai fi nimeni pe insulă, cred că nimic nu mă va putea împiedica.

— Vă înapoiați pe Insula Nouă?

Kavgerul nu răspunse decât printr-un gest vag. Da. Pe Insula Nouă locuia. Acolo trăise ani îndelungați. Să se reîntoarcă? Nu mai avea motive. Insula Nouă nu mai era un ținut liber.

— Dacă aş fi vrut să plec, spuse el schimbând subiectul, cred că cei doi tovarăşi ai mei nu ar fi fost prea încântați. Halg, în special, ar fi părăsit insula cu regret şi poate că nici n-ar fi vrut să plece.

— De ce? întrebă doamna Rhodes.

— Pentru simplul motiv că Halg pare să aibă nefericirea de a fi îndrăgostit.

— Frumoasă nefericire! glumi Harry Rhodes. Îndrăgostit! Dealtfel, la vârsta lui, nu-i de mirare.

— Nu spun nici eu altfel, recunoscu Kavgerul. Mă gândesc numai la suferința bietului băiat, la vremea despărțirii.

— De ce să se despartă de cea pe care o iubeşte, câtă vreme ar putea-o lua în căsătorie? întrebă Clary, care, ca toate fetele, se interesa de chestiunile sentimentale.

— Fiindcă este vorba de fiica unui emigrant. Cu siguranță că fata n-ar consimți să rămână în Magellania; pe de altă parte, nu văd ce ar putea face Halg dacă s-ar duce într-una din țările dumneavoastră aşa-zis civilizate, fără să mai punem la socoteală că nu s-ar despărți cu inima uşoară de tatăl lui şi de mine.

— O fată a unui emigrant, spuneți? întrebă Harry Rhodes. Nu cumva este vorba de Graziella Ceroni?

— Am întâlnit-o de câteva ori, se amestecă şi Edward. Deloc rea, aş putea afirma că este chiar drăguță.

— Halg o găseşte fermecătoare! zise Kavgerul, zâmbind. Până acum nu văzuse decât fuegiene, care, recunosc, nu prea sunt grozave.

— Aşadar, despre ea este vorba? întrebă Harry Rhodes.

— Da. În seara când am fost nevoiți să intervenim în incidentul dintre părinții ei, am remarcat impresia puternică pe care a făcut-o fata asupra lui Halg. O adevărată revelație, aş putea spune. Ştiți bine cât de nefericite sunt femeile acestea două, Graziella şi mama ei; de la milă la dragoste nu-i decât un pas.

— Drumul cel mai frumos spre dragoste, declară doamna Rhodes.

— În orice caz, ceea ce vă pot destăinui este că, din seara aceea, Halg urmează drumul acesta cu o sârguință vrednică de admirat. Nici nu vă puteți imagina schimbarea produsă în

el. Să vă dau un exemplu: indigenii din Magellania nu prea fac mare caz de eleganță, ajungând deseori ca, în disprețul climei, care numai prea blândă nu este uneori, să umble complet goi. Pervertit de civilizație, Halg, căruia am făcut greşeala de a-i da unul dintre costumele mele vechi, a şi început să aibă veleități de dandy. Şi asta nu-i nimic! A descoperit printre emigranți un bărbier şi I-a pus să-i aranjeze frumos părul. Este poate primul fuegian care a fost în stare de extravaganța asta. Şi asta nu-i tot. Şi-a procurat, nu ştiu cum, un costum nou, elegant, şi nu îl mai poți vedea decât îmbrăcat europeneşte şi încălțat cu pantofi care, dealtfel, trebuie că-l strâng grozav. Caroly nu-şi crede ochilor. Înțeleg însă foarte bine ce poate să însemne asta.

— Dar Graziella, se interesă doamna Rhodes, cum priveşte sforțările astea de a-i fi pe plac?

— Vă închipuiți, cred, că n-am întrebat-o. Judecând însă după fața mereu veselă a lui Halg, presupun că nu-i merg prea rău treburile.

— Asta nu mă miră, interveni Harry Rhodes, Halg este băiat frumos.

— Ca fizic, nu este rău, aprobă Kavgerul cu o evidentă satisfacție. Vă asigur că, moralmente, este şi mai bine. O inimă vitează, credincioasă, bună, devotată şi inteligentă, lucru care, cred, nu este de natură să-i dăuneze.

— Este elevul dumneavoastră, nu? întrebă doamna Rhodes.

— Puteți spune: fiul meu, rectifică Kavgerul, căci îl iubesc ca pe copilul meu. Tocmai asta mă face să fiu mâhnit văzându-l într-o situație care, în cele din urmă, n-are să-i aducă decât suferințe.

Părerile Kavgerului erau cât se poate de juste. Graziella şi Halg se simțeau atraşi de o simpatie din ce în ce mai vie. Din prima clipă când o văzuse, toate gândurile fuegianului se îndreptară spre ea, iar de atunci nu trecuse o singură zi ca să nu se revadă. Martor la scena care necesitase intervenția Kavgerului, cunoştea situația nenorocită a familiei, de care, dealtfel, cu flerul extraordinar al îndrăgostiților, profită fără scrupul. Sub pretext că se îngrijeşte de nevoile şi de siguranța celor două femei, stătea toată ziua pe lângă ele, discutând vrute şi nevrute în limba engleză, pe care o cunoşteau toți.

Fata îşi dădu în curând seama de cauzele acestui neobişnuit şi arzător zel, însă sentimentele pe care le inspira

tânărului indigen o amuzaseră, în loc să o farmece. Cu părul lui negru, lins, cu nasul uşor turtit şi pielea aproape negricioasă, Halg îi făcea impresia unui om de cu totul altă rasă. După clasificarea ei fantezistă, oamenii se împărțeau în două rase distincte: oameni şi sălbatici. Halg, fiind sălbatic, nu putea fi om. Raționamentul era cam aspru. Aşa că, la început, nici nu-i trecu prin cap că ar putea exista vreodată o legătură oarecare între un sălbatic îmbrăcat în piei de animale şi o italiancă de clasă superioară cum se credea ea.

Încetul cu încetul însă se obişnui cu trăsăturile şi cu costumul sumar al sfiosului ei adorator şi ajunse, în cele din urmă, să-l considere la fel cu ceilalți. Este foarte adevărat că şi Halg făcu toate sforțările ca să provoace revoluția aceasta a părerilor ei. Într-o bună zi, Graziella îl văzu ivindu-se îmbrăcat europeneşte, şi chiar cu tot dichisul. Se înțelege că hainele acestea nu erau ceea ce s-ar numi ultima expresie a modei, dar asta nu-l împiedeca pe Halg să se creadă elegant, la modul cel mai desăvârşit chiar, şi să se admire toată ziua într-o oglindă pe care şi-o procurase.

Câtă trudă pe el până să găsească printre emigranți pe unul mai binevoitor care să fie dispus să facă pe frizerul de ocazie, şi câtă frământare până să-şi poată procura costumul acela aşa de elegant. Şi poate că, până la urmă, toată truda lui s-ar fi dovedit zadarnică, dacă nu ar fi avut norocul să dea peste Patterson.

Patterson vindea orice şi nu ar fi lăsat niciodată săi scape ocazia de a încheia o afacere. Dacă nu avea obiectul cerut, îl găsea totdeauna, dând cu o mână şi primind cu alta, alegându-se oricum cu ceva câştig. Aşa că el îi furnizase costumul cerut şi pusese mâna pe toate economiile tânărului.

Acesta nu avea nimic de regretat, căci sacrificiul îi fu recompensat. Atitudinea Graziellei se schimbase imediat. După clasificarea ei personală, Halg încetase de a mai fi un sălbatic şi devenise om.

De atunci, lucrurile progresau cu paşi uriaşi, şi cei doi tineri se apropiară din ce în ce mai mult unul de altul. Harry Rhodes avea dreptate. Halg, dacă facem abstracție de tipul special al rasei sale, era un băiat cu adevărat frumos. Înalt, robust, obişnuit cu viața în aer liber, avea acea grație în atitudine pe care numai supleţea membrelor şi armonia mişcărilor o pot da. Pe de altă parte, în afară de faptul că inteligența lui, dezvoltată de lecțiile Kavgerului, nu era deloc

mediocră, în ochii lui nu citeai decât sinceritate şi cinste; mai mult decât era necesar că să înduioşeze inima unei fete nefericite.

Din ziua în care Halg şi Graziella se simţiră complici fără să-şi fi spus un cuvânt, timpul trecu repede pentru ei. Ce importanţă avea viscolul? Ce-i privea pe ei gerul? Intemperiile făceau intimitatea mai dulce şi mai degrabă se temeau decât doreau ca timpul să se facă frumos.

Cu toate acestea, vremea se îmbunătăţi şi emigranţii, care n-aveau aceleaşi motive de indiferenţă, apreciară cum se cuvine schimbarea. Tabăra se însufleţi ca prin farmec. Corturile şi casele se goliră. În timp ce bărbaţii îşi dezmorţeau braţele înţepenite de lunga inactivitate, cumetrele, bucuroase că-şi pot găsi noi auditoare, mergeau din uşă în uşă, făcând vizite şi schimbând vorbe drăguţe, lucru pe care îl cam uitaseră în ultimele cincisprezece zile.

Caroly profită de timpul frumos pentru a începe repararea *Wel-Kiej-ului*, cu dulgherii care îl mai ajutaseră odată.

În timp ce Caroly şi tovarăşii lui mânuiau rindeaua şi ferestrăul, Kavgerul, dornic de a-şi procura ceva provizii proaspete, plecă la vânătoare cu Zoi. Cu toată asprimea iernii, viaţa animală îşi urma cursul. Pădurile erau pline de păsări nandu{10}, guanaci şi vulpi, pe deasupra câmpiilor zburau în stoluri gâşte de munte, potârnichi mici, becaţe şi becaţine. Litoralul era plin de scoici bune de mâncat. Balenele ajungeau până în apropierea insulei, şi lupii de mare mişunau pe lângă ţărm. De pescuit însă nu putea fi vorba. Peştele urcă iarna ceva mai spre nord, în canalul Beagle şi în strâmtoarea Magellan.

Din excursia lui, Kavgerul se înapoie cu vânat mult şi cu veşti despre cele patru familii care crezuseră necesar să se despartă de tabără şi să se instaleze la câteva mile depărtare în interiorul insulei. Dizidenţii aceştia nu erau altcineva decât familiile Riviere, Gimelli, Gordon şi Ivanoff. După reîntoarcerea lui Riviere de la Punta-Arenas, toţi patru luaseră hotărârea de a se stabili separat. Agricultori de treabă, sănătoşi, bine echilibraţi, aveau nevoie de muncă şi căutau cu orice preţ un teren de activitate pentru mâinile lor pe care nu puteau să le ţină în buzunare.

Şi îl găsiseră. Cu ocazia tăierii lemnelor pentru fabricarea schelei necesare la descărcarea *Jonathanului*, Riviere remarcase bogăţia pădurilor de pe insulă; şi când, la Punta-

Arenas, află că vor fi nevoiți să rămână mai mult timp acolo, se hotărî să folosească ocazia pentru a încerca o exploatare a masei lemnoase. În scopul acesta, îşi procură imediat din oraş instrumentele necesare şi le încărcă în barcă. Din punct de vedere al producției, afacerea avea să fie minunată, deoarece pădurile nu erau proprietatea nimănui şi, prin urmare, nu costau absolut nimic. Rămânea însă problema transportului. Riviere era convins că şi aceasta avea să se rezolve cu timpul. Înainte de a se apuca de treabă, îşi împărtăşise planul lui Gimelli, Gordon şi Ivanoff, cu care legase prietenie încă de pe *Jonathan*. Aceştia îl aprobară din toată inima, regretând numai că nu-l puteau imita şi ei pe socoteala lor proprie. Cu toate acestea, o idee născând alta, le veni în gând un plan asemănător; încă din primele zile, observaseră fertilitatea solului. De ce nu ar încerca o crescătorie de vite sau ceva plugărie? Naveau mare lucru de pierdut, căci, dacă până în şase luni rezultatul părea defavorabil, urmau să părăsească insula odată cu ceilalți. Dacă însă, dimpotrivă, înregistrau succesul pe care îl sperau, nimic nu îi putea obliga să plece. Africa sau Magellania, ce importanță avea, odată ce tot erau departe de țara lor? Aşa că nu riscau decât câteva luni de muncă pierdută.

Aceste patru familii, compuse din bărbați inteligenți, femei serioase, fete şi băieți robuşti şi sănătoşi, aveau în mâinile lor toate atuurile pentru a reuşi acolo unde alții n-ar fi putut-o scoate la capăt. Îşi puseră deci de îndată planul în aplicare, cu aprobarea şi concursul lui Hartlepool şi al Kavgerului.

În timp ce emigranții se ocupau cu transportarea materialelor de pe corabie la golful Scotchwell, dizidenții îşi pregătiră plecarea. Improvizară un car cu osii de lemn şi roți pline, foarte primitiv, fireşte, însă mare şi solid. În carul acesta încărcară provizii, semințe, grâne, unelte de agricultură, ustensile de menaj, arme, muniții, într-un cuvânt tot ce era necesar pentru începutul exploatării. Avură grijă să ia şi patru sau cinci perechi de păsări. Gordon, care avea să se consacre, în special, creşterii vitelor, îşi alese câteva exemplare de ambele sexe din rasele bovină, ovină şi porcină. Prevăzuți astfel cu toate cele necesare, porniră spre nord, în căutarea unui teren potrivit viitoarelor lor ocupații.

Găsiră ceea ce căutau la doisprezece kilometri de golful Scotchwell. Acolo se întindea un platou întins, mărginit la vest de păduri dese şi la est de o vale largă, prin mijlocul căreia curgea un râuleț. Valea aceasta constituia un loc

admirabil de păşune pentru turme oricât de numeroase. Ceva mai mult, platoul părea acoperit de o scoarță de humus care promitea să fie excelentă pentru agricultură atunci când avea să fie răscolită de plug.

Coloniştii se apucară de treabă. Prima grijă fu să construiască patru mici ferme cu pereți din trunchiuri de copaci. Deşi asta necesita un spor de muncă, era mai bine, pentru buna înțelegere dintre ei, ca fiecare să-şi aibă locuința lui proprie.

Timpul rău, zăpada şi frigul nu constituiseră o piedică, astfel că fermele erau gata când îi vizitase Kavgerul. Dealtfel, minunat de ceea ce poate face o voință mânată de un țel precis, acesta îşi repetă

vizitele. Riviere era pe punctul de a termina construcția unui fierăstrău mecanic, pentru care folosea o cădere de apă din apropiere. La rândul lor, Gimelli şi Ivanoff se apucaseră să desțelenească pământul în vederea arăturilor, al căror timp se apropia, în timp ce Gordon construia de zor adăposturi pentru animalele lui.

Chiar dacă sforțările acestea ar fi fost sortite să rămână zadarnice, Kavgerul admira nevoia aceasta a lor de activitate, care era preferabilă apatiei celorlalți emigranți.

Aceştia, ca nişte copii mari ce erau, se bucurară de soare atât cât putură, apoi, când cerul se posomorî din nou, se îngropară în adăposturi, ducând aceeaşi viață vegetativă, până când timpul frumos avea să-i facă să scoată iar nasul la aer. Se scurse în felul acesta o lună de zile, cu alternanțe de timp frumos, puțin, şi timp urât, mult. Veni şi ziua de 21 iunie, data solstițiului de iarnă pentru emisfera australă.

Între timp, felul cum se grupaseră emigranții suferise mari schimbări. Se născuseră prietenii noi şi se iscaseră certuri în cele vechi, lucru care provocase mutarea locuitorilor din casele demontabile. Pe de altă parte, începuseră să se contureze grupuri aparte în gloata emigranților, aşa cum se conturează insulițele la suprafața fluviilor când scad apele.

Unul dintre grupurile acestea era format de Kavger, din cei doi fuegieni, Hartlepool şi familia Rhodes. În jurul lui gravita echipajul *Jonathan-ului*, inclusiv Dick şi Sand, aşa cum orbitează un satelit natural în jurul unei planete.

Alt grup era cel format tot din oameni liniştiți şi serioşi şi îi cuprindea pe cei patru lucrători angajați de societatea de colonizare, Smith, Wright, Lawson şi Fock, plus vreo cincisprezece lucrători îmbarcați pe *Jonathan* pe propriul lor

risc.

Al treilea grup nu număra decât cinci membri; cei cinci japonezi, care trăiau la un loc, în linişte şi mister, şi pe care nimeni nu-i mai văzuse aproape deloc în ultimul timp.

Al patrulea îl avea ca şef pe Ferdinand Beauval, în al cărui câmp magnetic evoluau vreo cincizeci de emigranți.

Al cincilea, destul de redus ca număr, asculta de Lewis Dorick. Printre membrii lui trebuie menționați marinarul Kennedy, maestrul bucătar Sirdey şi încă vreo cinci sau şase pretinşi lucrători, care, în realitate, nu erau decât nişte răufăcători de meserie, în mod pasiv, Lazare Ceroni, John Rame şi încă vreo doisprezece beți completau grupul.

Restul mulțimii rămânea la un loc, cu toate că înlăuntrul ei se formau în mod natural numeroase fracțiuni distincte, după simpatii şi antipatii personale.

Mai erau şi câțiva izolați. Fritz Gross, ajuns în ultimul hal de abrutizare, frații Moore, care, prin firea lor violentă, nu puteau fi în raporturi bune cu aceleaşi persoane trei zile la rând, şi Patterson, care trăia retras alături de cei doi acoliți ai lui, Blacker şi Long.

Dintre toate partidele acestea — dacă denumirea nu este prea pretențioasă —, cel care profita mai bine de împrejurările actuale era, incontestabil, cel care îl recunoştea drept şef pe Lewis Dorick, nimeni altul decât Lewis Dorick în persoană.

El îşi aplica principiile. Când timpul i-o îngăduia, colinda bucuros din cort în cort, din casă în casă, zăbovind pretutindeni mai mult sau mai puțin. Sub perfidul motiv că proprietatea individuală este o noțiune imorală, că totul aparține tuturor şi nimic nimănui, punea mâna pe orice îi plăcea. Un fler subtil, special, îl ajuta să-i ghicească imediat pe cei de la care avea să se teamă de o rezistență serioasă. De aceştia nu se atingea, scoțându-şi din plin paguba cu cei slabi, nehotărâți, timizi sau proşti. Nefericiții aceştia, terorizați în adevăratul sens al cuvântului de îndrăzneala obraznică şi de tonul totdeauna poruncitor al comunistului, se lăsau jumuliți fără să sufle un cuvânt de protestare. Era de ajuns ca Dorick să-i privească lung cu ochii lui ca oțelul. În viața lui nu mai avusese fostul profesor asemenea succese. Insula Hoste era pentru el o adevărată țară a Canaanului.

Discipolii lui urmau cu credință exemplul maestrului lor. Nu aveau pretenția de a-i egala „măiestria", dar făceau şi ei

ce puteau. Şi se descurcau aşa de bine, încât nu mai era mult ca proprietatea colectivă să devină proprietatea particulară a acestor fanatici negativişti ai dreptului de proprietate.

Kavgerul avea cunoştinţă de aceste abuzuri de putere şi se minuna de aplicarea ciudată a unor doctrine liberare înrudite cu cele pe care le profesa el însuşi. Să pună capăt acestei tiranii? În ce calitate? Cu ce drept să işte un conflict protejând *proprio mofu* oameni care nici măcar nu-i cereau ajutor împotriva altora, care, la urma urmei, nu erau altceva decât semenii lor?

Ceva mai mult, avea destule griji personale ca să se mai ocupe şi de ale altora. Numărul bolnavilor se mărea pe zi ce trecea. Nu mai putea face faţă. La 18 iunie avu un caz mortal, un copil de cinci ani răpus de o bronhopneumonie pe care nici o îngrijire medicală nu o putuse combate. Pe urmă, starea sufletească a lui Halg îl îngrijora tot mai mult. Citea ca într-o carte deschisă în sufletul simplu al tânărului fuegian şi ghicea tulburarea din ce în ce mai mare care punea stăpânire pe inima lui. Cum aveau să se sfârşească toate astea când toţi emigranţii aveau să plece pentru totdeauna din Magellania? Halg ar fi urmat-o pe Graziella şi ar fi fost sortit să moară de durere şi mizerie departe de ţara lui.

Chiar în ziua aceea, 18 iunie, Halg se reîntoarse mai neliniştit ca de obicei de la familia Ceroni, pe care o vizita zilnic. Kavgerul află imediat motivul, fără să-l mai întrebe. Halg îi spuse singur că în ajun, după plecarea lui, Lazare Ceroni se îmbătase din nou şi, ca de obicei, provocase o scenă groaznică. Vestea aceasta îl puse pe Kavger pe gânduri. Odată ce Ceroni se îmbătase, însemna că avea alcool la dispoziţie. Or, alcoolul era păzit de marinarii din fostul echipaj al *Jonathan-ului*.

Întrebat, Hartlepool declară că nu mai înţelege nimic şi îl asigură că oamenii lui îşi făceau conştiincios datoria. Cu toate acestea, deoarece cazul Ceroni îl neliniştea şi pe el, făgădui să fie cu mai mare băgare de seamă, pentru a evita repetarea lui.

La 24 iunie, trei zile după solstiţiu, se produse primul incident de oarecare importanţă, nu prin faptul că a avut loc, cât prin consecinţele indirecte pe care avea să le aibă în viitor. Era o zi frumoasă. Un vânt uşor de la sud alungase toţi norişorii de pe cer şi soarele dădea puţină căldură, care îi scosese afară din bârloguri pe toţi emigranţii.

Dick şi Sand, pe care nici cea mai aspră vreme nu era în stare să-i țină în cort, fură primii printre aceşti amatori de aer liber. Împreună cu Marcel Norely şi cu alți doi copii de vârsta lor, se jucau voioşi, fără să observe o altă ceată de jucători, adulți, care se distrau în apropiere. Într-adevăr, nu numai copiii simt uneori plăcerea de a se juca. Oamenii mari se distrează şi ei bucuros cu jocuri copilăreşti.

— Ei, zevzecule, nu poți să te mai uiți şi în jurul tău? se auzi la un moment dat o voce groasă, şi, în acelaşi timp, Sand se simți tras de ureche.

Degetele strângeau cam tare urechea copilului, care începu să plângă.

Probabil că totuşi lucrurile ar fi rămas aici dacă Dick, împins de firea lui arțăgoasă, nu ar fi crezut nimerit să intervină. Fred Moore căci el era cel pe care îl supărase Sand prin zburdălnicia lui fu nevoit deodată să dea drumul micii lui victime pentru a se apăra împotriva unui ajutor neprevăzut al micului prizonier, aliat care — fiecare uzează de armele de care dispune — îl pişcă cât putea de tare pe la spate. Se întoarse repede şi se găsi față în față cu îndrăznețul care îl mai înfruntase odată.

— Tot tu eşti, mucosule! exclamă el întinzând mâna ca să-l înhațe pe minusculul lui adversar.

Dar Dick nu era Sand şi nu se lăsa prins aşa de uşor ca acesta. Făcu un salt în lături şi o rupse la fugă, urmărit de Fred Moore, care înjura ca un birjar.

Urmărirea aceasta ținu câtva timp. De câte ori era cât pe-aci să fie prins, Dick se ferea în lături ca o zvârlugă, şi Fred Moore, din ce în ce mai înfuriat, nu mai găsea în fața lui decât golul. Cu toate acestea, partida era prea inegală ca să poată ține până la infinit. Nu se puteau compara picioarele lui Dick cu cele ale lui Fred Moore. Cu toată minunata apărare a fugarului, veni clipa în care fu nevoit să se dea bătut.

Însă chiar în clipa aceea, tocmai când Fred Moore, alergând din toate puterile, nu mai avea decât să întindă mâna ca să obțină victoria, se împiedică de un obstacol neprevăzut şi căzu, julindu-şi genunchii şi mâinile. Profitând de norocul acesta, Dick şi Sand se grăbiră să dispară în direcția corturilor.

Obstacolul care provocase căderea lui Fred Moore era un băț, având unul dintre capete în mâna lui Marcel Norely. Curajosul copil întrebuințase singurul mijloc care îi stătea în

putere pentru a veni în ajutorul prietenului lui în primejdie: strecurase bățul între picioarele emigrantului. Şi acum, mulțumit la culme de succesul obținut, râdea din toată inima, fără să-i treacă prin cap că făcuse un act de eroism. Eroism care consta, în primul rând, din faptul că bățul buclucaş nu era decât cârja lui. Aruncând-o, se condamnase singur la o imobilitate care avea să-l lase la discreția lui Fred Moore.

Acesta se ridică furios şi, dintr-o săritură, fu lângă Marcel, pe care îl ridică în aer ca pe o pană. Adus astfel la realitatea brutală a situației, copilul se opri din râs şi începu să țipe cât îl ținea gura. Aşa ceva nu putea impresiona însă un om ca Fred Moore. Ridică mâna... În aceeaşi clipă simți cum cineva i-o prinde pe la spate, oprindu-i avântul, în timp ce o voce dojenitoare îi spunea:

— Ei, se poate, domnule Moore!... Un copil!...

Fred Moore se întoarse. Cine îşi permitea să-i dea lui lecții? Îl recunoscu pe Kavger care, accentuând tonul de dojana, continuă cu vocea lui liniştită:

— Şi infirm pe deasupra!...

— Ce te bagi? strigă Fred Moore. Dă drumul, că de nu...

Kavgerul nu păru deloc dispus să dea urmare somației. Fred Moore făcu o sforțare ca să-şi libereze mâna. Nu reuşi însă. Asta îl scoase din fire; îi dădu drumul lui Marcel şi ridică mâna, gata să lovească. Rezultatul fu o apăsare bruscă şi violentă a degetelor care îi țineau strâns brațul. Durerea îl făcu pe Fred Moore să-şi lase pumnul în jos. Genunchii i se muiară. Abia acum îi dădu drumul Kavgerul. Cuprins de furie, Fred Moore duse mâna la brâu şi scoase un cuțit lat, țărănesc. Vedea roşu, cum s-ar spune. În ochi îi lucea nebunia crimei.

Din fericire, îngroziți de întorsătura pe care o luau lucrurile, ceilalți jucători intervenira şi puseră mâna pe năbădăiosul lor tovarăş, la care Kavgerul se uita cu o privire plină de o uimire amestecată cu tristețe. Existau deci oameni care, mânați de furie, să-şi iasă din fire într-un asemenea hal? Om era acela care se zbătea ca scos din minți, răcnind, în mâinile tovarăşilor lui?

— Ne mai întâlnim noi, camarade! reuşi, în cele din urmă, să bolborosească, înecat de furie, Fred Moore.

Kavgerul ridică din umeri şi se depărta fără să se mai uite înapoi. După câțiva paşi uitase incidentul acesta absurd. Făcea bine că-i dădea atât de puțină importanță? Viitorul

urma să-i dovedească că Fred Moore avea memorie mai bună.

X. Se zăreşte o corabie

Pe la începutul lui iulie, o mare nenorocire se abătu peste capul lui Halg. Se ivise un rival. Rivalul acesta, pe nume Patterson, care îi procurase pe bani grei costumul de care era aşa de mândru, intrase în legături cu familia Ceroni şi dădea târcoale în mod vizibil Graziellei.

Sărmanul Halg era disperat de complicaţia asta neplăcută. Cum putea lupta el, biet băiat de optsprezece ani, pe jumătate sălbatic, cu un om ajuns, care dispunea de o avere fabuloasă? Fiindcă, pentru mintea lui simplă, averea lui Patterson era cu adevărat fabuloasă.

Din fericire, tinereţea şi dragostea lui aşa de nevinovată atârnaseră mai greu în balanţa cu care judeca Graziella oamenii. Irlandezul se încăpăţâna să se impună, doar pentru că nu voia să vadă răceala cu care îl trata Graziella şi mama ei. Cele două femei nu-l băgau deloc în seamă şi abia dacă îi răspundeau în silă la încercările lui de a intra în vorbă.

Patterson nu se sinchisea de asta şi îşi continua manevra învăluitoare cu acea lucidă stăruinţă care fusese temelia tuturor succeselor lui de până atunci. Nu neglijase însă să-şi facă şi un aliat, care nu era altul decât Lazare Ceroni în persoană. Dacă cele două femei îl primeau rău, italianul părea, dimpotrivă, încântat de căutarea pe care o avea fiica lui. Era în cei mai buni termeni cu Patterson, cu care se trăgea uneori la o parte, pierzându-se în conciliabule misterioase, cu aerul unor oameni care nu prea ţin ca lumea să-şi vâre nasul în afacerile lor. Dar ce afaceri ar fi putut avea de dezbătut un ţăran avar cu un beţiv ordinar?

Consfătuirile acestea secrete erau o cauză de îngrijorare serioasă pentru Halg, agravată şi mai mult de purtarea lui Lazare Ceroni. Acesta continua să se îmbete şi să facă din ce în ce mai des scandaluri groaznice. Cu toate cercetările întreprinse de Kavger şi de Hartlepool, felul în care îşi procura Ceroni alcool rămânea un mister de nepătruns.

Într-adevăr, nu exista pe insula Hoste nici un strop de băutură spirtoasă, afară de proviziile de felul acesta provenind din fosta încărcătură a *Jonathan-ului*. Iar acestea erau păzite zi şi noapte de şaisprezece oameni din echipaj,

împărțiți în opt grupe a câte două santinele, care se schimbau din trei în trei ore.

Marinarii, inclusiv Kennedy şi Sirdey, nu se plângeau de munca aceasta suplimentară la care erau supuşi. Nici unul dintre ei nu îşi îngăduia să murmure împotriva ordinelor lui Hartlepool, de care ascultau ca şi cum ar fi fost încă pe corabie. Spiritul lor de disciplină rămăsese intact. Formau un grup slab numeric, dar puternic prin spiritul de unitate care domnea în sânul lui. Ştim că din grupul acesta de oameni de treabă făceau parte şi cei doi copii, Dick şi Sand. Erau şi ei gata oricând să dea o mână de ajutor acolo unde s-ar fi simțit nevoia şi le-ar fi îngăduit slabele lor puteri. Pentru moment însă, nimeni nu se gândea să recurgă la bunăvoința lor. Scutiți de serviciul de gardă, din cauza vârstei lor, se bucurau de o libertate desăvârşită şi îşi petreceau timpul jucânduse toată ziua.

Aşa se întâmplă că, într-una din zile, hoinărind cu alți câțiva copii de-a lungul țărmului, descoperiră o grotă naturală scobită în peretele falezei, de partea cealaltă a capului care mărginea golful Scotchwell la est. Grota aceasta, cu deschizătura spre țărmul pe care se împotmolise *Jonathan*, spre sud prin urmare, nu le-ar fi reținut prea mult atenția dacă nu ar fi avut o particularitate care păru interesantă copiilor. În fundul ei se deschidea o crăpătură care dădea într-altă peşteră, în întregime subterană, de unde pornea o galerie întortocheată străbătând tot masivul până la o grotă superioară, care se deschidea pe versantul de nord al falezei. De acolo se vedea tabăra, spre care te puteai coborî lăsându-te să aluneci în jos pe povârnişul stâncos.

Descoperirea aceasta îi umplu de bucurie pe micii exploratori. Se ferira însă de a da sfoară în țară; grupul acela de peşteri era domeniul lor, pe care voiau să-l păstreze doar pentru ei. Aşa că, ori de câte ori se duseră într-acolo ca să se joace, o făcuseră în cea mai mare taină.

Dacă Dick şi Sand erau cei mai fericiți muritori, petrecând de minune, vreo cincizeci de emigranți reuşiseră şi ei, prin mijloace ceva mai mature, să lupte împotriva plictiselii produse de viața aceea vegetativă. Se ocupau cu vânătoarea de lupi de mare, îndeletnicire care numai uşoară nu se poate numi. Trebuie să aştepți cu răbdare ca amfibiile acestea, foarte bănuitoare, să ajungă la țărm, să le tai retragerea la timp, operație nu lipsită de riscuri, deoarece animalele acestea îşi aleg ca loc de zbenguială punctele cele

mai stâncoase ale litoralului.

Cu toate acestea, călăuziți admirabil de Caroly, vânătorii obținură succese strălucitoare. Reuşiră să facă prăzi bogate, care reprezentau o avere frumuşică, deoarece pieile acestor lupi de mare sunt foarte căutate, fără să mai punem la socoteală grăsimea lor, care putea fi întrebuințată, pe loc, la încălzit şi iluminat.

Înafară de aceştia, restul emigranților, foarte deprimați, preferau să stea închişi în adăposturile lor, părând că nu mai trăiesc decât ca să se certe toată ziua. Şi totuşi, temperatura nu era prea scăzută. Perioada cea mai friguroasă, între 15 iulie şi 15 august,avuunminimumtermometriede douăsprezece grade şi media de cinci grade sub zero. Dacă nu ar fi fost umezeala aceea pătrunzătoare şi furtunile care bântuiau aproape necontenit regiunea, clima insulei ar fi putut fi considerată chiar blândă.

Certurile acestea produceau multă amărăciune Kavgerului. Era prea inteligent ca să nu vadă lucrurile în adevărata lor lumină şi prea sincer ca să ocolească consecințele logice ale observațiilor pe care le făcea.

În adunătura aceea de oameni strânşi din toate colțurile lumii, patima predominantă era ura. Nu ura aceea care, deşi blamabilă, e totuşi logică, ura care umple inimile celor care au suferit o gravă nedreptate, ci o ură reciprocă şi latentă, esențială am putea spune, o ură care în acele împrejurări excepționale îi asmuțea pe unii contra altora pentru orice fleacuri, ca şi cum natura ar fi vrut să amestece în germenii vieții şi un instinct imperios de distrugere.

Un alt lucru de mirare pentru Kavger era şi starea de lâncezeală în care se complăceau tovarăşii lui. Cu excepția câtorva, nici unul nu avea curajul să reacționeze. Trăiau de la o zi la alta. Aveau masă şi casă şi nu cereau mai mult. Nici o nevoie de luptă împotriva materiei pentru a o supune voinței, nici o dorință de a-şi îmbunătăți soarta, nici o poftă de a scruta viitorul. Sclavi docili, gata să execute tot ce li se comanda, nu întreprindeau nimic din inițiativă proprie, lăsând totdeauna pe seama altuia sarcina de a lua hotărâri în numele lor.

În sfârşit, Kavgerul nu putea concepe acea delăsare generală care îngăduia unui număr mic dintre ei să domine o majoritate imensă, creând câțiva exploatatori pe spinarea unei turme de exploatați. Aşa sunt oamenii? Nu cumva legile acelea imperfecte care îi constrâng să gândească şi să-şi

pună inteligența la contribuție împotriva forței brute a lucrurilor, legile acelea care tind să limiteze despotismul unora şi sclavia altora, care strunesc toate instinctele rele, nu cumva legile acestea sunt necesare, nu cumva este utilă autoritatea care le aplică?

Kavgerul nu ajunsese încă până acolo ca să răspundă afirmativ la o asemenea întrebare, dar faptul căşi-o pusese arăta ce mare transformare se produsese în felul lui de a gândi. Era nevoit să recunoască că era o mare deosebire între omul real şi făptura ideală, pe care o visa el. Aşa că, *a priori*, nu este nimic absurd în pretenția unora care susțin că omul trebuie apărat împotriva lui însuşi, împotriva slăbiciunii, lăcomiei şi viciilor lui, şi afirmă cu tărie că legile nu sunt altceva decât expresia tranzacțională a aspirațiilor individuale, cum ar fi în mecanică rezultanta forțelor divergente.

Cât timp Kavgerul trăise printre cetățenii din Lumea Veche, nu remarcase decât apăsarea teancurilor enorme de legi, ordonanțe şi decrete, şi incoerența, caracterul lor prea deseori ofensator îl orbise până într-atât, încât îl împinsese să nege necesitatea superioară a principiului lor. Acum însă, amestecat în mulțimea aceea pe care întâmplarea o confruntase cu condiții de viață extrem de primitive, asista, asemeni unui chimist aplecat asupra retortei sale, la reacțiile neîncetate care se produc în vălmăşagul etern al vieții. În lumina acestei experiențe, necesitatea pe care o negase odinioară începea să-i apară din ce în ce mai mult ca reală şi bazele vieții lui morale începeau să fie zdruncinate. Cu toate acestea, nu voia să se dea bătut încă. Chiar dacă nu-şi putea opri evoluția ideilor, firea lui libertină protesta. În orice clipă problema îi apărea în minte şi începea atunci lupta între argumentele care îi susțineau sau îi dărâmau doctrina. Luptă neîncetată, aproape crudă, care îl consuma, îl istovea.

Mai mult însă decât orice, chiar decât imperfecțiunea oamenilor, neputința lor de a rupe cu obiceiurile lor constituia pentru Kavger un prilej necontenit de mirare. Chiar acolo, pe coasta aceea pustie, la marginea lumii locuite, naufragiații nu se dezbăraseră de obiceiurile şi ideile lor de mai înainte. Principiile, adică mai bine zis convențiile şi prejudecățile care stăpâniseră viața lor de odinioară, aveau şi acum aceeaşi putere asupra lor. În special, noțiunea de proprietate rămânea literă de lege. Nu exista unul care să

nu spună cu tonul cel mai natural din lume: „Asta este a mea”, şi nici unul nu avea conştiinţa comicului acestei pretenţii a unei făpturi aşa de fragile şi de pieritoare de a monopoliza pentru ea, numai şi numai pentru sine, o părticică oarecare din Univers. Oricât de absurdă o vedea Kavgerul, pretenţia asta era totuşi bine înfiptă în creierul lor şi nu voiau să renunţe la ea. Nimănui nu-i trecea prin cap să cedeze ceva din al lui în folosul altora mai nenorociţi ca el, decât în schimbul unei contravalori, obiect de altă natură sau un serviciu oarecare. În orice caz, trebuia să fie o vânzare. Cuvântul „a da” părea şters din vocabularul lor.

Kavgerul se gândea că prietenii lui fuegieni, care cutreierau în cete răzleţe ţinuturile magellanice, ar fi fost foarte miraţi de teoriile acestea, ei, care nu posedaseră niciodată nimic în afară de persoana lor.

Cu ocazia schimburilor sau, ca să întrebuinţăm cuvântul potrivit, vânzărilor care se produceau în mod constant, se întâmpla ca, uneori, cedentul să n-aibă nevoie de nici un serviciu, nici de obiectele posedate de partea cealaltă. În cazuri de felul acesta, tranzacţia se încheia cu ajutorul aurului. Kavgerul se minuna grozav de puterea aceasta a aurului, care, în fond, nu este decât un bun imaginar: nu se mănâncă, nu poate servi ca protecţie împotriva frigului sau a ploii. Şi totuşi, se transformă în bunuri reale care posedă însuşirile acestea. Ce fenomen ciudat şi miraculos această înclinare unanimă a omenirii în faţa unei materii esenţialmente inutile, a cărei valoare nu constă decât într-o convenţie generală asupra acestui lucru. Nu se aseamănă oamenii în privinţa aceasta cu copiii care, în joacă, îşi vând cu toată seriozitatea pietricele, pe care imaginaţia lor le transformă în obiecte preţioase? Ar fi de ajuns ca unul dintre copii să descopere şi să proclame că aceste obiecte preţioase nu sunt în realitate decât pietricele şi jocul s-ar sfârşi.

Fireşte, Kavgerul nu nega principiul proprietăţii — odată admisă comoditatea care rezulta din utilizarea unei valori arbitrare, reprezentativă a tuturor celorlalte. Comoditatea aceasta însă se lovea, după el, de un inconvenient mult mai mare decât avantajele ce decurgeau din ea. Aurul este cel care, în regimul proprietăţii individuale, permite crearea şi creşterea continuă a averilor. Fără el, oamenii ar fi mai mult sau mai puţin egali. Numai datorită lui se concentrează într-o singură mână atâta putere şi belşug cât ar ajunge pentru mii şi mii de alte făpturi, care muncesc totuşi pentru ele.

Fireşte că, în mare măsură, Kavgerul se înşela. Aurul nu este decât un mijloc de satisfacere a nevoii de acaparare, inerentă firii omului. Dacă nu ar fi avut mijlocul acesta, ar fi găsit un altul, care ar fi prezentat aceeaşi proporţie de inconveniente şi avantaje şi, în orice caz, ar fi fost ce este, o făptură ilogicăşi complexă, în care se întâlnesc, în egală măsură, răul şi binele.

Acestea erau, printre sute şi sute altele la fel, argumentele pro şi contra care se ciocneau în mintea Kavgerului, ca nişte soldaţi pe un câmp de bătălie. Se dusese vremea când dreptul la o libertate integrală avea în ochii lui valoarea unei dogme. Acum, maximele lui libertine îşi pierduseră mult din aparenţa lor de siguranţă. Ajunsese să discute cu el însuşi necesitatea autorităţii şi a unei ierarhii sociale.

Faptele aveau să-i furnizeze în scurt timp noi argumente în favoarea afirmaţiei, dovedindu-i că există printre oameni, ca şi printre animale, adevărate fiare sălbatice, ale căror instincte primejdioase trebuie înfrânate. Capabili de orice pentru a-şi satisface patimile care îi stăpânesc, oamenii de felul acesta ar împrăştia în jurul lor jale şi moarte dacă nu ar fi legea care le ordonă: Opreşte!

O dramă de felul acesta, zguduitoare, căci cauza ei era foamea, nevoia aceasta primordială a oricărui organism viu, se desfăşura chiar atunci în casa ocupată de Patterson, Long şi Blaker, sărmana fiinţă pe care natura ironică o înzestrase cu o nepotolită poftă de mâncare, catalogată în patologie sub numele de bulimie.

Când se făcuse împărţeala alimentelor, Blaker îşi primise partea ca toţi ceilalţi; însă, din cauza bolii lui, raţia aceasta, socotită pentru patru luni, se terminase în mai puţin de două. Şi de atunci, ca şi în trecut, mai mult încă decât în trecut, era chinuit în permanenţă de foame.

Natural că, dacă ar fi fost o fire ceva mai puţin timidă, ar fi găsit uşor un leac împotriva suferinţelor. Era de ajuns un cuvânt din partea Kavgerului pentru ca să i se dea un supliment de hrană. Blaker însă, puţin înzestrat în materie de inteligenţă, nici nu se gândea măcar la un asemenea act de îndrăzneală. Aşezat prin naştere în partea cea mai de jos a scării sociale, sărăcia nu-l mai mira, şi de mult timp se lăsase în voia acelei pasivităţi resemnate care este ultima resursă a nenorociţilor. Ar fi murit de foame dacă nu i-ar fi venit Patterson în ajutor.

Irlandezul observase cu ce repeziciune îşi consuma tovarăşul său alimentele, şi lucrul acesta îl făcu să întrevadăimediatposibilitateauneiafaceri avantajoase. În timp ce Blaker mânca de stingea pământul, Patterson economisea alimente. Împins de teribila lui avariție, se lipsea de strictul necesar, hrănindu-se mai mult cu resturile pe care le aruncau ceilalți.

Veni şi ziua când Blaker nu mai avu nimic de mâncare. Clipa asta o aştepta Patterson. Sub pretext că-i face un serviciu, propuse tovarăşului său să-i vândă o parte din proviziile proprii. Târg primit cu entuziasm şi perfectat pe loc, care se repetă mereu atâta timp cât cumpărătorul avea bani, vânzătorul pretextând lipsa de alimente pentru a mări din ce în ce mai mult prețurile. Când însă buzunarele lui Blaker se goliră, Patterson întoarse foaia. Închise pur şi simplu prăvălia, fără să se mai sinchisească de privirile disperate ale nefericitului pe care îl condamna astfel să moară de foame.

Dealtfel, convins că mâhnirea lui era ceva cât se poate de natural, acesta se resemnase, ca de obicei. Lungit într-un colț, cu mâinile încrucişate pe stomacul chinuit de foame, sta ceasuri întregi nemişcat, sub privirea indiferentă a lui Patterson, pe care puțin îl interesa moartea unui om de la care nu mai putea câştiga nici un ban.

În cele din urmă însă, suferința puse capăt resemnării nefericitului. După patruzeci şi opt de ore de chinuri, ieşi din casă clătinându-se pe picioare, rătăci în neştire prin tabără şi dispăru...

Într-oseară, înapoindu-se spre locuința lui, Kavgerul se împiedecă de un corp întins pe jos. Se apleacă, şi, după gemete, îşi dădu seama că cel pe care el îl credea adormit era bolnav. După ce îi dădu să bea ceva întăritor, Kavgerul îl întrebă:

— Ce ai?

— Mi-e foame, răspunse Blaker cu voce slabă.

— Foame? repetă el. Nu ți-ai primit partea de alimente ca toată lumea?

Blaker îi povesti atunci, pe scurt, în fraze întretăiate, toată povestea tristă. Kavgerul asculta uluit istorisirea aceasta de necrezut.

Se găsise, prin urmare, un om care să aibă curajul de a se deda la un negoț aşa de crud, un om care, în ciuda tuturor nenorocirilor, îşi păstrase intactă o lăcomie aşa de groaznică!

Negustor hoț care minţise pentru a putea vinde cât mai scump ceea ce îi dăduseră alţii gratuit, comerciant mârşav care vânduse fără milă viaţa semenului său!

Îşi păstră însă reflecţiile pentru el. Oricât de mare era infamia celui vinovat, era mai bine să-l lase nepedepsit, decât să provoace noi certuri. Se mulţumi să-i dea lui Blaker alte provizii, asigurându-l că o să-i ofere mereu, oricât şi oricând ar fi avut nevoie.

Numele de Patterson îi rămase însă săpat în memorie; individul care îl purta rămase pentru el prototipul a tot ce are mai mârşav specia umană. Aşa că nu fu prea surprins când, trei zile mai târziu, Halg rosti numele acesta în legătură cu o afacere aproape tot atât de murdară ca şi prima.

Băiatul se înapoia din vizita lui zilnică la Graziella. De îndată ce îl zări pe Kavger, alergă repede spre el.

— Ştiu cine îi furnizează alcool lui Ceroni, îi spuse el într-un suflet.

— În sfârşit!... zise Kavgerul, răsuflând parcă uşurat. Cine?

— Patterson.

— Patterson?

— El, afirmă Halg. L-am văzut adineauri dându-i rom. Acum îmi explic de ce sunt aşa de buni prieteni amândoi.

— Eşti sigur că nu te înşeli? stărui Kavgerul.

— Foarte sigur. Ce este curios este că Patterson îşi vinde marfa, nu o dăruieşte. O vinde. Şi încă destul de scump. Am putut auzi discuţia dintre ei. Ceroni se plângea că toate economiile lui au trecut în buzunarele lui Patterson şi că nu mai are nici un ban. Patterson nu spunea nimic, dar părea foarte puţin dispus să continue aprovizionarea în mod gratuit.

Halg tăcu o clipă, apoi reluă cu mânie:

— Dacă Ceroni nu mai are bani, este în stare de orice. Ce au să se facă soţia şi fiica lui?

— Vom vedea... răspunse Kavgerul.

Şi, după o pauză:

— Fiindcă veni vorba despre asta, urmă el cu un ton de reproş afectuos, să mergem până la capăt. Nu ţi-am vorbit până acum, dar îţi ştiu gândurile. Unde crezi că ai să ajungi cu ele, copilul meu? Halg rămase tăcut, cu ochii plecaţi în jos.

— Peste puţin timp, o lună cel mult, toţi oamenii aceştia vor pleca, şi odată cu ei şi Graziella, reluă Kavgerul.

— De ce să nu stea cu noi? obiectă tânărul fuegian ridicând capul.

— Şi mama ei?

— Şi mama ei, bineînțeles.

— Crezi că o să vrea să-şi părăsească bărbatul? Halg făcu un gest mânios.

— Va trebui să vrea!

Kavgerul clătină din cap cu un aer de îndoială.

— Graziella are să mă ajute s-o conving. Din partea ei, sunt liniştit. Este hotărâtă să rămână aici. Pe lângă că s-a săturat de viața pe care o duce alături de tatăl ei, sunt şi printre emigranți oameni de care îi e frică.

— Frică? repetă surprins Kavgerul.

— Da. În primul rând, de Patterson. Îi dă mereu târcoale de vreo lună de zile, căutând să se pună bine cu Ceroni. Iar de câteva zile a mai apărut unul, un oarecare Sirk, unul din banda lui Dorick. Acesta este cel mai primejdios.

— Ce face?

— Graziella nu poată pleca nicăieri fără să nu-i iasă în cale. I-a vorbit grosolan. Fata l-a pus la locul lui şi el a amenințat-o. Este un om primejdios, Graziellei îi este frică. Noroc că sunt şi eu pe aici!

Kavgerul nu-şi putu opri un zâmbet auzind explozia aceasta de mândrie tinerească.

— Liniştește-te, Halg, liniştește-te, îl domoli el. Să aşteptăm până în ziua plecării, vom vedea atunci ce întorsătură iau lucrurile. Până una alta, îți recomand sânge rece. Furia nu este numai inutilă, ci şi dăunătoare. Adu-ți aminte totdeauna că violența n-a dat niciodată rezultate bune şi că nu trebuie să recurgem la ea decât când suntem nevoiți să ne apărăm.

Înceeacepriveachestiuneaalcoolului, descoperirea lui Halg nu rezolvase deloc problema. Nu era cunoscut decât furnizorul.

Zilele următoare se scurseră fără să aducă însă vreo lămurire. Tot ce se putu constata fu că Lazare Ceroni continua să se îmbete ca şi mai înainte.

Şi timpul trecea. Veni ziua de 15 septembrie. *WelKiej-ul* era reparată, gata să fie pusă pe apă de îndată ce se va fi îmbunătățit timpul.

Dealtfel,mărirea progresivă a zilelor anunța echinocțiul de primăvară. În cel mult o săptămână, iarna se sfârşea. Pe la începutul lui octombrie, tabăra primi vizita câtorva fuegieni, care se arătară foarte surprinşi văzând că insula Hoste este aşa de populată. Într-adevăr, naufragiul *Jonathan-ului*,

survenit la începutul iernii, nu era cunoscut încă de indienii din arhipelag. Acum însă vestea avea să se răspândească foarte repede.

Emigranții nu avură de ce să se plângă de sălbaticii aceştia; nu tot aşa era însă şi situația fuegienilor. Câțiva civilizați, puțini din fericire, se crezură obligați să-şi arate superioritatea purtându-se brutal cu sălbaticii aceştia inofensivi. Unul dintre ei merse chiar până acolo, încât încercă să-şi însuşească puținele bunuri ale indienilor. Într-o zi, atras de strigăte de ajutor, Kavgerul fu nevoit să vină în ajutorul unei tinere fuegiene pe care o maltrata Sirk, derbedeul despre care îi vorbise Halg. Mişelul căuta să pună mâna pe brățările de aramă pe care le purta fata la mâini şi pe care el le credea de aur. Pedepsit cu asprime, laşul o luă la fugă, înjurând cât îl ținea gura. Era al doilea emigrant care se declara pe față dușman Kavgerului.

Între timp, începea jumătatea a doua a lunii octombrie, epoca fixată pentru sosirea corăbiei făgăduite de guvernatorul din Punta-Arenas, dar nu se vedea nimic la orizont. Naufragiații începeau să fie îngrijorați de întârzierea aceasta. Fireşte, nu duceau lipsă de nimic. Rezervele de alimente erau încă departe de a fi pe terminate. Oricum, nu doreau să mai petreacă încă o iarnă în situația asta. Începuseră să vorbească din ce în ce mai insistent de o nouă călătorie la Punta-Arenas.

Între timp, datorită cercetărilor întreprinse de maistrul de echipaj, fu lămurită şi misterioasa afacere a alcoolului.

Stând într-o zi de vorbă la familia Rhodes, Kavgerul fu anunțat că Hartlepool dorea să-i vorbească.

— Ce ai să-mi spui, Hartlepool? întrebă el când maistrul de echipaj îşi făcu apariția.

— Vreau să vă înştiințez că sunt lămurit acum asupra chestiunii cu alcoolul.

— Aşadar, era din proviziile *Jonathan-ului*?

— Da.

— Cunoşti vinovații?

— Sunt doi: Kennedy şi Sirdey.

— Ai dovezi?

— De netăgăduit.

— Ce dovezi?

— Să vă spun. Din ziua în care mi-ați vorbit de Patterson, am început să am oricare bănuieli. Ceroni nu-i în stare să facă nimic singur, dar Patterson este un vulpoi. Am pus să

fie supravegheat în mod special.

— De cine? întrebă Kavgerul încruntând din sprâncene, deoarece nu-i plăcea spionajul.

— Cei doi muşi, răspunse Hartlepool. Sunt dezgheţaţi şi au izbutit să lămurească misterul în mod inteligent. I-au surprins pe Kennedy şi pe Sirdey azi dimineaţă, tocmai în clipa în care, profitând de neatenţia tovarăşilor lor care erau de pază, goleau un butoiaş cu rom în sticlele lui Patterson.

Amintirea martiriului celor două femei şi gândul la suferinţele lui Halg îl făcură pe Kavger să-şi uite o clipă doctrinele lui libertine.

— Sunt nişte trădători, se înfurie el trebuie să luăm măsuri împotriva lor!

— Asta e şi părerea mea, aprobă Hartlepool, de aceea am venit să vorbesc cu dumneavoastră.

— Cu mine? De ce nu ai luat dumneata măsurile necesare?

Hartlepool dădu din cap cu aerul unui om care ştie bine ce spune.

— De la naufragiul *Jonathan-ului* nu am decât autoritatea pe care vor ei să mi-o recunoască, explică el. Şi sunt sigur că ăştia doi n-au să mă asculte.

— Şi de ce m-ar asculta pe mine?

— Fiindcă le este teamă de dumneavoastră. Kavgerul fu foarte surprins de răspuns. Inspira teamă cuiva? Mereu acelaşi argument: puterea, baza primelor raporturi sociale.

— Haidem! rosti el cu un aer posomorât.

Pomi direct spre cortul care adăpostea încărcătura *Jonathan-ului*. Tocmai intrase în post Kennedy.

— Aţi trădat încrederea pe care o avem în voi... îi spuse cu asprime Kavgerul.

— Dar... domnule... se bâlbâi Kennedy.

— Aţi trădat-o, afirmă rece Kavgerul. Începând din clipa asta, dumneata şi Sirdey nu mai faceţi parte din echipajul *Jonathan-ului*.

— Dar... încercă să protesteze Kennedy.

— Sper că nu trebuie să v-o spun de două ori.

— Bine, domnule... am înţeles, bolborosi Kennedy, scoţându-şi cu un aer umil bereta.

În clipa aceea, în urma Kavgerului se auzi o voce:

— Cu ce drept dai ordine omului acesta?

Kavgerul se întoarse şi-l văzu pe Lewis Dorick, care, însoţit de Fred Moore, asistase la diferendul cu Kennedy.

— Şi dumneata cu ce drept mă întrebi? îi întoarse el întrebarea cu un ton semeț.

Văzându-se susținut, Kennedy îşi pusese din nou bereta pe cap, rânjind cu obrăznicie.

— Dacă nu-l am, mi-l iau, ripostă Lewis Dorick. Nu ne trebuie stăpân aici!

Stăpân!... Se găsea cineva care să-l acuze pe Kavger că îşi lua aere de stăpân!

— Ei, aşa s-a obişnuit domnul, interveni Fred Moore ironic. Domnul nu este la fel cu toată lumea. Comandă, decretează... Poate că domnul este împărat, nu?

— Omul acesta nu este dator să asculte de nimeni, spuse tăios Lewis Dorick arătând spre Kennedy. N-are decât să-şi reia locul în echipaj dacă îi face plăcere.

Kavgerul nu rosti un cuvânt, însă, când văzu că adversarii lui fac un pas înainte, strânse hotărât pumnii. Dacă era silit, avea să se apere. Nu se temea de duşmani de teapa celor din fața lui. Puteau fi şi zece, şi nu erau decât trei! Ce ruşine însă ca o făptură cugetătoare să fie silită să recurgă la aceleaşi argumente ca şi o brută!

Din fericire, nu fu nevoit să ajungă până acolo. Harry Rhodes şi Hartlepool, care îl urmaseră de aproape, puseră capăt, prin ivirea lor, acestei situații penibile. Dorick, Moore şi Kennedy bătură imediat în retragere.

Kavgerul privi după ei trist. Deodată, se auziră strigăte puternice venind dinspre râu. Urmat de tovarăşii săi, Kavgerul se îndreptă într-acolo, unde găsiră câțiva emigranți strânşi în jurul unui grup mai mic, care făcea un tapaj groaznic.

Motivul acestei răzmerițe subite? Era aşa de neînsemnat, aşa de vechi, încât nici unul dintre beligeranți nu l-ar fi putut preciza. Totul începuse cu şase săptămâni mai înainte: o femeie pretindea că împrumutase alteia un obiect oarecare de menaj, şi, la rândul ei, aceasta din urmă susținea cu tărie că i-l înapoiase. Cine avea dreptate? Nimeni nu ştia. Din vorbă în vorbă, cele două femei ajunseseră la ocări. Câteva zile mai târziu, cearta reîncepuse, mai grav de data aceasta, căci bărbații se crezură obligați să se amestece şi ei. Dealtfel, motivul diferendului era aproape uitat; nu mai stăruia decât un început de ură reciprocă care creştea din ce în ce mai mult, împingându-i pe cei patru adversari să-şi arunce în orice ocazie vorbele cele mai grele, acuzându-se reciproc de cele mai urâte fapte, în mare parte născocite.

De la vorbe la fapte nu era decât un pas. Cei doi bărbaţi ajunseră să se încaiere, şi unul dintre ei mâncă o bătaie în lege. A doua zi, fiul învinsului se crezu obligat să-şi răzbune părintele şi se încinse o nouă bătălie, mai serioasă decât precedenta, deoarece locuitorii din casele în care stăteau combatanţii nu putură rezista dorinţei de a lua şi ei parte la luptă.

Războiul odată declarat, cele două grupuri se apucară să facă o propagandă intensă, recrutându-şi fiecare noi partizani. Până la urmă, majoritatea emigranţilor se împărţi în două tabere. Pe măsură însă ce armatele deveneau tot mai numeroase, conflictul se agrava. Nimeni nu-şi mai amintea originea litigiului. Se discuta acum asupra destinaţiei de adoptat când avea să sosească vasul pentru repatriere. Să-şi urmeze drumul spre Africa? Nu ar fi fost mai bine să se înapoieze în America? Acesta era motivul tărăboiului. Dintr-o neînsemnată ceartă a două femei, se ajunsese la dezbaterea unei chestiuni grave. Adversarii erau, dealtfel, convinşi că nu vorbiseră niciodată altceva, şi cele două teze puse faţă în faţă erau apărate cu o pasiune egală. Perorau cu aprindere în grupuri mici, aruncându-şi în cap, ca pe nişte proiectile, argumente pro şi contra, în timp ce cei cinci japonezi priveau cu mirare la tovarăşii lor înfierbântaţi.

Ferdinand Beauval, fericit că se simte în elementul lui, încerca în zadar să se facă ascultat. Se agita zadarnic colindând din grup în grup, căci nu-l asculta nimeni. Zumzetul de voci se accentua în vociferări din ce în ce mai violente, furtuna nu era departe. Primul care avea să treacă la fapte avea să declanşeze *ipso facto* toţi pumnii, şi scena ameninţa să se sfârşească printr-o păruială generală.

Aşa cum o ploaie mică potoleşte uneori o furtună, după cum spune proverbul, un singur om reuşi să pună capăt dintr-odată acelei stări de aţâţare generală. Unul dintre emigranţi venea în goană spre mulţimea certăreaţă, strigând cât putea:

— O corabie! Se vede o corabie.

XI. Liberi!

O corabie!... Nimic nu i-ar fi putut domoli mai repede pe emigranţi decât cuvântul acesta. Adunarea se sparse numaidecât şi mulţimea se revărsă ca o cascadă spre ţărm.

Nu se mai gândea nimeni la ceartă. Se înghesuiau, se înghionteau pe tăcute. Într-o clipă, toți emigranții se strânseseră pe vârful capului din est, de unde se putea vedea tot întinsul oceanului.

HarryRhodesşi Hartlepool urmaserăşi ei mulțimea, îndreptându-şi cu oarecare emoție privirea spre orizontul de sud, unde, într-adevăr, o dâră de fum anunța prezența unui vapor. În scurt timp se ivi şi corpul vasului, mărindu-se treptat; era un vapor de vreo patru sute de tone, la catargul căruia flutura un pavilion care încă nu se distingea bine, din cauza distanței prea mari.

Emigranții se priviră între ei dezamăgiți. Un vas aşa de mic nu putea îmbarca toată lumea de pe insulă. Probabil că nu era vasul de ajutor făgăduit de guvernatorul de la Punta-Arenas. Chestiunea aceasta se lămuri însă în scurt timp. Vasul înainta repede. Nu se înnoptase bine când nu mai era decât la cel mult trei mile de insulă.

— Pavilion chilian, spuse Kavgerul, după ce examină cu atenție fâşia de pânză de la pupa vasului.

Peste trei sferturi de oră, în întunericul adânc care se lăsase, un zuruit de lanțuri arătă că vaporul ancora. Atunci, mulțimea se împrăştie, comentând în grupuri evenimentul.

Noaptea se scurse în linişte. În zori, emigranții văzură corabia ancorată la câteva sute de metri de țărm. Hartlepool, la întrebarea unora, declară că era un avizo al marinei militare chiliene.

Şi nu se înşela, era, într-adevăr, un avizo chilian. Pe la ora opt dimineața, comandantul acestuia debarcă pe uscat, unde fu înconjurat imediat de chipuri îngrijorate, lui asaltat cu întrebări. De ce li se trimisese un vapor aşa de mic? Când urma să vină altul? Nu cumva aveau da gând să-i lase să moară pe insula Hoste? Comandantul nu ştia cui să răspundă mai întâi. Aşteptă să se domolească potopul acela de întrebări, şi, când se făcu puțină linişte, luă cuvântul, vorbind tare, ca să fie auzit de toți.

Ținu de la început să-şi liniştească auditoriul. Emigranții se puteau bizui pe bunăvoința guvernului chilian. Sosirea avizo-ului era cea mai bună dovadă că nu fuseseră uitați.

Le explică apoi că el nu venise decât ca să le aducă la cunoştință o propunere a guvernului chilian, care, probabil, avea să-i atragă: Chile se declara gata să cedeze insula Hoste, oferind-o naufragiaților nu ca pe o concesiune vremelnică, ci în deplină proprietate, fără nici o condiție şi fără nici o

restricție.

Propunere clară, cinstită. Am putea adăuga: şi îndemânatică. Renunțând la insula Hoste, în scopul de a-i asigura imediat punerea în valoare, Chile atrăgea, într-adevăr, colonişti din celelalte insule, Clarence, Dawson, Navarin, Hermitte, rămase în stăpânirea statului respectiv. Dacă noua colonie mergea bine, lucru foarte probabil, dealtfel, toată lumea avea să se convingă că Magellania avea o climă blândă, avea să afle de resursele ei agricole şi minerale, şi lucrul acesta îi putea ademeni pe mulți.

Punta-Arenas, port deschis, debarasat de orice chițibuşărie vamală, avea înaintea lui un viitor strălucit. Prin portul acesta, Chile îşi asigura preponderența asupra strâmtorii Magellan. Nu ar fi stricat câtuşi de puțin să obțină un rezultat asemănător şi în partea de sud a arhipelagului. În scopul acesta, guvernul din Santiago, călăuzit de un simț politic foarte fin, se hotărâse să renunțe la insula Hoste sacrificiu mai mult aparent decât real — aceasta fiind absolut pustie.

Rămânea acum de ştiut dacă naufragiații de pe *Jonathan* vor accepta oferta care li se făcea. Guvernul înțelegea să rezolve cât mai în grabă chestiunea aceasta. Avizo-ul sosise cu propunerea şi avea să plece cu răspunsul. Comandantul avea depline puteri pentru a trata cu emigranții, urmând să rezolve toată chestiunea în maximum cincisprezece zile, după care trebuia să plece, indiferent dacă tratatul era semnat sau nu.

Dacă răspunsul era negativ, guvernul avea să avizeze mai târziu asupra mijloacelor de repatriere. Poate că ar fi cerut societății de colonizare să trimită o navă de ajutor, lucru care, firește, ar fi necesitat oarecare timp.

Vă puteți deci uşor închipui ce efect extraordinar produse oferta guvernului din Santiago. Nimeni nu se aştepta la aşa ceva. Incapabili să ia vreo hotărâre întro asemenea împrejurare serioasă, emigranții începură prin a se uita prostiți unul la altul; apoi, gândul tuturor zbură spre cel pe care ei îl credeau cel mai în stare de a lua hotărâri în interesul comun. Se întoarseră toți, ca la comandă, spre vest, adică spre golfulețul în care se legăna *Wel-Kiej*.

Dar *Wel-Kiej* dispăruse. Fu o clipă de adevărată stupoare. Apoi, mulțimea începu să se agite, pentru ca, în cele din urmă, să fie nevoită să recunoască un lucru cert: Kavgerul plecase.

Emigranții rămaseră înlemniți. Sărmanii oameni se obişnuiseră să se lase în grija Kavgerului, a cărui inteligență şi devotament le cunoşteau prea bine toți. Şi uite că el îi părăsea tocmai în clipa în care soarta lor era în joc. Dispariția lui produse aproape acelaşi efect de senzație ca şi apariția vasului chilian în apele insulei Hoste.

Harry Rhodes fu şi el foarte mâhnit, dar pentru alte motive: înțelegea ca prietenul lui să părăsească insula în ziua în care plecau şi emigranții, dar de ce nu aşteptase până atunci? Nu se rupe în mod aşa de brutal o prietenie sinceră, fără măcar un cuvânt de rămas bun. Pe de altă parte, de ce plecarea asta pripită care semăna mai degrabă a fugă? Era provocată cumva de sosirea vasului chilian? Dat fiind misterul care înconjura viața omului acesta, căruia nu i se cunoştea nici măcar naționalitatea, toate ipotezele erau admisibile.

Absența sfătuitorului lor obişnuit, de sfaturile căruia ar fi avut nevoie acum mai mult decât oricând, îi puse în mare încurcătură pe emigranți. Începură să se împrăştie, astfel că în scurt timp comandantul avizo-ului se trezi aproape singur. Se depărtaseră discret cu toții, pentru a nu fi siliți să ia parte la vreo hotărâre şi a-şi crea astfel răspunderi.

În schimb însă, oferta guvernului chilian fu subiect de discuție permanentă timp de opt zile. În general, bieții oameni erau foarte uimiți. Pentru mulți dintre emigranți, propunerea părea aşa de surprinzătoare, încât mulți din ei refuzau să o ia în serios. Rugat de tovarăşiilui,HarryRhodesfăcuovizită comandantului, pentru a obține asigurări formale că independența insulei Hoste va fi garantată de republica chiliană.

Comandantul îşi dădu toată silința să fie cât mai convingător. Arătă ce urmărea guvernul chilian şi cât de avantajos era pentru emigranți să se stabilească definitiv într-un ținut a cărui prosperitate le era garantată. Nu uită să pomenească şi de prosperitatea coloniei din Punta-Arenas şi să adauge că Chile înțelegea să dea coloniştilor tot ajutorul de care ar fi avut nevoie aceştia.

— Actul de donație este gata, mai spuse comandantul! Nu mai rămâne decât să fie semnat.

— De către cine? întrebă Harry Rhodes.

— De către delegații aleşi de adunarea generală a emigranților.

Într-adevăr, aceasta era singura modalitate pentru a

perfecta un angajament de natura aceasta. Mai târziu, când noua colonie avea să se ocupe de treburile interne, avea să-şi aleagă, probabil, şi un şef, alegere în care Chile înțelegea să nu se amestece în nici un fel.

În cazul în care cititorul ar putea fi mirat de urmările pe care le-ar fi avut propunerea aceasta, credem nimerit să facem o descriere exactă a situației.

Ce erau emigranții aceştia? Nişte oameni sărmani, pe care necesitățile vieții îi siliseră să se expatrieze. Ce importanță avea, aşadar, pentru ei dacă se stabileau aici sau într-altă parte, din moment ce viitorul le era asigurat şi condițiile de trai erau convenabile? Din punct de vedere al climei, insula Hoste era aşa cum am văzut: nici mai bună, nici mai rea decât alte ținuturi locuite de oameni; din punct de vedere al securității, insula era mult mai avantajoasă decât golful Lagoa, destinația inițială a emigranților. Acolo ar fi avut de-a face cu triburile barbare ale cafrilor, pe când aici, în regiunea aceasta pustie, erau departe de vecinătăți de acestea primejdioase; pe de altă parte, societatea de colonizare nu obținuse concesiunea sudafricană decât pentru un termen limitat, şi guvernul portughez nu renunța la drepturile lui în folosul coloniştilor. Pe când în Magellania, dimpotrivă, aceştia s-ar fi bucurat de o libertate desăvârşită, iar insula Hoste, devenită proprietatea lor definitivă, era ridicată la rangul de stat suveran. Mai atârnau apoi în balanță şi greutățile unei noi călătorii pe ocean, precum şi faptul că guvernul chilian se interesa de soarta coloniei. Se puteau bizui pe ajutorul lui. În scurt timp, s-ar fi stabilit o comunicație regulată cu Punta-Arenas, s-ar fi întemeiat aşezări pe litoralul strâmtorii Magellan şi în alte puncte ale arhipelagului; pe urmă, nici Argentina nu avea să-şi lase în părăsire posesiunile ei din Fuegia. Avea să întemeieze acolo aşezări comerciale rivale cu Punta-Arenas.

Toate argumentele acestea, trebuie să recunoaştem, aveau oarecare greutate şi sfârşiră prin a triumfa. Dupăîndelungateconciliabule,majoritatea emigranților tindea în mod evident către acceptarea ofertei. Ce păcat că plecase Kavgerul, tocmai acum când era atâta nevoie de sfaturile lui! Probabil că el ar fi fost de părere să fie acceptată propunerea aceasta, care reda libertatea uneia dintre cele unsprezece insule mari ale arhipelagului magellanic. Harry Rhodes era sigur că numai Kavgerul ar fi putut vorbi în sensul acesta, cu autoritatea aceea pe care i-o dădeau atâtea servicii aduse

obştei.

În ceea ce îl privea pe el, personal, Harry Rhodes era pentru acceptare şi — fenomen care nu avea şanse să se mai reproducă vreodată — în privinţa aceasta era absolut de aceeaşi părere cu Ferdinand Beauval. Întradevăr, liderul socialist făcea o propagandă activă în favoarea acceptării. Ce nădăjduia el oare? Plănuia să

şi pună doctrina în practică? Ce câmp magnific pentru marea experienţă a unui colectivism sau chiar a unui comunism integral, ce aventură miraculoasă, ce material minunat gloata aceea incultă, proprietară, ca în primele începuturi ale lumii, a unui teritoriu pe care nimeni nu era îndrituit să îl revendice! Astfel că Ferdinand Beauval se frământa ca scos din minţi, colindând din casă în casă şi din cort în cort şi pledându-şi cu aprindere cauza.

În sfârşit, trebuia să se voteze o hotărâre. Termenul fixat de guvernul chilian se apropia, şi comandantul avizo-ului grăbea lucrurile cât îi sta în putere.

În ziua de 26 octombrie fu convocată o adunare generală. Luară parte la scrutinul definitiv toţi emigranţii majori, în număr de opt sute douăzeci şi patru, restul fiind compus din femei, copii şi tineri sub vârsta de douăzeci şi unu de ani, plus câţiva absenţi, ca şefii familiilor Gordon, Riviere, Ivanoff şi Gimelli.

Rezultatul scrutinului a fost de şapte sute nouăzeci şi două de voturi în favoarea acceptării, adică o majoritate considerabilă. Nu fuseseră decât treizeci şi doi de opozanţi, care, în cele din urmă, n-avură încotro şi se supuseră hotărârii majorităţii.

Se procedă apoi la alegerea a trei delegaţi. Cu ocazia aceasta, Ferdinand Beauval obţinu un succes măgulitor. Fu ales de emigranţi, care, dintr-un instinctiv sentiment de prevedere, îi dădură ca tovarăşi pe Harry Rhodes şi Hartlepool.

Tratatul fu semnat în aceeaşi zi chiar, şi imediat fu ridicat pe ţărm drapelul hostelian jumătate alb, jumătate roşu pe care avizo-ul îl salută cu douăzeci şi una de lovituri de tun. Arborat pentru prima dată, drapelul flutură vesel în adierea uşoară a vântului, anunţând lumii naşterea unei ţări libere.

XII. Prima copilărie a unui popor

A doua zi de dimineață, avizo-ul ridică ancora şi dispăru în câteva clipe în dosul capului. Luase cu el zece dintre cei cincisprezece marinari de pe *Jonathan*. Ceilalți cinci, printre care Kennedy, Hartlepool şi bucătarul Sirdey, preferaseră să rămână pe insulă în calitate de colonişti.

Kennedyşi Sirdey aveau toate motivele să ia hotărârea aceasta. Rău văzuți amândoi de căpitani, lear fi fost foarte greu să găsească angajamente, astfel că preferaseră să rămână pe insulă, unde nădăjduiau să ducă o viață mai uşoară, într-o societate la început de organizare, în care legile nu puteau fi aşa de aspre multă vreme de aici încolo. Ceilalți marinari sperau, ca şi Hartlepool, în posibilitatea unei vieți libere într-o țară nouă, devenind din marinari simpli pescari.

Realizarea sau eşecul visului lor avea să depindă în mare parte de orientarea care avea să se dea guvernării insulei. Într-un stat bine administrat, cetățenii au şansa de a se îmbogăți prin munca lor. Dimpotrivă, dacă puterea centrală nu ştie să descopere şi să aplice măsurile menite să grupeze eforturile individuale, orice muncă rămâne fără folos. Astfel că organizarea coloniei era una dintre cele mai importante chestiuni.

Deocamdată însă, hostelienii — acesta era numele pe care îl adoptaseră — nu-şi prea băteau capul cu rezolvarea acestei probleme. Nu se gândeau decât la petrecere. Magicul cuvânt *libertate* îi îmbătase ca pe nişte copii mari. Nu-şi frământau mintea să-i pătrundă înțelesul adânc, nu îşi spuneau că libertatea este o ştiință care trebuie învățată şi că, pentru a fi liber, trebuie mai întâi să trăieşti.

Nu există serbare populară fără tărăboi. Hotărâră deci să facă chef mare în ziua aceea; astfel că, în timp ce femeile trebăluiau prin bucătării, bărbații se îndreptară spre depozitul de băuturi. Se înțelege de la sine că, de la proclamarea independenței, depozitul acesta nu mai era supravegheat. Împrejurările îi ridicaseră pe naufragiați la demnitatea de națiune, astfel că nimeni în afară de ea nu era îndrituit să-i reglementeze exercițiul suveranității. Dealtfel, cine să mai facă de gardă, odată ce cea mai mare parte dintre marinari plecaseră?

Dădură deci cep unui butoi şi erau tocmai pe punctul de a proceda la împărțire, când câțiva dintre emigranți avură o idee mai bună. Alcoolul acesta era, la urma urmei, al lor, al tuturor. De ce să nu fie distribuit atunci până la ultimul strop? Propunerea fu primită cu un entuziasm aproape

general. După o evaluare aproximativă a depozitului, rezultă că fiecare bărbat avea drept la o parte şi fiecare femeie sau copil la o jumătate de parte. Hotărârea aceasta fu pusă în aplicare imediat, fiecare primindu-şi partea în mijlocul unei veselii generale.

Seara, petrecerea atinse punctul culminant. Fură uitate toate certurile. Toate naționalitățile se contopiră într-una singură, fraternizară. Se organiză un bal în sunetele unui acordeon binevoitor şi perechile începură să danseze de zor în mijlocul cercului de cheflii.

Inutil să mai spunem că printre aceştia era şi Lazare Ceroni. Deşi încă de la ora şase seara nu mai era în stare să se țină pe picioare, la ora zece el încă bea. Lucrul acesta promitea un sfârşit trist de serbare pentru Tullia şi pentru Graziella.

În acelaşi timp, ceva mai retras, în întuneric, un alt beţiv trăgea de zor la măsea. Acesta îşi regăsea în groaznica otravă, pentru câteva ore, o parte din sufletul pe care tot ea i-l ruinase. Deodată, un cântec admirabil întrerupse dansul. Sătul până în gât de alcool, Fritz Gross îşi regăsea geniul. Timp de două ore, cântă neîntrerupt, improvizând melodii sublime, în mijlocul unui cerc de sute de chipuri cu ochi strălucitori şi guri larg căscate ca şi cum ar fi vrut să soarbă torentul muzical care izvora din genialul instrument al violonistului.

Dintre toți auditorii lui Fritz Gross, cel mai atent şi mai pasionat era un copil. Sunetele acelea, de o frumusețe de negrăit, erau pentru Sand o adevărată revelație. Descoperea muzica şi pătrundea tremurând în regatul acesta necunoscut lui până atunci. Stând în picioare în centrul cercului format de emigranți, chiar în fața muzicantului, privea, asculta, netrăind decât prin urechi şi ochi, cu sufletul vrăjit vibrând de o emoție vie, plină de bucurie.

Ce cuvinte ar putea reda pitorescul spectacolului? Jos, pe pământ, un om aproape inform din cauza mărimii lui colosale, cu capul plecat în piept, cu ochii închişi, cântând, cântând fără răgaz, pierdut într-o lume de fantastic sublim, la lumina unei facle fumegânde care îi proiecta o umbră imensă în noapte. În fața acestui om, un copil în extaz, şi în jurul acestui straniu grup o mulțime tăcută, invizibilă aproape în întunericul din jur. O pâlpâire vremelnică a torței lumina o clipă un nas, o frunte, o ureche, plăsmuite parcă de bezna în care sta cufundată gloata învăluită de vraja

cântecului gingaş şi dulce al viorii.

Pe la miezul nopții, istovit, Fritz Gross lăsă să-i cadă arcuşul din mână şi adormi buştean. Tăcuți, emigranții se împrăştiară pe la locuințele lor.

A doua zi nu mai exista nici o urmă din emoția aceasta trecătoare, şi coloniştii fură cuprinşi din nou de pofta de chef. Petrecerea începu iar şi probabil că navea să se termine decât odată cu ultima picătură de alcool.

Reîntorcându-se pe insulă, la patruzeci şi opt de ore după plecarea avizo-ului, *Wel-Kiej-ul* pică în toiul chefului. Nimeni nu păru să-şi mai amintească că barca lipsise timp de două săptămâni, şi cei sosiți cu ea fură primiți ca şi cum n-ar fi plecat de pe insulă. Kavgerul nu-şi putea crede ochilor. Ce era cu pavilionul acela necunoscut împlântat pe țărm, şi ce însemna veselia aceea de care fuseseră cuprinşi toți emigranții?

Harry Rhodes şi Hartlepool îl puseră în curent cu ultimele evenimente. Kavgerul îi ascultă, adânc mişcat. Pieptul i se umfla ca şi cum ar fi respirat un aer mai curat, chipul îi era transfigurat. Mai exista, prin urmare, un ținut liber în arhipelagul magellanic!

Cu toate acestea, nu suflă un cuvânt despre motivele plecării lui. De ce ar fi făcut-o? Ar fi reuşit săl facă pe Harry Rhodes să înțeleagă de ce, hotărât să rupă orice legătură cu universul civilizat, decisese să plece de cum zărise avizo-ul guvernamental, pe care el îl presupunea însărcinat să afirme autoritatea guvernului chilian, şi de ce, ascuns într-unui din golfurile insulei Hardy, aşteptase plecarea acelui avizo, pentru ca numai după aceea să revină în tabără?

— Nefericiții aceştia nu concep libertatea decât îmbătându-se zdravăn, spuse Harry Rhodes ca încheiere a relatărilor sale. Nu prea au aerul să se gândească la necesitatea de a organiza şi instala o conducere oarecare.

— Ei, răspunse Kavgerul, uşurința lor este scuzabilă. Au îndurat atâtea până acum! Nebunia asta are să treacă şi au să se apuce şi de lucruri serioase. Cât despre alegerea unei conduceri, eu unul mărturisesc cinstit că nu-i văd utilitatea.

— Cu toate acestea, trebuie să însărcinăm pe cineva să facă puțină ordine în harababura asta obiectă Harry Rhodes.

— Ia lăsați astea! răspunse Kavgerul. Ordine are să se facă de la sine.

— Având însă în vedere trecutul...

— Pe noi nu trebuie să ne intereseze decât prezentul. Până

acum tovarăşii noştri se considerau încă cetăţeni ai Americii sau Europei. De acum încolo, sunt hostelieni, mai exact ceva cu totul deosebit.

— Aşadar, părerea dumneavoastră?

— Să-şi trăiască viaţa în linişte. Au norocul să fie scutiţi de legi. Să nu se apuce să-şi facă aşa ceva. La ce ar servi legile acestea? Sunt convins că, prin însăşi firea lui, omul este paşnic. Dacă n-ar fi prejudecăţile şi ideile rămase din secole întregi de sclavie, omenirea ar putea trăi o viaţă minunată. Pământul stă întreg la dispoziţia oamenilor. Să-l exploateze din plin şi să se bucure frăţeşte de bogăţiile lui. De ce să reglementezi aşa ceva?

Harry Rhodes nu părea deloc convins de adevărul acestor puncte de vedere optimiste. Nu răspunse însă nimic, lăsându-l pe Hartlepool să vorbească.

— În aşteptarea unor dovezi de fraternitate mai convingătoare decât fraternizarea la chef, zise el, noi am crezut nimerit să confiscăm toate armele şi muniţiile.

Într-adevăr, societatea de colonizare adăugase la încărcătura *Jonathan-ului* şi şaizeci de carabine, câteva butoiaşe cu praf de puşcă, gloanţe, plumb şi cartuşe. Nimeni nu-şi mai adusese aminte până acum de materialul acesta de război. Hartlepool însă profitase de dezordinea generală pentru a-l pune, prevăzător, la adăpost. Şi poate că ar fi fost greu să găsească o ascunzătoare convenabilă, dacă Dick nu i-ar fi destăinuit existenţa peşterilor care străbăteau dintr-o parte într-alta masivul vârfului de est al insulei. Astfel că, ajutat de Harry Rhodes şi de cei doi muşi, maistrul de echipaj transportase tot materialul acolo, îngropându-l adânc în peştera superioară. De atunci Hartlepool se simţea mai liniştit. Kavgerul aprobă măsura aceasta de prevedere.

— Bine ai făcut, Hartlepool, zise el. Ce nevoie au tovarăşii noştri de arme, în ţinutul acesta pustiu?

— N-au nevoie, afirmă maistrul de echipaj. La bordul *Jonathan-ului* regulamentele erau formale. Emigranţii au fost percheziţionaţi amănunţit şi orice armă găsită asupra lor, confiscată. Aşa că nu mai există alte arme în afară de cele ascunse de noi, iar pe astea nu are să le găsească nimeni. Aşa că...

Hartlepool se întrerupse brusc. Părea foarte îngrijorat.

— Mii de draci! exclamă el. Ba da, mai sunt arme. N-am găsit decât patruzeci şi opt de puşti, şi erau şaizeci. Credeam că este o greşeală. Acum însă îmi amintesc că cele

douăsprezece lipsă au fost luate de Riviere, Ivanoff, Gimelli şi Gordon. Din fericire, aceştia sunt oameni cumsecade, astfel că nu avem de ce ne teme.

— Sunt alte pericole ceva mai amenințătoare decât armele astea. Alcoolul, de exemplu. Deocamdată, toată lumea se sărută, dar n-o să meargă lucrurile mereu aşa. Lazare Ceroni a şi început să-şi dea în petec: dacă nu eram eu şi Hartlepool de față, ar fi ieşit rău de tot scandalul.

— Omul ăsta e un monstru, zise Kavgerul.

— Ca toți bețivii, dealtfel... Nu contează, norocul celor două femei este că s-a reîntors şi Halg... Şi fiindcă veni vorba, ce mai face tânărul nostru sălbatic?

— Este bine, atât cât poate fi un tânăr în starea lui sufletească. Nu este nevoie să vă mai spun că nu prea i-a venit uşor să plece cu noi. A fost nevoie să-i dau cuvântul meu de onoare că o să ne reîntoarcem în cât mai scurt timp posibil.

În timpul acesta, Halg se grăbise să se ducă la Graziella. Din nefericire, bucuria revederii fu întunecată oarecum de mâhnirea Graziellei în legătură cu purtarea tatălui ei. Pe de altă parte, era exasperată şi de curtea asiduă pe care i-o făcea Patterson, precum şi de faptul că era urmărită mereu de Sirk. Nu putea face un pas prin insulă fără să se expună grosolăniilor acestui individ mârşav. Halg o ascultă tremurând de indignare.

Într-un colț al cortului, clocindu-şi beția, Lazare Ceroni dormea dus. Cu siguranță că, de îndată ce urma să se trezească, avea să o ia *da capo*, deoarece cheful general care se încinsese pe insulă nu dădea nici un semn că ar fi pe sfârşite. Atât doar că îşi schimba caracterul, devenind mai puțin copilăresc. Alcoolul îşi desăvârşea opera. Starea de lâncezeală pe care o provoca după trezire nu putea fi combătută decât prin doze din ce în ce mai mari, astfel că, încetîncet, uşoara amețeală de la început făcea loc unei beții crunte, care avea să devină violentă când dozele aveau să se mărească.

Simțind primejdia, unii dintre emigranți începeau să dea bir cu fugiții, revenind încetul cu încetul la realitate şi începând să-i preocupe problema existenței pe insulă. Problemă grea, dar rezolvabilă totuşi. Insula avea o suprafață de aproape două sute de kilometri pătrați, şi solul era în majoritate cultivabil, aşa că putea hrăni uşor chiar o populație mai numeroasă. Condiția era însă ca emigranții să

nu se eternizeze la golful Scotchwell, ci să se răspândească prin ținut. Uneltele necesare, semințele nu le lipseau. Pe de altă parte, marea majoritate a emigranților erau agricultori. Aşa că era foarte natural ca ei să se ocupe tot cu agricultura. La început, firește că animalele domestice erau ceva cam prea puțin numeroase, dar cu siguranță că, treptat-treptat, prin intermediul guvernului chilian, aveau să fie importate şi altele, din Patagonia, Argentina, Țara de Foc şi insulele Falkland, unde se creşteau în stil mare oile.

Câțiva dintre emigranți îşi dădură seama de necesitatea aceasta de muncă şi activitate intensă. Astfel că, de îndată ce se termină cu distribuirea alcoolului, ei se duseră la depozitul de materiale şi unelte şi-şi aleseră cu grijă ceea ce socoteau necesar în vederea realizării planurilor lor: unul, unelte de agricultură, altul, vite de prăsilă, altul, unelte pentru exploatații forestiere. Pe urmă, încărcând totul în care, plecaseră în căutare de locuri potrivite cu felul de activitate plănuit.

Singurul dintre ei care rămase pe loc fu Patterson. Aici, ajutat de Long şi Blaker, care, în ciuda dureroasei experienţe avute, rămăsese alături de el, irlandezul se apucă în primul rând să-şi împrejmuiască locul pe care îl luase de la început în deplină proprietate cu titlul de prim ocupant. În scurt timp, un gard de bârne solide înconjură locul acesta din trei părţi, cea de-a patra fiind chiar ţărmul mării. În acelaşi timp, pământul, săpat cu grijă, fu însămânţat cu legume. Patterson plănuia să se ocupe cu legumicultura.

După două zile de chef, socotind că au sărbătorit îndeajuns independenţa, altă serie de emigranţi începu să revină la realitate. Observară atunci că unii dintre tovarăşii lor nu-şi neglijaseră interesele în folosul chefului, aşa cum făcuseră ei până atunci. Convinşi însă că e mai bine mai târziu decât niciodată, se grăbiră să viziteze şi ei depozitul cu materiale, care, din fericire, se găseau încă din belşug. Nu le fu deci greu să se aprovizioneze şi ei cu cele necesare, ca apoi să pornească pe urmele înaintaşilor lor.

În zilele următoare exemplul acesta avu imitatori din ce în ce mai numeroşi, astfel că, treptat, ceata de cheflii se micşoră vizibil, în timp ce noi caravane porneau spre interiorul insulei. Încet-încet, aproape toţi coloniştii plecară de la golful Scotchwell.

În aceeaşi măsură însă se micşora şi stocul de materiale; astfel că ultimii veniţi rămaseră cam cu buzele umflate. Dacă proviziile de alimente erau încă din belşug, materialele agricole lipseau aproape cu desăvârşire. Mai bine de trei sute de colonişti fură nevoiţi să se lipsească de orice animal de fermă, şi mulţi dintre ei abia găsiră câteva unelte care le erau absolut necesare în viitoarea lor activitate pe insulă.

Neavând însă ce face altceva, se mulţumiră şi cu puţinul găsit şi porniră pe drumul spre necunoscut. Aproape toţi coloniştii în stare să mânuiască sapa şi cazmaua plecaseră, astfel că nu mai rămăseseră la golful Scotchwell decât exact optzeci şi unu de locuitori, pe care ocupaţiile lor anterioare îi puneau într-o vădită stare de inferioritate faţă de viaţa care li se înfăţişa pe insulă.

În afară de vreo zece plugari, rămaşi vremelnic aici din motive de sănătate, şi dintre care unul singur, căsătorit, era însoţit de soţia lui şi trei copii, rămăşiţa aceasta a gloatei împrăştiate era formată numai şi numai din colonişti de origine orăşeană. Era compusă din John Rame şi familia Rhodes, Beauval, Dorick şi Fritz Gross, cei cinci marinari

Patterson, Long şi Blacker, cei patruzeci şi trei de lucrători, printre care Lazare Ceroni cu familia şi, în sfârşit, Kavgerul, cu cei doi tovarăşi ai săi, Halg şi Caroly. Aceştia trei din urmă nu-şi schimbaseră pentru nimic felul lor de trai. Atât doar că înlocuiseră primitiva lor ajupa printr-o locuință ceva mai confortabilă.

Kavgerul comunicase celor doi indigeni intenția lui de a nu se mai înapoia pe Insula Nouă. Voia să-şi petreacă restul vieții într-un ținut liber, condiție pe care insula Hoste o satisfăcea pe deplin. Halg fu încântat de hotărârea aceasta, care se potrivea aşa de bine cu planurile lui. Cât despre Caroly, el se supuse, ca de obicei, voinței aceluia pe care îl considera drept stăpânul lui şi nu făcu nici o obiecție, cu toate că şederea pe insulă îi reducea aproape la zero ocaziile de a-şi exercita meseria de pilot.

Hotărât să trăiască numai prin el însuşi, Kavgerul renunțase chiar la partea lui de provizii din depozitul *Jonathan-ului*; îşi însuşise însă una dintre casele demontabile rămase libere după plecarea emigranților şi o transportase, bucată cu bucată, pe țărmul celălalt al râului, unde, ajutat de câțiva lucrători care-i oferiseră singuri serviciile, o clădi din nou, întărind-o cu bârne din trunchiuri de copaci şi transformând-o într-o locuință nu prea elegantă, dar, în schimb, extrem de solidă şi de confortabilă. Construcția fiind terminată, Halg şi Caroly se îmbarcaseră pe *Wel-Kiej* şi plecară spre Insula Nouă, de unde se înapoiară peste trei săptămâni, aducând tot mobilierul din vechea lor locuință.

Pe urmă, viața îşi reluă cursul regulat. Caroly şi Halg se ocupau cu pescuitul şi cu săratul peştelui care prisosea consumației zilnice, în timp ce Kavgerul cutreiera insula în căutarea vânatului. Marşurile acestea zilnice îi îngăduiau să se țină în permanent contact cu coloniştii. Îi vizită, rând pe rând, aproape pe toți, şi putu constata că, de la început chiar, se diferențiau între ei din punct de vedere al felului de muncă şi de trai. Unii progresau, alții stăteau pe loc sau dădeau înapoi.

Cele patru familii care începuseră munca înaintea tuturor figurau în fruntea celor mai prospere exploatații. Fierăstraiele lui Riviere funcționau din plin, şi scândurile fabricate până atunci reprezentau încărcătura câtorva corăbii cu un tonaj destul de respectabil.

Germain Riviere primi vizita Kavgerului cu mare bucurie

şi profită de ocazie pentru a se informa asupra ultimelor evenimente, plângându-se că nu fusese chemat şi el la alegerea conducerii coloniei. Cine fusese ales şef? În ce fel urma să fie guvernată insula?

Rămase foarte dezamăgit când află că nu se făcuse nici o alegere şi că emigranţii plecaseră care încotro fără să se mai ocupe de alegerea unei conduceri. Mai dezamăgit însă decât de orice fu când îşi dădu seama că interlocutorul său, omul pentru care simţea tot atât respect, cât şi recunoştinţă, aproba purtarea acestor oameni nesăbuiţi.

— Dar lemnul meu? întrebă el, arătând Kavgerului grămezile de scânduri rânduite frumos pe malul râuleţului. Cum am să-l pot vinde?

— De ce să ţi-l vândă alţii, oameni care n-ar avea nici un folos din asta? Dealtfel, sunt convins că ai s-o scoţi la capăt şi singur.

— Se poate, spuse Riviere. Asta nu înseamnă însă că n-ar fi mai uşor pentru noi dacă, în schimbul unei mici contribuţii, am avea pe cineva care să se intereseze de nevoile generale ale coloniei. Nu prea o să ne fie uşoară viaţa dacă nu împărţim cât de cât munca, dacă nu ne gândim decât la interese personale şi suntem obligaţi să ne procurăm, fiecare în parte, cele necesare. Cred că un schimb de servicii reciproce ne-ar uşura mult viaţa.

— Aveţi atât de multe nevoi? întrebă Kavgerul zâmbind.

Germaine Riviere părea însă serios îngrijorat.

— Este firesc ca oricine să caute ca munca să-i fie răsplătită, zise el. Dacă insula Hoste nu-mi poate oferi răsplata aceasta, voi pleca şi vă asigur că nu numai eu de îndată ce voi fi pus deoparte ceva economii care sămi îngăduie să pot trăi într-o ţară ceva mai plăcută. Pentru asta, aşa cum spuneaţi, n-o să-mi fie greu s-o scot la capăt şi nici altora n-o să le fie, probabil. Însă cei ce nu vor reuşi să facă ceva rămân ca vai de capul lor.

— Eşti ambiţios, domnule Riviere! spuse Kavgerul. — Dacă n-aş fi, nu m-aş strădui atât, răspunse Germain Riviere.

— Şi este bine asta?

— Foarte bine. Fără munca şi eforturile noastre, lumea ar fi ca în primele timpuri ale ei, şi progresul nar fi decât o vorbă goală.

— Un progres care nu se obţine decât pentru folosinţa unora... constată cu amărăciune Kavgerul.

— A celor mai curajoşi şi mai inteligenţi!

— Şi în detrimentul majorității semenilor lor.

— În detrimentul celor mai leneşi şi mai laşi, care, în orice caz, sunt sortiți să fie veşnic învinşi. Bine guvernați, sunt nenorociți. Lăsați de capul lor, mor, cu siguranță.

— Cu toate acestea, omul nu are nevoie de prea multe lucruri ca să trăiască.

— Cei slabi, bolnavi sau proşti vor avea totdeauna stăpâni; în lipsa legilor, ar fi nevoiți să sufere tirania celor mai puternici decât ei.

Kavgerul clătină din cap cu un aer foarte puțin convins. Ştia bine basmul acesta etern. Imperfecțiunea omenească, inegalitatea înnăscută, acestea sunt veşnicele scuze invocate de cei ce vor să justifice asuprirea şi nedreptățile. Şi totuşi, era tulburat. Amintindu-şi de purtarea lui Lewis Dorick şi a bandei lui din timpul iernii, de neruşinarea cu care îi exploataseră pe emigranții mai slabi decât ei, de desele incidente cu sărmanii lui prieteni indigeni, cuvintele auzite din gura lui Riviere, un om pe care îl stima foarte mult, căpătau o putere de o ciudățenie impresionantă.

La vecinii lui Riviere auzi aproape aceleaşi lucruri. Gimelli şi Ivanoff semănaseră câteva hectare cu grâu şi secară. Ogorul era acum verde şi făgăduia o recoltă minunată. Gordon însă făcuse mai puține progrese. Păşunile pe care şi le alesese erau aproape goale încă; aştepta însă cu răbdare timpul când animalele aveau să se înmulțească îndeajuns pentru a-i putea furniza din belşug lapte şi unt.

În timpul care-i rămânea liber după lungile peregrinări pe insulă, Kavgerul îngrijea de o mică grădină, pe care o semănase cu legume şi alte plante folositoare, în scopul de a-şi asigura complet mijloacele de existență, fără să depindă de nimeni.

Ducea o viață fericită, alături de cei doi indigeni. Natural, nu se putea bucura de confortul pe care îl poți dobândi în țările mai civilizate, dar nu-l regreta, când se gândea cu ce preț este plătit. Nu dorea nimic în afară de ceea ce avea şi se simțea fericit.

Familia Ceroni se instalase şi ea într-una din casele părăsite de primii lor ocupanți, şi începea să uite aproape cu totul nenorocirile care se abătuseră asupra ei în ultimul timp. Lazare Ceroni se lăsase de beție, pentru simplul, dar seriosul motiv, că pe toată întinderea insulei nu mai exista nici un strop de alcool. Era deci nevoit să se facă om de treabă, dar sănătatea lui părea grav compromisă de ultimele

excese la care se dedase. Sta aproape toată ziua tolănit în fața casei, perpelindu-se la soare şi privindu-şi posomorât mâinile care-i tremurau necontenit.

Cu veşnica răbdare şi blândeţe care o caracterizau, Tullia încercase să combată lâncezeala asta, care o îngrijora. Toate sforţările ei eşuară însă, astfel că nu mai spera decât în binefacerile pe care le putea aduce abstinenţa aceasta forţată.

Dacă Lazare Ceroni, pe care abrutizarea îl scutea de plictiseală, nu suferea deloc din cauza inactivităţii, nu tot astfel stăteau lucrurile şi cu ceilalţi lucrători camarazi ai lui. Aceştia nu ştiau cum să-şi mai omoare timpul şi, pe de altă parte, mulţi dintre ei începeau să se îngrijoreze în mod serios de viitor. Rămăseseră pe insulă, dar asta nu rezolva nimic.

Fiecare îşi bătea mintea ca să găsească un mijloc de a-şi omorî plictiseala. Unii dintre ei îşi improvizaseră o afacere de antreprenori de lucrări, fiecare în specialitatea lui. Deasupra uşii câtorva case se puteau vedea atârnate firme care anunţau că acolo locuiau un lăcătuş, un zidar, un tâmplar, un cizmar sau un croitor. Din păcate, clienţii lipseau aproape cu desăvârşire. Şi chiar dacă meseriaşii aceştia porniţi pe hărnicie ar fi avut ce lucra şi ar fi câştigat bani, ce puteau face cu banii? Le era imposibil să cumpere ceva, în special produse alimentare, care, în situaţia în care se aflau, aveau întâietatea asupra oricăror alte necesităţi. De aceea, cei mai inteligenţi dintre ei renunţară la exercitarea profesiunii obişnuite, mărginindu-şi activitatea şi talentul numai la căutarea hranei. Cum n-aveau arme, vânătoarea nu putea fi trecută printre mijloacele de existenţă la care ar fi putut recurge; agricultură nu puteau face, fiindcă nu se pricepeau deloc; nu le mai rămânea deci decât pescuitul. Se apucară, prin urmare, de pescuit, urmând exemplul altor câţiva colonişti.

Într-adevăr, în afară de Kavger şi cei doi tovarăşi ai lui, se mai dedicase pescuitului şi Hartlepool, cu ceilalţi patru marinari de pe *Jonathan*. Începuseră să construiască împreună o barcă de aceeaşi mărime cu *Wel-Kiej*, iar între timp cutreierau oceanul cu câteva pirogi uşoare, făcute după modelul celor fuegiene.

Ca şi Kavgerul, Hartlepool şi marinarii lui sărau peştele care le rămânea. În felul acesta, se asigurau cel puţin împotriva riscului de a muri de foame. Ademeniţi de succesul lor, câţiva emigranţi lucrători reuşiră să-şi fabrice câteva

luntri mici şi se apucară şi ei de pescuit. Dar plasa şi undița sunt tot atât de greu de mânuit ca şi alte unelte. Trebuie să ai practică în domeniul acesta. Astfel că amatorii noştri au avut parte de experiențe supărător de infructuoase.

În timp ce plasele lui Caroly şi ale lui Hartlepool gemeau de peşte, ale lor erau aproape totdeauna goale. Se convinseră în scurt timp că nu se puteau bizui pe meseria asta, pentru a-şi putea procura rezerve de hrană. Cel mult dacă reuşeau să-şi procure din când în când ceva peşte proaspăt, pentru a-şi îmbogăți masa zilnică. De multe ori însă nu izbuteau nici măcar atât şi se reîntorceau de la pescuit plouați de-a binelea, ca să spunem aşa.

Într-una din aceste zile de insucces amar, luntrea acestor ucenici pescari întâlni în cale *Wel-Kiej-ul*, care se înapoia spre țărm sub conducerea lui Caroly şi a lui Halg. Pe puntea bărcii se vedeau aranjați frumos vreo douăzeci de peşti, dintre care unii de o mărime apreciabilă. Vederea lor stârni pofta pescarilor ghinionişti.

— Ei, indienilor!... strigă unul dintre lucrătorii care formau echipajul luntrii.

Caroly cârmi spre ei.

— Ce doriți? întrebă el când fu mai aproape de aceştia.

— Nu vă este ruşine să duceți o astfel de pradă numai pentru voi singuri, când sunt atâția bieți oameni nevoiți să rabde de foame? întrebă glumind unul dintre lucrători.

Caroly începu să râdă. Era prea pătruns de principiile altruiste ale Kavgerului ca să stea prea mult pe gânduri.

— Prinde! spuse el... Şi jumătate din peştii de pe *Wel-Kiej* trecură pe luntrea lucrătorilor.

— Mulțumim, camarade! exclamară bucuroşi aceştia, punând din nou mâna pe lopeți.

Cu toate că printre lucrători era şi Sirk, Halg nu se opusese acestui act de generozitate al tatălui său. De altminteri, Sirk nu era singur şi, chiar de ar fi fost, tot trebuia ajutat.

În timp ce mai mulți colonişti încercau să-şi omoare în felul acesta timpul, alții trăiau în cea mai completă stare de lâncezeală. Pentru unii dintre ei, apatia aceasta era foarte normală. Ce ar fi putut face un Fritz Gross sau un John Rame, primul abrutizat cu desăvârşire de alcool, al doilea naiv şi complet necunoscător al realităților vieții?

Deşi n-aveau scuze de felul acesta, Kennedy şi Sirdey nu făceau absolut nimic toată ziua. Bazați pe experiența din

vara trecută, rămăseseră pe insulă cu gândul că au să trăiască mereu pe spinarea altora. Deocamdată, totul decurgea după dorința lor. Nu cereau nici ei mai mult şi lăsau timpul să treacă fără să facă nimic şi fără să se preocupe de viitor.

Aproape la fel era cazul şi cu Dorick şi Beauval. Foarte rău pregătiți prin viața lor de mai înainte cu condițiile de trai de acum, erau foarte dezorientați. Pe o insulă virgină, cunoştințele unui fost avocat sau profesor de literatură şi istorie nu prea făceau bani.

Nici unul, nici altul nu se aşteptaseră la cele ce se întâmplaseră. Plecarea, foarte naturală dealtfel, a marii majorități a tovarăşilor lor îi surprinsese ca o catastrofă şi le răsturnaseră toate planurile. Plecarea aceasta îl lipsea pe Dorick de obişnuita lui clientelă de fricoşi şi puşlamale, iar pe amândoi la un loc de ceea ce politicienii de meserie numesc, cu un cinism aproape involuntar, „masă electorală".

După două luni de descurajare, Beauval începu însă să-şi vină în fire. Dacă îi lipsise spiritul de hotărâre, dacă, scăpându-le din mână, lucrurile se aranjaseră fără să mai fie nevoie de intervenția lui, asta nu însemna însă că totul era pierdut. Ce nu tăcuse atunci putea face de acum încolo. Hostelienii nu se grăbiseră să-şi aleagă un şef, locul era încă liber, n-avea decât să-l ocupe.

Deîndată ce concepu planul acesta, Beauval trecu repede la realizarea lui. În câteva zile se convinse că avea de-a face cu trei partide, în afară de cel al neutrilor şi al indiferenților: unul, al cărui şef se putea considera el, un al doilea, predispus să asculte de sugestiile lui Lewis Dorick, şi al treilea, aflat sub influența Kavgerului. După o chibzuire atentă, constată că aceste trei partide erau de forțe sensibil egale.

În urma acestor preliminarii, Beauval începu campania şi, în scurt timp, îşi câştigă, cu elocvența lui admirabilă, încă vreo şase voturi. Apoi, procedă la un simulacru de alegere, care se termină repede, dat fiind marele număr de abțineri. Rezultatul fu aproape treizeci de voturi în favoarea lui.

Ales în felul acesta şi luându-şi alegerea în serios, Beauval nu mai avu nici o grijă pentru viitor. Ce fel de şef ar fi fost el dacă titlul acesta nu i-ar fi dat dreptul să trăiască pe socoteala alegătorilor săi! Fu cuprins însă de alte griji. Cel mai elementar bun simț îi spunea că prima datorie a unui guvernator este să guverneze. Or, lucrul acesta nu părea aşa

de uşor în practică, cum îşi imaginase în teorie.

Probabil că Lewis Dorick, în locul lui, nu ar fi avut atâta bătaie de cap. Teoriile lui comuniste erau foarte simple. Era limpede că formula lui: „Totul în comun" ar fi fost mai uşor de aplicat, fie că ar fi impus-o prin legi severe, uşor de imaginat, fie că cei interesați s-ar fi supus de bunăvoie. Şi, într-adevăr, hostelienii nu s-ar fi prea dat la o parte de la încercarea unei experiențe de felul acesta. Puțini ca număr, izolați de restul lumii, aveau toate şansele să ajungă la un rezultat fericit şi poate că, în felul acesta, ar fi reuşit, datorită formulei comuniste, să-şi asigure strictul necesar şi să realizeze egalitatea perfectă, procedând prin nivelare; şi nu prin ridicarea celor umili, ci prin coborârea celor mari.

Dinpăcate, Ferdinand Beauval nu profesa comunismul, ci colectivismul, a cărui organizare, dacă nu era imposibilă, necesita, în schimb, un mecanism mult mai complicat şi mai delicat.

Dealtfel,cineştie dacă doctrina aceasta era realizabilă. Dacă mişcarea socialistă, care s-a afirmat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, nu a fost inutilă, dacă a avut binefăcătorul rezultat de a provoca mila generală atrăgând atenția tuturor asupra mizeriei oamenilor, de a orienta spiritele spre căutarea mijloacelor de a o micşora, de a provoca inițiative generoase şi legi aproape bune în cea mai mare parte, rezultatul acesta n-a putut fi obținut decât păstrând intactă ordinea socială pe care pretindea să o distrugă. Socialismul s-a arătat totdeauna neputincios în a elabora un plan de reconstituire. Toți cei care au atacat problema aceasta n-au preconizat decât proiecte de o naivitate aproape copilărească.

Partea cea mai critică a situației lui Beauval era tocmai inexistența oricărui lucru de criticat sau de dărâmat, deoarece pe insula Hoste totul era în curs de construire. Nu avea nici un fel de precedente lămuritoare.

Într-adevăr, socialismul nu este o ştiință scrisă. Nu formează un corp de doctrină complet. Este distrugător, nu creator. Silit, aşadar, să inventeze, Beauval constată că este foarte anevoios lucru să

improvizezi o ordine socială oarecare şi înțelegea că, dacă oamenii au mers bâjbâind spre un viitor etern, mărginindu-se să-şi facă viața suportabilă prin tranzacții reciproce, asta era din cauză că nu putuseră face altfel.

Cu toate acestea, tot avea un fir director. Nu este şcoală

socialistă care să nu preconizeze suprimarea concurenței prin socializarea mijloacelor de producție. Este un minimum de revendicări comun tuturor sectelor, şi crezul colectiviştilor în special. Beauval navea decât să i se conformeze.

Din păcate, dacă un astfel de principiu are, cel puțin, aparența unei rațiuni de a exista într-o societate îmbătrânită, în care activitățile seculare au acumulat mijloace de producție complexe şi puternice, pe insula Hoste nu exista aşa ceva. Singurele instrumente de producție erau brațele şi curajul coloniştilor, afară de cazul când, transformând colectivismul în comunism, nu ar fi fost considerate ca atare până şi uneltele de muncă, pădurile, ogoarele şi păşunile. Din cauza aceasta, Beauval se afla în cea mai mare încurcătură.

În timp ce se frământa cu aceste probleme grave, alegerea lui începea să aibă nişte consecințe ciudate. Tabăra, aproape pustie acum, se golea şi mai mult. Toată lumea pleca.

Primul care dădu exemplul fu Harry Rhodes. Neliniştit întrucâtva de turnura pe care o luau evenimentele, trecu râul chiar în ziua marelui succes obținut de Beauval. Transportându-şi casa, bucată cu bucată, o montă din nou pe malul stâng al râului, treabă la care fu ajutat de câțiva tâmplari pricepuți.

Exemplul familiei Rhodes găsi imitatori rând pe rând, Smith, Wright, Lawson, Fock, plus cei doi lemnari, Hobart şi Charley, şi încă alți doi lucrători, trecură râul şi se stabiliră pe malul stâng. Un orăşel, rival primului, începu să se ridice astfel în jurul Kavgerului, aşezare care, trei luni de la proclamarea independenței, număra douăzeci şi unu de locuitori, dintre care doi copii, Dick şi Sand, şi două femei, Clary Rhodes şi mama ei. În orăşelul acesta viața se scurgea în linişte, buna înțelegere domnind netulburată printre locuitorii lui. A fost de ajuns că Beauval să treacă râul, pentru a provoca primul incident.

În ziua aceea, Halg era angajat într-o discuție foarte serioasă cu Kavgerul, conversație la care asista şi Harry Rhodes. Halg cerea un sfat asupra felului cum trebuia să se poarte față de câțiva colonişti de pe celălalt mal. Era vorba de acei pescari nepricepuți care făcuseră odată apel la generozitatea celor doi fuegieni. Încurajați de succesul cererii lor, o reînnoiseră la intervale din ce în ce mai scurte, şi acum nu trecea o zi fără ca Halg să nu le dea o parte din peştele prins de el. Nu se mai jenau deloc. De vreme ce găsiseră pe

cineva care să muncească în locul lor, socoteau că nu mai merită să se obosească şi ei. Rămâneau deci pe uscat şi aşteptau liniştiți întoarcerea bărcii, pentru a pretinde, ca pe ceva ce li se cuvenea de drept, o parte din peşte. Pe Halg începea să-l irite o astfel de neruşinare, cu atât mai mult cu cât din ceata aceasta de leneşi făcea parte şi Sirk. Nu-i refuzase încă, deoarece voise să ceară părerea Kavgerului.

Răspunsul Kavgerului fu limpede:

— Priveşte spațiul acesta imens, Halg, îi spuse el cu o blândețe senină, arătând cu mâna întinsul nesfârşit al oceanului. El ne învață cea mai largă filosofie. Ce nebunie! Să fii un fir de pulbere pierdut într-un univers imens şi să te agiți pentru câțiva peşti!... Oamenii au o singură datorie, copilul meu, care este, în acelaşi timp, o necesitate dacă vor să învingă: să se iubească şi să se ajute unii pe alții. Cei de care vorbeşti tu este evident că nu şi-au făcut datoria. Ăsta nu-i un motiv ca să-i imiți şi tu. Regula este simplă: asigurăți mai întâi propria ta existență, apoi caută să o asiguri la cât mai mulți dintre semenii tăi. Ce te priveşte dacă ei abuzează? Urât din partea lor, nu dintr-a ta.

Halg ascultase cu respect expunerea aceasta de principii. Era tocmai pe punctul să răspundă, când Zoi, culcat la picioarele celor trei oameni, mârâi încet. Aproape imediat se auzi o voce în spatele lor, la câțiva paşi depărtare.

— Kavger! chemă cineva. Kavgerul întoarse capul.

— Domnul Beauval... zise el.

— În persoană... Vreau să vă vorbesc Kavger.

— Vă ascult.

Beauval însă tăcu o clipă. Adevărul este că era foarte încurcat. Cu toate acestea, îşi pregătise în amănunțime discursul. În fața Kavgerului însă, a cărui seriozitate rece îl intimida în mod ciudat, nu-şi mai amintea frazele pompoase şi îşi dădea seama de enormitatea, de marea stupizenie a răspunsului său.

Tot gândindu-se la principiul fundamental al doctrinei socialiste, Beauval sfârşise prin a descoperi că existau pe insula Hoste instrumente de producție cărora li se puteau aplica la nevoie doctrina aceasta. Luntrile, şi mai cu seamă *Wel-Kiej-ul* nu erau instrumente de producție? Nu intra în categoria asta şi carabina Kavgerului, pe care acesta o avea, ca întotdeauna, la el? Arma aceasta era, mai mult decât orice, invidia lui Beauval. Ce superioritate îi asigura ea celui care o poseda! Prin urmare, ce putea fi mai natural, mai

legitim, decât ca superioritatea aceasta să şi-o asigure el, guvernatorul, adică omul care personifica interesul obştesc?

— Kavger, spuse în sfârşit Beauval, ştiţi sau nu că am fost ales de câtva timp guvernator al insulei Hoste?

Kavgerul zâmbi ironic pe sub mustaţă, dar nu răspunse decât cu un gest de indiferenţă.

— Am socotit că datoria mea este, reluă Beauval, să pun în serviciul colectivităţii avantajele deosebite care s-ar putea găsi în posesia unora dintre membrii ei.

Beauval făcu o pauză, aşteptând o aprobare. Cum Kavgerul continua să tacă, el urmă, din ce în ce mai încurcat:

— În ceea ce vă priveşte, Kavger, dumneavoastră aveţi, sunteţi chiar singurul, o armă şi o barcă. Puşca este singura armă de foc din toată colonia, iar barca este singurul vas cu care s-ar putea întreprinde o călătorie de durată mai lungă...

—Şi aţi dori să vi le însuşiţi, încheie ironic Kavgerul.

— Protestez împotriva cuvântului, exclamă Beauval făcând un gest afectat, ca de întrunire publică. Ales pe baza unui program colectivist, mă mărginesc doar să-l aplic. Demersul meu nu tinde la nimic care să semene cu o spoliere. Nu este vorba de o confiscare, ci, lucru cu totul diferit, de o socializare a instrumentelor de producţie.

— Poftiţi şi le luaţi, spuse calm Kavgerul.

Beauval se trase un pas înapoi. Zoi scoase un mârâit rău prevestitor.

— Trebuie să trag concluzia că refuzaţi să vă conformaţi hotărârilor autorităţii din colonie? întrebă el.

O flacără de mânie prinse să lucească în ochii Kavgerului. Îşi luă puşca şi se ridică în picioare. Apoi, lovind cu patul în pământ, spuse cu asprime:

— Destulă comedie! Am spus: poftiţi şi le luaţi! Aţâţat de atitudinea stăpânului său, Zoi îşi arătă colţii. Beauval, intimidat de manifestaţia aceasta duşmănoasă şi de statura atletică a interlocutorului său, socoti că e preferabil să nu mai stăruie. Bătu prudent în retragere, bâlbâind câteva fraze, din care abia se putea înţelege că „aşa stând lucrurile, cazul va fi supus consiliului, care va hotărî măsurile ce trebuie luate".

Kavgerul îi întoarse spatele, fără să-l mai asculte, şi privea gânditor întinderea lucie a oceanului. Incidentul avea totuşi o morală, pe care Harry Rhodes ţinu s-o scoată imediat în evidenţă.

— Ce credeți de demersul lui Beauval? întrebă el.

— Ce vrei să cred? răspunse Kavgerul. Ce mă interesează pe mine ce spune şi ce face paiața asta?

— Bine, să-i spunem paiață! continuă Harry Rhodes. Dar este guvernator totodată.

— Numit cu de la sine putere, căci nu sunt în tabără nici şaizeci de colonişti.

— Ajunge şi un singur vot când nimeni n-are mai mult.

Kavgerul ridică din umeri.

— Vă rog dinainte să mă iertați, continuă Harry Rhodes, dar am să vă întreb dacă nu simțiți oarecare regrete sau mai bine zis unele remuşcări?

— Eu?

— Dumneavoastră. Sunteți singurul om din întreaga colonie care cunoaşte ținutul în întregime, singurul înzestrat cu inteligența, energia şi autoritatea necesară pentru a vă impune acestei gloate ignorante

şi slabe, şi rămâneți totuşi un spectator indiferent! În loc să grupați energiile împrăştiate, vă mulțumiți să păstrați această atitudine de indiferență, fără să vă gândiți, probabil, că sunteți răspunzător de toate nenorocirile care se pot întâmpla.

— Răspunzător?... protestă Kavgerul. Care este datoria pe care nu mi-am îndeplinit-o?

— Ajutorul pe care îl datorează cel tare celor slabi. — Nu am făcut cu prisosință asta? N-am salvat eu *Jonathan-ul*? Se poate plânge cineva că i-am refuzat ajutorul şi sfatul?

— Sunteți datori să faceți mai mult, afirmă cu tărie Harry Rhodes. Orice om superior este obligat să dirijeze evenimentele, să apere împotriva lui însuşi un popor dezarmat şi să-l călăuzească...

— Răpindu-i libertatea! întrerupse cu amărăciune Kavgerul.

— De ce nu? Dacă pentru oamenii cumsecade ajunge vorba, alții nu se supun decât siliți: de legea care porunceşte, de forța care o aplică.

— Niciodată! exclamă cu violență Kavgerul.

Apoi, după o pauză, reluă cu o voce ceva mai liniştită:

— Să fim înțeleşi odată pentru totdeauna, prietene. Află că sunt duşman neîmpăcat al oricărei forme de conducere a oamenilor. Toată viața am fost frământat de problema aceasta şi am ajuns la convingerea că nu există împrejurare care să îndreptățească pe cineva să atenteze la libertatea

semenului său. Orice lege e dictată în vederea aşa-zisului interes al maselor şi în detrimentul indivizilor, este o înşelăciune. Individul trebuie, dimpotrivă, să se dezvolte în cea mai deplină libertate, şi atunci masele se vor bucura de o fericire totală, născută din cea particulară. Am sacrificat acestei convingeri, care este baza vieţii mele şi pe care n-am putut-o face să triumfe în putreda Lume Veche, am sacrificat acestui ideal mai mult decât orice om, şi am venit aici, în Magellania, ca să trăiesc şi să mor liber pe un pământ întocmai. Convingerile mi-au rămas aceleaşi. Ştiu că libertatea are neajunsurile ei, dar acestea se vor micşora de la sine, cu timpul, şi sunt, în orice caz, mai mici decât cele ale legilor care au idioata pretenţie de a le suprima. Evenimentele petrecute în ultima vreme m-au mâhnit, dar nu mi-au schimbat ideile. Am fost, sunt, şi voi fi unul dintre acei oameni catalogaţi sub infamul nume de *anarhişti*. Am, ca şi ei, o singură deviză: nici Dumnezeu, nici stăpân! Să fim înţeleşi asupra lucrului acesta, odată pentru totdeauna, şi să nu mai revenim niciodată asupra acestui subiect.

Aşadar, cu toate că experienţa îi zdruncinase credinţa, Kavgerul nu voia să recunoască lucrul acesta. Departe de a şi-o părăsi, se crampona de ea asemeni celui ce se îneacă, care îşi vede salvarea şi într-un fir de pai.

Harry Rhodes ascultase cu atenţie profesiunea aceasta de credinţă, spusă cu un ton hotărât care nu admitea replică. Drept orice răspuns, zâmbi cu tristeţe.

XIII. Halg şi Sirk

Kavgerul preţuia libertatea mai mult decât orice pe lume, o respecta pe a altora şi şi-o apăra cu îndârjire pe a sa. Cu toate acestea, din persoana lui emana atâta autoritate, încât era ascultat ca şi de cel mai despotic dintre stăpâni. Zadarnic evita orice cuvânt care să se asemene cu un ordin, căci cel mai neînsemnat sfat al lui era luat drept ca atare şi toţi i se conformau cu supunere desăvârşită.

Nu este deci de mirare că Halg se purta conform maximelor celui pe care îl considera ca stăpân al lui. Sirk şi acoliţii lui îşi putură face de cap nepedepsiţi, întrucât Halg, oricât de furios ar fi fost în sufletul lui, nu se crezu în drept să le refuze o parte din peştele prins, atât timp cât fură realizate condiţiile precizate de Kavger.

Veni însă şi timpul când regulile acestea duseră la concluzii absolut diferite. Faptul că este cineva pescar priceput şi că a crescut de mic copil pe apă nu constituie o garanție împotriva unui insucces accidental. Halg făcu experiența aceasta într-o zi, când, după ce cutreieră oceanul în toate direcțiile, cercetându-şi zadarnic plasele, fu nevoit să se mulțumească cu un singur peşte, mic şi acesta, dealtfel.

Sirk,tolănit pe țărm în tovărăşia altor patru colonişti, îl aştepta, ca de obicei, să se reîntoarcă. Când *Wel-Kiej* trase la țărm, cei cinci oameni ieşiră în întâmpinarea lui Halg.

— Am avut ghinion azi, camarade, spuse unul dintre emigranți. Noroc că te avem pe tine, altfel am fi fost nevoiți să mâncăm răbdări prăjite.

Trântorii aceştia nu-şi prea puneau imaginația la încercare. Termenii lor de milogeală erau zilnic aceiaşi, iarHalgrăspundeascurt:„Ladispoziția dumneavoastră.” De data aceasta însă răspunsul fu altul.

— Imposibil astăzi, răspunse Halg. Solicitatorii fură foarte mirați.

— Imposibil?... repetă unul dintre ei.

— Uitați-vă şi dumneavoastră. Un singur peşte, mic şi acesta, iată tot ce am putut aduce.

— O să ne mulțumim şi cu el, declară unul dintre emigranți, care binevoi să facă haz de necaz.

— Dar eu? obiectă Halg.

— Tu? exclamară la unison cele cinci voci, cu un accent de adâncă uimire.

Într-adevăr, tânărul sălbatic era pur şi simplu uimit. Credea el cumva că înseamnă ceva persoana lui pentru cei cinci „civilizați” care îi făceau onoarea de a apela la serviciile lui?

— Ei, camarade, exclamă unul dintre colonişti, ai şi tu un fel de a vedea camaraderia!... Nu cumva ai avea obrazul să ne refuzi?

Halg tăcu. Bazat pe principiile enunțate de Kavger, era convins că el are dreptate. „Să-ți asiguri întâi propria ta existență, apoi...”. *Întâi*, spusese Kavgerul. Peştele acela mic fiind aproape insuficient pentru masa lor de seară, era îndreptățit, prin urmare, să refuze săl împartă cu alții.

— Ei bine, asta-i boacănă de tot! exclamă lucrătorul, indignat de ceea ce el considera o dovadă a celui mai revoltător egoism.

— Ce atâta vorbărie! interveni Sirk cu un ton provocator.

Dacă nu ni-l dă el, i-l luăm noi!

Apoi, adresându-se lui Halg:

— O dată!... De două ori!... De trei ori!... Halg nu răspunse nimic.

— Înainte, băieți! comandă Sirk.

Atacat de cinci oameni deodată, Halg fu trântit la pământ. Peştele îi fu smuls din mână.

— Kavger! chemă el în cădere.

La strigătul acesta, Kavgerul şi Caroly ieşiră din casă, îl văzură pe Halg angajat în bătălia asta inegală şi alergară în ajutorul lui.

Agresorii o rupseră la fugă şi trecură de partea cealaltă a râului, luând cu ei peştele cucerit prin forță. Halg se ridică imediat de jos, puțin cam amețit, dar fără nici o rană.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Kavgerul.

Halg îi povesti incidentul, în timp ce Kavgerul asculta posomorât.

Era o nouă dovadă de răutate omenească care ataca teoriile lui optimiste. Cât mai avea să treacă până să se dea bătut, până să vadă omul aşa cum este? Oricât de departe împingea el altruismul, nu putea să nu-i dea dreptate lui Halg, care, dealtfel, nici nu ar fi admis o contrazicere în privința aceasta.

— Nu-mi este de peşte, exclamă el, gâfâind încă din cauza luptei. Dar nu pot fi sclavul oamenilor ăstora!

—Evident... evident, recunoscu Kavgerul cu un ton împăciuitor.

Da, era adevărat, mai exista şi amorul propriu ca motiv de discordie între oameni. Omenirea nu se încaieră numai pentru satisfacerea nevoilor materiale. Are şi nevoi morale, tot aşa de imperioase, dacă nu şi mai stringente. Şi, mai presus de toate, orgoliul, care a făcut de atâtea ori să sângere pământul. Putea el, Kavgerul, să nege violența furioasă a orgoliului, el, al cărui suflet neîmblânzit nu putuse suferi niciodată

opresiunea? În timpul acesta, Halg continua să-şi verse mânia.

— Eu!... Eu să cedez lui Sirk!...

Iar pasiunile acestea care îi îndârjeau pe unii împotriva altora pe cei pe care Kavgerul se încăpățâna să-i considere ca pe frații săi!

Îi făcu lui Halg semn să se liniştească, apoi se depărtă în tăcere. Dar nu renunță să-şi apere visul împotriva atacurilor

faptelor. Căuta şi găsea scuze agresorilor. Că erau vinovaţi, nici vorbă că erau, dar de unde puteau cunoaşte bieţii oameni, triste produse ale civilizaţiei Lumii Vechi, alte argumente decât forţa când chiar viaţa le era în joc? Şi situaţia tuturor coloniştilor era destul de precară. Alimentele începeau să se sfârşească, şi până la recoltă mai era încă mult timp. Insula era ameninţată serios de foamete, şi primejdia aceasta devenea tot mai evidentă, când o şansă de salvare fu oferită în mod generos coloniştilor neprevăzători.

Chile nu-şi uitase făgăduiala de a veni în ajutorul naţiunii nou-născute. Pe la jumătatea lui februarie, o corabie sub pavilion chilian ancoră în faţa taberei. Corabia aceasta, *Ribarto*, un vas de comerţ cu pânze, cu o capacitate de şapte până la opt sute de tone, sub comanda căpitanului José Fuentes, aducea coloniştilor alimente, cereale de sămânţă, animale de fermă şi unelte de muncă, o încărcătură extrem de preţioasă, care avea să uşureze mult succesul acestora dacă o întrebuinţau cu chibzuială.

Deîndată ce vasul fu ancorat, comandantul debarcă şi se puse în legătură cu guvernatorul insulei. Ferdinand Beauval i se prezentase cu îndrăzneală în calitatea aceasta pe bună dreptate, dealtfel, odată ce nimeni nu revendica titlul acesta, şi descărcarea lui *Ribarto* începu imediat.

În timpul acesta, căpitanul Fuentes căută să se achite şi de o altă însărcinare care îi fusese dată.

— Domnule guvernator, îi spuse el lui Beauval, guvernul meu este informat că pe insulă s-ar fi stabilit o persoană cunoscută sub numele de Kavger. Este adevărat?

Beauval răspunse afirmativ şi căpitanul reluă:

— Aşadar, informaţiile noastre sunt exacte. Aţi putea să-mi spuneţi cam ce fel de om este Kavgerul acesta?

— Un revoluţionar, răspunse Beauval cu o candoare de care nici el nu-şi dădea seama.

— Revoluţionar? Ce înţelegeţi prin asta, domnule guvernator?

— Ceea ce înţelege toată lumea, explică Beauval. Adică un om care nu recunoaşte legile şi refuză să se supună autorităţilor constituite legal.

— V-a făcut cumva neajunsuri?

— Am avut de furcă cu el, preciză Beauval cu un ton plin de importanţă. Este ceea ce s-ar numi un încăpăţânat. Dar am să-l domolesc curând.

Comandantul vasului chilian părea foarte interesat. După

ce reflectă câtva timp, întrebă:

— Aş putea să-l văd şi eu pe Kavgerul acesta, care a atras deseori atenţia guvernului meu?

— Nimic mai uşor, răspunse Beauval... Uite-l, tocmai vine în spre noi.

Şi, spunând acestea, Beauval arătă cu mâna pe Kavger, care tocmai trecea puntea peste râuleţ. Comandantul îi ieşi în întâmpinare.

— Un cuvânt, domnule, vă rog, i se adresă el ridicându-şi uşor chipiul galonat.

Kavgerul se opri.

— Vă ascult, spuse el în cea mai curată spaniolă.

Dar comandantul tăcea, privindu-l cu un aer de surpriză pe care nu căuta să şi-o ascundă.

— Ei bine? întrebă nerăbdător Kavgerul.

— Vă rog să mă scuzaţi, domnule, reluă în cele din urmă, căpitanul. Mi s-a părut că vă recunosc, că neam mai întâlnit undeva odată.

— Nu prea cred, răspunse Kavgerul cu un zâmbet ironic pe buze.

— Cu toate acestea...

Comandantul se întrerupse, lovindu-se cu palma peste frunte.

— Am găsit!... exclamă el. Aveţi dreptate. Întradevăr, nu v-am mai văzut niciodată. Semănaţi însă de minune cu un portret care a fost răspândit în milioane de exemplare şi aş jura aproape că acesta era al dumneavoastră.

Pemăsură ce vorbea, un fel de tulburare respectuoasă îi atenua timbrul vocii şi schimba atitudinea comandantului. Când termină, ţinea chipiul în mână.

— Vă înşelaţi, domnule, spuse cu răceală Kavgerul. — Cu toate astea, aş jura...

— Când aţi văzut portretul în chestiune?

— În urmă cu aproape zece ani.

Kavgerulnuşovăi să denatureze întrucâtva adevărul.

— Sunt mai bine de douăzeci de ani de când am părăsit ceea ce numiţi dumneavoastră lumea. Aşa că nu pe mine mă reprezenta portretul acela. Şi, apoi, cum să mă recunoaşteţi? În urmă cu douăzeci de ani eram tânăr. Iar în prezent...

— Dar ce vârstă aveţi? întrebă buimăcit căpitanul, întrebarea îi scăpase aproape fără să vrea. Abia după ce o puse îşi dădu seama de nepolitețea pe care o comisese.

— V-am întrebat eu de a dumneavoastră? răspunse Kavgerul cu răceală.

Căpitanul îşi muşcă buzele.

— Presupun că nu m-aţi oprit din drum ca să discutăm despre fotografii, reluă Kavgerul.

Căpitanul îşi puse iar chipiul pe cap, reluându-şi tonul oficial.

— Guvernul meu, începu el, m-a însărcinat să mă interesez de intenţiile dumneavoastră.

— Intenţiile mele?... În ce privinţă?

— În privinţa domiciliului dumneavoastră.

— Ce îl priveşte?

— Îl priveşte foarte mult.

— Bah!

— Vă rog să credeţi. Guvernul meu cunoaşte influenţa dumneavoastră asupra indigenilor din arhipelag şi v-a ţinut totdeauna sub observaţie.

— Foarte drăguţ!... zise cu ironie Kavgerul.

— Atât timp cât Magellania era *res nullius*, continuă căpitanul, a putut sta în expectativă. În prezent, situaţia s-a schimbat. După anexare...

— După jaf, rectifică Kavgerul printre dinţi.

— Vă rog?

— Nimic. Continuaţi, vă rog.

— După anexare, reluă comandantul, în dorinţa de a-şi stabili complet autoritatea în arhipelag, şi-a pus întrebarea ce atitudine să adopte cu privire la dumneavoastră. Atitudinea aceasta va depinde în întregime ce aveţi de gând să faceţi. Misiunea mea constă în a mă interesa de planurile pe care le aveţi. Vă aduc un tratat de alianţă...

— Sau o declaraţie de război.

— Exact. Rămâne să vă hotărâţi cum veţi uza de influenţa dumneavoastră, pe care nu v-o contestăm: contra sau în serviciul operei noastre de civilizaţie?

— Nici una, nici alta. Neutru sau, mai bine zis, indiferent.

Căpitanul clătină din cap cu un aer de îndoială.

— Dată fiind situaţia dumneavoastră specială în arhipelag, neutralitatea aceasta mi se pare un lucru foarte greu de realizat.

— Ba, dimpotrivă, foarte uşor, răspunse Kavgerul. Am părăsit Magellania fără gând de înapoiere.

— Aşa?... Dar aici...

— Aici sunt în insula Hoste, ţară liberă, şi sunt hotărât

să nu mai pun piciorul în acea regiune a arhipelagului care a încetat de a mai fi liberă.

— Aveți de gând, prin urmare, să vă stabiliți pe insulă?

Kavgerul făcu un semn afirmativ.

— Asta simplifică mult lucrurile, într-adevăr, spuse căpitanul cu vădită satisfacție. Prin urmare, pot asigura guvernul meu că nu vă va avea împotriva lui?

— Spuneți guvernului dumneavoastră că nici nu vrea să ştiu că există, răspunse Kavgerul, salutând şi reluându-şi mersul.

Căpitanul îl urmări o clipă cu privirea. Nu prea era convins că asemănarea pe care o remarcase era ceva imaginar, şi această similitudine trebuie că avea în ea, într-un fel sau într-altul, ceva neobişnuit, deoarece era foarte tulburat.

— Ciudat, murmură el, în timp ce Kavgerul se depărta.

Nu mai avu însă ocazia să-şi verifice temeinicia bănuielilor, deoarece nu mai obținu o a doua întrevedere cu Kavgerul. Ca şi cum s-ar fi temut de o cercetare a vieții lui anterioare, acesta dispăru chiar în aceeaşi seară, plecând într-unul din obişnuitele lui turnee prin insulă.

Căpitanul fu nevoit deci să se mărginească la supravegherea descărcării corăbiei, lucru care se termină într-o săptămână. Pe lângă încărcătura trimisă cu atâta generozitate coloniştilor din noua colonie, *Ribarto* adusese o sumedenie de lăzi şi pachete, pe cheltuiala unuia dintre coloniști, care nu era altul decât Harry Rhodes.

Nepricepându-se la agricultură, Harry Rhodes avusese ideea de a se transforma în comerciant importator. Astfel că, atunci când fusese proclamată independența insulei şi națiunii nou-născută i se întrezărea un viitor frumos, el îl însărcinase pe comandantul avizo-ului să-i expedieze unele mărfuri de îndată ce va găsi ocazie. Comandantul se achitase cu conştiinciozitate de misiunea aceasta, şi *Ribarto* adusese la ordinul şi în contul lui Harry Rhodes o sumedenie de obiecte de toate felurile, puțin importante în parte, dar având calitatea de a fi de primă necesitate. Pachetele şi lăzile conțineau: ață, ace, piepteni, chibrituri, încălțăminte, haine, tocuri, creioane, hârtie de scris, tutun şi o sumedenie de alte obiecte la fel de necesare coloniei.

Natural că planul lui Harry Rhodes era cât se poate de bun. Cu toate acestea, după felul cum decurgeau lucrurile, se părea că o să rămână cu mărfurile nevândute. Nici unul

dintre hostelieni nu părea dispus să cumpere ceva. Dezinteresarea aceasta se dovedi aşa de evidentă, încât Harry Rhodes fu convins de eşecul întreprinderii şi se gândi să se îmbarce cu marfa pe *Ribarto* şi să plece dintr-o țară în care nu prea vedea ce ar fi avut de făcut.

Undesă se ducă însă cu mărfurile acestea amestecate, aşa de prețioase într-un ținut aproape sălbatic, dar aproape fără valoare în cele civilizate? După oarecare chibzuială, se hotărî să mai aibă răbdare. Mai aveau să treacă şi alte corăbii pe lângă insulă, astfel că putea prinde oricând ocazia de a pleca, dacă situația nu se îmbunătățea.

Terminând descărcarea, *Ribarto* ridică ancora şi ieşi în larg. Peste câteva ore, ca şi cum n-ar fi aşteptat decât plecarea corăbiei, se ivi şi Kavgerul.

Viața îşi reluă cursul obişnuit, unii îngrijindu-şi grădina, alții pescuind, Kavgerul continuându-şi vânătorile, majoritatea nefăcând nimic şi trăind într-o tihnă perfect justificată de mărirea stocului de provizii. Populația fiind foarte restrânsă, nici o sută de suflete, erau alimente pentru cel puțin optsprezece luni.

Se bea. Se juca. Se dansa, deoarece Fritz Gross reînviase, grație alcoolului adus de *Ribarto*. Coloniştii mai cumpătați făceau cerc în jurul genialului muzicant. Până şi Kavgerul trecea uneori râuleţul, atras de cântecele acestea minunate, cu atât mai deosebite, cu cât erau unicele în ținutul acesta aşa de îndepărtat. Câțiva locuitori din Bourg Neuf — aşa fusese numit grupul de case ridicat pe malul celălalt al râului — îl însoțeau aproape întotdeauna, în special Harry Rhodes cu familia şi Halg cu Caroly, pentru care muzica era o adevărată revelație, care îi lăsă pur şi simplu cu gura căscată de admirație. Cât despre Dick şi Sand, nu lipseau de la nici o audiție şi soseau în fugă de cum începea să se audă vioara.

La drept vorbind, Dick nu venea decât ca să caute o nouă ocazie de joacă. Sărea şi dansa până îşi pierdea răsuflarea, respectând foarte puțin cadența cântecului. Nu era însă acelaşi lucru cu tovarăşul lui. Sand se aşeza totdeauna în primele rânduri, unde, cu ochii mari şi gura căscată, înfiorat de o emoție adâncă, asculta pierdut, fără să piardă o notă, până ce ultima se stingea uşor în aer. Atitudinea lui sfârşi prin a fu remarcată de Kavger.

— Îți place atât de mult muzica, băieţaş? îl întrebă el într-o zi.

— O, domnule!... suspină Sand.

Şi adăugă cu un aer extaziat:

— De-aş putea cânta... de-aş putea cânta ca domnul Gross!...

— Adevărat? zise Kavgerul, amuzat de ardoarea copilului. Ți-ar plăcea atât de mult? Ei bine, poate că vei fi satisfăcut!

Sand îl privi neîncrezător.

— De ce nu? reluă Kavgerul. La prima ocazie, am să-ți comand o vioară.

— Adevărat, domnule? spuse Sand cu ochi strălucind de fericire.

— Ți-o făgăduiesc, băieţaş, afirmă Kavgerul. Numai că trebuie să ai răbdare!

Botezul capitalei şi organizarea plăcerilor fură de ajuns pentru a epuiza aptitudinile organizatorice ale lui Ferdinand Beauval. Ceva mai mult, ținea să-şi admire singur opera, constatând satisfacția generală. Îşi aducea aminte de cei vechi; *panem et circenses* cereau romanii. Nu satisfăcuse şi el această revendicare antică? Pâinea o asigurase *Ribarto*şi recoltele viitoare o completau. Circul era reprezentat de vioara lui Friz Gross, admițând că nu era plăcere însăşi existența aceasta de perpetuu *farniente* în care trăia fracțiunea de colonie care avea fericirea de a se afla sub autoritatea imediată a guvernatorului.

Trecu luna februarie, apoi martie, fără ca optimismul acestuia să fie tulburat de ceva. Pacea Liberiei nu fu tulburată decât de câteva certuri, dar acestea erau incidente fără importanță, asupra cărora Beauval socotea foarte nimerit politiceşte să închidă ochii.

Ultimele zile ale lui martie aduseseră însă din nefericire sfârşitul tihnei lui. Primul incident care o tulbură şi care fu preludiul nenorocirilor care aveau să se ivească în curând se arătă lipsit de importanță. Nu era vorba decât de o ceartă, însă această dispută, dat fiind caracterul şi consecințele ei, nu păru lui Beauval sortită unei soluționări paşnice şi îl făcu să iasă din reținerea sa abilă. Lucrurile ieşiră însă rău, şi intervenția lui avu un rezultat la care nu se aştepta deloc. Eroul acestui incident fu Halg.

După lupta inegală pe care fusese nevoit să o susțină împotriva lui Sirk şi a celor patru emigranți care îl întovărăşeau, cei doi rivali nu se mai văzuseră timp de câteva săptămâni. Temându-se, probabil, de o intervenție ceva mai eficace a Kavgerului, agresorii încetaseră de atunci să mai

aibă pretenții asupra unei părți din peştele prins. *Ribarto* împăcase pe toată lumea. Ce importanță aveau câțiva peşti mai mult sau mai puțin, acum când erau provizii din belşug? Din nefericire, încărcătura lui *Ribarto* nu era numai alimentară. Conținea şi o oarecare cantitate de alcool, iar prin imprudența lui Beauval, periculoasa băutură revoluționă în scurt timp toată tabăra.

În familia Ceroni, în special, lucrurile luară o întorsătură foarte rea. Necontenitele scandaluri provocate de Lazare Ceroni avură drept consecință o accentuare a urii dintre Sirk şi Halg. În timp ce acesta din urmă se erija în apărător al Tulliei şi al fiicei sale, primul părea că încurajează viciul mizerabilului soț şi părinte. Atitudinea aceasta a lui Sirk îl umplea de furie pe tânărul indian, care nu putea ierta rivalului său lacrimile vărsate de Graziella.

Tânăra fată se ferea să-l pună pe Halg la curent cu cele ce avea de suferit, dar acesta ghicea în parte şi, conştient de jocul lui Sirk, ura lui creştea din zi în zi. Aşa stăteau lucrurile când, în dimineața de 29 martie, în clipa când Halg trecea podețul pentru a se duce pe malul drept, zări la o sută de metri de el pe Graziella, care alerga din toate puterile, iar înapoia ei Sirk, urmărind-o de aproape.

— Halg! Halg!... Ajutor!... strigă Graziella de cum îl văzu pe tânărul indian.

Acesta se repezi imediat în ajutorai ei, tăind drumul urmăritorului. Sirk însă nu se intimida de un adversar aşa de firav. Îşi continuă goana cu acelaşi avânt. Se convinse imediat însă că judeca greşit. Halg era tânăr, însă datora vieții sălbatice o agilitate de maimuță şi muşchi de fier. Când duşmanul lui fu aproape, brațele indianului se destinseră brusc, ca două resorturi, şi pumnii lui loviră în acelaşi timp fața şi stomacul adversarului. Amețit, Sirk se prăbuşi la pământ.

Tinerii se grăbiră să bată în retragere şi să caute adăpost pe malul stâng al râului, urmăriți de vociferările învinsului, care, revenindu-şi cu greu în simțiri, le striga din urmă cele mai groaznice amenințări. Halg şi Graziella îşi continuară fuga până ce ajunseră la Kavger, pe care fata îl rugă cu lacrimi în ochi să o ajute. Kavgerul o ascultă cu calmul lui obişnuit.

— Şi acum, ce ai de gând? întrebă el.

— Să rămân lângă dumneavoastră! exclamă Graziella. Apărați-mă, vă rog!

— De asta poți fi sigură, spuse mişcat Kavgerul. Cât despre rămasul aici, asta te priveşte; fiecare este liber să facă ce vrea. Cel mult dacă mi-aş îngădui să-ți dau un sfat unde să locuieşti. Părerea mea este că ai face bine să ceri adăpost familiei Rhodes, care te va primi cu siguranță, dacă am s-o rog.

Soluția aceasta înțeleaptă nu întâmpină, întradevăr, nici o dificultate. Fugara fu primită cu brațele deschise de familia Rhodes, şi în special de Clary, bucuroasă să aibă o prietenă de vârsta ei.

Cu toate acestea, Graziella era chinuită de o grijă. Ce avea să ajungă mama ei în iadul din care ea reuşise să scape? Tot Kavgerul o linişti şi în privința aceasta, asigurând-o că o va aduce şi pe Tullia. Numai că demersul acesta al lui nu avu succes. Tullia aprobă plecarea Graziellei şi fu foarte bucuroasă ştiind-o în siguranță de cealaltă parte a râului şi sub protecția unei familii onorabile, dar refuză cu încăpățânare să-şi părăsească bărbatul.

Înapoindu-se cu răspunsul acesta, la care se aştepta, dealtfel, Kavgerul îl găsi la familia Rhodes pe Ferdinand Beauval, angajat într-o discuție care se îndrepta tot mai mult spre ceartă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Kavgerul.

— S-a întâmplat, răspunse mâniat Harry Rhodes, că domnul acesta îşi permite să vină la mine s-o ceară pe Graziella ca s-o ducă drăguțului ei de tată.

— De când îl privesc pe domnul Beauval chestiunile familiale de felul acesta? întrebă Kavgerul cu un ton prevestitor de furtună.

— Tot ce se petrece în colonie îl priveşte pe guvernator, explică Beauval, silindu-se să evidențieze prin atitudine şi accent demnitatea cuvenită funcției sale înalte.

— Şi guvernatorul?...

— Sunt eu.

— Ah! Ah!... făcu Kavgerul.

— Am primit o plângere... începu Beauval, fără să observe ironia amenințătoare a întreruperii.

— De la Sirk! spuse Halg, care era la curent cu intimitatea dintre aceşti doi oameni.

— Nicidecum, rectifică Beauval. Plângerea este chiar a tatălui fetei, Lazare Ceroni.

— Pe naiba! obiectă Kavgerul. Nu cumva Lazare Ceroni vorbeşte şi când doarme? Fiindcă eu ştiu că doarme. În clipa

asta sforăie din toate puterile.

— Glumele dumneavoastră n-au nici o legătură cu crima care s-a săvârşit pe teritoriul coloniei, răspunse Beauval enervat.

— O crimă?.. Ia te uită!

— Da, o crimă. O fată, minoră încă, a fost răpită de la familia ei. O asemenea faptă este calificată drept crimă de legile tuturor ţărilor.

— Sunt oare legi şi pe insula Hoste? întrebă Kavgerul, care, la auzul cuvântului lege, începu să ia o atitudine foarte puţin liniştitoare. Cine a făcut legile acestea?

— Eu, răspunse Beauval cu mândrie, eu, care reprezint coloniştii şi care, în această calitate, am dreptul la supunerea tuturor.

— Cum aţi spus? exclamă Kavgerul. Supunere, nu? La naiba, iată răspunsul, meu: pe insula Hoste, ţinut liber, nimeni nu datoreşte supunere nimănui. Liberă a venit Graziella aici, şi liberă va rămâne, dacă aşa vrea ea!...

— Dar.... încercă să spună Beauval.

— Nu există nici un dar! Cine îndrăzneşte să vorbească de supunere, are de-a face cu mine.

— Asta rămâne de văzut, ripostă Beauval. Legea trebuie respectată şi voi recurge la forţă...

— Forţă? exclamă Kavgerul. Încercaţi numai! Până atunci însă, vă sfătuiesc să nu abuzaţi de răbdarea mea şisăplecaţifrumuşelsprecapitala dumneavoastră, dacă nu vreţi să fiţi condus acolo ceva mai repede decât v-ar fi, poate, plăcut!

Atitudinea Kavgerului era aşa de puţin liniştitoare, încât Beauval socoti prudent să bată în retragere, urmat la douăzeci de paşi de Kavger, Harry Rhodes, Hartlepool şi Caroly. Când fu în siguranţă de partea cealaltă a râului, se întoarse ameninţând:

— O să ne mai vedem!

Oricât ar fi fost de inofensivă mânia lui Beauval, tot trebuia să se ţină întrucâtva cont de ea. Orgoliul lovit poate da curaj şi celui mai laş, astfel că nu era exclus ca el să încerce, cu complicitatea tovarăşilor lui obişnuiţi, vreo lovitură care ar fi putut avea urmări neplăcute.

Din fericire, primejdia aceasta nu era greu de evitat întorcându-se din nou după vreo sută de paşi, Beauval îi văzu pe Hartlepool şi Caroly trăgând pe ţărm puntea care lega cele două maluri. În felul acesta, era tăiată orice

comunicație cu Liberia, şi orice surpriză devenea irealizabilă.

XIV. A doua iarnă

Când, odată cu începutul lui aprilie, sosi iarna, nici o întâmplare mai importantă nu întrerupsese monotonia vieții locuitorilor insulei Hoste. Cât timp temperatura fu blândă, continuară să trândăvească fără nici o grijă pentru viitor, astfel încât schimbările atmosferice care caracterizează echinocțiul îi surprinse în plină reverie. Imediat însă ce începu să sufle vântul rece al iernii, Liberia deveni pustie. Ca şi în anul precedent, locuitorii se închiseră în case.

După furtuni, veni zăpada. O perioadă de calm şi oarecare căldură aduse dezghețul, transformând insula într-o mlaştină imensă. Apoi, începu iar viscolul.

Comunicația între Bourg Neuf şi capitală era foarte stânjenită, aşa că Beauval ar fi fost foarte încurcat în cazul că ar fi vrut să-şi pună amenințările în aplicare. Nu cumva uitase însă de ele? De când fusese expulzat aşa de energic din Bourg Neuf, amenințările acestea rămăseseră literă moartă. Ceva mai mult, guvernatorul era năpădit acum de griji mult mai grave şi mai urgente decât cea a ofensei pe care o avusese de suferit.

Redusă aproape la zero după proclamația independenței, populația Liberiei tindea acum să crească în mod neliniştitor. Emigranții plecați în interiorul insulei, cei care nu reuşiseră în încercările loc de colonizare, se reîntorceau la țărm, aducând cu ei germeni de tulburări pe care Beauval nu le prevăzuse.

Este drept că el personal nu era câtuşi de puțin amenințat. Aşa cum scontase şi el dealtfel, nimeni nu protesta în fața faptului împlinit, nimeni nu părea câtuşi de puțin surprins găsindu-l înălțat la demnitatea de guvernator. Sărmanii oameni aveau înnăscută în ei obişnuința de a se socoti inferiori oricui, astfel că nimic nu li părea mai normal decât această dominare din partea unui semen al lor.

Îşi ofereau umili supunerea, cu condiția să le fie asigurată pâinea de toate zilele. Cedau unuia onorurile puterii, cu condiția ca el să ia toate inițiativele, să-şi asume toate răspunderile, pe care mulțimea, maleabilă atât timp cât era satisfăcută, le putea arunca în spatele lui în ziua când stomacurile aveau să țipe de foame. Or, în Liberia, creşterea

neprevăzută a gurilor de hrănit avansa cu mult scadența aceasta.

La 15 aprilie fu văzut înapoindu-se primul dintre acei emigranți care se recunoşteau învinşi în lupta lor împotriva naturii. Se ivi pe înserat, târând după el soția şi patru copii. Dureros spectacol! Femeia firavă, slabă, îmbrăcată în zdrențe, copiii micuți, agățându-se aproape goi de rochia mamei lor. Înaintea lor, tatăl, mergând singur şi descurajat. Fură imediat înconjurați şi asaltați cu întrebări.

Înviorat de faptul că se afla iarăşi printre oameni, bărbatul îşi povesti pe scurt peripețiile. Plecat printre cei din urmă, fusese nevoit să umble timp îndelungat până să găsească un loc neocupat. Abia în a doua jumătate a lui decembrie se apucase şi el de muncă. În primul rând, îşi construise o locuință, pe care o termină cu mare greutate; deoarece îi lipseau şi uneltele, şi priceperea necesară pentru o astfel de lucrare.

Dupăşase săptămâni de eforturi necontenite, văzându-se proprietarul unei colibe grosolane, se apucase de curățirea locului de cultură. Din nefericire, ceasul rău şi ghinionul îl duseseră într-o regiune cu pământul tare şi împânzit de sumedenie de rădăcini, astfel că, deşi muncea din zi până în noapte, la sosirea iernii nu reuşise să-şi pregătească decât o foarte mică porțiune de teren cultivabil.

Cum nu mai putea spera la nici un fel de recoltă, şi, pe de altă parte, alimentele începeau să se termine, fusese nevoit să se resemneze să-şi părăsească tot ce realizase până atunci şi să parcurgă din nou, în sens invers, lungul drum pe care îl mai străbătuse o dată cu inima aşa de voioasă. Timp de zece zile, cu familia după el, străbătu cu greutate insula, îngropat uneori în zăpada răscolită de viscol sau înglodându-se până în genunchi în noroi când se mai încălzea vremea, pentru ca, în cele din urmă, să ajungă în tabără zdrențuit, istovit şi aproape mort de foame.

Beauval se ocupă imediat de bieții oameni, dându-le în stăpânire una dintre casele demontabile şi alimente din belşug, asupra căror înfometații se repeziră cu lăcomie. După care, el consideră incidentul ca rezolvat în chipul cel mai satisfăcător.

Zilele următoare îi zdruncinară însă convingerea aceasta. Nu trecea o zi fără să se ivească câte unul sau mai mulți dintre emigranții plecați în primăvară. Unele familii se reîntorceau cu câțiva membri mai puțini. Unde erau cei

lipsă? Morți, fără îndoială.

Din zi în zi, cei care se înapoiau în Liberia erau tot mai numeroşi, şi exodul acesta necontenit ridica în fața guvernatorului cele mai neliniştitoare probleme.

Pe 15 iunie, populația capitalei se mărise cu mai bine de trei sute de colonişti nou-veniți. Până atunci, Beauval reuşise să o scoată la capăt. Prin îngrijirea lui, fiecare îşi găsise adăpost în casele demontabile în care se înghesuiau iarăşi ca odinioară. Unele dintre casele acestea fuseseră însă transportate pe malul celălalt al râului, unde alcătuiau Bourg Neuf-ul, altele fuseseră distruse din neglijență şi neprevedere, câteva alcătuiau ceea ce numea Beauval „palatul" lui, astfel că mulți fură nevoiți să recurgă tot la corturi pentru a se adăposti.

Problema cea mai grea era însă cea a alimentelor. Mulțimea aceea de guri lacome micşora cu repeziciune proviziile aduse de *Ribarto*. În loc să aibă existența asigurată pentru un an şi ceva, cum socotise Beauval, colonia nu putea ajunge nici până în primăvară. Lucru pe care acesta avu norocul să-l înțeleagă şi, făcând în sfârşit un act de autoritate, dădu un decret prin care reglementă cu severitate distribuirea alimentelor.

Lucrul acesta complică rău situația. Nimeni nu voia să țină seama de un decret lipsit de orice posibilitate de sancționare. Ca să-l poată aplica, guvernatorul fu nevoit să-şi alcătuiască dintre partizanii lui mai credincioşi o gardă de vreo douăzeci de oameni, care să păzească proviziile. Măsura aceasta stârni proteste, dar decretul fu aplicat şi Beauval, ascultat.

Când era însă pe punctul de a crede că a sfârşit cu dificultățile sau cel puțin că a amânat dezastrul atât cât era omeneşte posibil, alte catastrofe se abătură asupra Liberiei.

Toți colonistii care se întorceau pe coastă se înapoiau deprimați, slăbiți fiziceşte, atât din cauza climei, cât şi a lipsurilor şi oboselii. Şi ceea ce trebuia să se întâmple se întâmplă. Izbucni o epidemie groaznică. Boala şi moartea făceau ravagii în populația aceasta ajunsă în ultimul hal de debilitate.

Toate nenorocirile acestea făcură ca bieții oameni să-şi aducă aminte de Kavger. Până atunci nu se sinchisiseră de lipsa lui. Se uită uşor binefacerile din trecut care mai pot fi sperate pentru viitor. Nenorocirile abătute peste capul lor făcură însă ca ei să se gândească la cel care îi mai ajutase de

atâtea ori. De ce îi părăsea tocmai în împrejurările acelea groaznice? Oricare ar fi fost motivul sciziunii între tabăra principală şi anexa ei, cât li se păreau de neînsemnate motivele acestea, în raport cu suferinţele lor! Astfel că, încetul cu încetul, din ce în ce mai numeroase, privirile începură să se îndrepte spre Bourg Neuf, ale cărui acoperişuri ieşeau ici şi colo din zăpadă pe malul celălalt.

Într-o zi — 10 iulie — reţinut în casă de o negură deasă care se lăsase asupra insulei, Kavgerul se ocupa cu repararea uneia dintre bluzele sale de piele de guanac, când i se păru că aude o voce care îl chema din depărtare. Trase cu urechea şi, peste o clipă, desluşi o nouă chemare. Kavgerul ieşi afară.

În ziua aceea era moină; zăpada topită forma pretutindeni bălţi de noroi peste care se târau pâcle dese de ceaţă, în timp ce negura opacă a cerului începea să se transforme în apă, care cădea în cascadă peste solul mocirlos. Nu se zărea nici la o sută de paşi.

— Kavger! chema o voce în ceaţă.

Aproape pierdută în depărtare, vocea aceasta care venea de pe malul celălalt al râului ajungea la Kavger ca un tânguit jalnic. Asta îl făcu să grăbească pasul şi să se apropie de râu. Dureros spectacol! Pe ţărmul celălalt, despărţiţi de el prin apele repezi ale râului, pe care distrugerea podeţului le făcea de netrecut, se târau vreo sută de oameni. Oameni? Spectre mai degrabă! De îndată ce îl zăriră pe cel care întrupa toate speranţele lor, se ridicară toţi deodată şi întinseră spre el braţe rugătoare.

— Kavger!... Kavger!

Cel căruia îi cereau ei astfel ajutorul fu cutremurat, din cap până în picioare, de milă. Ce catastrofă se abătuse oare asupra Liberiei, pentru ca locuitorii ei să fi ajuns într-un aşa hal?

Făcând un semn de încurajare spre nefericiţii aceia, Kavgerul plecă după ajutoare. În mai puţin de o oră, Halg, Hartlepool şi Caroly aruncară din nou puntea peste râu şi Kavgerul trecu pe malul opus, unde fu înconjurat imediat de chipuri îndurerate şi înspăimântate.

Mişcat până la lacrimi, Kavgerul asculta, privea. Îi povesteau nenorocirile abătute asupra lor. Îi explicau bolile de care sufereau, îl implorau pentru viaţa fiinţelor dragi, soţii sau copii care agonizau în Liberia.

Kavgerul îi asculta cu răbdare şi atenţie pe fiecare în

parte, căci ştia că cel mai bun remediu în nenorocire este bunătatea compătimitoare, apoi le vorbi tuturor, rugându-i să se ducă imediat pe la casele lor, deoarece avea să-i viziteze pe toți, fără să uite pe nimeni. Fu ascultat imediat. Supuşi ca nişte copilaşi, nefericiții porniră înapoi spre tabără.

Încurajându-i cu vorba şi fapta, găsind pentru fiecare cuvântul potrivit, Kavgerul îi întovărăşi şi pătrunse cu ei în tabără! Ce schimbare. Ce dezordine, ce neglijență! Fusese de ajuns un an pentru a transforma în ruină construcțiile acelea fragile. Unele păreau neocupate. În orice caz, majoritatea erau încuiate şi, în afară de gunoiul din jur, nimic nu arăta că fuseseră locuite vreodată. Cu toate acestea, în pragul uşilor apăreau ici şi colo colonişti cu fețe întunecate, năpădite de disperare şi descurajare.

Kavgerul se apucă imediat de lucru. Ce viață începu pentru el din ziua aceea! Pe orice vreme, pleca din zori de la Bourg Neuf spre Liberia, unde, până

noaptea târziu, colinda din casă în casă, împărțind, odată cu îngrijirile medicale, şi cuvinte de mângâiere, şi speranță.

Cu toate ravagiile pe care le făcea moartea, numărul emigranților nu descreştea. Pe măsură ce unii mureau, soseau alții care umpleau golurile. Soseau necontenit, într-o stare de istovire cu atât mai accentuată, cu cât aceştia rezistaseră mai mult.

Oricât i-ar fi fost de mare ştiința şi devotamentul, Kavgerul nu putea domina fatalitatea lucrurilor; zadarnic lupta corp la corp cu moartea lacomă, căci victimele se înmulțeau în fiecare zi.

Într-o dimineață, tocmai când sosise în tabără, fu chemat la căpătâiul unei matahale informe, care horcăia. Masa aceasta enormă era un om, pe care soarta îl catalogase sub numele de Fritz Gross pe nesfârşita listă a trecătorilor pe pământ! Cu un sfert de oră mai înainte, ieşind în frigul de afară, muzicantul se prăbuşise ca trăsnit. Zece inşi abia îl putuseră târî până în colțul în care agoniza. După chipul lui vânăt, după respirația scurtă şi greoaie, Kavgerul diagnostică o congestie pulmonară, şi o sumară examinare îl convinse că orice îngrijire medicală era de prisos pentru organismul acela distrus de alcool. Şi nu se înşelase. După scurt timp, Fritz Gross sucombă. Corpul lui enorm se răci treptat, cuprins de răceala veşnică.

Kavgerul fu izbit însă de o ciudățenie. Probabil că o clipă de luciditate redase bolnavului, într-o străfulgerare,

conştiința geniului său, care avea să dispară odată cu el, şi îl făcuse, poate, să-şi dea seama de felul cum şi-l irosise. Înainte de a-şi da ultima suflare, se gândise să-şi ia adio de la singurul lucru pe care îl iubise pe pământ. Îşi căutase bâjbâind vioara, ca să poată strânge în brațe în clipa supremei plecări instrumentul minunat.

Kavgerulluă în mână vioara aceasta din care ieşiseră atâtea cântece dumnezeieşti şi rămasă fără stăpân. Înapoiat la Bourg Neuf, se îndreptă spre casa ocupată de Hartlepool şi de cei doi muşi. Deschise uşa şi îi întinse vioara lui Sand.

— Îți făgăduisem o vioară, copilul meu, zise el. Uiteo.

Îmbujorat de bucurie, Sand luă cu mâini tremurânde instrumentul atât de dorit.

— Şi este o vioară care se pricepe la muzică! adăugă Kavgerul. E vioara lui Fritz Gross.

— Dar atunci... bâlbâi Sand... Domnul Gross... vrea...

— A murit, spuse simplu Kavgerul.

— Un beţiv mai puțin, declară cu răceală Hartlepool.

Acesta fu discursul funebru pentru Fritz Gross. Peste câteva zile muri şi Lazare Ceroni, lucru care îl interesa ceva mai direct pe Kavger, căci în felul acesta realizarea visului lui Halg era mult mai uşoară. Tullia nu-l chemă în ajutor decât când orice intervenție era de prisos. În ignoranța ei, ea lăsase boala să se dezvolte nestingherită, fără să se îngrijoreze mai mult ca de obicei. Când află că omul căruia ea îi sacrificase totul era iremediabil pierdut, rămase ca lovită de trăsnet. Când totul se sfârşi, după ce mortul fu îngropat, Kavgerul se ocupă de Tullia. Sărmana femeie părea pe altă lume. Atâta amar de ani de suferințe pe care îi trăise numai în dragostea pentru cel care tocmai o părăsise! Voința care o susținuse era frântă şi, scârbită de viață, Tullia nu mai era în stare să lupte pentru ea.

Kavgerul o luă cu el la Bourg Neuf, alături de Graziella. Singurul leac în stare de a vindeca inima aceasta sfâşiată de durere era numai iubirea de mamă. Asta însemna ruina planurilor lui Sirk. Lazare Ceroni mort, Graziella şi Tullia stabilite definitiv la Bourg Neuf, nu mai putea avea nici o speranță. Dacă Kavgerul ar fi cunoscut gândurile sălbatice care se învârtejeau în capul lui Sirk, poate că s-ar fi îngrozit — cu tot curajul lui.

XV. Sânge!

Defilarea celor care reveneau în Liberia ținu multă vreme. Soseau zilnic, şi asta tot timpul cât dură iarna. Insula Hoste semăna un rezervor inepuizabil, părând că înapoiază mult mai mulți nefericiți decât primise. Pe la începutul lui iulie, exodul ajunse la apogeu, apoi descrescu din zi în zi, pentru a înceta definitiv în ziua de 29 septembrie.

În ziua aceea fu văzut un emigrant care, coborând de pe culmi, se târî cu greu până la tabără. Pe jumătate gol, slab ca un schelet, era într-un hal de plâns. Se prăbuşi în fața primelor case. Întâmplarea era destul de obişnuită ca să mişte pe cineva. Nefericitul fu ridicat, i se dădu ceva întăritor şi apoi fu lăsat în plata Domnului.

Din clipa aceea, exodul încetă definitiv. Ce deducții se puteau trage de aici? Că cei care nu mai dădeau nici un semn de viață aveau o soartă mai bună sau că erau morți?

Se înapoiaseră pe țărm mai bine de şapte sute cincizeci de colonişti, majoritatea în ultimul grad de degradare fizică. Cu toate acestea, pentru rezerva de alimente a coloniei gurile de hrănit erau încă tot prea numeroase. Când Beauval se hotărâse să reglementeze distribuirea alimentelor, măsură destul de tardivă, dealtfel, nu putea prevedea că numărul supuşilor lui va creşte în aşa proporții, iar când îşi dădu seama de greşeala săvârşită şi vru s-o repare, era prea târziu. Faptul era deja consumat. În ziua de 25 septembrie fură distribuiți ultimii biscuiți, şi mulțimea văzu cu groază spectrul foamei înălțându-se amenințător în fața ei.

Prima ei victimă fu Blaker. Muri după trei zile, în chinuri groaznice, cu toate îngrijirile Kavgerului, care fusese anunțat prea târziu.

Din ce trăiră colonistii în zilele următoare? Cine ar putea spune? Unii avuseseră prevederea de a economisi ceva alimente. Dar ceilalți?

Kavgerul nu mai ştia unde-i este capul. La bolnavii pe care îi avea de îngrijit se adăuga acum numărul tot mai mare al înfometaților. Era înconjurat de chipuri spectrale, era asurzit de un tânguit groaznic de rugăminți şi blesteme. Făcu tot ce era omeneşte posibil. Împărți cu generozitate proviziile lui personale, uitând că primejdia de care voia să scape pe alții îl amenința şi pe el. Şi asta nu putea întârzia mult. Peştele sărat, vânatul afumat, legumele uscate, totul se împuțina cu repeziciune. Dacă situația se mai prelungea astfel încă o lună, toată lumea avea să moară de foame.

La propunerea lui Harry Rhodes, fu examinată cu seriozitate sugestia de a se împărți emigranților cele patruzeci şi opt de arme ascunse de Hartlepool. Poate că în felul acesta s-ar fi putut procura ceva vânat. Propunerea fu însă respinsă. Iarna, vânatul era foarte rar şi nu s-ar fi ajuns la un rezultat apreciabil, deoarece vânătorii experimentați erau puțini. Pe de altă parte, armele acestea ar fi putut crea grave primejdii. Nu era greu de ghicit că mulțimea îşi pierdea pe zi ce trecea calmul. Coloniştii nu mai îşi ascundeau ura pe care o simțeau unii pentru alții. Se învinovățeau reciproc de starea actuală de lucruri, fiecare punând răspunderea în spinarea vecinului său.

Exista însă un om pe care toată lumea îl blestema la unison, iar omul acesta era Ferdinand Beauval, care avusese imprudența de a-şi asuma misiunea grea de conducător al semenilor săi.

Era încă tolerat. Rămasă de capul ei, mulțimea, vârtej confuz de voințe care se neutralizau, nu era în stare să-i reacționeze. Inerția ei o făcea extrem de răbdătoare şi, oricare îi erau suferințele, nu îndrăznea să se atingă de şef, cuprinsă de o spaimă religioasă în fața prestigiului lui, pe care totuşi ea singură i-l crease. Şi poate că, în cele din urmă, nici unul dintre colonişti nu şi-ar fi manifestat mânia decât prin conciliabule misterioase şi amenințări platonice în surdină dacă nu s-ar fi găsit printre ei unul care să-i ațâțe să treacă la fapte

Lewis Dorick nu considera de disprețuit aparența aceasta de autoritate şi poate că, la urma urmei, avea dreptate. Nu există o expresie populară vulgară, dar expresivă şi pitorească care prin *învârteală* exprimă, în felul ei, toate avantajele decurgând din politică? E lucru ştiut că până şi în cea mai mizerabilă societate omenească fruntaşii se bucură de oarecare avantaje. Avantajele acestea voia Dorick să şi le asigure pentru el şi tovarăşii lui.

Răbdase cu greu până atunci situația aceasta de a se vedea sub „autoritatea" rivalului său. Acum, socotind că ocazia era favorabilă, întreprinsese o campanie pe care nemulțumirea obştească o sortea unui succes desăvârşit. Oameni capabili să judece imparțial erau foarte puțin numeroşi, iar subiectele de violență critică abundau. Dorick profită de situație şi critică tot ce era sau nu era vrednic de criticat. Poate totuşi că ar fi fost foarte încurcat dacă l-ar fi întrebat cineva ce ar fi făcut în locul adversarului său. Cum

însă nimeni nu-i puse întrebarea aceasta indiscretă, încurcătura în speță îi fu cruțată.

Beauval observă din timp manevrele rivalului său. De la fereastra clădirii pe care o botezase cu numele pompos de „Palatul guvernamental", el privea deseori, gânditor, mulțimea care forfotea încoace şi încolo, din zi în zi mai numeroasă, pe măsură ce vremea se încălzea. Din privirile piezişe ce i se aruncau, din pumnii care se ridicau amenințători spre el uneori, îşi dădea seama că Dorick câştiga mereu teren, şi, foarte puțin dispus să se dea bătut, făcea de acum planuri de apărare.

Fireşte, nu putea tăgădui starea nenorocită în care se afla colonia, dar el dădea vina pe împrejurări, mai ales pe climă. Imperturbabila lui încredere în el însuşi rămânea aceeaşi. La naiba, dacă nu făcuse nimic, cauza era că nu se putea face nimic, şi nimeni altul nar fi putut face mai mult!

Încăpățânarea aceasta a lui Beauval nu se datora numai unui sentiment de mândrie. Nu-şi mai făcea acum iluzii asupra prestigiului pe care îl dă o asemenea demnitate. Se mai gândea şi la importanta rezervă de alimente pe care reuşise să o pună deoparte, şi la care ar fi fost nevoit să renunțe dacă nu mai era el şeful. Astfel că lupta mai mult pentru a-şi apăra viața decât pentru a-şi păstra funcția. Avu abilitatea de a nu contesta nici una dintre cauzele de nemulțumire enumerate de Dorick. Pe terenul acesta ar fi fost învins dinainte. Dimpotrivă, protestă cu mai multă violență decât oricare.

De exemplu, cei doi adversari nu erau de aceeaşi părere asupra soluțiilor de adoptat pentru remedierea situației. În timp ce Dorick preconiza o schimbare de conducere, Beauval cerea unire şi arunca în spinarea altora răspunderea de nenorocirile care se abătuseră asupra coloniei. Şi cine erau, după el, răspunzători de nenorocirile acestea? Nimeni alții decât emigranții care nu fuseseră nevoiți să se refugieze în tabără în cursul iernii. Raționamentul lui Beauval era simplu. De vreme ce nu veniseră, însemna că reuşiseră. Aveau, prin urmare, alimente, pe care ei, înfometații, erau în drept să le confişte.

Aţâțările acestea găsiră ecou în gloata aceea disperată, şi sugestiile lui Beauval fură puse în practică aproape imediat. În ziua de 15 octombrie, o adevărată armată, de mai bine de două sute de oameni, plecă să cucerească pâine, sub comanda fraților Moore.

Hoarda aceasta colindă insula timp de cinci zile, în toate direcțiile. Rezultatul se văzu imediat: victimele acestei neprevăzute catastrofe soseau una după alta la guvernator pentru a-i cere să facă dreptate. Acesta îi alunga însă cu asprime, reproşându-le egoismul lor ruşinos. Cum îi lăsase inima ca ei să se ghiftuiască cu bunătăți, în timp ce tovarăşii lor mureau de foame? Aiuriți, nefericiții băteau în retragere, iar Beauval triumfa. Rezultatele dovedeau că pista indicată de el era bună. Nu se înşelase. Aşa cum afirmase el într-o doară, cei care nu se retrăseseră în tabără în cursul iernii trăiseră în belşug.

Acum, situația lor era la fel cu a celorlalți. Truda lor se dovedise fără folos, tot ce reuşiseră să încropească fusese distrus, făcut una cu pământul. Cu toate acestea, prada jefuitorilor era foarte neînsemnată. Cei pe care ei îi invidiau abia de reuşiseră, prin truda lor, să-şi asigure existența, fără să devină, aşa, dintr-o dată, bogați. Astfel că nu găsiseră aproape nimic în fermele acestea modeste. Din cauza aceasta, şi deziluzia celor care colindau insula fu mare, şi şi-o manifestau adeseori prin acte de adevărată sălbăticie.

Mulți dintre colonişti fură puşi la chinuri pentru a destăinui ascunzătoarea în care țineau alimentele imaginare. Aceleaşi cauze produceau aceleaşi efecte, insula Hoste îşi avea, ca şi Franța, revoluția ei.

A cincea zi, hoarda de jefuitori ajunse la locul ocupat de familia Riviere şi celelalte trei familii vecine, la care se gândiseră tot timpul, sperând o pradă mai bogată de la fermele acestea, pe care toți le ştiau prospere. Îi aştepta o decepție.

Aşezate una lângă alta, cele patru ferme, construite pe laturile unui patrulater întins, formau împreună un fel de cetățuie, şi încă una inexpugnabilă, deoarece apărătorii ei erau singurii dintre colonişti care posedau arme. Atacatorii fură primiți cu focuri de puşcă şi avură, de la prima salvă, şapte oameni ucişi sau răniți. Ceilalți nu mai statură pe gânduri şi o rupseră la fugă.

Întâmplarea aceasta îi linişti imediat pe bandiți. Porniră în grabă spre Liberia, unde ajunseră pe înserat, anunțați de departe de vacarmul furios al sutelor de guri care înjurau şi blestemau cu furie pe toate tonurile. Cuvântul „Trădare!... Trădare!" era laitmotivul acestui concert groaznic.

Trădare!... Cei care rămăseseră în Liberia fură cuprinşi de spaimă, şi mai mult decât oricine, Beauval. Presimțea că se

întâmplase o nenorocire, de care el avea să fie făcut răspunzător. Astfel că, fără să ştie exact ce primejdie îl ameninţa, fugi şi se baricadă în „palatul" lui. Nici nu terminase bine operaţia aceasta, că zgomotosul cortegiu şi ajunsese la uşa „palatului", unde se opri pe loc. Ce voiau de la el? Ce era cu răniţii şi cu morţii aceia pe care îi întindeau jos în faţa locuinţei lui? Ce însemnau toate astea?

În timp ce Beauval se silea să pătrundă misterul acesta se producea o altă dramă, care avea să semene deznădejdea printre locuitorii Bourg Neuf-ului şi să-l lovească pe Kavger drept în inimă. Cuprins totuşi de o nelinişte nelămurită, ieşise în seara aceea la plimbare pe malul râului, însoţit de tovarăşii lui obişnuiţi, Harry Rhodes, Hartlepool, Halg şi Caroly. Cum malul stâng era cu câţiva metri mai înalt decât cel drept, dacă ar fi fost ziuă, ar fi putut vedea de acolo Liberia. Acum însă tabăra era cufundată în întuneric.

Cei cinci bărbaţi se opriseră pe mal, contemplând gânditori orizontul vag iluminat în direcţia Liberiei, când auziră o voce venind din spre malul celălalt.

— Kavger! striga cineva gâfâind, ca şi cum ar fi venit până acolo în cea mai mare goană.

— Prezent!... răspunse Kavgerul.

O umbră trecu podul şi se apropia de grup. Era Sirdey, fostul bucătar al *Jonathan-ului*.

— Este nevoie de dumneavoastră acolo, spuse el, adresându-se Kavgerului.

— Ce s-a întâmplat? întrebă acesta neliniştit.

— Dezastru: morţi şi răniţi...

— Răniţi?... Morţi?... Ce înseamnă asta?

— S-au dus o ceată, la Riviere... Se pare că cei de acolo aveau puşti... Şi gata nenorocirea!

— Nefericiţii!...

— Rezultatul: trei morţi şi patru răniţi. Morţii nu mai au nevoie de nimic, dar poate că răniţii...

— Haidem, întrerupse Kavgerul, pornind imediat, în timp ce Halg alerga să aducă trusa cu instrumentele chirurgicale.

Pe drum, Kavgerul încercă să afle amănunte, dar Sirdey nu ştia nimic altceva decât cele spuse mai înainte. El nu luase parte la expediţie şi nu ştia ce se petrecuse decât din auzite. Venise la Kavger din proprie iniţiativă, fără să fi fost trimis de nimeni.

— Bine ai făcut, aprobă acesta.

Caroly, Hartlepool şi Halg îi însoţeau. După vreo două

sute de metri, Kavgerul întoarse capul şi-l zări pe Halg traversând în fugă podeţul, cu trusa în mână. Îşi continuă deci drumul cu aceeaşi grabă, când un strigăt îl făcu să se oprească pe loc. Părea că este vocea lui Halg!... Cuprins de o presimţire groaznică, Kavgerul porni în goană înapoi, atât de tulburat, că nu se mai sinchisi de Sirdey, care îşi continua drumul spre Liberia. Nici nu observă o umbră care, după ce făcuse un ocol măricel, gonea cu repeziciune în aceeaşi direcţie.

Oricât de repede alerga Kavgerul, Zoi i-o luase înainte, dispărând în întuneric. După câteva clipe se auziră lătrăturile lui tânguitoare, urmate apoi de un mârâit furios care se stingea din ce în ce mai mult în depărtare, ca şi cum animalul s-ar fi luat pe urmele cuiva. După puţin timp, alt strigăt de agonie sfâşie tăcerea nopţii.

Strigătul acesta însă Kavgerul nu-l mai auzi. Ajunsese în locul unde se auzise primul strigăt, şi aici dăduse peste Halg, lungit jos într-un lac de sânge, cu un cuţit înfipt până în prăsele între umeri. Caroly, sosit din urmă, se aruncă deznădăjduit asupra corpului fiului său. Kavgerul îl dădu la o parte cu asprime. Nu era timp de văicăreli. Luă trusa căzută jos şi îngenunche lângă rănit, sfâşiindu-i bluza de sus şi până jos. Apoi, cu cele mai mari precauţiuni, trase arma ucigătoare afară din rană şi o examină cu atenţie. Era groaznică. Lama cuţitului, pătrunzând între omoplaţi, străbătuse pieptul aproape dintr-o parte în alta, perforând plămânul. Livid, cu ochii închişi, Halg abia respira, în timp ce o spumă sângerândă i se scurgea printre buze.

În câteva clipe, Kavgerul îi făcu un pansament provizoriu, apoi, la un semn al lui, Caroly, Hartlepool şi Harry Rhodes se apropiară pentru a lua în primire rănitul. Abia acum auzi Kavgerul lătrăturile lui Zoi. Cu siguranţă că animalul găsise ceva.

Pornind în direcţia de unde venea zgomotul, Kavgerul rămase înmărmurit în faţa unui spectacol groaznic. Întins jos, într-un lac de sânge, zăcea un corp cu beregata sfâşiată de o rană înspăimântătoare. Din arterele retezate, sângele ţâşnea în valuri. Rana nu era produsă de o armă. Era opera lui Zoi, care, turbat de furie, o lărgea mereu cu colţii.

Kavgerul alungă câinele şi îngenunche în balta de sânge din jurul omului. Îl recunoscu: era Sirk. Orice ajutor era de prisos; omul era mort. Drama era uşor de reconstituit. Urmându-l pe Sirdey, complice poate şi el la crima plănuită,

Sirk se năpustise asupra lui Halg şi îl asasinase pe la spate. Apoi, în timp ce Kavgerul şi tovarăşii săi se ocupau de rănit, Zoi se repezise pe urmele vinovatului, a cărui crimă fu pedepsită astfel aproape imediat după săvârşire. Drama aceasta fulgerătoare se desfăşurase în mai puţin de cinci minute. Cei doi actori zăceau la pământ, unul mort, altul muribund.

Gândul Kavgerului se îndreptă din nou spre Halg. Grupul format de cei trei bărbaţi care duceau pe braţe corpul inert al tânărului indian începea să dispară în noapte. Kavgerul suspină adânc. Copilul acela însemna tot ceea ce iubea el pe pământ. Odată cu el dispărea şi cea mai puternică, poate unica lui raţiune de a trăi.

XVI. Un şef

Când Halg, tot leşinat, fu aşezat în pat, Kavgerul îi schimbă pansamentul cu altul mai bun. Pleoapele rănitului tremurară, buzele începură să i se mişte, în obrajii palizi i se urcă puţină roşeaţă şi trecu din starea de leşin în cea de somn.

Avească scape de groaznica lui rană? Ştiinţa omenească nu putea da un răspuns afirmativ. Situaţia era gravă, dar nu absolut disperată, şi nu era chiar imposibil ca rana din plămân să se cicatrizeze. După ce îi dădu toate îngrijirile pe care i le dictară dragostea şi experienţa lui, Kavgerul recomandă pentru Halg o linişte desăvârşită şi să nu fie mişcat, apoi porni grăbit spre Liberia, unde poate mai aveau nevoie de el şi alţii.

În douăzeci de minute fu în tabără. Trecând repede printre casele cufundate în întuneric, se îndreptă spre locul viran din faţa „palatului" guvernatorului, când o privelişte ciudată şi cu un pitoresc dintre cele mai interesante îl făcu să se oprească o clipă.

Luminată de un cerc de torţe fumegânde, întreaga populaţie a Liberiei se strânsese acolo, împărţită în trei grupuri distincte. Cel mai numeros se afla chiar în dreptul Kavgerului. Compus numai din femei şi copii, grupul acesta era tăcut, privind la celelalte două. Dintre acestea, unul luase poziţie de atac în faţa „palatului" guvernatorului, în timp ce celălalt părea că vrea să-i facă faţă.

Sirdey nu minţise. În mica piaţă din faţa „palatului"

zăceau întinse pe pământ şapte corpuri. Răniți sau morți? De la depărtarea aceea, Kavgerul nu putea şti încă nimic precis, lumina răspândită de torțe fiind insuficientă.

Socotind după atitudine, cele două grupuri mai puțin numeroase erau animate de sentimente foarte războinice. Cu toate acestea, de o parte şi de alta a corpurilor lungite pe pământ părea să existe un fel de zonă neutră pe care nici unul, nici altul dintre adversari nu îndrăzneau să o treacă. Cei care, după toate probabilitățile, păreau să fie atacatorii, nu schițau nici cel mai mic gest de atac, astfel că apărătorii lui Beauval nu aveau ocazia să-şi arate curajul. Bătălia nu începuse încă. Cele două grupuri erau încă în perioada premergătoare încăierării, cea a discuțiilor mai mult sau mai puțin violente. În loc de gloanțe, schimbau cuvinte, care deveneau din ce în ce mai violente. Până la încăierare nu mai era decât un pas.

Când Kavgerul pătrunse în cercul de lumină, se făcu o linişte adâncă. Fără să dea vreo atenție celor din juru-i, acesta se duse drept spre corpurile întinse jos şi se plecă asupra unuia dintre ele, apoi asupra altuia, sfâşiind hainele celor care aveau nevoie de un pansament grabnic. Spusele lui Sirdey se dovediră exacte. Erau, într-adevăr, trei morți şi patru răniți.

Când termină, Kavgerul aruncă o privire în jurul lui, şi, cu toată tristețea sa, nu-şi putu stăpâni un zâmbet, văzându-se înconjurat de sute de chipuri care exprimau cea mai respectuoasă şi mai copilărească curiozitate. Cei cu torțele se apropiaseră pentru a-i lumina pacienții. Imitându-i, cele trei grupuri se contopiseră treptat, treptat într-unui singur, care îl înconjura în cea mai adâncă tăcere.

Kavgerul ceru să i se vină în ajutor şi, cum nimeni nu binevoia să se urnească din loc, fu nevoit să cheme pe nume pe câțiva dintre ei. În câteva minute, morții şi răniții fură ridicați şi transportați în locuințele lor, sub supravegherea Kavgerului care, între timp, căuta să afle cauzele masacrului. Era astfel informat de intrarea în scenă a lui Lewis Dorick, de starea de încordare dintre mulțime şi Ferdinand Beauval, cât şi de tertipul imaginat de aceasta pentru a ieşi din încurcătură; expediția în scop de jaf în interiorul insulei, al cărei rezultat dezastruos Kavgerul îl putea constata *de visu*.

Sentimentul acela de amărăciune şi ruşine care urmează după eşuarea unei acțiuni oarecare nu le era necunoscut oamenilor acestora, căci îl mai încercaseră şi alteori. Înainte

de a fi aruncați de soartă pe insula Hoste, făcuseră parte din proletarii celor două lumi, şi nu odată fuseseră în situația de a-şi apăra ceea ce credeau ei drepturile lor, cu mijloace foarte puțin paşnice. Învingători uneori, este adevărat, mult mai deseori învinşi, încercaseră acelaşi sentiment de amărăciune şi revoltă.

Înapoierea lor se asemăna acum cu ultimul act al unei greve sfârşite prost. Starea sufletească era aceeaşi. Se credeau traşi pe sfoară şi turbau de furia propriei lor prostii. Unde erau şefii, Beauval, Dorick?... La dracu'! O şterseseră! Aşa a fost de când lumea. Vulpile şi corbii nu sunt numai subiecte de fabulă.

Beauval era răspunzător de toate cele întâmplate. După ei, cel puțin. Şi înțelegeau să-i ceară socoteală. Aici însă se loviseră de partizanii acestuia, şi scandalul începea să se contureze. Nu erau deocamdată decât la înjurături, dar încăierarea plutea în aer.

Când Kavgerul străbătu din nou piața pentru a se înapoia la Bourg Neuf, aceasta era pustie. Cu obişnuita ei mobilitate, mulțimea, gata totdeauna să se înflăcăreze brusc, se domolise la fel de repede. Casele erau întunecate şi tăcute. Toată lumea dormea.

Pe drum, Kavgerul se gândea la cele ce aflase. Când auzise numele de Dorick şi Beauval, se mulțumise să ridice indiferent din umeri; dar expediția în interiorul insulei merita ceva mai multă atenție. Jafurile, actele acelea de barbarie erau de cel mai prost augur. Colonia, destul de compromisă şi aşa, era pierdută fără scăpare dacă emigranții intrau în luptă pe față unii împotriva altora.

Ce se alegea acum, în contact cu faptele, de teoriile pe care îşi clădise viața generosul iluminat? Rezultatul îl vedea cu ochii lui, sigur, tangibil, de netăgăduit. Lăsați de capul lor, oamenii aceştia se dovedeau incapabili să trăiască şi erau amenințați să moară de foame, turmă proastă care nu-şi putea găsi teren de păşune dacă nu avea un păstor care să o conducă. Cât despre ținuta lor morală, aceasta nu întrecea cu nimic simțul lor practic.

Belşugul, mediocritatea, mizeria, arşița soarelui şi pişcăturile gerului fuseseră tot atâtea pretexte pentru ieşirea la suprafață a mulțimii de tare sufleteşti. Nerecunoştință şi egoism, abuzuri de putere şi laşități, neprevedere şi lenevie, iată de ce erau în stare majoritatea acestor oameni, al căror interes, în lipsă de alt scop mai nobil, ar fi fost tocmai

concentrarea unei singure voințe într-o mie de creiere. Şi acum, iată-i că ajungeau şi mai rău decât oricând. În optsprezece luni aventura se şi încheiase, ca şi cum natura ar fi regretat ceea ce făcuse, şi-ar fi recunoscut greşeala. Moartea lovea în dreapta şi în stânga, fără cruțare. Dispăreau unul după altul, reclamați rând pe rând de pe pământul în care totul se transformă şi care, continuând ciclul etern, producea alte făpturi, vai! din nefericire prea asemănătoare cu ei!

Şi, ca şi cum ar fi socotit că secera morții nu-i îndeplinea cu destulă repeziciune opera, o ajutau cu propriile lor mâini. Colo, de unde plecase Kavgerul, morți şi răniți. Aici, pe unde trecea, cadavrul lui Sirk. La Bourg Neuf, pieptul înjunghiat al unui copil. Peste tot, sânge!...

Înainte de a se duce la culcare, Kavgerul îl examina pe Halg. Starea rănitului era staționară: nici mai bună, nici mai rea. O hemoragie bruscă era încă de temut, şi primejdia aceasta avea să continue a fi amenințătoare timp de câteva zile.

Rupt de oboseală, a doua zi se deşteptă târziu. Soarele era sus când ieşi din casă. Ceața se împrăştiase, timpul era frumos. Kavgerul porni la drum spre Liberia, ca de obicei, grăbind cât mai mult pasul, spre a recâştiga timpul pierdut.

La podeț se lovi însă de o barieră alcătuită din absolut toată populația masculină a Bourg Neuf-ului, afară de Halg şi Caroly. Erau cincisprezece bărbați şi, lucru neobişnuit, înarmați cu puşti care păreau îndreptate spre el. Nu erau soldați, dar atitudinea lor avea ceva milităresc în ea. Calmi, stăteau toți cu arma la picior, ca în aşteptarea ordinelor unui şef. Harry Rhodes, aflat la câțiva paşi înaintea lor, făcu semn Kavgerului să se oprească; acesta se opri pe loc, privind mica trupă cu un aer uimit.

— Kavger, spuse Harry Rhodes cu oarecare solemnitate, de mult timp vă implor să veniți în ajutorul nefericitei populații a insulei Hoste, primind să fiți şeful ei. Îmi reînnoiesc rugămintea pentru ultima oară.

Kavgerul nu răspunsese nimic. Închise ochii, ca şi cum ar fi vrut să vadă mai bine în sufletul lui. Harry Rhodes continuă:

— Ultimele evenimente trebuie să vă fi dat de gândit. Noi, în orice caz, am luat o hotărâre. Azi noapte am adus din ascunzătoare armele acestea, pe care leam distribuit camarazilor noştri. Suntem înarmați acum şi ne putem

impune, prin urmare, voința cu uşurință. Lucrurile au ajuns la un punct în care orice şovăială din partea noastră ar fi o adevărată crimă. Trebuie să acționăm. Dacă stăruiți în acest refuz, am hotărât să iau comanda acestor oameni. Din păcate, nu am nici influența, nici autoritatea de care ați dat dovadă. N-o să fiu ascultat şi o să curgă sânge. Pe dumneavoastră, dimpotrivă, vă vor asculta fără crâcnire. Hotărâți!

— Ce s-a mai întâmplat? întrebă Kavgerul, cu calmul lui obişnuit.

— Asta, răspunse Harry Rhodes, arătând cu mâna spre casa în care agoniza Halg.

Kavgerul tresări.

— Şi încă ceva, adăugă Harry Rhodes, pornind cu el spre țărmul râului, unde, dintr-un loc mai înalt, puteau vedea Liberia şi câmpia mlăştinoasă care se întindea înjur cât vedeau cu ochii.

Tabăra se deşteptase dis-de-dimineațăşi părea cuprinsă de o înfrigurare neobişnuită. Emigranții voiau să termine treaba începută în ajun, procedând la funeraliile solemne ale celor trei morți. Perspectiva acestei ceremonii animase toată lumea. Pentru camarazii victimelor, era vorba de o manifestație; pentru partizanii lui Beauval, de o primejdie; pentru ceilalți, de un spectacol. Toți coloniştii, cu excepția lui Beauval, formară deci cortegiul funebru, care nu neglija să treacă prin fața casei guvernatorului, nici să se oprească câtva timp în piață, lucru de care profită Lewis Dorick pentru a ține o cuvântare violentă. Cortegiul pomi apoi din nou.

La morminte, Lewis Dorick luă din nou cuvântul şi pronunță pentru a suta oară un rechizitoriu culminant împotriva administrației coloniei. După el, cauza tuturor nenorocirilor nu era decât neprevederea, incapacitatea şiprincipiileretrogradeale guvernatorului. Sosise clipa potrivită pentru a-l răsturna pe incapabilul acesta şi a numi alt şef în locul lui.

Succesul lui Dorick fu strălucit. Răspunsul fu un tunet de aplauze şi strigăte de „Trăiască Dorick!" şi „La palat! La palat!". Mai bine de o sută de oameni porniră în pas grăbit, care, în cele din urmă, se transformă în goană vijelioasăşi amenințătoare spre „palatul" guvernatorului. Avântul lor se lovi de un prim obstacol. Cei care se înfruptaseră până atunci din avantajele puterii se improvizară în apărători ai ei. Cele două tabere se ciocniră cu violență şi pumnii intrară în

funcțiune!

Tabăra lui Beauval însă, mai slabă, fu nevoită să dea înapoi. Fu alungată pas cu pas, metru cu metru, până la palat. În piață, încăierarea reîncepu cu şi mai mare violență. Victoria rămase mult timp nehotărâtă. Cu fălcile rupte şi coastele frânte, beligeranții erau scoşi unul câte unul din luptă. Cu cât încăierarea devenea mai violentă, cu atât colonistii se înfuriau mai tare. La un moment dat, au fost scoase cuțite şi sângele începu să curgă din nou.

După o eroică rezistență, apărătorii lui Beauval fură, în cele din urmă, copleşiți şi atacatorii se năpustiră în dezordine în interiorul palatului, nimicind tot ce întâlniră în cale. Dacă ar fi dat acum de Beauval, l-ar fi sfâşiat în zeci de bucăți. Din fericire, le fu cu neputință să-l găsească. Beauval dispăruse. Văzând ce întorsătură iau lucrurile, o ştersese la timp, şi în clipa aceea fugea cât îl țineau picioarele spre Bourg Neuf.

Dispariția aceasta duse la culme furia învingătorilor; mulțimea îşi pierde totdeauna capul la rău, ca şi la bine. În lipsă de alte victime, atacatorii se năpustiră asupra a tot ce le cădea sub mână. Locuința lui Beauval fu răscolită, mobilierul, hârtiile, toate lucrurile lui fură aruncate pe fereastră, făcute grămadă şi aprinse. Câteva clipe mai târziu — întâmplare sau intenție? — ardea şi „palatul".

Alungați de fum, colonistii se repeziră afară, lovind în dreapta şi în stânga cu pumnii şi cu picioarele. Se iscă o panică de nedescris. Bărbați, femei şi copii, o rupseră la fugă peste câmp, urmăriți de furioşii care nici ei nu-şi mai puteau explica sălbatica furie care îi cuprinsese.

Din înălțimea pe care se urcase cu Harry Rhodes, Kavgerul nu zări decât un nor de fum pe care vântul îl rostogolea în valuri negre şi dese spre ocean. Norul acesta ascundea cu totul casele, din care se ridicau strigăte de spaimă, chemări, înjurături, tânguiri de durere sau țipete de disperare. Dincolo de râu nu se vedea distinct decât o singură făptură vie, un om care alerga din răsputeri, cu toate că nu se vedea nimeni în urma lui. Omul acesta ajunse în goană la podeț, îl trecu şi căzu cu sufletul la gură în fața micii trupe înarmate. Era Ferdinand Beauval.

Iată ce văzu în primul rând Kavgerul. În simplitatea lui, tabloul erau elocvent şi îi înțelese imediat semnificația: Beauval, alungat în mod ruşinos şi silit să fugă, iar în urma lui răzmerița, care semăna în Liberia incendiul şi moartea.

Aşadar, oamenii erau în stare să ajungă chiar şi până aici! Nu numai că cel mai neînsemnat interes îi făcea în stare să comită grozăvii, dar puteau chiar să distrugă chiar pentru plăcerea de a vedea curgând sânge! Nu erau doar orgoliul, nevoile sau patimile care îi făceau pe oameni să se năpustească unii asupra altora; mai era şi nebunia, care cuprinde deseori mulțimile, făcându-le să continue violențele până la cele mai smintite acte de distrugere şi de omor.

Cuprins de nebunia aceasta — eroism sau tâlhărie ordinară, după împrejurări —, banditul îl doboară fără motiv pe trecătorul inofensiv; nebunia aceasta cauzează în cursul revoluțiilor hecatombe de nevinovați; ea înflăcărează armatele şi câştigă bătăliile.

Ce se alegea, în fața unor asemenea fapte, de visurile Kavgerului? Dacă libertatea totală era bunul firesc al oamenilor, nu era oare cu condiția ca ei să rămână oameni şi să nu fie gata oricând de a se transforma în fiare ca acei la ale căror isprăvi asista el acum?

Kavgerul nu-i dăduse încă nici un răspuns lui Harry Rhodes. Privi spectacolul groaznic timp de câteva minute, drept şi neclintit pe colina de pe malul râului. Pe chipul lui nu se putea citi nici una dintre reflecțiile dureroase care îi chinuiau mintea. Şi, cu toate acestea, ce luptă groaznică în sufletul lui! Să închidă ochii, negând evidența şi încăpățânându-se egoist într-o religie mincinoasă, în timp ce nefericiții aceia se masacrau reciproc, să recunoască glasul rațiunii, să intervină în dezastrul acela şi să salveze ce mai putea? Ceea ce-i poruncea judecată lui dreaptă era, vai! negarea întregii lui vieți. Însemna să-şi vadă sfărâmat la picioare idolul cel mai drag, să recunoască că se lăsase înşelat de un miraj, să-şi spună că tot ce clădise realizase pe minciună, că nimic din ceea ce fusese crezul lui nu era adevărat şi că se sacrificase prosteşte unei himere!

Deodată, din norul de fum care acoperea Liberia, țâşni un fugar, apoi altul, apoi zece, apoi o sută, majoritatea femei şi copii. Unii încercau să găsească refugiu pe culmile din est, dar cei mai mulți, urmăriți de aproape de adversarii lor, fugeau în neştire în direcția Bourg Neuf-ului. În urma tuturor alerga o femeie. Un bărbat o ajunse din câteva salturi, o apucă de păr, o trânti la pământ, ridică pumnul...

Kavgerul se întoarse spre Harry Rhodes şi spuse cu o voce gravă:

— Primesc!

PARTEA A II-A

I. Primele măsuri

În fruntea a cincisprezece voluntari, Kavgerul străbătu câmpia în marş forţat şi ajunse în câteva minute în Liberia. În piaţă bătălia continua, dar cu mai puţină înverşunare, şi numai în virtutea inerţiei, deoarece motivul nu-l mai ştia nimeni precis.

Sosirea micului detaşament înarmat îi zăpăci cu totul pe beligeranţi. Era ceva la care nu se aşteptaseră. Nici o clipă nu se gândiseră că s-ar fi putut întâmpla să aibă de luptat împotriva unor forţe superioare, capabile să pună, scurt, capăt fanteziilor lor criminale, încăierarea se opri brusc. Cei care fuseseră bătuţi o rupseră la fugă, în timp ce ceilalţi rămaseră fiecare în locul unde se afla, gâfâind, zăpăciţi, cu aerul unor oameni care, într-o clipă de rătăcire, ar fi comis cine ştie ce faptă ruşinoasă, de care abia acum îşi dădeau seama.

Prima grijă a Kavgerului fu să combată incendiul, deoarece o adiere de vânt ameninţa să-l extindă în toată tabăra. Fostul „palat" al lui Beauval era aproape în întregime mistuit de flăcări. Câteva lovituri de topor fură de ajuns pentru a nărui clădirea rudimentară, în scurt timp nu mai rămase decât un morman de tăciuni, din care se înălţau nori de fum negru, greu mirositor.

Lăsând apoi cinci oameni de pază, porni cu ceilalţi zece pentru a aduna emigranţii împrăştiaţi prin insulă, lucru care nu necesită nici o oboseală. De pretutindeni, coloniştii se înapoiau spre Liberia: atacatorii, domoliţi între timp, formau avangarda, iar în urma lor, la un interval cât se poate de prudent, soseau învinşii, care încă nu-şi reveniseră bine din panica lor. Când îl zăriră însă pe Kavger, se liniştiră şi grăbiră pasul, în aşa fel că intrară în Liberia odată cu zbirii lor de mai înainte.

În mai puţin de o oră, toată lumea era adunată în piaţa din faţa „palatului", extrem de înghesuită, aşa de compactă era mulţimea, că nimeni n-ar fi zis că puţin mai înainte fusese împărţită în două tabere duşmane. Din tot tărăboiul care abia se sfârşise, nu mai rămase nici o urmă, afară de

numeroasele victime care încă mai zăceau lungite pe pământul umed.

Mulțimeaeramaimultcurioasădecât nerăbdătoare. Buimăcită cu totul de incidentele neașteptate care se petrecuseră, se uita liniştită la cei cincisprezece oameni care o înfruntau cu îndrăzneală şi aştepta cele ce aveau să urmeze.

Kavgerul înaintă în mijlocul pieței şi, adresându-se coloniştilor, care îl priveau din toate părțile, rosti cu voce tare:

— Din clipa aceasta, eu sunt şeful vostru! Celungă cale îi trebuise pentru a ajunge să rostească aceste câteva cuvinte! Prin urmare, nu numai că accepta, în sfârşit, principiul autorității, nu numai că primea, în ciuda teoriilor lui, să fie depozitarul unei autorități, dar, trecând de la o extremă la alta, îi depăşea pe cei mai absoluți autocrați: nu se mărginea să renunțe la idealul lui de libertate, îl călca pur şi simplu în picioare. Nici nu cerea măcar asentimentul celor pe care, cu de la sine putere, se impunea să-i conducă. Nu era o revoluție ceea ce făcea el; era o lovitură de stat.

O lovitură de stat de o uşurință uimitoare. După scurta declarație a Kavgerului, urmară câteva clipe de tăcere, apoi mulțimea scoase un strigăt puternic, țâşnind în acelaşi timp de sute din piepturi. Aplauze, „Să trăiască!", urale, toate acestea izbucniră

concomitent, ca un uragan, din masa mulțimii. Coloniştii îşi strângeau fericiți mâinile; se felicitau reciproc, mamele îşi sărutau copiii. Fu o clipă de un entuziasm frenetic.

Bieții oameni treceau repede de la descurajare la entuziasm. Din moment ce Kavgerul se ocupa de soarta lor, erau salvați. El putea să-i scape de mizerie. Cum? Prin ce mijloace?... Nu-şi bătea nimeni capul cu aşa ceva. De vreme ce el se însărcina cu asta, n-aveau decât să fie liniştiți.

Cu toate acestea, câțiva se arătau ceva mai reținuți. Partizanii lui Beauval şi ai lui Lewis Dorick, împrăştiați în mulțime, nu îndrăzneau să se manifeste decât printr-o tăcere posomorâtă, dar tocmai prin aceasta concludentă. Ce ar fi putut face mai mult? Aveau de-a face acum cu o majoritate compactă care îşi găsise, în sfârşit, un şef; gloata aceea informă avea de acum încolo un cap, un conducător care făcea de temut numeroasele brațe, disprețuite până atunci.

Kavgerul ridică brațul şi se făcu tăcere, ca prin farmec.

— Hostelieni, zise el, tot ce este cu putință pentru

îmbunătățirea situației voastre se va face; dar cer de la voi toți supunere absolută şi îmi place să cred că nimeni dintre voi nu mă va sili să întrebuințez forța. Duceți-vă fiecare pe la casele voastre şi aşteptați instrucțiunile care vă vor fi date în scurt timp.

Laconismul energic al acestui discurs avu cele mai bune efecte. Toată lumea îşi dădu seama că cel mai cuminte lucru era să se supună orbeşte acestui om. Nimic nu putea fi mai îmbucurător pentru nenorociții aceştia, care tocmai avuseseră parte de o experiență jalnică în materie de libertate, pe care ar fi dat-o acum bucuroşi în schimbul siguranței unei bucăți de pâine.

Libertatea este un bun neprețuit, dar nu o poți gusta decât trăind. Şi la a putea trăi se reduceau, deocamdată, toate aspirațiile nefericiților acestora.

Se supuseră deci pe dată, fără cel mai mic murmur. Piața se goli, toți ducându-se pe la casele sau pe la corturile lor.

Kavgerul urmări cu ochii mulțimea care se retrăgea în tăcere şi pe buzele lui înflori un zâmbet amar. Nu-i mai rămânea acum nici o iluzie. Hotărât lucru, oamenii nu urau atât de mult sclavia. Atâta docilitate imbecilă laşitate aproape nu se potrivea deloc cu exercițiul unei libertăți fără limită.

Vreo sută de colonişti rămăseseră totuşi pe loc. Kavgerul se întoarse încruntând din sprâncene spre grupul acesta nesupus. Atunci, unul dintre colonişti ieşi din grup şi luă cuvântul în numele tuturor: nu puteau pleca acasă, pentru simplul motiv că nu aveau aşa ceva. Alungați din fermele lor, invadate de ceata de bandiți, sosiseră pe coastă de câteva zile şi nu aveau alt adăpost decât cerul liber.

Kavgerul îi asigură că se va îngriji cât mai curând de soarta lor şi îi sfătui să recurgă pentru moment la corturile de rezervă care mai existau. Apoi, în timp ce sărmanii oameni îi ascultau sfatul, se ocupă imediat de victimele făcute de răscoală. Şi, din nefericire, erau destule victime, răspândite prin tabără şi prin ținutul din jur. După ce fură adunați toți răniții şi morții, se dovedi că răscoala cauzase moartea a douăsprezece colonişti. În general însă, nu era prea mare pagubă, dată fiind calitatea defuncților, deoarece numai unul singur dintre ei putea fi socotit ca făcând parte din populația cumsecade a insulei. Ceilalți erau din clica lui Beauval şi a lui Dorick, astfel că ordinea şi munca ordonată n-aveau decât de câştigat din dispariția lor.

Într-adevăr, pagubele cele mai serioase le suferiseră înşişi

provocatorii tulburărilor. Printre curioşii inofensivi pe care ei îi atacaseră cu o furie aşa de sălbatică după incendierea palatului, nu erau decât răniți, şi nici aceştia prea grav: vânătăi, ceva membre scrântite, câteva răni de cuțit; nici unul nu era în primejdie de moarte.

Cu toate acestea, Kavgerul avea destul de lucru. Nu se înspăimânta însă de atâta lucru. Era conştient de răspunderea pe care şi-o asumase, însărcinându-se să îngrijească de existența a mai bine de o mie de suflete, şi înțelegea să nu dea cu nimic îndărăt de la această operă măreață de curaj.

Răniții fură examinați, pansați când era cazul, conduşi sau transportați apoi la casele lor, şi în scurt timp piața se goli cu totul. Lăsând cinci oameni pentru supraveghere, Kavgerul porni cu ceilalți spre Bourg Neuf. Acolo îl chema altă datorie: Halg, care poate că trăgea să moară în clipa aceea.

Din fericire, îl găsi pe tânărul indian în aceeaşi stare şi cât se poate de bine îngrijit. Graziella şi mama ei vegheau la căpătâiul rănitului; şi ele două erau nişte infirmiere pe care se putea bizui cineva. Tânăra fată se arăta cât se poate de liniştită şi răspunse calm la întrebările Kavgerului. Îl informă că Halg avea puțină febră, dar că nu ieşea din neîntrerupta lui somnolență decât pentru a geme uşor din când în când. O spumă roşiatică i se scurgea necontenit de pe buze, însă devenea din ce în ce mai puțin abundentă şi mai puțin colorată. Aceasta era un simptom îmbucurător.

Între timp, cei zece oameni care îl însoțiseră pe Kavger încărcaseră în spate saci cu merinde din rezervele Bourg Neuf-ului. Astfel că porniră imediat, cu Kavgerul în frunte, spre Liberia, unde colindară din uşă în uşă, pentru a da fiecărui colonist porția cuvenită. După ce împărțeala se sfârşi, Kavgerul numi garda de noapte, apoi, învelindu-se într-o pătură, se întinse jos pe pământ şi încercă să doarmă.

Nu putu închide însă ochii nici o clipă. În ciuda oboselii fizice extreme, creierul lui se încăpățâna să se lase frământat de gânduri. La câțiva paşi de el, cei doi oameni de gardă stăteau nemişcați ca nişte statui. Liniştea era deplină. Cu ochii ațintiți în beznă, Kavgerul visa.

Ce se apucase să facă!? De ce îngăduia să-i fie violentată conştiința, de ce admisese să sufere astfel? Dacă până acum trăise crezând într-un basm, cel puțin viețuise fericit. Şi cine îl putea împiedeca să continue a fi fericit? Era de ajuns să

vrea. Ce trebuia să facă pentru asta? Mai puțin decât nimic. Să se ridice de jos, să fugă, să caute să uite întâmplarea asta groaznică... Vai! Mai era oare posibilă uitarea? Cum ar fi putut suporta o viață plină de remuşcarea atâtor vieți sacrificate unui zeu mincinos?

Nu, îşi luase obligații față de mulțimea asta de nefericiți şi nu se mai putea scăpa de ea decât atunci când avea s-o ducă la realizarea unui destin mai fericit. Bine, fie! Dar pe ce cale să apuce? Nu era oare prea târziu? Putea să scoată la liman mulțimea aceasta pe care tarele ei, viciile, inferioritatea ei morală şi intelectuală păreau că au condamnat-o la o nimicire completă?

Kavgerul socoti calm greutatea sarcinii pe care şi-o luase şi încercă să găsească calea cea mai nimerită pentru a o duce la bun sfârşit. În primul rând, trebuia să se îngrijească de hrana bieților oameni. A trăi nu înseamnă numai a satisface nevoile materiale ale organismului, ci mai semnifică lucru şi mai important, poate a fi conştient de demnitatea omenească; să nu te bizui decât pe tine şi să te dai celorlalți; să fii tare; să fii bun şi drept. Dacă salvase de la moarte făpturile acestea, avea datoria să facă din ele oameni.

Erau însă în stare degenerații aceştia să se ridice până la înălțimea unui asemenea ideal? Toți poate că nu, dar unii dintre ei probabil că da, dacă li se arăta steaua pe care ei nu se pricepuseră să o vadă pe cer, dacă îi conducea cineva spre țintă ținându-i de mână.

La lucrurile astea se gândea Kavgerul. Una după alta, ultimele lui reținere fură biruite, ultimele lui revolte învinse. Încetul cu încetul, ajunse să-şi formeze în minte planul după care urma să-şi înceapă activitatea lui viitoare.

Zorii zilei îl găsiră în picioare, în drum spre Bourg Neuf, unde avu bucuria să constate că starea lui Halg era ceva mai bună. Se înapoie deci imediat în Liberia şi îşi luă în primire rolul de şef.

Prima lui măsură fu de natură să-i mire şi pe cei mai apropiați tovarăşi ai lui. Chemă imediat la el vreo douăzeci de zidari şi tâmplari care făceau parte din personalul Companiei, cărora le adăugă vreo douăzeci de colonişti aleşi dintre cei care se pricepeau să mânuiască târnăcopul şi cazmaua, şi îi puse imediat la treabă. Într-un loc, fixat de el, trebuiau săpate şanțuri pentru consolidarea temeliilor caselor demontabile, pe care zidarii şi tâmplarii urmau să le ridice în locul acela.Lăsândlucrătoriisubsupravegherea

tâmplarului Hobart, ridicat la rangul de contramaistru, Kavgerul luă zece oameni înarmaţi şi se îndreptă spre una dintre cele mai vaste case demontabile. În ea locuiau cinci persoane: Lewis Dorick, în tovărăşia lui Sirdey, Kennedy şi a fraţilor Moore.

În clipa când intră Kavgerul, cei cinci bărbaţi discutau cu însufleţire. Când îl văzură, se ridicară, surprinşi.

— Ce căutaţi aici? întrebă Lewis Dorick cu un ton aspru.

Din pragul uşii, Kavgerul răspunse calm:

— Colonia hosteliană are nevoie de casa aceasta.

— Nevoie de casa aceasta? repetă Lewis Dorick, care, cum s-ar spune, nu-şi putea crede urechilor. Ce să facă cu ea?

— Pentru instalarea serviciilor de conducere. Vă invit să o eliberaţi imediat.

— Ei, asta-i! protestă ironic Dorick. Dar unde să ne ducem?

— Unde vreţi. Sunteţi liberi să vă construiţi alta.

— Adevărat? Dar până atunci?

— Vă vor fi puse la dispoziţie corturi.

— Şi dacă n-am poftă să mă supun? exclamă Dorick, roşu de mânie.

Kavgerul se dădu în lături, lăsând să se vadă escorta înarmată care îl însoţise şi rămăsese afară.

— În cazul acesta, spuse el cu răceală, voi fi nevoit să recurg la forţă.

Lewis Dorick îşi dădu seama imediat că orice rezistenţă era de prisos. Bătu în retragere.

— Bine, bombăni el. Plecăm... Daţi-ne numai timpul de a ne strânge lucrurile. Cred că ne este îngăduit să le luăm cu noi...

— Nu puteţi lua nimic, îl întrerupse Kavgerul. Ceea ce vă aparţine vă va fi dat înapoi, dar toate celelalte rămân proprietatea coloniei.

Asta era prea mult. Scos din fire, Dorick lăsă la o parte orice prudenţă.

— Asta rămâne de văzut! strigă el, ducând mâna la brâu.

Înainte însă de a putea scoate cuţitul, braţul îi fu imobilizat. Fraţii Moore se repeziră să-i dea ajutor. Kavgerul îl apucă de gât pe cel mai mare şi îl trânti la pământ, în timp ce în casă năvălea garda noului şef. Cei cinci emigranţi renunţară la orice împotrivire şi ieşiră fără să mai spună nimic.

Scandalul acesta atrăsese un mare număr de curioşi, care

se îngrămădeau în fața uşii. Învinşii fură nevoiți să-şi facă loc de trecere prin mulțimea aceasta care tremura odinioară în fața lor. Se întorsese acum roata. Fură primiți cu huiduieli.

Ajutat de oamenii lui, Kavgerul percheziționă amănunțit casa, punând de o parte după cum făgăduise tot ceea ce putea fi considerat ca proprietate personală a foştilor ocupanți. Cu ocazia acestei percheziții, făcu o descoperire extrem de interesantă. Una dintre odăile dintre fund fusese transformată întro adevărată cămară. Aici erau îngrămădite conserve, legume uscate, conserve cu carne de vită, ceai şi cafea, provizii pe cât de abundente, pe atât de inteligent alese. Cum reuşiseră oamenii aceştia să şi le procure? În orice caz, nu suferiseră de foame, lucru care, dealtfel, nu-i împiedicase să strige mai tare decât toți cei care răbdau întradevăr şi să provoace tulburările care aduseseră răsturnarea lui Beauval.

Kavgerul dădu ordin ca alimentele acestea să fie transportate în piață şi depozitate acolo sub pază, apoi lucrătorii rechiziționați în scopul acesta începură demontarea casei.

În timp ce lucrătorii se apucau de lucru, Kavgerul întreprinse prin tabără o serie de vizite pe care o continuă până ce nu rămase nici o casă şi nici un cort nepercheziționat. Rezultatul acestor percheziții, care durară aproape toată ziua, fu de o bogăție neaşteptată. La toți emigranții care erau în legături de prietenie mai mult sau mai puțin strânse cu Lewis Dorick sau Ferdinand Beauval, precum şi la alți câțiva care, prevăzători, reuşiseră să economisească câte ceva în zilele de belşug relativ de mai înainte, fură dibuite ascunzători la fel cu cea descoperită la Dorick.

Casă evite orice bănuială, proprietarii lor se plânseseră mai amarnic decât ceilalți în zilele de foamete. Printre ei, Kavgerul îi recunoscu pe mulți care îi imploraseră ajutorul şi îşi primiseră fără nici un scrupul partea lor de alimente din rezervele destul de slabe ale Bourg Neuf-ului. Acum, văzându-se descoperiți, se arătau foarte ruşinați, cu toate că Kavgerul nu-şi manifestă prin nimic sentimentele pe care le avea față de ei în urma acestei descoperiri.

Ea era totuşi de natură să-l facă să vadă în altă lumină legile inflexibile care conduc lumea. Surzi la tânguirile tovarăşilor lor înfometați, participând chiar la ele pentru a evita împărțirea alimentelor pe care le păstrau în

ascunzători, oamenii aceştia demonstraseră odată mai mult tăria instinctului de egoism crud care este baza conservării individului. Într-adevăr, la fel sar fi purtat şi dacă ar fi fost nu făpturi cu judecată şi simțuri, ci simple alcătuiri de substanță materială constrânse să se supună orbeşte fatalităților fiziologice ale celulei inițiale din care ieşiseră.

Kavgerul nu mai avea însă nevoie de demonstrația aceasta suplimentară. Era convins şi fără asta. Prăbuşirea visului lui îi lăsase în inimă un gol înfricoşător, pe care nu se gândea să-l umple. Brutalitatea elocventă a lucrurilor îi dovedise că se înşelase, că imaginase sisteme şi nu făcuse altceva decât stearpă filosofie, nu ştiință, păcătuind astfel împotriva spiritului ştiințific care, interzicând speculațiile îndrăznețe, nu se bazează decât pe experiențăşi pe examinarea perfect obiectivă a faptelor. Iar virtuțile şi viciile omenirii, măririle şi slăbiciunile ei sunt fapte care trebuie ținute în seamă şi examinate totdeauna cu obiectivitatea aceasta ştiințifică

Şi apoi, ce greşeală de raționament săvârşise când condamnase, în bloc, toți şefii, sub pretextul că perfecțiunea originară a omului îi face inutili. Stăpânii aceştia, față de care cugetul lui se arătase aşa de sever, erau şi ei oameni ca toți ceilalți. De ce să aibă tocmai ei privilegiul de a fi imperfecți? Dimpotrivă, admițând imperfecțiunea asta, nu ar fi fost mai logică presupunerea că toți oamenii sunt imperfecți şi că deci sunt necesare şi legile, şi cei care au misiunea de a le aplica?

Faimoasa lui formulă se fărâmița, se transforma în pulbere. Proclamase: „Nici Dumnezeu, nici stăpân!" şi acum era nevoit să recunoască necesitatea unui stăpân. Din a doua parte a formulei nu mai rămânea nimic, iar nimicul acesta primejduia şi solidaritatea primei părți. Natural că nu ajunsese până acolo, ca să înlocuiască negația prin afirmație. Cunoştea însă acum nobila ezitare a savantului care, în fața problemelor a căror rezolvare nu aparține prezentului, se opreşte în pragul necunoscutului şi socoteşte contrariu însăşi esența ştiinței de a decreta fără probe că nu există în univers altceva decât materie şi că totul se supune legilor ei. Înțelegea că în asemenea chestiuni trebuie adoptată o stare de prudență expectativă şi că, dacă fiecare este liber să-şi explice cum crede de cuviință misterul universal, în bătălia ipotezelor orice afirmație categorică nu poate fi decât o înfumurare neroadă.

Dintre toate descoperirile, cea mai importantă fu făcută în

chichineața ocupată de Patterson şi Long. Kavgerul intrase numai pentru a-şi face datoria. Casa era aşa de mică, încât părea puțin probabil să conțină prea multe lucruri. Patterson însă remediase lipsa aceasta de spațiu săpând un fel de pivniță sub podea.

În pivnița aceasta erau îngrămădite cantități de alimente cu adevărat miraculoase, din care s-ar fi putut hrăni întreaga colonie timp de mai bine de o săptămână. Grămada aceasta de alimente de tot felul căpăta o semnificație tragică, odată ce bietul Blaker murise de foame între atâta mâncare. Kavgerul se simți aproape îngrozit când se gândi că acest Patterson asistase nepăsător la agonia nefericitului lui tovarăş.

Dealtfel, irlandezul nu făcea deloc impresia că s-ar socoti cumva vinovat. Dimpotrivă, se arătă arogant şi protestă energic împotriva, „jafului" a cărei „victimă" era. Zadarnic îi explică Kavgerul că fiecare membru al coloniei era dator să contribuie la salvarea tuturor; Patterson nu voi să audă nimic. Amenințarea cu recurgerea la forță nu avu nici un efect. Nu se intimida ca Lewis Dorick. Ce însemna pentru el escorta noului şef! Avarul acesta şi-ar fi apărat avutul şi împotriva unei armate. Proviziile acelea erau avutul lui, le strânsese cu prețul atâtor privațiuni, pe care nu şi le impusese pentru ca alții să profite de pe urma lor. Dacă nu se putea altfel, admitea să cedeze alimentele, dar numai în schimbul echivalentului în bani.

Altădată, Kavgerul ar fi râs cu poftă de un asemenea argument. Acum însă îi dădu de gândit. La urma urmei, Patterson avea dreptate. Dacă voia să capete încrederea hostelienilor, trebuia să respecte legile pe care aceştia erau obişnuiți să le vadă onorate de toată lumea. Iar prima dintre aceste legi consacrate prin consimțământul unanim al tuturor popoarelor de pe pământ este dreptul de proprietate.

De aceea ascultă Kavgerul cu răbdare pledoaria lui Patterson, şi tot din acest motiv îl asigură apoi că nu era vorba de jaf, deoarece tot ce se rechiziționa în interesul obştesc urma să fie plătit până la o centimă. Avarul îşi curmă brusc protestările, ca că începă să se tânguie. Erau aşa de rare mărfurile pe insula Hoste!... Şi deci aşa de scumpe!... Cel mai mic lucru avea o aşa de mare valoare! Până să ajungă la o înțelegere, Kavgerul fu nevoit să discute timp îndelungat asupra sumei de plată. Dar după ce căzură de acord, Patterson în persoană ajută la căratul propriilor lui

mărfuri.

Pe la ora şase seara, toate proviziile găsite erau depozitate în piață, formând o grămadă respectabilă. Evaluându-le din ochi şi adăugând în gând şi rezervele Bourg Neuf-ului, Kavgerul socoti că, distribuite cu măsură, alimentele puteau ajunge pentru aproape două luni.

Seprocedă imediat la împărțire. Emigranții se prezentară rând pe rând şi îşi primiră partea cuvenită. Toți făceau ochii mari văzând o aşa grămadă de alimente tocmai când credeau în ajun că vor muri de foame. Asta era o minune, al cărei autor era Kavgerul.

Terminând cu distribuirea, acesta se înapoie la Bourg Neuf în tovărăşia lui Harry Rhodes, şi prima grijă a amândorura fu să se ducă să-l vadă pe Halg. Spre marea lor bucurie, putură constata că starea rănitului era din ce în ce mai bună.

Liniştit în privința aceasta, Kavgerul îşi reluă cu o încăpățânare rece executarea planului conceput în noaptea precedentă de insomnie. Se întoarse spre Harry Rhodes şi spuse cu voce gravă:

— A sosit timpul să stăm de vorbă, domnule Rhodes. Veniți cu mine, vă rog.

Harry Rhodes fu izbit de expresia aspră, aproape dureroasă, a chipului Kavgerului. Dispărură amândoi în camera Kavgerului, care fu zăvorâtă cu mare grijă.

Peste o oră, uşa se deschise din nou. Kavgerul avea aerul lui obişnuit, mai rece poate, dar Harry Rhodes părea transfigurat de bucurie. Se înclină în fața gazdei lui, care îl condusese până afară, îi strânse mâna cu căldură şi, înainte de a pleca, îi zise:

— Bizuiți-vă pe mine!

— Mă bizui, răspunse Kavgerul, urmărindu-l cu privirea cum se depărta în întuneric.

Îl chemă apoi pe Caroly şi îi dădu instrucțiuni, pe care indianul la ascultă cu respectul obişnuit. După care, plecă imediat spre Liberia, ca să doarmă acolo, ca şi în ajun.

El fu cel care dădu semnalul de deşteptare în zori. În scurt timp, chemați de el, toți coloniştii erau adunați în piață.

— Hostelieni, spuse el în mijlocul unei tăceri adânci, vi se va face pentru ultima oară o distribuire de alimente. De acum încolo alimentele vor fi vândute, la prețuri pe care le voi stabili eu, în folosul statului. Cum nu duceți nici unul lipsă de bani, nu riscă nimeni să moară de foame. Dealtfel,

colonia are nevoie de brațe. Toți cei care se vor prezenta vor fi angajați şi plătiți! Din clipa aceasta, munca este legea.

„Nu poți mulțumi toată lumea", spune o vorbă din bătrâni. Cu siguranță că discursul acesta laconic displăcu grozav unora dintre auditori; în schimb, entuziasmă la culme pe cea mai mare parte dintre hostelieni. Capetele se ridicară, piepturile se bombară ca şi cum ar fi prins noi puteri. Se terminase deci cu trândăvia! Se simțea nevoie de ei, erau buni şi ei de ceva! Dobândeau în acelaşi timp siguranța muncii şi a vieții! Un formidabil ura! izbucni din piepturile lor, şi sute de brațe cu muşchii încordați, gata de lucru, se întinseră spre Kavger.

În aceeaşi clipă, ca un răspuns, un strigăt slab de chemare răsună în depărtare. Kavgerul se întoarse şi văzu pe mare *Wel-Kiej-ul*. Caroly era la cârmă, iar la proră stătea în picioare Harry Rhodes, fluturând batista în semn de bun rămas, în timp ce barca se depărta pe apa aurită de razele soarelui, cu toate pânzele ridicate.

II. Cum se naşte un oraş

Kavgerul organiză de îndată lucrul. Fură acceptate toate brațele care se oferiră şi trebuie să spunem că oferta aceasta fu făcută de aproape toți coloniştii. Împărțiți în echipe sub supravegherea unor vătafi numiți de el, unii purceseră la construirea unei şosele care să lege Liberia cu Bourg Neuf, iar ceilalți fură însărcinați cu transportarea caselor demontabile şi construirea lor din nou, după un plan ceva mai sistematic şi mai logic, în jurul fostei locuințe a lui Dorick.

Se ivi însă imediat o primă dificultate. Lipseau uneltele potrivite pentru asemenea lucrări. Emigranții care, dintr-un motiv sau altul, îşi părăsiseră fermele din interiorul insulei, nu-şi dăduseră osteneala să le aducă pe cele pe care le luaseră cu ei la plecare. Fură nevoiți deci să se ducă să le aducă, astfel că, la început, majoritatea lucrătorilor îşi petrecură o bună bucată de timp numai cu asta. După vreo zece zile însă, munca era în toi. Şoseaua înainta văzând cu ochii. Casele se grupau încetul cu încetul, într-o ordine plină de armonie, înconjurate de spații libere, mari, care mai târziu aveau să fie grădini şi despărțite de străzi largi, conferind Liberiei o înfățişare de oraş adevărat.

Începută printre cele dintâi, fosta casă a lui Dorick fu terminată tot printre cele dintâi, sau, mai bine zis, pe terminate; în orice caz, era locuibilă, astfel că, la 7 noiembrie, Kavgerul o luă în primire. Planul era foarte simplu: în centru, un depozit, în care fură puse la păstrare proviziile, iar în jurul acestuia o serie de camere comunicând între ele. Odăile acestea aveau ferestre în toate direcțiile, în afară de una, situată în partea de sud a clădirii şi care n-avea altă ieşire decât prin celelalte camere.

Destinația fiecărei camere era arătată prin tăbliţe mici de lemn atârnate deasupra uşilor. Era, astfel, *Cabinetul Guvernatorului*, *Tribunalul*, *Poliția*. Ultima dintre camere nu avea nici o tăbliță, dar se zvoni imediat că acolo era *închisoarea*.

Prin urmare, Kavgerul nu se lăsa numai pe seama cumințeniei semenilor săi, ci, pentru ca autoritatea să fie mai solid susținută, o aşeza pe trepiedul: *Dreptatea*, în înțelesul social al cuvântului, *Forța* şi *Pedeapsa*. Lunga şi stearpa lui revoltă sfârşise prin a-l face să aplice, până în ceea ce au ele mai absolut, regulile fără de care, din cele mai străvechi timpuri, imperfecțiunea omenească a făcut imposibilă orice civilizație şi orice progres.

Toate astea nu erau însă decât un schelet de administrație. Era nevoie şi de funcționari. Kavgerul făcu imediat numirile necesare. Hartlepool fu pus în fruntea poliției, compusă din patruzeci de oameni, aleşi cu grijă numai dintre bărbații însurați. Preşedinția tribunalului o luă Kavgerul, încredințând serviciul curent lui Beauval. Fireşte că numirea aceasta pare surprinzătoare, dar nu fu singura de felul acesta. Câteva zile mai înainte, Kavgerul făcuse una şi mai surprinzătoare.

Plata salariilor şi vânzarea alimentelor constituia acum o treabă foarte anevoioasă. Schimbul dintre muncăşi hrană, cu toate că operația era mult simplificată prin întrebuințarea banilor, necesita o adevărată contabilitate; iar contabilitatea aceasta, un contabil. Kavgerul îi încredința funcția aceasta lui John Rame, tânărul care plătise o viață de plăceri cu ruina averii şi sănătății sale. Cu ce scop se alăturase degeneratul acesta unei acțiuni de colonizare? Probabil că nici el singur nu ştia; se lăsase ademenit de perspectiva vagă a unei vieți uşoare într-o țară himerică. Realitatea, mult mai aspră, îi dăduse iernile insulei Hoste, şi era o minune că organismul lui debil putuse rezista până acum. Nevoia îl

silise să încerce să lucreze şi el la construcţia şoselei. Din prima zi însă, istovit, rupt de oboseală şi cu mâinile lui albe julite până la sânge, fusese nevoit să renunţe. Astfel că fu foarte bucuros de funcţia pe care i-o oferea Kavgerul, noua slujbă absorbindu-l cu totul în scurt timp, identificându-se cu coloanele de cifre şi dispărând în ele ca într-un mormânt.

Ştiinţa de a folosi pentru propăşirea statului până şi cele mai neînsemnate forţe sociale, aceasta este poate calitatea predominantă a tuturor conducătorilor de oameni. Neputând face totul prin ei înşuşi, îşi caută colaboratori, alegându-i dintre cei de care poate dispune. Şi, în alegerea aceasta, se manifestă cu mai multă tărie geniul şefilor.

Iar colaboratorii Kavgerului deşi ciudaţi, priviţi dintr-un anumit punct de vedere, erau cei mai buni pe care îi putea găsi în situaţia specială în care se afla. El nu avea decât un scop: să obţină de la fiecare maximum de randament în folosul colectivităţii. Iar Beauval, deşi complet incapabil în alte privinţe, era totuşi un avocat de valoare. Era, prin urmare, mai îndrituit decât oricare altul să se ocupe de împărţirea dreptăţii;dealtfel,supraveghereacontinuăa stăpânului putea pune frâu, la nevoie, fanteziilor lui. Cât despre John Rame, el era cel mai inutil dintre toţi colonişţii. Era chiar de mirare că îi trecuse cuiva prin cap să tragă foloase de pe urma acestei cârpe de om fără voinţă şi fără energie, care nu era bun de nimic.

În timp ce statul hostelian se organiza în felul acesta, Kavgerul desfăşura o activitate prodigioasă. Se mutase definitiv în fosta casă a lui Lewis Dorick, pe care mulţimea o şi botezase „palat". Aici dormea câteva ore pe zi, restul timpului petrecându-şi-l într-o activitate continuă. Încuraja lucrătorii, rezolva greutăţile pe măsură ce se iveau, menţinea cu calm şi hotărâre ordinea şi buna înţelegere. Era de ajuns să apară el pentru ca lucrul să se însufleţească, muşchii să se încordeze la maximum.

Natural că majoritatea dintre oamenii aceştia pe care se însărcinase să-i conducă spre o soartă mai bună nici nu bănuiau ce dramă se petrecuse în conştiinţa lui; şi chiar dacă ar fi intuit-o, nu erau destul de buni psihologi şi le lipsea prea mult idealismul pentru a-şi da seama ce ravagii poate face un conflict de abstracţii pure, aşa de deosebite de preocupările lor materiale. Le era suficient totuşi să se uite la chipul şefului lor ca să vadă imediat că era chinuit de o durere ascunsă. Nu fusese niciodată Kavgerul un caracter

prea expansiv, dar acum părea de marmură. Nu mai zâmbea, nu mai deschidea gura decât pentru a da ordinele necesare, şi asta în cât mai puține cuvinte. Înfățişarea lui veşnic întunecată şi puterea lui herculeană îl făceau foarte temut. Era însă şi admirat, pentru inteligența şi energia de care dădea dovadă, şi iubit pentru bunătatea care se ascundea sub înfățişarea asta rece, cât şi pentru toate binefacerile pe care le făcuse şi pe care le făptuia încă.

Excesul acesta de activitate nu-l obosea pe Kavger. Şeful continua să fie şi medic în acelaşi timp. Nu lăsa să treacă o zi fără, să viziteze bolnavii şi răniții din ultima răscoală. Dealtfel, în direcția aceasta avea din ce în ce mai puțin de muncă. Sub întreita influență a anotimpului mai blând, a liniştii şi a muncii, sănătatea publică se îmbunătățea cu repeziciune.

Se înțelege că, dintre toți bolnavii şi răniții, Halg îi era cel mai drag. Oricât ar fi fost de obosit şi oricum ar fi fost timpul, trecea în fiecare dimineață şi seară pe la căpătâiul rănitului, care era îngrijit în permanență de Graziella şi de mama ei. Avea fericirea să constate zilnic că starea rănitului se îmbunătățea mereu, şi în scurt timp căpătă siguranța că rana din plămân începea să se cicatrizeze. La 15 noiembrie, Halg părăsi patul, în care zăcuse mai bine de o lună. În ziua aceea, Kavgerul se duse în casa locuită de familia Rhodes.

— Bună ziua, doamnă Rhodes! Bună ziua, copii!... spuse el intrând.

— Bună ziua, Kavger! răspunse toți într-o voce. Atmosfera aceasta prietenească îl făcea totdeauna să devină mai puțin posomorât. Edward şi Clary se apropiară voioşi de el. Sărută părinteşte fruntea fetei şi mângâie cu dragoste obrajii băiatului.

— În sfârşit, vă mai vedem şi noi, Kavger! exclamă doamna Rhodes. Vă credeam mort.

— Am fost foarte ocupat, doamnă Rhodes.

— Ştiu, ştiu, aprobă doamna Rhodes. Oricum, îmi pare foarte bine că vă văd. Sper că o să-mi dați ceva veşti despre bărbatul meu.

— Bărbatul dumneavoastră este plecat, doamnă Rhodes. Iată tot ce vă pot spune.

— Mulțumesc de informație!... Dar când se reîntoarce?

— Nu aşa de curând, doamnă. Văduvia dumneavoastră o să mai dureze.

Doamna Rhodes oftă.

— Nu trebuie să fiți tristă, reluă Kavgerul. Cu puțină răbdare, toate lucrurile se vor aranja până la urmă... Dealtfel, vă propun o ocupație, adică o distracție. O să trebuiască să vă mutați, doamnă Rhodes.

— Să ne mutăm?

— Da... Vă veți stabili în Liberia!

— În Liberia? Ce să caut acolo, Doamne?

— Să faceți comerț. Veți fi pur şi simplu cea mai mare comerciantă din țară, în primul rând fiindcă nu mai sunt alți comercianți, şi apoi deoarece, după cum sper, o să faceți afaceri strălucite.

— Comerț?... Afaceri?... repetă doamna Rhodes uimită. Ce afaceri, Kavger?

— Afaceri de bazar. Cred că n-ați uitat că dispuneți de o mulțime de mărfuri. A sosit momentul să le puneți în valoare.

— Cum... vreți ca eu singură... fără soțul meu...

— Copiii au să vă dea o mână de ajutor, o întrerupse Kavgerul. Sunt la vârsta la care pot fi utili, şi aici toată lumea munceşte. Nu vreau leneşi în insula Hoste.

Vocea Kavgerului devenise mai serioasă. Pe lângă prietenul care dădea sfaturi, mai era şi şeful care poruncea.

— Când Halg va fi vindecat, veți avea o mână de ajutor şi de la Tullia Ceroni şi fiica ei. Pe de altă parte, nu aveți dreptul să mai stocați mărfurile acestea, care ar putea fi de mare folos tuturor.

— Dar mărfurile acestea reprezintă aproape întreaga noastră avere, obiectă doamna Rhodes, care părea foarte tulburată. Ce o să spună bărbatul meu, când va afla că le-am riscat astfel într-o țară aşa de sălbatică, în care siguranța...

— Este perfectă, doamnă, perfectă, vă rog să mă credeți, o întrerupse Kavgerul. Nu există țară mai sigură.

— Dar, în sfârşit, ce vreți să fac cu toate mărfurile acestea? întrebă doamna Rhodes.

— Le veți vinde.

— Cui?

— Cumpărătorilor.

— Sunt? Şi au bani?

— Vă îndoiți de asta? Ştiți doar că aveau cu toții ceva bani la plecare. Acum muncesc şi câştigă.

— Se pot câştiga bani în insula Hoste?!...

— Fireşte că da. Cine lucrează pentru colonie este plătit.

— Are şi colonia bani? Uite ceva nou pentru mine! — Colonia n-are bani, explică Kavgerul, dar şi-i procură vânzând alimente. Cred că ştiți asta, odată ce şi dumneavoastră plătiți alimentele.

— Ştiu, recunoscu doamna Rhodes. Nu este însă vorba decât de un schimb şi, dacă lucrătorii sunt nevoiți să dea pentru hrană ceea ce au câştigat muncind, nu prea văd cum ar putea deveni clienții mei.

— Fiți pe pace, doamnă Rhodes. Prețurile au fost stabilite de mine, astfel ca fiecare colonist să poată face ceva economii.

— Dar cine acoperă diferența?

— Eu.

— Sunteți bogat?

— Aşa se pare.

Doamna Rhodes se uită uimită la Kavger. Acesta însă continuă cu un ton hotărât:

—Țin să vă spun, doamnă, că magazinul dumneavoastră trebuie deschis în cel mai scurt timp.

Cinci zile mai târziu, ordinul Kavgerului era executat. La 20 noiembrie, când se întoarse Caroly cu *Wel-Kiej-ul*, bazarul funcționa din plin.

Caroly îl debarcase pe domnul Rhodes la PuntaArenas şi se înapoiase singur. Altceva nu putu răspunde la întrebările soției lui, care se duse, neliniştită, să ceară explicații Kavgerului. Acesta se mulțumi să o asigure că nu trebuia să fie îngrijorată, ci să aibă răbdare, deoarece absența domnului Rhodes avea să dureze încă timp destul de îndelungat.

Caroly era pur şi simplu uimit de ceea ce vedea. Ce schimbare în mai puțin de o lună! Liberia era de nerecunoscut. Aproape nici una dintre case nu mai era la locul ei. Majoritatea erau grupate în jurul celei botezate cu numele de „Palatul guvernatorului". Cele mai apropiate de clădirea aceasta adăposteau cele patruzeci de familii ai căror şefi, înarmați cu puşti, formau poliția coloniei. Cele opt puşti care mai rămaseră erau depozitate într-o cameră situată între cea a Kavgerului şi a lui Hartlepool, unde erau păzite zi şi noapte. Praful de puşcă fusese pus la adăpost în depozitul amenajat în centrul clădirii, depozit care nu avea nici o comunicație cu exteriorul.

Ceva mai departe se afla bazarul Rhodes. Bazarul acesta îl minuna pe Caroly mai mult decât orice. Nici unul dintre magazinele din Punta-Arenas, singurul oraş pe care îl văzuse indianul în viața lui, nu se putea compara cu el.

Mai departe, spre est şi vest, lucrul continua febril. Se nivela terenul destinat pentru construirea ultimelor case. Printre case, aranjate după un plan riguros, care nu îngăduia nici un fel de fantezie individuală, se încrucişau adevărate străzi, largi şi drepte. Şoseaua începută în direcția Bourg Neuf-ului străbătuse câmpia mlăştinoasă şi ajunsese până la malul râului. Pe mal erau îngrămădite o mulțime de pietre, în vederea construirii unui pod mai solid decât cel existent.

Bourg Neuf-ul era aproape pustiu. Exceptând cei patru marinari de pe *Jonathan*şi încă alți trei colonişti, hotărâți să-şi câştige existența prin pescuit, toți ceilalți locuitori plecaseră să se stabilească în Liberia, unde îşi puteau găsi întrebuințări conform ocupației lor. Din Bourg Neuf, devenit astfel port de pescuit, plecau în fiecare dimineață bărci cu pescari şi se înapoiau seara cu peşte, marfă care găsea uşor cumpărători. Cu toate acestea, nici una dintre casele Bourg Neuf-ului nu fusese dărâmată. Aşa hotărâse Kavgerul. Astfel că acea a lui Caroly era şi ea intactă. Acolo, indianul avu bucuria să-l găsească pe Halg aproape complet vindecat.

În ziua aceea, ca de obicei, după o dimineață consacrată diverselor lucrări în curs de executare, Kavgerul examină situația coloniei atât din punct de vedere financiar, cât şi din punct de vedere al stocului de alimente existent, apoi porni spre şantierul şoselei.

Era pauza de masă. Majoritatea muncitorilor dormitau întinşi pe jos, cu piepturile dezgolite în bătaia soarelui; alții mâncau, schimbând din când în când câte un cuvânt cu vecinii. La trecerea Kavgerului, toți se ridicau, scoțându-şi pălăriile şi salutând. Kavgerul îşi continuă drumul şi ajunsese deja pe la jumătatea şoselei, când zări în apropierea râului un grup de vreo sută de emigranți, printre care şi femei. Grăbi gasul. Peste puțin timp auzi cântecul unei viori. Era prima oară că se mai auzea aşa ceva pe insulă, de la moartea lui Fritz Gross. Se apropie de grup, care se dădu în lături ca să-i facă loc. În mijloc erau doi copii.

Unul dintre ei cânta, destul de stângaci dealtfel, în timp ce celălalt aranja jos pe pământ coşuri de răchită şi buchețele de flori.

Dick şi Sand... În vârtejul de întâmplări care îi schimbase total viața, Kavgerul îi uitase. Dealtfel, de ce s-ar fi gândit la ei mai mult decât la ceilalți copii din colonie. Aveau şi ei o familie, în persoana bunului Hartlepool. Într-adevăr, micul Sand nu pierduse vremea. Nu trecuseră nici trei luni de când

moştenise vioara lui Fritz Gross şi trebuie să fi avut înclinaţii muzicale deosebite pentru a ajunge aşa de repede, fără profesor, la un asemenea rezultat. Fireşte că nu era un virtuos şi nici nu părea, probabil, să ajungă vreodată, căci tehnica elementară avea să-i lipsească totdeauna; dar cânta destul de bine, şi găsea, fără să pară că le caută, melodii naive, ingenioase şi fermecătoare, pe care le lega una de alta prin acorduri de o inspiraţie îndrăzneaţă.

Cânteculvioriiseopri.Terminându-şi aranjamentul, Dick luă cuvântul.

— Stimaţi hostelieni! spuse el cu o emfază comică, asociatul meu, însărcinat în special cu raionul artistic şi muzical al casei Dick&Co., ilustrul *maestro* Sand, violonistul preferat al Majestăţii Sale Regelui Capului Horn şi al altor ţinuturi, vă mulţumeşte pentru atenţia pe care aţi binevoit să i-o acordaţi...

Dick scoase un uf! sonor, respiră adânc şi reluă cu şi mai mare patos.

— Concertul, stimabili hostelieni, este gratuit, dar nu şi celelalte mărfuri ale noastre, care, îndrăznesc să o spun, sunt şi mai minunate, şi mai ales mult mai solide. Casa Dick & Co. pune în vânzare astăzi buchete de flori şi coşuri. Acestea vor fi foarte folositoare pentru târguieli în piaţă... când va fi o piaţă pe insula Hoste! Un cent buchetul!... Un cent coşul!... Poftiţi, stimabili hostelieni! Mâna în buzunar, vă rog!

Şi, spunând acestea, Dick făcea înconjurul cercului, oferindu-şi marfa, în timp ce, pentru a susţine entuziasmul publicului, vioara începu să cânte cu şi mai mare foc.

Spectatorii râdeau amuzaţi şi, după glumele lor, Kavgerul înţelese că nu asistau pentru prima oară la o scenă de felul acesta. Probabil că Dick şi Sand aveau obiceiul să colinde totdeauna şantierele în orele de repaus pentru a face acest ciudat sistem de comerţ. Era de mirare că nu-i observase încă până acum.

Între timp, Dick îşi vânduse într-o clipă buchetele şi coşurile.

— Nu a mai rămas decât un coş, doamnelor şi domnilor, anunţă el. Este cel mai frumos! Doi cenţi ultimul şi cel mai frumos coş!

O femeie scoase şi plăti cei doi cenţi.

— Vă mulţumim, doamnelor şi domnilor! Opt cenţi!... O avere!.... exclamă Dick, schiţând un început de dans voios.

Dansul fu curmat brusc. Kavgerul îl apucase de ureche pe

dansator.

— Ce va să zică asta? întrebă el cu asprime. Aruncându-i o privire fugară, copilul căută să ghicească în ce ape se afla Kavgerul; apoi, liniştit probabil în privința aceasta, răspunse cât se poate de serios:

— Muncim, domnule guvernator.

— Asta numeşti tu muncă? exclamă Kavgerul, dându-i drumul de ureche.

Dick profită de asta pentru a se întoarce cu totul, şi, privindu-l pe Kavger drept în față, spuse umflânduse în pene:

— Ne-am făcut şi noi un rost. Sand cântă din vioară, iar eu vând flori şi coşuri... Uneori facem comisioane... sau vindem scoici.. Ştiu şi să dansez. Este şi asta o meserie, domnule guvernator!

Kavgerul nu-şi putu opri un zâmbet:

— Adevărat!... recunoscu el. Dar de ce aveți voi nevoie de bani?

— Pentru contabilul dumneavoastră, John Rame, domnule guvernator.

— Cum, exclamă Kavgerul, John Rame vă ia banii?...

— Nu ni-i ia, domnule guvernator, fiindcă i-i dăm chiar noi, pentru alimente.

De data aceasta Kavgerul rămase ca buimăcit. Repetă:

— Pentru alimente? Plătiți voi hrana?... Dar nu mai stați la domnul Hartlepool?

— Ba da, domnule guvernator, dar n-are a face... Dick se înălță mândru în vârful picioarelor şi, căutând să-l imite pe Kavger, zise cu o gravitate comică:

— Munca este legea!

Să râdă sau să se supere? Kavgerul preferă să râdă, cu toate că Dick nu părea deloc să aibă intenția de a glumi. Şi, dealtfel, ce putea fi rău în felul acestor doi copii care țineau neapărat să-şi facă „un rost", în timp ce atâția alții mai mari ca ei nu se sinchiseau de fel de asta. Întrebă:

— Cel puțin din munca voastră aveți ce să mâncați? — Cred şi eu! afirmă Dick cu mândrie. Câştigăm doisprezece, uneori chiar cincisprezece cenți pe zi, domnule guvernator. Cu suma asta poate trăi un om!... adăugă el, cu aerul cel mai serios din lume.

Un om!... Auditorii izbucniră în hohote de râs. Ofensat, Dick se uită supărat la cei care râdeau.

— Ce naiba vor idioții ăştia?... murmură el printre dinți.

Kavgerul reveni la subiect.

— Cincisprezece cenți... Într-adevăr, nu e rău, recunoscu el. Ați câştiga însă mai mult dacă ați da ajutor lucrătorilor.

— Imposibil, domnule guvernator, răspunse Dick cu vioiciune.

— De ce imposibil? stărui Kavgerul.

— Sand este prea mic. Nu are putere, explică Dick, cu un ton de duioşie în care se observa totuşi şi o nuanță de dispreț.

— Dar tu?

— Oh!... Eu!...

Cu ce ton spuse cuvintele acestea! El avea putere! L-ai fi jignit dacă te îndoiai de asta.

— Atunci?...

— Nu ştiu... murmură Dick gânditor. Nu prea mă atrage asta... Apoi, cu însuflețire: mie îmi place libertatea, domnule guvernator!

Kavgerul se uita cu interes la fărâma de om care se ținea aşa de dârz în fața lui; fără să coboare privirea. Se vedea parcă pe el însuşi. Şi el iubise mai mult decât orice libertatea, nici el nu putuse suferi constrângerea. Experiența îi arătase că se înşelase; dovedindu-i că oamenii, departe de a avea acea nepotolită poftă de libertate pe care le-o bănuise, puteau, dimpotrivă, prefera jugul, care le îngăduia să trăiască mai uşor. Răspunse:

— Copilul meu, libertatea trebuie să ne-o câştigăm căutând să fim de folos altora şi nouă înşine, iar pentru asta este necesar să ne deprindem cu supunerea. Vă veți duce imediat la Hartlepool şi îi veți spune că am dat ca ordin să vă găsească o ocupație după puterile voastre. Voi avea eu grijă ca Sand să-şi poată continua exercițiile lui muzicale. Haide, acum plecați!

Întâmplarea aceasta atrase atenția Kavgerului asupra unei probleme care trebuia rezolvată neîntârziat. Colonia forfotea de copii care hoinăreau de capul lor de dimineața până seara. Întemeierea unei națiuni necesită pregătirea generațiilor viitoare pentru a primi succesiunea de la înaintaşii lor. Se impunea deci înființarea unei şcoli în cel mai scurt timp.

Nu putea face însă totul deodată. Oricât de importantăşi de urgentă era chestiunea aceasta, Kavgerul amână rezolvarea ei până după reîntoarcerea din inspecția pe care avea de gând s-o facă în interiorul insulei. Plănuia călătoria aceasta de când îşi asumase sarcina conducerii coloniei, dar

preocupări mai urgente îl siliseră să o amâne mereu. Acum putea pleca liniştit. Maşina prinsese destul avânt ca să poată funcționa şi singură câtva timp. Două zile după sosirea lui Caroly, era tocmai să pornească la drum, când un incident îl sili să-şi amâne şi de data asta călătoria.

În dimineața aceea atenția îi fu atrasă de un vuiet de voci agitate, îndreptându-se spre locul de unde venea zgomotul acesta, văzu vreo sută de femei discutând cu aprindere în fața unui gard construit din bârne groase care le bara drumul. La început, Kavgerul nu pricepu nimic. Gardul acesta era cel care împrejmuia locul lui Patterson; dar parcă până în ziua aceea nu se întindea chiar până acolo. Se lămuri însă numaidecât.

Patterson, care chiar din primăvara trecută se apucase de cultura legumelor, obținuse în anul acesta o recoltă îmbelşugată, iar de la răsturnarea lui Beauval el îi aproviziona în mod obişnuit cu legume proaspete pe toți locuitorii Liberiei.

Succesul lui se datora în mare parte locului pe care îl alesese, deoarece era chiar pe malul râului şi îi furniza apă din belşug. Şi tocmai situația aceasta privilegiată era cauza conflictului prezent.

Grădina lui Patterson, întinsă pe o suprafață de două sau trei sute de metri, era situată chiar în punctul în care râul era accesibil în imediata apropiere a Liberiei. Cava mai la deal se întindea o câmpie mlăştinoasă, care făcea imposibilă apropierea de podețul ridicat la vărsarea râului în ocean, adică la mai bine de o mie cinci sute de metri, spre vest; la vale, pe o întindere de mai bine de o milă, țărmul era înalt şi abrupt.

Astfel că femeile din Liberia erau nevoite să treacă prin curtea lui Patterson pentru a se duce să ia apa de care aveau nevoie. Proprietarul le lăsase un loc de trecere, dar, în cele din urmă, fusese de părere că acest necontenit du-te vino pe proprietatea lui nu-i aducea decât pagube. Astfel că sfârşise prin a astupa cu bârne solide locul de trecere, lucru care le decepționase şi înfuriase grozav pe femeile venite disde-dimineață să ia apă.

Se liniştiră totuşi când îl văzură pe Kavger şi îi expuseră problema, rugându-l să facă dreptate. Acesta ascultă cu răbdare argumentele pro şi contra, apoi dădu sentința. Spre surprinderea generală, sentința aceasta fu în favoarea lui Patterson. Într-adevăr, Kavgerul hotărî ca gardul să fie

dărâmat imediat, pe o porțiune de douăzeci de metri, pentru a se crea un drum de trecere la dispoziția tuturor, dar recunoscu proprietarului dreptul la o despăgubire pentru porțiunea de teren cultivat care îi era luată în interesul obștesc. Cuantumul acestei despăgubiri urma să fie fixat ulterior, după toate formele legale. Exista o instanță judecătorească pe insulă. Patterson fu invitat să se adreseze ei.

Litigiul fu rezolvat chiar în aceeaşi zi. De fapt, primul caz judiciar al lui Beauval. După o scurtă deliberare, el condamnă statul hostelian la plata unei despăgubiri de cincizeci de dolari. Suma aceasta fu achitată imediat irlandezului, care nu-şi mai încăpea în piele de bucurie.

Incidentul fu foarte mult comentat, dar, în general, felul în care fusese rezolvat fu apreciat favorabil de toți. Hostelienii erau siguri acum că avutul lor se află în deplină siguranță, şi încrederea lor în conducere crescu enorm. Rezultatul acesta îl urmărise, dealtfel, şi Kavgerul.

Chestiunea aceasta rezolvată, el porni imediat la drum. Timp de trei săptămâni, cutreieră insula în toate direcțiile, de la capătul de nord-vest şi până la extremitățile răsăritene ale peninsulelor Dumas şi Pasteur. Vizită rând pe rând toate fermele, atât pe cele care fuseseră părăsite de bună voie în cursul iernii precedente, cât şi pe cele ai căror proprietari fuseseră alungați în timpul tulburărilor.

Rezultatul acestei anchete fu că în interiorul insulei mai locuiau o sută şaizeci de colonişti, formând patruzeci şi două de familii. Aceste patruzeci şi două de familii izbândiseră să-şi facă un trai mai bun, însă în măsură foarte neegal. Unele nu reuşiseră decât să-şi asigure de bine de rău existența, în timp ce altele porniseră cu tot dinadinsul pe calea îmbogățirii. Douăzeci şi opt de familii, numărând o sută şaptesprezece colonişti, nevoiți să se refugieze în Liberia când se porniseră tulburările şi jafurile, păreau că avuseseră şanse să facă ceva cu fermele până în clipa în care le părăsiseră. În sfârşit, o sută nouăzeci şi şapte de ferme au suferit un eşec lamentabil. Patruzeci din proprietarii lor muriseră, iar restul se refugiase rând pe rând în Liberia.

Kavgerul fu primit cu mare entuziasm pretutindeni, şi exaltarea ajunse la culme când colonistii aflară noua organizare a coloniei. După ce plecă el, sărmanii oameni se apucară cu şi mai mare ardoare de lucru, plini de încredere în viitor, pe care îl vedeau mai luminos acum.

Kavgerul notă cu grijă tot ce văzu, tot ce auzi, luând în acelaşi timp un plan sumar al diferitelor ferme, cu poziția lor respectivă.

Documentele acestea îi fură de folos la înapoiere. În câteva zile, alcătui o hartă a insulei, aproximativă din punct de vedere geografic, dar de o exactitate mai mult decât suficientă din punct de vedere al exploatațiilor agricole care se învecinau unele cu altele, apoi împărți jumătate din insulă între o sută şaizeci şi cinci de familii, alese de el după anumite criterii, cărora le predă concesiunile acestea, cu toate formele legale.

Dând proprietății bazele acestea solide, Kavgerul opera o adevărată revoluție. Înlocuia regimul bunului plac prin legalitate, posesiunea de fapt printr-un titlu inatacabil chiar şi de cel care îl conferise. De aceea, foile acelea de hârtie fură primite de beneficiarii lor aproape cu aceeaşi bucurie cu care îşi luau în primire proprietățile. Duseseră până atunci o viață instabilă, nesiguri totdeauna de ceea ce avea să le aducă viitorul. Foile acelea de hârtie schimbau totul. Pământul era al lor. Îl puteau lăsa moştenire copiilor. Prindeau rădăcini în insulă: abia acum deveneau adevărați colonişti.

Kavgerul începu prin a consolida drepturile celor patruzeci şi două de familii care rămăseseră ataşate de ogorul lor şi a reintegra în drepturile lor alte douăzeci şi opt care fuseseră silite să-şi părăsească avutul în cursul tulburărilor din iarna precedentă. După asta, completă numărul cu încă nouăzeci şi cinci de familii dintre cele care îi părură mai vrednice de speranța unui succes pe calea muncii. De rest nu se ocupă câtuşi de puțin.

Era un act arbitrar; nu fu însă singurul. Nu fusese egalitate în repartizarea concesiunilor, dar nici din punctul de vedere al importanței acestor concesiuni. Unora Kavgerul le lăsa exact terenul pe care se stabiliseră la început, altora le mai luă ceva din ceea ce avuseseră, mărind în acelaşi timp considerabil proprietățile câtorva. Toate aceste hotărâri nu urmăreau decât un singur scop: interesul major al coloniei. Cei care se dovediseră mai inteligenți, mai puternici şi mai harnici fură mai favorizați. Dimpotrivă, nu căpătară absolut nimic cei incapabili, condamnați să rămână proletari şi salariați până la moarte.

Într-adevăr, trebuia să-şi facă apariția pe insulă şi salariatul. Câteva exploatații, ca de exemplu acelea ale celor patru familii cu Riviere în frunte, erau aşa de întinse şi într-o

stare aşa de înfloritoare, că puteau da de lucru la câteva sute de lucrători. Ca atare, lipsa de lucru era o problemă care nu se putea pune încă pe insula Hoste.

Liberia se despopulă deci pentru a doua oară. Colonişţii porniră din nou la drum, astfel că la 10 ianuarie populaţia fu redusă la aproximativ patru sute de locuitori, dintre care o sută cincizeci de bărbaţi în putere, apţi pentru muncă. Ceilalţi, adică aproape şase sute, inclusiv femeile şi copiii, erau împrăştiaţi acum în interiorul insulei. Restul muriseră, în special în cursul iernii precedente; încă trei sau patru hecatombe de felul acesta şi insula Hoste era sortită să rămână iarăşi pustie. Micşorarea numărului lucrătorilor cauză o stagnare parţială a lucrului. Kavgerul nu părea însă îngrijorat din cauza aceasta, şi liniştea lui fu înţeleasă de toţi în scurt timp. Peste câteva zile, la 17 ianuarie, ancora în faţa Bourg Neuf-ului un vapor mare de două mii de tone. Descărcarea lui începu chiar de a doua zi, scoţând la iveală bogăţii fantastice pentru bieţii liberieni înmărmuriţi : animale de tot felul, de la oi, cai, până la câini ciobăneşti; materiale agricole: pluguri, grape, batoze, secerătoare, seminţe de tot felul, căruţe şi trăsuri; alimente în cantităţi considerabile; metale: plumb, fier, oţel, zinc, cositor etc.; unelte mărunte; ciocane, fierăstraie, rindele, sfredele, tesle, cleşti; în sfârşit, o sumedenie de obiecte şi unelte folositoare.

Pe deasupra, vaporul mai aducea şi două sute de lucrători, care rămaseră pe insulă şi participară la lucrările începute, astfel că şoseaua spre Bourg Neuf fu terminată în câteva zile, începându-se apoi alta, spre interiorul insulei, cu numeroase ramificaţii care să lege între ele exploataţiile agricole.

Nu se terminase însă cu surprizele. La 30 ianuarie sosi încă un vapor. Acesta venea din Buenos-Aires şi aducea, pe lângă o sumedenie de obiecte asemănătoare cu cele descărcate din primul, o mare cantitate de mărfuri de tot felul pentru bazarul Rhodes. Debarcară şi din vasul acesta alţi două sute de lucrători, şi încă două sute dintr-un al treilea vapor, care ancoră în faţa Bourg Neuf-ului la 15 februarie. Astfel că, începând din ziua aceea, colonia dispunea de mai bine de opt sute de braţe de muncă. Kavgerul socoti numărul acesta suficient pentru a începe realizarea unui mare proiect al său. La vest de gura râuleţului fură puse temeliile unui dig care avea să transforme în scurt timp golfuleţul Bourg Neuf-ului într-un

port încăpător şi sigur.

În felul acesta, încetul cu încetul, din eforturile reunite ale acestor sute şi sute de braţe, oraşul se clădea, se ridica, se însănătoşea, se înviora; treptat, treptat, din nimic se năştea un oraş.

III. Atentatul

— Aşa nu se mai poate continua! exclamă Lewis Dorick, aprobat cu un gest energic de toţi tovarăşii lui.

Se plimbau toţi patru, Dorick, fraţii Moore şi Sirdey, urcând primele pante muntoase răzleţite din lanţul central al peninsulei Hardy, se pierdeau mai departe în ocean, formând capul de est.

— Nu! Aşa nu se mai poate continua! repetă Dorick, din ce în ce mai furios. Nu mai suntem oameni dacă nu reuşim să-l punem la locul lui pe sălbaticul acesta care pretinde să ne conducă!

— Ne tratează ca pe nişte câini, se amestecă şi Sirdey. Nu însemnăm nimic în faţa lui... „Faceţi asta”... „Faceţi astălaltă”... Îţi porunceşte şi nici nu se uită la tine. Este dezgustător indianul ăsta!

— Cu ce drept ne porunceşte? întrebă furios Dorick. Cine l-a numit guvernator?

— Eu unul nu, spuse Sirdey.

— Nici eu, zise Moore.

— Nici voi, nici nimeni altcineva, încheie Dorick. Nu e prost individul! N-a aşteptat să fie poftit, s-a urcat singur în capul nostru.

— Asta nu-i legal, protestă cu un ton avocăţesc Fred Moore.

— Legal? La naiba!... Puţin îi pasă lui de asta! ripostă Dorick. De ce şi-ar bate capul cu nişte oi ca noi care îşi oferă singure spatele pentru a fi tunse? Ne-a cerut părerea când a restabilit dreptul de proprietate? Mai înainte eram egali cu toţii. Acum sunt săraci şi bogaţi printre noi.

— Săracii suntem noi, constată cu melancolie Sirdey... În urmă cu trei zile, adăugă el indignat, m-a anunţat că ziua mea se va reduce cu zece cenţi...

— Cum aşa? Fără să-ţi spună de ce?

— Ba da. Pretinde că nu lucrez destul. În orice caz, muncesc mai mult decât el, care nu face altceva decât să se

plimbe toată ziua cu mâinile în buzunare... O reducere de zece cenți la o plată de o jumătate de dolar pe zi!... Dacă are impresia că am să mă mai bag şi la lucrările din port, se înşeală grozav!...

— Ai să crapi de foame, răspunse Dorick cu răceală. — Afurisitul! blestemă Sirdey, strângând pumnii.

— Cu mine şi-a găsit de lucru în urmă cu cincisprezece zile, zise William Moore. I s-a părut că am strigat ceva cam ireverențios la adresa lui John Rame, magazionerul său. Se pare că îl deranjam pe domnul... Supărat din cap până în picioare! Trebuie să înghițim toate astea, ba să mai spunem şi mulțumesc!.

— Eu am pățit-o săptămâna trecută... interveni la rându-i Fred Moore. A găsit pretextul că mă băteam cu un camarad... La naiba, nu mai avem nici dreptul să ne ciondănim când vrem?.. Ce mi-a făcut!... Cât pe-aci să mă bage la închisoare.

— Am ajuns pur şi simplu servitori! mormăi indignat Sirdey.

— Sclavi! adăugă William Moore.

Discutau subiectul acesta pentru a suta oară. Aproape că nu mai vorbeau decât despre asta.

Decretând, apoi impunând legea muncii, Kavgerul atinsese fatalmente unele interese particulare, lovind în special în leneşii care ar fi preferat să trăiască pe socoteala altora. De aici, nemulțumiri furioase.

Dorick era locul în care se strângeau toate nemulțumirile acestea, încercase să continue cu banda lui incursiunile de odinioară, dar se convinseseră cu toții că nu mai mergea. Fostele victime, aşa de supuse odinioară, îşi pricepuseră drepturile şi, nutrind speranța că vor fi susținuți la nevoie, deveniseră din miei lupi.

Exploatatoriifură nevoiți deci să renunțe la încercările lor de intimidare şi să-şi câştige viața prin muncă, ca şi ceilalți. Asta îi făcea furioşi la culme. Până acum, la drept vorbind, furia aceasta nu se manifestase decât prin cuvinte. În seara aceea însă lucrurile aveau să ia o altă întorsătură. Dorick ascultase tânguirile tovarăşilor săi fără să spună un cuvânt.

— Toate astea nu-s decât vorbărie goală, spuse el. Sunteți sclavi care îşi merită jugul. Dacă v-ați fi luat inima în dinți, ca nişte adevărați bărbați, ați fi fost liberi de mult. Sunteți o mie, dar suferiți cu răbdare tirania unuia singur!

— Ce să facem! obiectă oftând jalnic Sirdey. El este cel mai tare.

— Haida-de! replică Dorick. Puterea lui nu-i altceva decât slăbiciunea curcilor plouate din jurul lui.

Fred Moore clătină din cap cu un aer neîndoielnic. — Se poate... spuse el. Asta însă nu schimbă deloc lucrurile. Are prea mulți de partea lui. N-ai fi vrând doară ca noi patru...

— Prostule!... îl întrerupse Dorick cu asprime. Nu de partea Kavgerului sunt ei: guvernatorul le impune. Lar scuipa dacă ar fi răsturnat din funcția asta. Dacă aş fi în locul lui, s-ar târî şi în fața mea aşa cum se târăsc într-a lui.

— Am aceeaşi părere, aprobă William Moore. Chestia este însă că el este guvernator, nu tu.

— N-aveam nevoie de informația asta, exclamă Dorick, galben de mânie. Tocmai asta-i problema. Nu voiam să spun decât că nu avem de ce ne îngriji de ceata de cățeluşi care se țin de coada Kavgerului, fiindcă la fel s-ar purta şi cu succesorul lui. Numai şeful ne stă nouă în cale. Ei bine, să-l suprimăm!...

Urmă o clipă de tăcere. Cei trei tovarăşi ai lui Dorick se uitară unul la altul cu priviri pline de spaimă.

— Să-l suprimăm? întrebă în cele din urmă Sirdey. Aici ai cam sărit peste cal! Nu te bizui pe mine pentru trebuşoara asta.

Lewis Dorick ridică din umeri.

— Ne putem lipsi de tine, şi gata, glăsui el disprețuitor.

— Şi de mine atunci, adăugă William Moore.

— Ba eu unul sunt de acord, afirmă energic fratele său, care nu uitase umilirea suferită odată din partea Kavgerului. Numai că... uite... nu prea mi se pare uşor.

— Simplu ca bună ziua, răspunse Dorick.

— Cum?

— Foarte simplu... Sirdey interveni.

— Ta! ta! ta! Haida-de! Vă cam grăbiți!... Ce o să faceți după ce Kavgerul o să fie... suprimat, cum spune Dorick?

— Ce o să facem?

— Da... Un om mai puțin este un om mai puțin, şi atâta tot. Vor rămâne ceilalți. Poate să ne asigure Dorick mult şi bine, eu nu prea cred că au să treacă de partea noastră.

— Au să treacă, afirmă Dorick.

— Hm! exclamă Sirdey sceptic. Nu toți, în orice caz. — De ce nu? Azi nu ai pe nimeni, dar mâine poți avea toată lumea. De altminteri, nici nu este nevoie de toți. Ajung câțiva, ca să dea tonul. Ceilalți îi vor urma.

— Şi aceşti câțiva?

— Îi avem.

— Ha!... exclamă din nou Sirdey.

— În primul rând suntem noi patru, zise Dorick, din ce în ce mai animat de discuție.

— Dar numai patru deocamdată.

— Dar Kennedy? Ne putem bizui pe el?

— Da, recunoscu Sirdey. Cinci...

— Dar Jackson, Smirnoff, Reede, Blumenfeldt, Loreley?

— Zece...

— Mai sunt şi alții. Să facem socoteala.

— Să-i numărăm, propuse Sirdey.

— Bine! declară Dorick, scoțând din buzunar un creion şi un carnețel.

Seaşezară toți patru jos şi se apucară să socotească pe îndelete forțele de care credeau că ar dispune după dispariția singurului om, în afară de Dorick, care putea grupa şi face primejdioase forțele împrăştiate ale mulțimii. De pe culmea pe care se aflau, priveliştea se deschidea larg încotro ți-ai fi aruncat ochii. Râul, venind dinspre vest, trecea pe la poalele colinei, apoi, făcând o cotitură, pornea spre nord-vest, adică aproape paralel cu propria-i albie, spre Bourg Neuf, unde se vărsa în ocean. La cotul făcut de râu se vedea întinzându-se Liberia, desfăşurată ca o hartă; apoi, mai departe, câmpia mlăştinoasă întinsă care despărțea oraşul de țărm.

Era în februarie 1884. Din ziua în care Kavgerul luase puterea, se scurseseră optsprezece luni. Înfăptuirile realizate în această perioadă scurtă erau aproape miraculoase.

Noi serii de lucrători umpleau necontenit golurile lăsate de cei care nu se puteau împăca cu viața pe insula Hoste, astfel că numărul locuitorilor Liberiei crescuse şi trecea acum de o mie de oameni. În aceeaşi măsură se înmulțiseră însă şi casele, construite în cea mai mare parte din bârne de lemn. Mărginit la vest de râu, oraşul se întindea din ce în ce mai mult în direcția opusă şi spre sud.

Era acum un adevărat oraş. Nu-i mai lipsea nimic din ceea ce este necesar pentru o viață confortabilă. Brutării, băcănii şi măcelării asigurau aprovizionarea cu alimentele trebuincioase. Produsele vândute în prăvăliile acestea erau furnizate în mare parte de producătorii din insulă. Din anul următor se spera chiar ca producția locală să acopere complet consumul în ceea ce priveşte cerealele, legumele şi carnea, iar într-un viitor care se întrevedea apropiat s-ar fi putut ajunge chiar la un export pe o scară întinsă.

Copiii nu mai hoinăreau de capul lor. Fusese deschisă o şcoală, pusă sub direcţia soţilor Rhodes.

După un an de la plecare, Harry Rhodes se reîntorsesepeinsulă,aducândocantitate considerabilă de mărfuri. Abia debarcat, avusese o lungă consfătuire cu Kavgerul, după care se consacrase cu totul afacerilor sale, fără să dea nici o explicaţie asupra absenţei lui aşa de prelungite.

Timpul pe care cuplul Rhodes îl dedica şcolii nu păgubea întru nimic bazarului, deoarece de el se ocupau intens Edward şi Clary, ajutaţi de Tullia şi de Graziella.

Se stabiliseră apoi în Liberia un medic, doctorul Samuel Arvidson, şi un farmacist, ambii veniţi din Valparaiso, şi făceau afaceri minunate. Se deschisese un magazin de îmbrăcăminte şi de încălţăminte care progresa văzând cu ochii. Emigranţii care încercaseră în primele timpuri să întreprindă afaceri pe cont propriu reînnoiseră încercarea şi reuşiseră. Liberia avea acum o seamă de ateliere cu numeroşi lucrători.

În imediată apropiere a oraşului, spre sud, nu departe de locul în care se afla acum Lewis Dorick cu tovarăşii săi, se ridica o fabrică care producea cărămizi de prima calitate. Spre est, în Munţii Capului, fuseseră descoperite cantităţi considerabile de sulfat şi carbonat de calciu. Nu lipsea, prin urmare, nici ghipsul, nici varul, şi se găsise chiar un îndrăzneţ care se apucase să fabrice, cu mijloace rudimentare, cimentul de care era mare nevoie la construcţia portului.

La poalele colinei pe care se aflau cei patru nemulţumiţi şerpuia o şosea largă, dispărând apoi între două coline, la o distanţă de un kilometru de acolo. Se lucra la ea necontenit, întinzându-se şi ramificându-se spre nord.

O altă şosea, complet terminată, trecea râul pe un pod solid de piatră şi unea capitala cu Bourg Neuf-ul. Bourg Neuf-ul nu suferise decât prea puţine schimbări, însă digul pornit din ţărm înainta din ce în ce mai mult în ocean. Adăpostea acum foarte bine golful de vânturile dinspre est, pe care îl transforma încetul cu încetul într-un port încăpător şi liniştit. Chiar în ziua aceea se începuseră primele lucrări pentru construirea unui chei necesar acostării vaselor mai mari, care vizitau din ce în ce mai des insula. În anul precedent veniseră trei corăbii, toate pe socoteala Kavgerului. Anul acesta sosiseră şapte, dintre care

numai două luate în primire de administrația coloniei. Celelalte fuseseră la dispoziția întreprinderilor particulare.

În ziua aceea staționa în fața Bourg Neuf-ului un vas mare cu pânze, pe jumătate încărcat cu scânduri fabricate de fierăstraiele lui Riviere. Un altul ridicase ancora câteva ore mai înainte, plecând cu o încărcătură completă de scânduri de aceeaşi proveniență. Tot spectacolul acesta oferit privirii lui Lewis Dorick şi a tovarăşilor săi exprima în mod de netăgăduit prosperitatea crescândă a coloniei.

Deocamdată însă, cei patru tovarăşi aveau cu totul alte gânduri în cap. Îi treceau cu grijă în revistă pe toți locuitorii Liberiei.

— Nu mai văd cine ar mai putea fi, spuse în cele din urmă Sirdey. Cum stăm?

Dorick numără numele însemnate pe carnețel.

— O sută şaptesprezece, zise el.

— Dintr-o mie!... termină Sirdey.

— Ei şi? răspunse Dorick. E ceva şi o sută şaptesprezece. Crezi că el are mai mulți? Vorbesc de oameni hotărâți, gata la orice. Ceilalți sunt oi care se iau după orişicine.

Sirdey nu răspunse, dar nu părea prea convins.

— Şi, pe urmă, destulă vorbărie, încheie cu violență Dorick. Suntem patru. Să supunem la vot.

— Eu unul, exclamă Fred Moore strângându-şi pumnii uriaşi, m-am săturat. Fie ce-o fi! Votez pentru!

— Eu la fel, încuviință fratelui lui.

— Cu mine, fac trei voturi. Dar tu, Sirdey?

— Pentru şi eu, spuse fără entuziasm fostul bucătar. Dar...

— Nici un dar. Ceea ce s-a votat rămâne votat.

— Trebuie totuşi să ne înțelegem asupra mijloacelor, stărui Sirdey fără să se lase intimidat. Nu-i de ajuns să hotărâm eliminarea Kavgerului. Rămâne să vedem şi cum.

— Ah!... Dacă am avea arme... o puşcă... un revolver... un simplu pistol măcar!... exclamă Fred Moore.

— Uite însă că nu avem, rosti flegmatic Sirdey.

— Cuțitul!... insinua William Moore.

— Bun săți-l bagi singur pe gât, scumpule, răspunse Sirdey. Ştii doar cum este păzit Kavgerul... Fără să mai punem la socoteală că şi aşa s-ar putea măsura cu noi toți la un loc.

Fred Moore încruntă din sprâncene scrâşnind din dinți. Sirdey avea dreptate. Cunoştea el bine pumnul Kavgerului şi

îşi amintea ce uşor păruse odată trupul lui mătăhălos în mâinile lui.

— Eu am ceva mai bun de propus, interveni Dorick. Tovarăşii lui îl priviră întrebător.

— Praful de puşcă.

— Praf de puşcă?... repetară toţi trei fără să înţeleagă. Unul dintre ei întrebă:

— Cum vine asta?

— Să facem o bombă!... Tot se spune de Kavger că e un anarhist pocăit. Îl vom trata cu ceva pe gustul lui de altădată.

Cei trei nu părură prea entuziasmaţi.

— Şi cine dracu să facă bomba asta? bombăni Fred Moore. Eu unul în nici un caz.

— Eu, spuse Dorick. Dealtfel, cred că nici nu o să fie nevoie. Am o idee, care dacă reuşeşte, Kavgerul o să plece de pe lumea asta într-o companie frumoasă. Putem să scăpăm în acelaşi timp şi de Hartlepool, şi de oamenii de pază din posturi.

Cei trei bărbaţi priviră cu admiraţie la tovarăşul lor. Până şi Sirdey păru convins!

— Aşa da!... murmură el, la capătul tuturor argumentelor. Apoi, răzgândindu-se: la naiba! exclamă el, vorbim de praf de puşcă ca şi cum l-am avea în buzunar.

— Este destul în depozit, răspunse Dorick. N-avem decât să-l luăm.

— Uşor de zis! ripostă Sirdey, care părea hotărât să o facă mereu pe opozantul. Hm!... Uşor de spus!... Cine îşi ia sarcina asta?

— Eu nu, spuse Dorick.

— Fireşte, râse ironic Sirdey.

— Nu, nu sunt destul de puternic, explică Dorick. Tu şi mai puţin, fiindcă eşti un fricos. La fel, nici Fred, nici William sunt prea brutali şi prea neîndemânatici.

— Dar atunci?

— Kennedy.

Nu făcu nimeni nici o obiecţie. Da, fostul matelot bun pentru orice meserie, isteţul de Kennedy putea duce la bun sfârşit o ispravă de genul acesta. Dorick îşi alesese bine omul.

— Uite că se face târziu, constată acesta după un răstimp de tăcere. Dacă vreţi, ne întâlnim mâine tot aici, la aceeaşi oră. O să vină şi Kennedy şi o să punem lucrurile definitiv la

punct.

Ajunşi în apropierea primelor case ale oraşului, cei patru tovarăşi de rele socotiră prudent să se împrăştie, precauţie pe care o luară şi a doua zi când porniră spre locul de întâlnire convenit. Ieşiră din oraş unul câte unul şi nu se apropiară unul de altul decât când se depărtară de oraş atât cât era necesar ca să nu poată fi văzuţi. Erau cinci acum, căci venise şi Kennedy.

— Este din ai noştri, anunţă Dorick, bătându-l pe marinar pe umăr.

Îşi strânseră bucuroşi mâinile şi începură apoi imediat examinarea mijloacelor de a-şi pune în aplicare planul din ajun. Discuţia ţinu timp îndelungat. Se înnoptase de mult când cei cinci bărbaţi coborâră spre oraş. Ajunseseră la o înţelegere deplină. Aveau să treacă la fapte chiar în seara aceea.

Cu toate că întunericul era de nepătruns, se despărţiră iarăşi, intrând în oraş la intervale de câteva minute. Aici domnea o linişte adâncă. Se furişară nevăzuţi până la „palatul" administraţiei, în care dormeau Kavgerul, Hartlepool şi muşii, unde se strânseră în grup, ascultând, nemişcaţi şi tăcuţi, scormonind cu ochii bezna groasă...

Se aflau în faţa uşii Tribunalului. Auzeau zgomote uşoare din direcţia postului de poliţie, situat în partea opusă a clădirii. Erau acolo oameni care păzeau. Dincoace nu se vedea ţipenie de om. Strada era pustie şi tăcută.

Când se convinseră că nu era absolut nimeni prin apropiere, Dorick şi Kennedy înaintară şi străbătură repede distanţa care îi despărţea de uşa Tribunalului, pe care Kennedy se apucă s-o forţeze, în timp ce Dorick stătea la pândă. Totuşi, în acelaşi timp, fraţii Moore făcură câţiva paşi, unul la dreapta şi unul la stânga, apoi se opriră pe loc. De aici puteau supraveghea faţada principală şi piaţa. Kennedy era deci bine păzit.

Nu surveni însă nici un incident. Fostul marinar lucră în toată voia. Muncă uşoară, dealtfel, deoarece uşa Tribunalului nu avea o încuietoare prea solidă, astfel că cedă de la primele încercări şi se deschise. Kennedy intră, lăsându-l pe Dorick de pază afară.

În sală era un întuneric de mormânt. Kennedy scapără un chibrit şi aprinse o lumânare. Ştia unde să se ducă, deoarece Dorick îl dăscălise bine. Dintre cele trei încăperi învecinate cu cea în care intrase, cea din dreapta despărţea Tribunalul

de închisoare; cea din stânga servea de domiciliu Kavgerului. Dincolo de cea din fața marinarului se afla depozitul.

Kennedystrăbătu oblic sala până la ungherul format de alăturarea acestei ultime încăperi cu închisoarea. Închisoarea era goală atunci; aşa că nu-l putea auzi nimeni. Aici se opri şi îşi plimbă lumânarea în lungul şi în latul peretelui, căutând să-şi dea seama cum era mai bine să procedeze.

Zâmbi vesel. Peretele acela, construit în pripă în primele zile care urmaseră după lovitura de stat a Kavgerului, era un obstacol nesperat de uşor de învins. În mai puțin de o oră, Kennedy reuşise să facă o gaură suficient de largă ca să poată trece prin ea, dar prea îngustă, din cauza unei bârne aşezate de-a curmezişul şi pe care era nevoit să o taie. Fu partea cea mai anevoioasă a întregii operații. Avu nevoie de încă o oră ca să poată ajunge la rezultatul dorit. Din când în când, Kennedy se oprea şi trăgea cu urechea. Domnea mereu aceeaşi linişte, astfel că îşi reluă calm lucrul.

Când gaura fu suficient de largă, trecu în încăperea alăturată. Aici însă lucrurile se complicară. Era foarte greu să se mişte fără zgomot printre grămezile de lăzi şi mărfuri de tot felul care umpleau depozitul. Trebuia să fie cât se poate de prevăzător. Unde se aflau butoiaşele cu praf de puşcă? Nu se vedeau nicăieri. Şi, cu toate acestea, aici trebuiau să fie...

Se apucă să le caute. Se strecură încet, atent la fiecare pas şi gest pe care le făcea, printre lăzile pe care era nevoit uneori să le mute din loc, pentru a-şi face loc de trecere.

Se scurseră astfel aproape două ore. Probabil că cei de afară nu înțelegeau deloc ce putea să însemne întârzierea asta, şi chiar şi el începuse să-şi piardă nădejdea. Se enerva. Noaptea trecea; peste puțin timp avea să se lumineze de ziuă. Ar fi fost dezastruos să fie silit să plece fără să fi reuşit într-o încercare care a doua zi avea să fie observată imediat şi deci nu s-ar mai fi putut repeta.

Era tocmai să se dea bătut şi să plece, când dădu, în sfârşit, peste ceea ce căuta. Butoiaşele cu pulbere erau aşezate frumos unul lângă altul, aproape de uşa care dădea spre postul de poliție. Ținându-şi răsuflarea, Kennedy îi auzi pe oamenii de gardă, care discutau liniştiți între ei. Abia acum se impunea să lucreze în cea mai mare linişte.

Kennedy apucă în brațe unul dintre butoiaşe, dar fu nevoit să recunoască că i-ar fi fost imposibil să-l ducă de acolo fără să facă nici cel mai mic zgomot. Se furişă deci din

nou printre lăzi, ajunse în sala Tribunalului şi de acolo îl chemă în şoaptă pe Dorick, care aştepta neclintit în întunericul de afară. Acesta răspunse imediat chemării.

— Cât ai stat! spuse el, tot în şoaptă. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, răspunse Kennedy. Numai că nu e deloc uşor să circuli pe acolo prin depozit.

— Ai găsit butoiaşele?

— Da. Dar sunt prea grele... Trebuie doi oameni... vino încoace!...

Dorick se apropie şi străbătu sala, întrând cu Kennedy în depozit. Aici puseră mâna pe un butoiaş, pe care izbutiră să-l ducă până în sala Tribunalului. După care Dorick se îndreptă din nou spre spărtură.

— Unde te duci? întrebă Kennedy cu voce înăbuşită. — Să aduc încă un butoiaş, răspunse Dorick. Să ne grăbim. Se luminează de ziuă în curând.

— Încă unul? repetă Kennedy mirat. Dar cu ăsta putem arunca toată Liberia în aer!

— Trebuie să mai luăm unul, preciză Dorick.

— De ce?

— Aşa cred eu... După ce ne vom fi descotorosit de Kavger, trebuie să fim tari... Avem nevoie de pulbere.

— Unde vrei să o duci?

— Fii pe pace... am o ascunzătoare minunată. Kennedy se supuse cam fără voie. Peste un sfert de oră, un al doilea butoiaş fu aşezat lângă primul. Unul dintre ele fu dus apoi lângă peretele încăperii în stânga, după care Kennedy făcu la baza celuilalt o gaură prin care începu să curgă o şuviță subțire de pulbere.

În timpul acesta, Dorick scosese din buzunar un fel de fitil făcut din fire de bumbac împletite, umezite din timp. Tăvăli fitilul acesta prin pulbere, tăie din el un capăt şi îl aprinse, ca probă. Flacăra pâlpâi şi se mări, se propagă în lungul fitilului, apoi se stinse.

— Perfect! declară Dorick. Cinci centimetri pe minut. Prin urmare, fitilul o să țină douăzeci de minute. Nici nu avem nevoie de mai mult.

Se apropie de butoiaş... În clipa aceea se auzi un vuiet neobişnuit. Dorick se opri pe loc, uitându-se speriat la Kennedy. Erau livizi amândoi...

Panica fu de scurtă durată. Recăpătându-şi sângele rece, Dorick începu să râdă.

— Ploaia, spuse el ridicând din umeri.

Se duse până la uşă şi privi afară. Într-adevăr, ploua cu găleata. Era, dealtfel, o împrejurare favorabilă. Ploaia avea să şteargă orice urme şi îi punea la adăpost de orice bănuială care s-ar fi putut îndrepta asupra lor. Pe de altă parte, zgomotul acesta avea să acopere inevitabilul sfârâit al fitilului.

Aşa că nu era timp de pierdut. Spre răsărit, cerul începea să devină roşu ca focul. Peste puţin avea să se lumineze de-a binelea, iar Dorick cunoştea prea bine obiceiurile Kavgerului ca să nu-şi dea seama că în scurt timp acesta avea să fie în picioare.

— Repede! spuse el.

Desfăcu fitilul, introduse unul dintre capete în butoiaş, apoi aprinse un chibrit pe care îl apropie de capătul celălalt. Ieşiră pe urmă în grabă, având grijă să ia cu ei celălalt butoiaş.

Fraţii Moore şi Sirdey stăteau neclintiţi la posturi. Dorick le vesti printr-un fluierat succesul şi, în câteva clipe, dispărură cu toţii în întuneric, în timp ce ploaia continua să cadă în averse.

IV. În peşteri

Când Kavgerul ieşi dimineaţa din casă, vijelia se domolise. Nu mai ploua. Soarele reuşise să biruie norii şi aurea Liberia cu razele lui oblice. Kavgerul privi în juru-i. Nu văzu pe nimeni. Ca de obicei, era primul care se trezise din somn.

Trase adânc în piept aerul rece al dimineţii şi făcu câţiva paşi spre piaţa transformată de ploaie în mlaştină. Atenţia îi fu atrasă imediat de uşa întredeschisă a Tribunalului. Se apropie s-o închidă, fără să dea prea mare importanţă acestei neglijenţe. Observă atunci că fusese forţată, lucru care îl surprinse grozav. Ce putea să însemne asta? Pe cine naiba l-ar fi putut ispiti conţinutul acelei săli sărăcăcioase?

Păşi înăuntru şi văzu imediat butoiaşul. La început nu înţelese nimic, dar nu întârzie să-şi dea seama de realitate. Pulberea împrăştiată pe jos... fitilul pe trei sferturi consumat... Nu mai încăpea nici o îndoială: voiseră să-l arunce în aer cu clădire cu tot.

Descoperirea aceasta îl buimăci cu totul. Ei cum! Îl urau coloniştii atât de mult?... Rămase apoi pe gânduri o clipă, încercând să ghicească cine puteau fi autorii unui asemenea

atentat. Nu putea arunca vina asupra nimănui, dar cunoştea destul de bine populaţia oraşului ca să-şi îndrepte bănuielile asupra unui grup destul de redus. Ferdinand Beauval?... Nu, era exclus. Lewis Dorick? Mult mai probabil. În orice caz, cineva din tagma lor.

Kavgerul aruncă o privire în jurul lui şi observă spărtura din perete. Înţelese acum limpede totul. Butoiaşul acela fusese adus din depozit, fitilul fusese aprins şi vinovaţii fugiseră... Contrar însă planului lor criminal, explozia nu se produsese. Fitilul arsese o bucată bună, apoi se stinsese, din cauza unei şuviţe de apă care se răspândise pe podea.

De unde apăruse şuviţa aceasta de apă? Dintr-o spărtură a acoperişului, care lăsase ploaia să pătrundă în interior. Kavgerul se cutremură, nu atât pentru el, cât pentru cei care erau adăpostiţi în aceeaşi clădire, adică Hartlepool, muşii şi oamenii de gardă. Viaţa lor atârnase de un fir de păr. Dacă nu izbucnea furtuna, toţi ar fi fost morţi acum.

După ce se gândi bine, Kavgerul socoti nimerit să nu spună nimănui de tentativa aceasta criminală. Navea nici o nevoie de modalitatea aceasta de a se face popular, şi era preferabil să nu mai nelinişteascâ fără rost populaţia insulei.

Trase deci uşa în urma lui şi se duse să-l trezească pe Hartlepool, pe care îl duse la Tribunal şi îl puse la curent cu cele întâmplate. Hartlepool fu îngrozit. Nu putea învinovăţi nici el pe nimeni, dar avea aceleaşi bănuieli ca şi şeful lui.

Deoarece Kavgerul se hotărâse să nu dea nici un curs întâmplării, spărtura trebuia astupată în taină. Astfel că Hartlepool plecă să caute materialele necesare, în timp ce Kavgerul transporta butoiaşul cu pulbere în depozit.

Aici putu constata că mai dispăruse încă un butoiaş. Ce voiau să facă cu pulberea aceea? În orice caz, nu lucruri bune. Se gândi însă că situaţia nu era prea primejdioasă, deoarece armele de foc lipseau cu desăvârşire în insulă.

De îndată ce se înapoie Hartlepool, cei doi zidari improvizaţi puseră la loc bucata de bârnă tăiată de Kennedy, apoi umplură golul cu pietre şi amestec de tencuială. Kavgerul se retrase în camera lui abia după astuparea găurii din zid, rugându-l apoi pe Hartlepool să-l însoţească şi punându-l în curent cu dispariţia celui de-al doilea butoiaş.

Efortul merita toată atenţia. De vreme ce vinovaţii puseră mâna pe o aşa de mare cantitate de pulbere, însemna că aveau de gând să-şi repete încercarea, astfel că trebuia căutate mijloace de apărare împotriva lor.

După ce examinară problema pe toate fețele, cei doi bărbați hotărâră să țină secret totul şi să acționeze cu prudență, spre a nu atrage atenția. În primul rând, era necesară mărirea forțelor polițieneşti de la patruzeci la şaizeci de oameni, şi la nevoie la mai mult, dacă avea să fie nevoie. Deocamdată, trebuiau să se mulțumească cu opt oameni în plus, deoarece nu aveau mai multe arme de foc de rezervă, dar rămase stabilit ca guvernatorul să se îngrijească de procurarea a două sute de puşti, care să fie ținute în depozit pentru orice eventualitate. Liberia creştea şi progresa pe zi ce trecea, aşa că era necesar să aibă la dispoziție mijloacele de a o apăra atunci când ar fi fost cazul.

Rămase iarăşi stabilit că oamenii din gardă vor sta de pază afară, nu în postul de poliție; vor face cu schimbul, doi câte doi, şi vor avea consemnul de a face din când în când ocolul clădirii.

Kavgerul socoti că pentru moment măsurile acestea erau suficiente, dar Hartlepool îl completă punând pe lângă şeful lui oameni de pază pe cât de vigilenți, pe atât de discreți.

Cât despre descoperirea vinovaților, nici nu putea fi vorba. Ar fi însemnat să pună oraşul în fierbere. Aceştia nu lăsaseră nici o urmă şi doar descoperirea butoiaşului cu pulbere i-ar fi putut demasca. Iar pentru depistarea acestuia, ar fi trebuit întreprinsă o serie de percheziții care ar fi stârnit o vâlvă pe care Kavgerul voia să o evite cu orice preț.

Odată rezolvată problema, viața îşi reluă cursul obişnuit. Cu timpul, incidentul fu uitat şi, prin noile măsuri luate, nu se mai putea repeta.

Kavgerul, cel puțin, îl uită în scurt timp. Avea alte griji pe cap. Dominat de opera în curs de realizare, gusta beția sublimă a creatorilor. Creierul lui elabora necontenit planuri peste planuri şi nu termina bine realizarea unuia că se şi apuca de altul.

Nu aşteptase nici terminarea construcției temeliilor viitorului chei şi trecuse la realizarea altor vise ale sale. Unul, foarte uşor dealtfel, consta în utilizarea unei căderi de apă situate la câțiva kilometri în susul râului, pentru a construi o uzină electrică. Liberia iluminată cu electricitate! Cine s-ar fi gândit la aşa ceva doi ani mai înainte!

Nu acesta era însă planul care îl pasiona mai mult pe Kavger. Visa ceva mai grandios. Frumos şi folositor era să fi dat lumină electrică Liberiei, dar de lucrul acesta nu ar fi putut profita decât o mică fracțiune a omenirii. Şi, dealtfel,

realizarea acestui plan era aşa de uşoară, că putea fi considerată ca o simplă distracţie. Proiectul care îl pasiona în realitate era mai general şi mai vast. Interesa întreaga omenire.

Gândul acesta îi venise prima oară chiar cu ocazia naufragiului *Jonathan-ului*. Vă amintiţi că, auzind loviturile de tun trase de pe vasul aflat în primejdie, în noapte, Kavgerul aprinsese un foc pe vârful Capului Horn. Acesta nu era însă decât o soluţie de moment, şi situaţia rămăsese mai târziu aceeaşi: nimic nu înştiinţa corăbiile de pericolul care le ameninţa pe meleagurile acelea, într-adevăr, agonia *Jonathan-ului* nu fusese decât una dintre nenumăratele drame care se desfăşoară necontenit prin pustietăţile acestea. Sute de vase trec pe aici în timpul vijeliilor. Mai ghinioniste decât *Jonathan*, ele nu au un far care să le călăuzească şi deseori acoperă cu sfărâmăturile lor stâncile arhipelagului. Altfel ar fi însă situaţia dacă ar exista un far. Prevenite din timp, vasele s-ar depărta în larg, evitându-se o mulţime de naufragii.

Din ziua în care pusese piciorul pe Capul Horn, Kavgerul se gândise zilnic la posibilitatea de realizare a acestei măreţe opere. Îşi dădea însă seama de greutăţi şi mult timp considerase totul drept o himeră irealizabilă. Dar lucrurile se schimbaseră. Guvernator al unui stat în plină dezvoltare, avea la dispoziţie un număr de lucrători aproape nelimitat. Himera începea să nu mai fie irealizabilă.

Pe de altă parte, problema banilor, care se pusese odinioară, era rezolvată. Într-adevăr, Kavgerul părea să dispună de resurse considerabile, odată ce virase statului hostelian sume în avans care îi îngăduiseră să ia o asemenea dezvoltare. Vreme îndelungată refuzase să facă uz de bogăţia asta, de a cărei existenţă uitase intenţionat; dar acum, de vreme ce o folosise odată, scrupulele lui nu mai aveau nici o raţiune. Sacrificiul era consumat; n-avea nici un motiv să nu continue pe aceeaşi cale.

Dealtfel, prosperitatea crescândă avea să îngăduie statului hostelian să înceapă restituirea avansurilor primite de la creatorul lui. Iar acesta nu avea de gând să plaseze capitalurile acestea ca un burghez oarecare, nici să le tezaurizeze, el, care simţea un dispreţ foarte vădit pentru bani. Ce destinaţie mai bună ar fi putut găsi pentru banii aceştia decât folosindu-i pentru construcţia unui far pe culmea tragicului promontoriu de care se sfărâmaseră până

atunci atâtea corăbii?

Mai rămânea totuşi o dificultate. Insula Hoste era liberă, dar insula Horn rămăsese chiliană. Totuşi, problema aceasta se putea rezolva. Nu era imposibil ca statul chilian să consimtă cedarea unei stânci pustii pentru un scop aşa de frumos. În orice caz, tratativele aveau şanse de succes. Astfel că o notă oficială tratând acest aspect plecă spre Chile cu prima ocazie.

În timp ce Kavgerul era cufundat în planurile sale, primejdia, de care uitase aproape cu totul, rămânea permanentă deasupra capului. Autorii atentatului nu fuseseră descoperiți. Îşi vedeau nestingheriți de treburi, amestecați în mulțimea coloniştilor şi având mereu la dispoziție butoiaşul cu pulbere care, în mâinile lor, constituia cea mai amenințătoare primejdie.

Dacă Kavgerul nu ar fi renunțat de la început la orice anchetă serioasă, poate că ar fi pus mâna pe vinovați. Într-adevăr, butoiaşul cu pulbere nu era departe. Dorick şi Kennedy îl transportaseră chiar în dimineațaatentatuluiîntr-unadingrotele promontoriului estic al insulei. Kavgerul ştia de existența lor, deoarece Hartlepool depozitase odinioară, într-una din ele, armele de foc de pe *Jonathan*.

N-ați uitat, poate, că grotele acestea erau în număr de trei: două inferioare, dintre care una, cu deschiderea pe versantul sudic, comunica cu a doua, scobită chiar în inima masivului muntos, şi una superioară, situată la vreo cincizeci de metri mai sus. Aceasta din urmă se deschidea spre versantul nordic, adică spre Liberia. Un culoar îngust o unea cu celelalte două. Culoarul acesta era foarte înclinat, şi pe la mijloc bolta lui cobora atât de mult, încât îl silea pe cel care ar fi trecut pe acolo să se târască pe genunchi pe o distanță de câțiva metri, evitând cu grijă lespezile nestabile de deasupra lui, deoarece căderea vreuneia dintre ele ar fi provocat o adevărată catastrofă.

Armele fuseseră depozitate de Hartlepool în grota superioară. Dorick şi Kennedy duseseră butoiaşul întruna din cele două inferioare. Nici nu se obosiseră măcar să-l ascundă în cea de-a doua, scobită în inima masivului de un capriciu al naturii. Se mulțumiseră să acopere butoiaşul cu o grămadă de crengi, lăsându-l acolo fără nici o grijă.

Mare le fusese mirarea când, înapoiați din expediția aceasta, constataseră că sediul administrației era intact. În drum spre grote şi la înapoiere aşteptaseră să audă din clipă

în clipă explozia, care, după cum se ştie, nu avea să să se producă. Astfel că cei doi răufăcători se duseră acasă cu inima strânsă de grijă. Nu mai înțelegeau nimic.

Oricât de mare le era însă curiozitatea, nu se grăbiră deloc să şi-o satisfacă. Insuccesul tentativei lor îndreptățea orice presupuneri îngrijorătoare, astfel că unica lor dorință fu să treacă neobservați. Se amestecară deci printre ceilalți lucrători, dându-şi toată silința să nu atragă atenția asupra lor.

Abia în cursul după-amiezii îndrăzni Lewis Dorick să treacă prin fața clădirii administrației. Aruncă de departe o privire furişă spre Tribunal şi îl văzu pe lăcătuşul Lawson reparând uşa stricată. Lawson nu părea să acorde o atenție deosebită muncii la care fusese pus. I se spusese să pună o broască nouă şi o punea; atâta tot.

Liniştea lui Lawson nu-l linişti deloc pe Dorick. Reparația uşii însemna că spargerea fusese descoperită, iar odată cu ea şi butoiaşul cu pulbere şi fitilul. Ce măsuri fuseseră luate? Dorick nu ştia, nu putea bănui nimic precis. Negreşit, Kavgerul era la curent cu descoperirea aceasta şi avea să ia măsuri pentru o supraveghere mai riguroasă. Ştiindu-se vinovat, Dorick se socoti în mare primejdie.

O examinare mai amănunțită a situației îl făcu însă să-şi recapete sângele rece. La urma urmei, nimic nu dovedea vinovăția lor. Chiar dacă bănuielile s-ar îndrepta asupra lui, nu pe simple temeri se arestează, se închid şi, mai ales, se condamnă oamenii. Pentru asta trebuie dovezi. Şi, cât timp complicii lui îşi țineau gura, nu aveau să aibă nici o dovadă împotriva lui.

Reflecțiile acestea liniştitoare nu-l împiedecară însă să se simtă extrem de tulburat, când, pe seară, se trezi pe neaşteptate față în față cu Kavgerul, care venea, ca de obicei, să supravegheze lucrările din port. Acesta avea aerul lui obişnuit şi nimic din atitudinea lui nu lăsa să se vadă că se întâmplase ceva grav. Pentru Dorick, liniştea aceasta fu mai îngrijorătoare decât orice. Îşi spuse că ea nu se putea explica decât prin siguranța pe care o avea guvernatorul că va pune mâna pe vinovați. Tremurând de spaimă, se prefăcu absorbit de lucrul său, evitând să se uite spre Kavger, deoarece nu i-ar fi putut suporta privirea. Dacă acesta i-ar fi vorbit, mizerabilul s-ar fi trădat.

Cum însă Kavgerul nu-i adresă nici un cuvânt, îşi recăpătă încrederea. Şi încrederea aceasta crescu pe măsură

ce zilele treceau una după alta fără să se întâmple nimic. Constată, fără să înțeleagă, că nu se schimbase nimic în oraş, cu toate că atentatul era, cu siguranță, cunoscut, după cum dovedeau modificările aduse gărzii de noapte.

Teama lui dură totuşi timp îndelungat. Cei cinci complici se evitară timp de mai bine de două săptămâni şi duseră o viață exemplară, care i-ar fi făcut, desigur, mai degrabă suspecți în ochii unor observatori mai atenți. Peste două săptămâni începură însă să capete curaj. Schimbară la început câte o vorbă două în treacăt, pe furiş, apoi, căpătând din ce în ce mai mult curaj, îşi reluară plimbările de seară şi vechile consfătuiri tainice.

Îndrăzneala lor crescând treptat, peste câtva timp se încumetară să se aventureze în grota în care era ascuns butoiaşul cu pulbere, îl găsiră în starea în care îl lăsaseră, lucru care îi linişti pe deplin.

Încetul cu încetul, peştera deveni locul lor obişnuit de întâlnire. La o lună după tentativa lor eşuată se adunau aici în fiecare seară. Subiectul discuției lor era mereu acelaşi, după cum identice erau şi cauzele nemulțumirilor lor. Viața lor de acum era absolut la fel cu cea dinainte de atentat; continuau să se supună, ca toți ceilalți, legii muncii, dar, în realitate, aceasta îi exaspera mai mult decât orice, în ciuda fanfaronadelor lor ideologice.

Aţâţându-se reciproc cu necontenitele lor tânguiri şi blesteme, uitară eşecul lor şi începură să caute mijlocul de a-l rezolva. În sfârşit, pe măsură ce furia lor creştea, veni şi ziua în care fură copți pentru un nou act de revoltă.

În ziua aceea, 30 martie, cei cinci tovarăşi ieşiseră din oraş rând pe rând şi ajunseseră la oarecare depărtare de el, îndreptându-se în grup spre locul obişnuit al şedințelor lor.

Făcură drumul în tăcere. Dorick nu deschise deloc gura, părând cufundat în gânduri, iar ceilalți îi imitară mutismul. Furtuna plutea în aer. Gânduri de ură clocoteau în sufletele lor rănite.

Pătrunzând primul în peşteră, Dorick împietri de groază. Aproape de intrare ardea un foc. Venise deci cineva pe acolo, care nu plecase decât de foarte puțin timp, deoarece flacăra focului era încă vie. Primul gând al lui Dorick fu la pulbere. Dacă focul ar fi fost făcut câțiva metri mai încolo, imprudentul care îl aprinsese ar fi sărit în aer. Trecuse printr-o primejdie groaznică, fără să ştie. Dorick alergă spre butoiaş... II găsi la locul lui, sub grămada de crengi, şi îi veni

inima la loc.

În timpul acesta, luminându-i calea cu una dintre crengile aprinse, Kennedy cerceta grota cealaltă. Se înapoie în curând, liniştit. Nu era nimeni. Necunoscutul care fusese pe acolo plecase.

Dorick puse câteva crengi pe focul care era pe sfârşite şi, adresându-se tovarăşilor săi, care îl priveau miraţi, spuse:

— Camarazi, am ajuns la capătul răbdării... Eram hotărât de mai înainte să trec la fapte, iar întâmplarea de faţă mi-a întărit decizia aceasta... A fost cineva pe aici.... Este un motiv să ne grăbim, căci se poate reîntoarce, şi ce n-a descoperit astăzi poate găsi mâine.

Dorick vorbea cu înfrigurare, gâfâind, făcând gesturi violente. Era evident că nu mințea când afirma că ajunsese la capătul răbdării.

Toţi ceilalţi îl aprobară zgomotos, afară de Sirdey, care rămase tăcut şi indiferent.

— Pentru când chestia? întrebă Fred Moore.

— Chiar pentru astă seară... răspunse Dorick. Adăugă apoi, scandând cuvintele, în culmea agitației: m-am gândit bine... De vreme ce nu avem arme, îmi voi fabrica o bombă... chiar în seara asta... din praf de puşcă pus între fâşii de pânză înmuiate în gudron!... De asta am nevoie de foc... ca să topesc smoala... Fireşte, bomba mea nu se va putea compara cu cele perfecționate, cu mecanisme de ceasornic... Dar trebuie să mă mulțumesc cu ceea ce pot face... Nu sunt chimist... Dealtfel, fiți siguri că îşi va face efectul... O să aibă un fitil... care va arde treizeci de secunde... Am experimentat totul... Exact timpul necesar pentru a o aprinde şi arunca...

Tovarăşii lui Dorick fură izbiți de înfățişarea lui ciudată. Privirea îi era arzătoare şi, întrucâtva, rătăcită. Nu cumva era nebun?

— Cine o să arunce bomba? întrebă Sirdey cu răceală.

— Eu, răspunse Dorick.

— Când?

— În noaptea asta... Pe la ora două, am să mă duc să bat la uşa guvernatorului... El are să deschidă... Cum îl aud, aprind fitilul... deschid uşa şi arunc bomba înăuntru...

— Şi tu?

— Voi avea timp să fug... Dealtfel, chiar de ar fi să sar şi eu în aer, trebuie să sfârşesc odată cu asta!...

Urmă o clipă de tăcere, răstimp în care toți se priviră buimăciți, îngroziți de planul lui Dorick.

— În cazul acesta, spuse Sirdey cu răceală, nu ai nevoie de noi.

— N-am nevoie de nimeni! răspunse cu violență Dorick. Laşii pot să plece dacă vor!

Cuvântul biciui amorul propriu al celorlalți.

— Eu rămân, zise Kennedy.

— Şi eu, încuviință William Moore.

— Şi eu, adăugă Fred Moore.

Numai Sirdey nu scoase un cuvânt.

Discuția se înfierbântase, degenerând, pe nesimțite, aproape în ceartă. Deşi preveniți de focul pe care îl găsiseră aprins, nu se gândeau că puteau fi în apropiere oameni care să audă cuvintele acestea imprudente. Şi, într-adevăr, îi auzi cineva; cineva însă aşa de micuț, că nu putea inspira nici o teamă. Era Dick. El şi Sand aveau vacanță în ziua aceea şi plecaseră din oraş dis-de-dimineață, având drept obiectiv peşterile care răsunaseră de atâtea ori, odinioară, de chiotele lor. Copiii sunt capricioşi. Jocurile care le plac mai mult sunt abandonate când încep să plictisească, pentru a fi reluate apoi cu aceeaşi bucurie. După o epocă de succes deplin, peşterile fuseseră părăsite. Deveneau acum iarăşi la modă.

Pe drum, Dick şi Sand tratau importanta chestiune a jocului din ziua aceea. Sau, mai bine zis, Dick făcea, ca de obicei, propuneri pe care Sand le înregistra cu un aer de supunere totală.

— Dragul meu, spuse Dick când ieşiră din oraş, am să-ți propun ceva frumos. O să ne jucăm de-a birtul.

Sand aprobă dând din cap. În realitate însă, nu înțelegea despre ce putea fi vorba.

— Ia uite-aici! anunță Dick triumfător.

— Chibrituri!... exclamă Sand, uimit de o jucărie aşa de minunată.

—Şi colea!... reluă Dick, scoțând anevoie din buzunar vreo cinci-şase cartofi, pe care îi dosise la plecare.

Sand bătu din palme.

— Tu ai să fii patronul, declară Dick autoritar, iar eu, clientul.

— De ce? întrebă Sand cu naivitate.

— D-aia!... răspunse Dick.

În fața unui argument atât de convingător, Dick navea decât să se încline. Astfel că, ajunşi în grotă, lucrurile se petrecură aşa cum decretase tiranicul lui camarad. Găsiră într-un colț o grămadă de vreascuri uscate, luară o parte din

ele şi făcură un foc de toată frumusețea, punând cartofii să se coacă.

Abia după ce aceştia fură copți începu adevăratul joc. Sand jucă de minune rolul birtaşului, iar Dick fu la înălțime în cel al clientului. Merita văzută dezinvoltura cu care intră în peşteră fiindcă, bineînțeles, ieşise afară, pentru mai multă naturalețe — cu ce distincție se aşeză jos pe pământ ca în fața unei mese închipuite, cu ce autoritate numi toate mâncărurile care îi trecură prin minte. Ceru ouă, şuncă, pui, o conservă de carne de vită, orez, pudding şi multe altele. Slavă Domnului, clientul putea fi oricât de pretențios, restaurantul era aprovizionat perfect. Avea de toate. La orice comandă, birtaşul răspundea invariabil: „Vine, domnule!", aducând fără întârziere mâncărurile comandate, care erau, într-adevăr, ouă, şuncă şi pui, cu toate că un observator mai superficial le-ar fi confundat poate cu nişte simpli cartofi.

Din nefericire, nu există bucătărie în care să nu termine, până la urmă, mâncărurile, după cum nu se poate vorbi de o poftă de mâncare oricât de grozavă care să nu ajungă la saturare. Printr-o coincidență surprinzătoare, aceste două evenimente se produseră cam în acelaşi timp şi, fenomen nu mai puțin miraculos, exact în clipa în care nu mai rămăsese nici un cartof.

Sand fu foarte mâhnit de lucrul acesta.

— I-ai mâncat pe toți, îl apostrofă el supărat. Dick binevoi să se explice.

— Fiindcă eu sunt clientul, răspunse el, ca şi cum lucrul ar fi fost de la sine înțeles. Negustorii nu-şi mănâncă marfa singuri.

De data aceasta însă Sand nu păru convins.

— Deocamdată, nu mi-a rămas nimic, zise el cu un aer necăjit.

Dick îl luă de sus.

— Ia te rog să nu mă faci pe mine mâncăcios!... Să ştii că nu mă mai joc!...

Dick se mulțumi cu atât şi renunță imediat la planurile lui de răzbunare.

— Bine, rosti el binevoitor, acum să fiu eu patronul, iar tu clientul.

Jocul continuă în noua formulă. Sand ieşi din grotă, intră apoi iar şi se aşeză în fața mesei închipuite. Dick se apropie de clientul încântat şi îi oferi o piatră. Sand însă, nebeneficiind de o imaginație aşa de vie, nu înțelese imediat

şi se uită la piatră cu un aer năuc.

— Prostule!... explică Dick. Este nota.

— Dar n-am luat nimic, obiectă Sand revoltat.

— Fiindcă nu mai este nimic... nu mai rămâne decât să plăteşti... aşa se face în orice restaurant... Spui: „Băiete, nota te rog!". Iar eu: „Vine, domnule!". Pe urmă tu: „Uite, băiete, un cent pentru masă şi un cent pentru tine". Iar eu spun: „Mulţumesc, domnule". Şi îmi dai cei doi cenţi.

Totul se petrecu conform acestui plan logic. Sand găsi de minune tonul potrivit pentru a zice: „Băiete, nota te rog!" şi Dick strigă aşa de bine: „Vine, domnule!", că l-ai fi luat drept un chelner adevărat. Fu ceva minunat. Încântat, Sand scoase şi plăti cei doi cenţi. Un gând care-i trecu prin minte îi strică însă toată plăcerea.

— Tu ai mâncat cartofii şi eu îi plătesc! socoti el cu melancolie.

Dick se făcu că n-aude, cu toate că auzise foarte bine; dovadă că se înroşi până în vârful urechilor.

— O să cumpărăm bomboane de la domnul Rhodes, se resemnă el cu voce tare pentru a-şi linişti conştiinţa.

Apoi, diplomatic, pentru a termina repede cu incidentul:

— Să ne jucăm de-a altceva, propuse el.

— De-a ce? întrebă Sand.

— De-a leul, declară Dick şi, fără să stea pe gânduri, îşi atribui rolul acesta de fiară. Eu sunt un leu. Tu te duci afară, eşti un călător, intri în peşteră ca să te odihneşti. Eu sar asupra ta să te mănânc; atunci, tu ai să strigi: „Ajutor!..." Eu fug, dar mă reîntorc în goană. Am să fiu vânător şi am să omor leul.

— Dar tu nu eşti leu, obiectă, cu oarecare logică, Sand.

— Nu, am să fiu vânător.

— Dar atunci cine are să mă mănânce?

— Prostule!... Eu, când am să fiu leu.

Sand rămase pe gânduri, privindu-şi tovarăşul cu un aer visător.

— N-ai nevoie să înţelegi, îi întrerupse acesta reflecţiile. Du-te. Când te reîntorci, leul are să te pândească de după stânci. Ai timp... O jumătate de oră cel puţin... Eu sunt leul, ştii... atunci sunt la pândă... Un leu nu stă două minute la pândă... Urcă prin galerie până la peştera de sus şi vino pe afară... Dar, înţelegi, nu trebuie să bănuieşti nimic... Abia când ai să auzi răgetul leului...

Şi Dick scoase un răget teribil.

Sand plecă, urcă galeria şi coborî apoi docil, pentru a se lăsa sfâşiat de leu. Între timp, Dick se ghemuise între stânci. Avea de aşteptat o jumătate de oră, dar nu i se părea prea mult. Era leu şi, după cum declarase chiar el, regele animalelor ştie să stea la pândă cu răbdare. Nu ar fi scos nasul la iveală pentru nimic în lume şi, cu toate că era singur, scotea din când în când răgete înăbuşite, preludiul celui puternic, grozav, care avea să izbucnească atunci când leul avea să-l sfâşie pe călătorul lipsit de şansă.

Fu întrerupt din exerciţiile acestea pregătitoare. Câţiva oameni urcau panta muntelui. Absolut convins că era leu adevărat, Dick se feri să fie văzut; dar transformarea lui în rege al pustiului nu îl împiedecă să-i recunoască în trecere pe Lewis Dorick, fraţii Moore, Kennedy şi Sirdey. Dick se strâmbă cu dispreţ. Nu-i avea la inimă pe oamenii aceştia şi, în special, pe Fred Moore, pe care îl considera duşmanul lui personal. Cei cinci bărbaţi dispărură în peşteră, spre marea mânie a lui Dick, care auzi exclamaţiile lor de mirare când descoperiră focul.

— Doar nu-i peştera lor, murmură el printre dinţi. Câteva frânturi de frază care ajunseră până la el îl făcură însă să ciulească urechile. Se vorbea de praf de puşcă şi de bombă, iar cuvintele acestea erau în legătură cu numele guvernatorului şi al lui Hartlepool.

Poate că de la depărtarea aceea percepuse vag... Se apropie cu băgare de seamă de intrarea peşterii, până la un loc de unde putea desluşi clar tot ce se vorbea înăuntru. Chiar în clipa aceea, auzi pe cineva vorbind şi recunoscu vocea lui Sirdey.

— Şi pe urmă?... întrebă fostul bucătar, care îşi continua rolul de critic pe lângă Dorick.

— Pe urmă?... repetă Dorick.

— Da, reluă Sirdey. Bomba ta nu este ca butoiul. Nu poţi pretinde să-i omori pe toţi. În urma Kavgerului rămâne Hartlepool şi oamenii din poliţie.

— Nu contează!... răspunse Dorick cu violenţă. Nu mi-e teamă de ei. După tăierea capului, corpul nu mai are importanţă...

Să taie capul guvernatorului! Dick, redevenit brusc serios, asculta tremurând cuvintele acestea.

V. Un erou

Să taie capul guvernatorului!... Uitându-şi rolul de leu, Dick nu se mai gândi decât la fugă. Să se ducă cât mai

repede în Liberia... să spună ceea ce auzise.

Spre nenorocul lui, prea marea grabă îl făcu să nuşi socotească mişcările cu îndestulă prevedere. O piatră atinsă în treacăt se rostogoli cu zgomot şi imediat se ivi cineva în pragul peşterii, aruncând priviri bănuitoare în toate părţile. Spre marea lui spaimă, Dick îl recunoscu pe Fred Moore. La rându-i, acesta zărise şi el copilul.

— A!... tu eşti, mucosule!... zise el. Ce cauţi aici? Paralizat de spaimă, Dick nu răspunse.

— Ţi-a pierit graiul pe ziua de astăzi? reluă vocea groasă a lui Fred Moore. Ştiam că ai o gură!... Ia stai puţin!... Îţi dau eu o mână de ajutor ca săţi-l regăseşti...

Frica îl făcu pe Dick să o rupă la fugă de-a lungul povârnişului. Din câteva salturi însă, duşmanul îl ajunse din urmă şi îl ridică în sus ca pe un fulg.

— Ia te uită!... mormăi Fred Moore. Am să te învăţ eu să spionezi, viperă mică!

Dick fu dus imediat în peşteră şi aruncat ca o boarfă la picioarele lui Lewis Dorick.

— Uite pe cine am găsit afară spionându-ne! zise Fred.

Dorick ridică de jos copilul.

— Ce făceai acolo? îl întrebă el cu asprime.

Dick era aproape mort de frică. Şi, ca să fim sinceri, tremura ca varga. Cu toate acestea însă, mândria fu mai tare decât orice. Se proţăpi pe picioarele lui mici, ca un cocoş gata de luptă.

— Nu vă priveşte, răspunse el cu dârzenie. Am dreptul să mă joc de-a leul în peşteră. Nu este a voastră!

— Fă bine şi răspunde mai frumos, mucosule, spuse Fred Moore, dând un ghiont zdravăn copilului.

Un argument nu prea valabil pentru Dick. Să-l fi tras pe roată, şi nu s-ar fi dat bătut. În loc să plece capul, îşi umflă şi mai tare pieptul, strânse pumnii şi îşi privi adversarul în ochi.

— Mare şi laş!... zise el cu dispreţ.

Fred Moore nu păru prea atins de ofensa asta.

— Ce-ai auzit? întrebă el. Să faci bine să spui, că de nu...

Zadarnicamenința Fred Moore, degeaba trase câteva palme copilului. Dick se încăpăţâna într-o tăcere de neînfrânt. Dorick interveni.

— Lasă copilul, zise acesta. N-ai să scoţi nimic de la el. De altminteri, n-are nici o importanţă. Fie că a auzit, fie că nu, cred că n-o să facem prostia de a-i da drumul.

— Cred că nu vreți să-l ucideți! interveni Sirdey, care părea foarte puțin atras de soluțiile violente.

— Nu poate fi nici vorbă de asta, răspunse Dorick înălțând din umeri. O să-l legăm zdravăn, atâta tot... Are cineva un capăt de frânghie?

— Eu, zise Fred Moore, scoțând din buzunar lucrul cerut.

Cât ai clipi din ochi, Dick fu legat de mâini şi de picioare, în aşa fel că nu putea face nici o mişcare. Apoi, Fred Moore îl transportă în cea de-a doua peşteră, unde îl aruncă pe pământ ca pe un balot.

— Fă bine şi stai liniştit, îi recomandă el prizonierului înainte de a pleca. Altfel, ai de-a face cu mine, băieţaş!

Şi după sfatul acesta, se întoarse lângă tovarăşii lui, spre a relua discuția, care se apropia de sfârşit, deoarece avea să sune din nou trâmbița acțiunii. Dorick pusese smoala pe foc şi peste puțin timp începu, cu mare minuțiozitate, fabricarea bombei.

Pe când ce cei cinci mizerabili se pregăteau astfel pentru crimă, destinul lucra împotriva lor. Capturarea lui Dick avusese un martor, în drum spre locul de întâlnire, unde, conform înțelegerii, urma să fie victimă ferocității leului. Sand asistase la toată scena. Văzuse cum tovarăşul lui era prins, legat şi aruncat în peştera cealaltă.

Sand fu cuprins de o disperare groaznică. De ce puseseră mâna pe Dick? De ce îl bătuseră? Ce voiau să-i facă?... Poate că îl omorâseră!... Dar dacă era numai rănit şi aştepta ajutor? În cazul acesta, Sand avea să-i vină în ajutor. Se repezi în sus pe munte, se cățără ca o căprioară până la grota de sus, coborî prin galeria strâmtă care făcea legătura cu cele de jos şi, în mai puțin de un sfert de oră, ajunse jos la poalele pantei, în locul în care galeria se lărgea pentru a forma firida întunecoasă în care fusese aruncat Dick.

Prin culoarul care firida făcea legătura cu grota exterioară, răzbea puțină lumină. Tot de acolo se auzeau înăbuşit vocile lui Dorick şi ale complicilor săi. Dându-şi seama că se impunea să procedeze cu băgare de seamă, Sand îşi încetini mersul şi se apropie cu paşi de pisică de prietenul lui.

În calitatea lor de ucenici marinari, muşii au totdeauna la ei un briceag. Sand îl deschise imediat pe al lui şi tăie legăturile prizonierului. De îndată ce se văzu liber, acesta porni în goană, fără să spună un cuvânt, prin galeria prin care îi venise salvarea. Nu era lucru de glumă. Numai el ştia cât de gravă era situația

şi cât de necesar era să acționeze repede. Aşa că nu-şi pierdu vremea cu mulțumiri inutile; se năpusti în galerie şi urcă panta în cea mai mare grabă, în timp ce Sand gâfâia de zor în urma lui. Evadarea aceasta ar fi reuşit uşor dacă nenorocirea n-ar fi făcut ca tocmai în clipa aceea Fred Moore să aibă proasta inspirație de a veni să vadă ce face prizonierul. I se păru că zăreşte o formă nedesluşită care se mişca în lumina palidă răzbătând din prima grotă. Se repezi la noroc întracolo şi descoperi astfel galeria de a cărei existență habar nu avusese până atunci. Înțelegând imediat că i se jucase o festă şi că prizonierul evadase, scoase o înjurătură furioasă şi începu să alerge şi el în susul pantei.

Copiii aveau un avans de vreo cincizeci de metri, dar Fred Moore, cu picioarele lungi, putea profita de avantajul acesta. Este drept că întunericul din jur îl împiedeca mult la mers prin galeria aceasta necunoscută lui, dar cunoscută foarte bine de Dick şi Sand. Fred Moore era însă înfuriat, şi în situații de felul acesta nimeni nu prea ascultă de sfaturile prudenței. Alerga deci cât îl țineau picioarele, cu mâinile întinse înainte, cu riscul de a-şi sparge capul de vreun colț de stâncă. Fred Moore nu ştia că avea înaintea lui doi fugari. Nu vedea absolut nimic, iar copiii se fereau să scoată vreun cuvânt. Numai zgomotul pietrelor care se rostogoleau pe

pantă îi dovedea că se află pe drumul cel bun şi, cum tumultul acesta era din ce în ce mai apropiat, deduse de aici că distanța dintre el şi fugari se micşora mereu.

Copiii se sileau din răsputeri să mențină distanța aceasta, să ajungă în partea aceea a galeriei, unde bolta, foarte joasă, nu era susținută decât de o stâncă instabilă, care s-ar fi dislocat la prima atingere. De aici încolo galeria era mai joasă şi mai îngustă, astfel că ei, cu staturile lor micuțe, ar fi fost mai în avantaj, deoarece ar fi putut continua să fugă, în timp ce duşmanul lor ar fi fost nevoit să alerge încovoiat.

Ajunseră, în sfârşit, şi spre locul acesta atât de dorit. Lăsându-se pe vine, Dick reuşi să treacă cu bine. Sand îl urmă de-a buşilea, când se simți prins de păr de o mână brutală.

— Te-am prins, tâlharule! auzi el în acelaşi timp o voce în urma lui.

Într-adevăr, Fred Moore era în culmea furiei. Cum el nu ştia că galeria coboară aici brusc, fusese cât pe aici să-şi spargă capul. Se lovise aşa de tare de boltă, încât rămăsese aproape amețit o clipă, clătinându-se, gata să cadă jos. Lovitura asta îi fusese de folos, căci, căutându-şi prin întuneric un punct de sprijin, dăduse cu mâna de piciorul fugarului.

Sandsesocotipierdut...Aveasăse descotorosească de el, şi pe urmă aveau să-l prindă şi pe Dick... Ce-aveau să-i facă atunci lui Dick? Poate că voiau chiar să-l omoare!... Trebuia să împiedice asta, cu orice preț. Judecă oare Sand cu adevărat în chipul acesta? Şi recurse cu adevărat conştient la mijlocul disperat pe care îl vom vedea? Pare cam problematic lucrul acesta, căci timp de gândire nu prea avea, deoarece întreaga dramă în favoarea noastră nu dură mai mult de câteva secunde.

Se pare că avem în noi un alt eu, care acționează în favoarea noastră în anumite cazuri. După filosofi, ar fi *subconştientul*, care ne face să găsim, tocmai când nu ne aşteptăm, soluția unei probleme pe care am căutato mult timp zadarnic. Tot după ei, el ar fi cel care conduce reflexele noastre şi cauza gesturilor instinctive care pot provoca manifestările active exterioare. Tot el ar fi, în sfârşit, ceea ce ne determină uneori să săvârşim, pe neaşteptate, acte al căror adânc înțeles rămâne ascuns în noi, fără ca în asta să intre câtuşi de puțin voința noastră.

Sand avu un singur gând limpede: să-l salveze pe Dick,

împiedicând urmărirea. *Subconştientul* făcu restul. Întinse aproape instinctiv braţele şi se apucă strâns de blocul instabil care susţinea bolta galeriei, în timp ce Fred Moore, nebănuind primejdia, îl trăgea cu violenţă înapoi.

Blocul se desprinse uşor şi bolta se prăbuşi cu zgomot. Zgomotul acesta îl făcu pe Dick să se oprească pe loc, cuprins de o presimţire sinistră. Trase cu urechea o clipă, dar nu mai auzi nimic. Se făcuse iarăşi tăcere adâncă. Îl chemă pe Sand, încet, cu voce înăbuşită, apoi din ce în ce mai tare. În cele din urmă, neprimind nici un răspuns, se întoarse înapoi şi se lovi de o grămadă de pietre care astupau cu totul galeria. Dick rămase o clipă nemişcat, buimăcit, apoi porni într-o goană nebună spre ieşire, spre oraş.

Kavgerul tocmai citea ceva înainte de a se duce la culcare, când uşa se deschise cu violenţă şi un fel de arătare plină de noroi scoţând gemete şi rostind cuvinte nearticulate se rostogoli la picioarele lui. Îl recunoscu surprins pe Dick.

— Sand... domnule guvernator... Sand!... gemu acesta.

Kavgerul luă o atitudine severă.

— Ce înseamnă asta? Ce s-a întâmplat?

Dick însă nu putea să înţeleagă nimic. Avea ochii rătăciţi, lacrimi îi şiroiau pe faţă şi bâiguia, gâfâind, vorbe fără şir.

— Sand... domnule guvernator... Sand!... gemu el trăgându-l pe Kavger de mână ca şi cum ar fi vrut să-l hotărască să vină cu el. Peştera... Dorick... bomba... Sirdey... Moore... Capul... tăiat... Şi Sand zdrobit... Sand... domnule guvernator... Sand!...

Cu toată incoerenţa lor, cuvintele acestea erau destul de clare. Trebuie că se petrecuse ceva grav în peşteră, ceva în care erau amestecaţi, într-un fel sau altul, Dorick, Moore şi Sirdey, şi în care Sand era victimă. În orice caz, de la Dick nu se putea căpăta informaţii mai precise. Cuprins de o spaimă de neînchipuit, bietul băiat continua să bâiguie mereu aceleaşi cuvinte, ca şi cum şi-ar fi pierdut minţile.

Kavgerul îl chemă imediat pe Hartlepool şi îi spuse în grabă:

— Se petrece ceva în grote... Ia cinci oameni cu torţe şi vino după mine. Dar cât mai repede!...

Apoi, fără să mai aştepte răspunsul, se supuse chemării din ce în ce mai disperate a mâinii micuţe care îl trăgea mereu şi porni în goană. Două minute mai târziu, în fruntea a cinci oameni înarmaţi, pornea şi Hartlepool, în aceeaşi direcţie.

Din nefericire, noaptea era foarte întunecoasă şi Kavgerul nu se mai vedea. „La grote", spusese el. Hartlepool o luă deci spre grote, adică spre cea pe care o cunoştea el mai bine şi în care ascunsese odinioară puştile, în timp ce Kavgerul, călăuzit de Dick, se îndrepta spre nord, ca să ajungă pe versantul opus al masivului, unde se aflau cele două grote inferioare din care îşi făcuse Dorick cartierul general. Acesta, auzind exclamaţia lui Fred Moore, îşi întrerupsese lucrul şi se repezise în grota cealaltă, însoţit de ceilalţi, pentru a da o mână de ajutor camaradului lor. Cum însă Fred Moore n-avea de-a face decât cu un copil, nu stătură mult acolo, ci, după o privire aruncată în grota cufundată în beznă, se înapoiaseră la lucrul lor.

Fred Moore nu apărea, şi tovarăşii săi, miraţi de întârzierea aceasta inexplicabilă, pătrunseră din nou în grota interioară, luminându-şi calea cu o torţă improvizată din crengile puse pe foc. Sirdey făcu cale întoarsă în scurt timp şi, în loc să-şi urmeze camarazii, ieşi afară din peşteră şi se ascunse printre stânci. Dispariţia lui Fred Moore nu-i mirosea deloc a lucru bun. Prevedea complicaţii neplăcute. Iar el, Sirdey, numai un viteaz nu era. În materie de vicleşug şi înşelăciune, nu l-ar fi întrecut nimeni. Dar loviturile „tari" nu erau nici în firea, nici în gustul lui. Îşi păzea deci preţioasa lui piele, foarte hotărât să nu se compromită în nici un fel şi să nu se hazardeze într-o afacere care putea lua o întorsătură proastă.

În timpul acesta, Dorick şi ceilalţi doi tovarăşi ai lui descopereau galeria prin care dispăruse Fred Moore în urmărirea lui Dick şi a lui Sand. Cum grota nu avea altă ieşire, erau siguri că cel pe care îl căutau dispăruse pe acolo. Urmară deci şi ei acelaşi drum, însă după vreo sută de metri fură nevoiţi să se oprească, deoarece trecerea le era împiedecată de o grămadă de pietre şi pământ. În faţa acestui obstacol neaşteptat, se uitară buimăciţi unii la alţii. Unde naiba putea fi Fred Moore? Negăsind nici un răspuns la întrebarea aceasta, făcură cale întoarsă, fără să bănuiască măcar că tovarăşul lor era îngropat sub mormanul acela de pământ.

Ajunseră astfel în prima grotă. Aici îi aştepta o surpriză foarte neplăcută. La intrarea ei apăruseră, chiar în clipa când intrau, două forme omeneşti: un bărbat şi un copil. Focul pâlpâia voios şi lumina, împrăştiind bezna, mizerabilii îi recunoscură pe noii veniţi.

— Dick!... exclamară tustrei, prostiți de mirare când dădură cu ochii de băieţaşul pe care ei îl ştiau legat burduf în peştera de sus.

— Kavgerul!... bâiguiră ei apoi, cu un amestec de furie şi spaimă.

Şovăiră o clipă, apoi mânia fu mai tare. William Moore şi Kennedy se repeziră asupra Kavgerului, care îi aşteptă fără să se clintească din loc. Bandiții scoaseră cuțitele; dar nu avură timp să se folosească de ele. Fură apucați de gât cu mâini puternice ca oțelul şi loviți cap în cap până ce se prăbuşiră jos fără cunoştință. Kennedy fu dat gata, cum se spune. Rămase nemişcat la pământ în timp ce William Moore se ridica clătinându-se. Kavgerul nu-i mai dădu însă nici o atenție şi făcu un pas spre Dorick.

Acesta,zăpăcit cu totul de desfăşurarea fulgerătoare a evenimentelor, asistase la luptă fără să ia parte la ea. Rămăsese ceva mai în urmă, ținând în mână bomba de care atârnau câțiva metri de fitil. Paralizat de spaimă, nu avusese timp să intervină, şi rezultatul luptei îi arăta acum lămurit cât de inutilă ar fi fost orice rezistență. Văzându-l pe Kavger apropiindu-se, se socoti pierdut...

Atunci, fu cuprins de ceva asemănător nebuniei... Un val de sânge i se urcă la creier; văzu roşu în fața ochilor, cum se spune... Avea să învingă cel puțin odată în viața lui... Cu riscul de a pieri şi el, omul din fața lui trebuia să moară!

Se repezi spre foc, apucă un vreasc aprins, dădu foc fitilului şi se pregăti să arunce proiectilul artizanal. Nu avu însă timp să săvârşească gestul criminal. Din cauza neîndemânării lui ori a fitilului defectuos, bomba făcu explozie în mâinile lui. Se auzi un bubuit groaznic,carecutremurăpământul...Prin deschizătura largă a peşterii țâşniră limbi de foc... Explozia fu urmată imediat de un strigăt venit din afară. Dându-şi seama că greşiseră drumul, Hartlepool sosea cu oamenii lui în pas alergător. Văzură flăcările țâşnind pe lângă Kavger, care stătea neclintit în mijlocul acestui cerc de foc, şi se repeziră în ajutorul şefului lor. Acesta n-avea însă nevoie de nici un ajutor. Scăpase teafăr, ca prin minune. Îi opri cu mâna pe cei care alergau în sprijinul lui.

— Păzeşte intrarea, Hartlepool, ordonă el cu calmul său obişnuit.

Hartlepool şi oamenii lui se supuseră, buimăciți de acest sânge rece nemaipomenit. Fumul se risipea treptat, treptat,

însă întunericul era de nepătruns, fiindcă focul se stinsese.

— Lumină, Hartlepool, ceru Kavgerul.

Fu aprinsă o torță şi toți noii sosiți intrară în peşteră. De clipa aceasta se folosi Sirdey ca să îşi ia tălpăşița. Era lămurit acum şi nu se mai gândea decât la un lucru: să fugă. Ceea ce şi făcu, dispărând în noapte.

În timpul acesta, Kavgerul şi oamenii lui cercetau teatrul dramei. Spectacolul era groaznic. Pământul, năclăit de sânge, era presărat cu resturi din Dorick. Ceva mai departe zăcea William Moore, cu pântecul sfâşiat, iar la câțiva paşi de el, Kennedy părând că doarme. De acesta din urmă se apropie acum Kavgerul.

— Trăieşte, spuse el.

Fostul matelot îşi datora scăparea faptului că, pe jumătate sugrumat de Kavger, nu se mai putuse ridica de jos.

— Nu-l văd pe Sirdey, zise după puțin Kavgerul, uitându-se atent înjur. Se părea că a fost şi el pe aici.

Grota fu cercetată atent, dar fără rezultat. În schimb, Hartlepool descoperi butoiaşul cu pulbere dosit sub mormanul de crengi.

— Uite butoiaşul celălalt! exclamă el triumfător. Sunt tot oamenii noştri de data trecută.

În clipa aceea, Kavgerul se simți prins de mână şi auzi o voce slabă scâncind:

— Sand!... Domnule guvernator!... Sand!...

Avea dreptate Dick. Mai aveau de lucru. Trebuia găsit Sand, care, după spusele prietenului lui, era amestecat în toată afacerea aceea.

— Condu-ne, copilul meu, rosti Kavgerul.

Dick porni prin culoarul interior, urmat de toți ceilalți, afară de un om care fu lăsat să-l păzească pe Kennedy. Străbătură astfel cea de-a doua peşteră, apoi urcară galeria până în locul unde se produsese prăbuşirea.

— Aici! spuse Dick arătând cu mâna grămada de pietre. Părea sfâşiat de o durere groaznică şi privirea lui rătăcită îi umplu de milă pe cei de la care cerea ajutor. Nu mai plângea, dar ochii îi străluceau ca şi cum erau cuprinşi de friguri şi abia era în stare să vorbească.

— Aici? întrebă Kavgerul cu blândețe. Dar, vezi bine, dragul meu, că nu putem merge mai departe.

— Sand! repetă Dick cu încăpățânare, arătând mereu în aceeaşi direcție.

— Ce vrei să spui, micuțul meu? stărui Kavgerul. Crezi că

prietenul tău este sub dărâmăturile astea?

— Este!... articula anevoie Dick. Înainte... treceam... astă seară... M-a prins Dorick... Am scăpat... Sand în urma mea... Era să ne prindă Fred Moore... Atunci, Sand a dărâmat asta... peste el... ca să mă scape pe mine...

Dick se opri şi, aruncându-se la picioarele Kavgerului:

— Domnule guvernator, imploră el, Sand!

Adânc mişcat, Kavgerul se sili să-l domolească pe copil.

— Liniştește-te, dragul meu, spuse el cu bunătate, liniştește-te. O să-l scoatem afară pe prietenul tău, fii pe pace. Haide, la lucru!... porunci el, întorcându-se spre Hartlepool şi oamenii lui.

Toți se apucară cu înfrigurare să dea la o parte bucățile de stâncă destul de mici, din fericire, ca să le poată urni uşor cu brațele lor puternice.

Ascultând de sfatul Kavgerului, Dick se dusese în prima grotă, unde Kennedy începea să-şi vină în fire. Aici se aşează pe o piatră şi aşteptă, nemişcat ca o statuie, cu privirea ațintită în pământ.

În timpul acesta, ceilalți lucrau de zor la lumina torțelor. Dick spusese adevărul. După puțin timp, dădură de un picior, piciorul unui om. Aceasta îi îndemnă să se grăbească. Treptat, ieşi la iveală capul unui om lungit la pământ cu fața în jos. Când voiră însă să-l scoată la lumină, întâlniră o oarecare rezistență. Brațul lui drept, întins înainte printre pietre, părea că se agățase de ceva. Într-adevăr, când dădură la o parte şi grămada aceea de sfărâmături, văzură că mâna ținea glezna unui picior de copil. I-o desfăcură deci şi îl întoarseră cu fața în sus. Era Fred Moore, cu capul terciuit, cu pieptul zdrobit, mort.

Se apucară atunci de lucru cu şi mai mare ardoare. Piciorul de care se încleştaseră degetele lui Fred Moore nu putea fi decât cel al lui Sand. Iar judecând după halul în care fusese găsit Fred Moore şi după ceea ce începea să apară din trupul micuț al băiatului, părea puțin probabil să mai fie în viață. Turtite, zdrobite, strivite, cu oasele sfărâmate, picioarele lui dădeau loc la presupuneri foarte jalnice referitoare la starea în care avea să fie găsit restul corpului.

Cu toată graba lor, bărbații fură nevoiți totuşi să se oprească gânditori înainte de a ataca un bloc mai mare decât cele de până atunci şi care apăsa cu greutatea lui enormă genunchii lui Sand. Blocul acesta susținea alte câteva din jur şi trebuia manevrat cu prevedere, spre a nu provoca noi

prăbuşiri.

Asta întârzia întrucâtva acţiunea de salvare, dar, în sfârşit, centimetru cu centimetru, fu ridicat şi blocul acesta. Salvatorii nu-şi putură opri atunci o exclamaţie de mirare. Dincolo era un spaţiu liber, în care Sand zăcea ca într-un mormânt. Era culcat cu faţa în jos, ca şi Fred Moore, însă blocurile, susţinându-se între ele, alcătuiseră o boltă care proteja pieptul copilului. Partea superioară a corpului părea intactă, astfel că, dacă nu ar fi fost starea jalnică a picioarelor, Sand ar fi putut scăpa nevătămat din acel accident nefericit.

Fu tras afară cu mii de precauţiuni şi întins jos la lumina torţelor. Avea ochii închişi, buzele albe şi faţa de o paloare cadaverică. Kavgerul se plecă asupra copilului... Ascultă timp îndelungat. În sfârşit, anunţă cu o voce înăbuşită:

— Respiră.

Doi oameni luară pe braţe corpul nemişcat şi coborâră în tăcere galeria, urmaţi de ceilalţi. Când cortegiul trist apăru în grota exterioară, Dick se ridică repede şi privi. Văzu picioarele sfărâmate, faţa galbenă ca ceara... Scoţând un ţipăt groaznic, cu ochii mari de spaimă şi durere, se prăbuşi la pământ.

VI. Timp de optsprezece luni

Zorii zilei de 31 martie îl găsiră pe Kavger încă neadormit. Prin câte trecuse! Ce experienţă trăise! Reuşise să pătrundă în întregime sufletul omenesc, capabil de cele mai rele lucruri, ca şi de cele mai bune totodată, de instinctele cele mai crude, ca şi de cea mai curată abnegaţie.

Înainte de a se ocupa de vinovaţi, se grăbise să vină în ajutorul victimelor inocente ale acestei drame înspăimântătoare. Cu ajutorul a două brancarde improvizate, au fost transportate grabnic la reşedinţă.

Când Sand fu dezbrăcat şi culcat în pat, starea lui se dovedi şi mai disperată. Picioarele, literalmente terciuite, nu mai existau. Priveliştea acestui corp tânăr martirizat era aşa de jalnică, încât Hartlepool îşi simţi inima sfâşiată şi lacrimi mari începură să curgă pe obrajii lui bronzaţi de toate vânturile oceanice. Cu o răbdare părintească, Kavgerul pansa carnea aceea sfâşiată. De picioarele lui, groaznic zdrelite, Sand nu avea să se mai servească, probabil, niciodată, fiind condamnat la infirmitate pe viaţă. În privinţa aceasta, nimic

de făcut, dar ar fi fost totuşi un rezultat apreciabil dacă s-ar fi putut evita o amputare, care ar fi fost, poate, fatală unui organism aşa de fragil.

După ce termină pansamentul, Kavgerul picură puţin rom printre buzele decolorate ale rănitului, care începu să geamă încet şi să murmure cuvinte fără înţeles. Dick părea şi el în mare primejdie. Cu ochii închişi şi faţa de un roşu cărămiziu, scuturat de tremurături nervoase, respirând scurt şi anevoios, ardea de o febră înspăimântătoare. Constatând simptomele acestea, Kavgerul clătină din cap cu un aer îngrijorat. Starea lui Dick era mult mai gravă decât cea a salvatorului său.

După ce îi culcară pe cei doi copii, cu toate că era târziu, Kavgerul se duse la Harry Rhodes şi îl puse în curent cu cele petrecute. Harry Rhodes fu adânc impresionat de cele povestite şi se oferi să fie de ajutor cu toţi ai lui. Rămase stabilit ca doamna Rhodes, Clary, Tullia Ceroni şi Graziella să vegheze rând pe rând la căpătâiul celor doi copii: fetele ziua, mamele lor noaptea. Doamna Rhodes fu prima care îşi luă rolul în primire. Se îmbrăcă repede şi plecă cu Kavgerul.

Abia acum se hotărî acesta să se ducă acasă să se culce. Era însă prea tulburat, prea gravă era problema cu care se confrunta ca să poată dormi.

Dintre cei cinci asasini, trei erau morţi, dar mai rămăseseră în viaţă doi... Trebuia luată o hotărâre în privinţa lor. Bilanţul dramei se soldase cu trei oameni ucişi, unul fugar şi doi copii în primejdie de moarte, astfel că nu mai putea fi vorba de nici un fel de muşamalizare. Trebuia luată o hotărâre. Dar care?

Natural, mijloacele de acţiune adoptate de oamenii aceştia nu aveau nimic comun cu cele pe care era înclinat Kavgerul să le întrebuinţeze, dar, în fond, principiul era acelaşi. Se reducea, în realitate, la aceea că oamenii aceştia, ca şi el, nu puteau suferi constrângerea, nu acceptaseră să se resemneze. Deosebirea de temperamente făcuse restul. Voiseră să doboare tirania, în timp ce el se mulţumise să fugă. La urma urmei însă, nevoia lor de libertate, indiferent de felul în care şi-o manifestau, era, în realitate, aceeaşi; oamenii aceştia nu fuseseră decât tot nişte revoltaţi, ca şi el odată. Cum putea deci să-şi aroge dreptul de a-i pedepsi?

Dis-de-dimineaţă, Kavgerul se duse la închisoare, unde Kennedy îşi petrecuse noaptea lungit pe o bancă. La apariţia guvernatorului, acesta se ridică repede în picioare, şi,

socotind neîndestulător semnul acesta de respect, îşi scoase cu umilință bereta. Kavgerul observă atunci că mâinile fostului marinar erau prinse într-un lanț scurt şi solid. Părea astfel un animal prins în capcană, în jurul lui era aerul, spațiul, libertatea. El nu mai avea dreptul la bunurile acestea naturale de care voise să lipsească pe alți oameni şi pe care alți oameni i le răpeau acum la rândul lor. Spectacolul acesta fu insuportabil pentru Kavger. Deschise uşa camerei de gardă de alături şi îl chemă pe Hartlepool, care se ivi imediat.

— Desfă lanțul acesta, spuse Kavgerul, arătând mâinile încătuşate ale prizonierului.

— Dar, domnule... încercă Hartlepool să obiecteze. — Te rog... îl întrerupse Kavgerul, scurt şi hotărât. Apoi, adresându-se lui Kennedy, când acesta fu eliberat, îl întrebă:

— Ai vrut să mă omori? De ce?

Cu privirea ațintită în pământ, Kennedy dădu din umeri, frământându-şi între mâini bereta de marinar, drept răspuns că nu ştia nici el de ce.

După ce îl privi o clipă în tăcere, Kavgerul deschise larg uşa închisorii şi se dădu la o parte.

— Pleacă! supuse el

Şi fiindcă Kennedy îl privea nedumerit:

— Pleacă! repetă el cu voce calmă.

Fără să se mai lase rugat, fostul marinar ieşi, încovoindu-şi spatele. Kavgerul închise uşa în urma acestuia şi se duse la cei doi bolnavi ai lui, lăsându-l pe Hartlepool buimăcit cu totul.

Starea lui Sand era staționară, dar cea a lui Dick se agravase mult. Pradă unui delir furios, băiatul se zvârcolea în pat vorbind fără şir. Era clar că avea o congestie cerebrală aşa de puternică, încât era de temut un deznodământ fatal. Tratamentul obişnuit era inaplicabil în împrejurarea de față. Nu exista, în primul rând, gheața necesară pentru a răcori fruntea fierbinte a bolnavului. Insula Hoste nu progresase până la a avea gheață în alt anotimp decât iarna.

Din fericire, natura avea să se însărcineze să-i vină în ajutor Kavgerului. Iarna anului 1884 a fost de o asprime neobişnuităşi, totodată, de o precocitate excepțională. Începu din primele zile ale lui aprilie prin furtuni violente care ținură timp de o lună, fără întrerupere. După furtunile acestea urmă o scădere excesivă a temperaturii, care provocă, în cele din urmă, viscole cum nu mai văzuse

Kavgerul de când se afla în Magellania. Atât cât le stătu în putere, coloniştii luptară cu mult curaj împotriva zăpezilor, dar, în cursul lui iunie, viscolul reîncepu cu aşa violenţă, că fură nevoiţi să se dea bătuţi. Cu toate sforţările lor, stratul de zăpadă atinse pe la mijlocul lui iunie o grosime de mai bine de trei metri. Liberia era acoperită în întregime cu un linţoliu îngheţat. Ferestrele de la primul etaj al caselor serveau acum de uşă de intrare, iar locuinţele cu un singur nivel nu aveau altă ieşire decât o gaură făcută în acoperiş. Se înţelege deci că orice activitate devenea imposibilă, iar relaţiile sociale se reduceau la un minimum indispensabil pentru asigurarea existenţei.

Sechestrarea aceasta influenţă enorm asupra sănătăţii oamenilor! Îşi făcură apariţia iarăşi câteva boli epidemice, şi Kavgerul fu nevoit să vină în ajutorul unicului medic din Liberia, deoarece acesta nu mai putea face faţă situaţiei.

Din fericire, scăpase de grijă în privinţa lui Dick şi a lui Sand. Primul care pornise pe calea vindecării fusese Sand. După vreo zece zile de la accident, starea lui se îmbunătăţi foarte mult şi fu considerat în afară de orice primejdie. Şi, într-adevăr, cicatrizarea rănilor progresă cu acea repeziciune proprie ţesuturilor tinere. După mai puţin de două luni, Sand fu autorizat să părăsească patul.

Să părăsească patul!... La drept vorbind, expresia este improprie. Sand nu putea, nu avea să mai poată părăsi patul, nici să facă vreo mişcare fără ajutorul altcuiva. Picioarele lui moarte nu-i mai puteau susţine corpul, condamnat de acum încolo la o infirmitate pe viaţă.

Dealtfel, băiatul nu părea prea mâhnit de lucrul acesta. Când îşi recăpătase cunoştinţa, primele lui cuvinte fuseseră ca să se informeze de soarta prietenului lui, pentru salvarea căruia se sacrificase. Un zâmbet îi înflori pe buze când i se confirmă că Dick era sănătos, dar, în scurt timp, asigurările acestea nui mai fură de ajuns şi, pe măsură ce îşi recăpăta puterile începu să ceară să-l vadă pe Dick, cu o stăruinţă din ce în ce mai încăpăţânată.

Lucru care fu mult timp imposibil. Dick continuă să delireze mai bine de o lună. Corpul îi ardea ca focul, cu toată gheaţa de care Kavgerul putea face uz acum fără nici o economie. Apoi, când perioada aceasta acută a bolii luă sfârşit, bolnavul era aşa de slăbit, că viaţa nu-i mai atârna decât de un fir de aţă.

Peurmă, convalescenţa făcu progrese repezi. Leacul cel

mai bun fu vestea că şi Sand era salvat. Aflând lucrul acesta, chipul lui Dick se lumină de o bucurie cerească şi, pentru prima oară în decurs de atâtea zile, adormi şi avu un somn liniştit.

Chiar a doua zi îl putu asigura el însuşi pe Sand că era adevărat ce i se spusese, astfel că şi acesta scăpă de orice grijă. Propria lui suferință o privea cu inimă uşoară. Liniştit în privința lui Dick, ceru imediat vioara, şi, când o avu în mână, păru în culmea fericirii.

Peste câteva zile, în urma stăruințelor lor, fură instalați în aceeaşi cameră. Şi de atunci timpul trecu pentru ei cu o repeziciune de vis. În pătucurile lor aşezate unul lângă altul, Dick citea, Sand cânta din vioară şi, din când în când, se priveau zâmbind. Se socoteau perfect fericiți.

O zi tristă fu cea în care Sand se dădu jos din pat. Priveliştea martiriului prietenului său îl aruncă pe Dick într-o stare de disperare nespusă. Impresia produsă asupra lui de spectacolul acesta fu adâncă, transformându-l imediat, ca şi cum ar fi fost atins cu o baghetă miraculoasă. Se născu un alt Dick, cuminte, mai potolit, mai sfios şi mai puțin războinic.

Era atunci pe la începutul lui iunie, adică pe timpul când zăpada începea să-i blocheze pe Liberieni în casele lor. O lună mai târziu, iarna era în toi; nu se mai putea conta pe vreme frumoasă până în primăvară.

Kavgerul se strădui să reacționeze împotriva efectelor deprimante ale acestei întemnițări prelungite şi organiză jocuri în aer liber. Printr-un canal săpat cu multă trudă în malul râului, fu trasă o şuviță de apă care, răspândită în câmpie, formă un teren minunat de patinaj. Adepții acestui sport, foarte practicat în America, au profitat de pe urma lui cu bucurie. Pentru ceilalți, se organizară curse de schi şi de săniuțe de-a lungul colinelor din sud.

Încetul cu încetul, colonistii prinseră gust de sporturile acestea de iarnăşi putem spune că mişcarea în aer liber a contribuit enorm la menținerea voioşiei şi sănătății lor. Şi aşa, târâş-grăpiş, o duseră până la 5 octombrie, când începu dezghețul.

În primul rând, se topi zăpada care acoperea câmpia dinspre ocean. Peste puțin începu să se topească şi cea îngrămădită asupra Liberiei, transformând străzile în pâraie, în timp ce râul îşi sfărâma închisoarea lui de gheață. Apoi, fenomenul generalizându-se şi întinzându-se până pe

primele pante din sud, topirea alimentă timp de multe zile torentele noroioase care se scurgeau prin capitală, făcând ca apele râului să crească vertiginos şi amenințând din clipă în clipă să se reverse asupra oraşului.

Sub presiunea acestei primejdii iminente, Kavgerul puse la lucru toate brațele de care dispunea colonia. O armată de muncitori construi în grabă un dig, care înconjura oraşul în partea amenințată, formând un unghi cu vârful spre sud-vest şi cu cele două laturi desfăşurându-se una oblic spre munții din sud, iar cealaltă urmând paralel cursul râului. Câteva case, şi în special cea a lui Patterson, construite prea aproape de mal, rămâneau în afara perimetrului de protecție.

Construcția digului nu dură mai mult de patruzeci şi opt de ore. Era şi timpul. Un potop de apă se scurgea năvalnic din interior spre ocean. Vârful digului tăia în două cascada aceasta vijelioasă, aruncând-o parte spre vest, în râu, parte spre est, în ocean.

Cu toată înclinarea solului, în câteva ore Liberia deveni un fel de insulă în insulă. Din toate părțile o înconjura un brâu de apă imens din care răsăreau spre est şi sud munții, şi spre nord-vest casele din Bourg Neuf, situate pe un teren ceva mai ridicat. Orice comunicație între oraş şi periferiile lui era tăiată.

Trecură opt zile şi nivelul nu arăta nici o tendință de descreştere, când se produse un accident grav. În dreptul proprietății lui Patterson, malul, ros de apele furioase, se prăbuşi brusc, târând cu el casa irlandezului şi, odată cu ea, şi pe proprietar, care se trezi prins pe neaşteptate cu Long într-un vârtej formidabil. Sub privirea neputincioasă a câtorva spectatori care se aflau din întâmplare pe dig, casa dispăru în vâltoare, cu locuitori cu tot.

Peste puțin timp, ca şi cum crima aceasta dublă iar fi domolit mânia, nivelul apei coborî din ce în ce mai mult şi, în cele din urmă, la 5 noiembrie, exact la o lună de zile de la începerea dezghețului, râul îşi reluă cursul obişnuit.

Dar ce dezastru rămânea în urmă! Străzile din Liberia erau pline de şanțuri şi gropi, şoselele din împrejurimi distruse în aşa hal, încât aproape că nu li se mai cunoaşte nici măcar urma.

Astfel că prima grijă a coloniştilor fu restabilirea căilor de comunicație. Şoseaua care ducea la Bourg Neuf suferise cel mai mult, din cauză că era construită chiar prin mijlocul câmpiei mlăştinoase. Fu însă nevoie de mai bine de trei

săptămâni de muncă intensă până să fie redată circulației.

Spre surprinderea generală, prima persoană care făcu uz de ea fu Patterson în persoană. Observat de pescarii din Bourg Neuf în clipa în care era târât spre ocean, agățat cu disperare de o bucată de lemn, irlandezul avusese norocul să scape cu bine din acest impas. Nu tot aşa stătuseră lucrurile însă şi cu Long. Cu toate cercetările întreprinse, acesta rămase dispărut pentru totdeauna.

Informațiile acestea fură obținute mai târziu, de la salvatorii lui Patterson, deoarece acesta se dusese direct spre locul fostei sale locuințe, fără să dea nici cea mai mică lămurire asupra peripeției lui. Când văzu cu proprii-i ochi urmările reale ale nenorocirii, disperarea îi fu fără margini. Odată cu casa dispărea tot ce avusese el pe pământ! Pierise fără urmă şi pentru totdeauna tot ce adusese cu el pe insula Hoste, tot ce agonisise de atunci cu prețul unei munci câineşti şi al lipsurilor de tot felul.

Cu toate acestea, Patterson nu se tângui, nu se plânse. Rămase tăcut şi gânditor câtva timp, cu ochii fixați pe apele râului care îi răpise tot avutul, apoi porni hotărât să-l caute pe Kavger. Găsindu-l, se scuză cu o politețe umilă de libertatea pe care şi-o lua şi îi aduse la cunoştință că inundația, după ce fusese cât pe-aci să-i coste viața, îl adusese la sapă de lemn.

Kavgerul, care nu-l putea suferi pe reclamant, răspunse cu răceală:

— Este foarte regretabil, dar nu văd ce pot face eu în situația asta? Vreți să solicitați un ajutor?

Revers al cumplitei lui zgârcenii, Patterson avea o calitate: mândria. Nu ceruse niciodată nimic nimănui. Dacă nu se arătase prea scrupulos în alegerea mijloacelor, ținuse piept de unul singur celorlalți oameni, şi în lenta lui ascensiune spre avere nu datora nimănui nimic.

— Nu cer milă, răspunse el înălțând capul. Ci doar să mi se facă dreptate.

— Dreptate? repetă Kavgerul mirat. Împotriva cui? — Împotriva oraşului Liberia, răspunse Patterson, a întregului stat hostelian.

— În ce privință? întrebă Kavgerul, din ce în ce mai mirat.

Reluându-şi atitudinea lui smerită, Patterson îşi expuse păsul în termenii cei mai dulcegi. După părea lui, întreaga colonie era răspunzătoare de tot; în primul rând, fiindcă era vorba de o nenorocire generală şi publică, ale cărei consecințe

dăunătoare trebuiau suportate proporţional de toţi, şi pe urmă, deoarece ea îşi neglijase complet datoria, reconstruind digul care salvase oraşul chiar pe malul râului, încât să protejeze toate casele, fără excepţie.

Zadarnic căută Kavgerul să-i explice că nedreptatea de care se plângea nu exista decât în imaginaţia lui, că dacă digul ar fi fost construit mai aproape de râu s-ar fi prăbuşit odată cu malul şi că, prin urmare, ar fi fost inundat tot restul oraşului; Patterson nu voi să audă de nimic şi se încăpăţâna să-şi repete mereu argumentele precedente... Scos din răbdări, Kavgerul puse scurt capăt acestei discuţii fără nici un rost.

Nici Patterson nu mai stărui, dealtfel. Se duse imediat să-şi reia locul printre lucrătorii din port, hotărât să-şi reclădească, fără o clipă de întârziere, viaţa distrusă.

Considerând incidentul definitiv închis, Kavgerul nu se mai gândi deloc la el. De a doua zi chiar, se convinse însă că se înşela. Nu, incidentul nu era câtuşi de puţin închis; dovadă reclamaţia pe care o primi Ferdinand Beauval în calitatea lui de preşedinte de Tribunal. Irlandezul avusese odată ocazia să se convingă că exista Justiţie pe insula Hoste şi recurgea acum pentru a doua oară la ea.

De voie, de nevoie, procesul fu judecat şi bineînţeles că Patterson îl pierdu. După pronunţarea sentinţei, stăpânindu-şi cu greu furia provocată de eşecul acesta, surd la aluziile batjocoritoare de care nu fu cruţat de concetăţenii săi, irlandezul se întoarse frumuşel la slujba lui de muncitor.

Dar alte gânduri începură să încolţească în sufletul lui. Până atunci el împărţise globul în două tabere: de o parte el, de cealaltă restul omenirii. Problema consta numai în a face să treacă cât mai mult aur dintr-o tabără într-alta. Asta necesita numai o luptă continuă şi dârză, dar nu implica sentimente de ură. Ura este o patimă deşartă, nefolositoare; dobânzile ei nu se plătesc în monedă cu un curs valabil, astfel că adevăratul avar nu ştie ce-i aceea ură. Patterson începu să urască. Îl ura pe Kavger, fiindcă nu-i făcuse dreptate, ura întreg poporul hostelian care privea cu nepăsare distrugerea unei avuţii câştigate cu preţul atâtor eforturi, atâtor zile obositoare de muncă şi lipsuri. Patterson îşi ascunse în suflet ura aceasta unde avea să crească şi să se mărească din ce în ce mai mult. Deocamdată nu avea nici o putere faţă de duşmanii lui. Dar lucrurile se puteau întoarce... El ştia să aştepte.

Pe la sfârşitul anului 1884, o corabie aduse cele două sute de puşti comandate după primul atentat al lui Dorick. Statul hostelian era, prin urmare, în posesia unui număr de aproape două sute cincizeci de arme de foc, în afară de cele pe care şi le putuseră procura un număr restrâns de colonişti.

Tot în vara aceea se produseră două evenimente importante.

Unul dintre ele îl priveşte pe Dick.

Încă de la data de 15 iunie a anului trecut, cei doi copii puteau fi consideraţi vindecaţi. În special Dick, care, deşi slăbit, promitea să se refacă în scurt timp, cu marea poftă de mâncare care îi rămăsese de pe urma bolii. Cât despre Sand, starea lui generală nu mai lăsa nimic de dorit şi, în ceea ce priveşte restul, nu mai era cazul de a se preocupa cineva de urmările accidentului, deoarece nici o putere din lume nu-l putea scăpa de imobilitatea la care era condamnat pentru tot restul vieţii. Sărmanul infirm nu se plângea, dealtfel, de nenorocirea asta şi se consola de minune cu prietenia din ce în ce mai duioasă pe care i-o arăta micul lui prieten Dick.

Kavgerul privea cu ochi buni prietenia aceasta. Pe durata convalescenţei celor doi copii, avusese tot timpul să-i studieze şi prinsese o dragoste aproape părintească de ei. Dick, în special, îi atrăsese atenţia şi interesul şi din alt punct de vedere. Se putuse convinge zi de zi ce suflet nobil şi simţitor, ce inteligenţă vie avea băiatul acesta. Astfel, încetul cu încetul ajunsese la convingerea că ar fi fost păcat ca darurile acestea aşa de rare să rămână nefolosite.

Pătruns de ideea aceasta, hotărî să se ocupe mai de aproape de copilul acesta, pentru a-l face moştenitorul diverselor lui cunoştinţe în diferitele domenii ale activităţii omeneşti. Colaborase în direcţia aceasta şi cu Halg, dar era convins că, în cazul lui Dick, rezultatele aveau să fie cu totul altele. Sămânţa aruncată de el avea mult mai multe şanse de a creşte viguros şi prosper pe terenul acesta pregătit de o lungă serie de ascendenţi civilizaţi; cu condiţia, desigur, ca Dick să-şi dea silinţa pentru a pune în valoare darurile cu care îl înzestrase natura.

Pe la sfârşitul iernii, Kavgerul îşi începuse rolul de educator, îl luă într-o zi pe Dick cu el şi făcu apel direct la inima lui:

— Uite că Sand s-a făcut bine, îi spuse el când fură singuri afară din oraş. O să rămână însă infirm toată viaţa. Nu

trebuie să uiți niciodată, copilul meu, că el şi-a pierdut picioarele numai pentru a-ți salva ție viața.

Dick ridică spre Kavger ochii plini de lacrimi. Cum de-i putea vorbi astfel guvernatorul, când nimic în lume nu-l putea face să uite ceea ce îi datora lui Sand?

— Cel mai frumos chip de a-i mulțumi este să faci în aşa fel sacrificiul lui să se dovedească bun la ceva, adăugă Kavgerul. Trebuie să cauți să fii de folos celor din jurul tău, ca şi ție însuți. Ai fost un copil până acum, trebuie să te pregăteşti pentru a deveni un bărbat.

Ochii lui Dick străluciră. Cuvintele acestea îi mergeau la inimă.

— Ce trebuie să fac pentru asta, domnule guvernator? întrebă el.

— Să munceşti! răspunse Kavgerul cu voce gravă. Dacă îmi făgăduieşti că vrei să munceşti din toată inima, eu voi fi profesorul tău. Vom străbate împreună universul minunat al ştiinței...

— O, domnule guvernator!... exclamă Dick, incapabil să mai spună altceva, din cauza emoției.

Lecțiile începură imediat. Kavgerul consacra zilnic o oră elevului său, care făcu în scurt timp progrese uimitoare. Lecțiile desăvârşiră transformarea operată în caracterul lui de sacrificiul lui Sand. Nu mai era vorba acum de jocuri de-a restaurantul sau de-a leul. Copilul din el murise, dând naştere unui bărbat prematur, călit prin durere.

Al doilea eveniment important fu căsătoria lui Halg cu Graziella Ceroni. Halg avea atunci douăzeci şi doi de ani şi Graziella, aproape douăzeci.

Viitorul noii căsnicii era asigurat. Din pescuit, Halg obținea rezultate minunate. Era vorba chiar să ridice în apropiere de Bourg Neuf o fabrică de conserve pentru export. Oricum însă, Halg avea şi aşa o piață de desfacere destul de largă pentru produsele lui.

Pe la sfârşitul verii, Kavgerul primi de la guvernul chilian răspunsul la propunerile referitoare la Capul Horn. Răspunsul acesta era destul de vag; cereau timp de gândit. Kavgerul cunoştea destul de bine uzanțele birocratice, astfel că îşi continuă cu răbdare tratativele diplomatice.

Veni apoi iarăşi iarna cu viscolele ei şi ar fi trecut cu bine, dacă tocmai atunci nu s-ar fi produs o agitație politică în sânul populației. Ciudat lucru, autorul ocazional al acestei agitații nu era altul decât Kennedy. Fostul marinar era

cunoscut acum în urma celor întâmplate în peşteri, astfel că atunci când îşi făcu reapariţia printre colonişti, nu fu primit cu prea multă căldură. Încetul cu încetul însă, fu uitat şi, printr-un fenomen ciudat de cristalizare, toţi nemulţumiţii începură să se strângă în jurul lui. Era un personaj cu trecere, căci nemulţumiţi se găsesc pretutindeni. Nimeni nu poate satisface pe toată lumea. Aşa că şi în Liberia existau mii de nemulţumiţi, elemente eterogene care totuşi se înţelegeau de minune, pentru motivul că nu era vorba decât de a face opoziţie conducerii.

Înţelegerea era deci deplină, şi din ea rezultă o agitaţie superficială, dealtfel care în cursul iernii se concretiza prin întruniri şi mitinguri de protest. Întrunirile acestea nu se prea bucurau de o asistenţă numeroasă, dar făceau atâta tapaj, încât Kavgerul sfârşi prin a le da atenţie.

Fără să se simtă câtuşi de puţin indignat de această nouă dovadă a nerecunoştinţei omeneşti, el examina cu sânge rece revendicările formulate şi, întro privinţă cel puţin, le găsi întemeiate. Nemulţumiţii aveau dreptate când susţineau că guvernatorul îşi atribuise singur mandatul de conducător al statului şi că prin asta săvârşise un act de tiran absolut.

Fireşte, Kavgerul nu regreta deloc că violase libertatea supuşilor săi. Aşa era atunci situaţia. Acum însă lucrurile se schimbaseră. Hostelienii se apucaseră cu nădejde de treabă, viaţa socială era în plină dezvoltare, astfel că se impunea organizarea conducerii pe baze mai democratice.

Hotărî deci să dea satisfacţie protestelor şi convocă colegiul electoral pentru ziua de 20 octombrie 1885, adică pentru primele zile de primăvară. Populaţia totală a insulei se ridica atunci la mai bine de două mii de suflete, dintre care o mie două sute şaptezeci şi cinci de bărbaţi majori. Cum însă unii dintre alegători nu putuseră da curs convocării, nu fură exprimate realmente decât o mie douăzeci şi şapte de voturi, dintre care nouă sute şaizeci şi opt în favoarea Kavgerului. Cum alegătorii erau puşi să aleagă şi un consiliu de trei membri care să-l asiste pe Kavger în exerciţiul funcţiilor lui, corpul electoral avu înţelepciunea a-i alege pe Harry Rhodes, Hartlepool şi Germain Riviere, cu o majoritate zdrobitoare de voturi. Opoziţia fu nevoită deci să se dea bătută.

Kavgerul profită de libertatea relativă pe care i-o dădea colaborarea consiliului, pentru a face o călătorie pe care o plănuia de mult. La 25 noiembrie plecă cu *Wel-Kiej-ul* şi nu

se înapoie decât după cincisprezece zile, complet lămurit acum asupra posibilităților de realizare a proiectului său cu privire la farul de pe Capul Horn.

În clipa în care debarca pe insulă, un călăreț intră în Liberia pe şoseaua din nord. După praful care acoperea calul şi călărețul, se putea recunoaşte că venea de departe şi în cea mai mare grabă.

Călărețulseîndreptădirectspre Casa administrației, unde ajunse în acelaşi timp cu Kavgerul. Anunțând că aduce veşti grave, ceru o audiență particulară, care îi fu acordată pe loc.

Un sfert de oră mai târziu, Consiliul era întrunit şi fură trimişi imediat emisari în căutarea oamenilor din detaşamentul de poliție. Nu trecuse nici o oră de la sosirea Kavgerului şi acesta, în fruntea a douăzeci şi cinci de călăreți, pornea spre interiorul insulei, în goana cea mai mare.

Motivul acestei plecări grăbite fu cunoscut imediat şi zvonuri sinistre se răspândiră în oraş. Se spunea că insula fusese invadată de o armată de patagoni care traversase Canalul Beagle şi debarcase pe coasta de nord a peninsulei Dumas, pornind asupra Liberiei.

VII. Invazia

Zvonurile acestea erau întemeiate, însă exagerate. Ca de obicei, adevărul se deforma trecând din gură în gură. Hoarda de patagoni care debarcase cu douăzeci şi patru de ore mai înainte pe țărmul de nord al insulei nu merita numele de armată.

Sub numele de patagoni se înțelege în mod obişnuit toate popoarele în realitate foarte deosebite unele de altele din punct de vedere etnologic care trăiesc în pampasurile Americii de Sud. Dintre acestea, cele mai din nord, adică vecine cu Argentina, sunt relativ paşnice. Ocupându-se cu agricultura, ele formează numeroase sate şi chiar oraşe mai mult sau mai puțin importante. Spre sud însă, situația se schimbă radical. Popoarele de aici sunt aproape exclusiv nomade, trăind numai din vânătoare. Indigenii care le compun, patagonii propriu-zişi, sunt, în general, ochitori dibaci şi călăreți neîntrecuți. La ei, războaiele dintre triburi sunt aproape permanente şi nu cruță nici pe rarii străini care se aventurează până regiunile acestea aproape neexplorate.

Aceştia sunt adevăraţii sălbatici.

Năvălitorii din insula Hoste făceau parte din categoria aceasta de indieni. După cum am văzut, patagonii obişnuiesc să facă astfel de incursiuni prin ţinuturile învecinate, şi uneori chiar până în Ţara de Foc. Totuşi, nu se aventuraseră niciodată aşa de departe ca până acum.

Galopând în fruntea tovarăşilor săi, Kavgerul se întreba mereu ce motiv să-i fi împins pe patagoni să întreprindă o expediţie aşa de puţin conformă cu obiceiurile lor seculare. În bună parte, probabil că hotărârea lor se datora reputaţiei pe care şi-o câştigase Liberia, care trecea prin împrejurimi drept un oraş plin de bogăţii. Imaginaţia sălbaticilor dăduse proporţii şi mai mari acestor presupuse avuţii şi le stârnise pofta de jaf.

În drum, trupa pe care a comanda Kavgerul mai crescu cu câţiva oameni. Colonişţii care aveau cai se alăturau detaşamentului. Celorlalţi, Kavgerul le dădu instrucţiuni în fugă, poruncindu-le să dea alarma şi să adune câţi mai mulţi luptători. Cei care aveau puşti trebuiau să se posteze de o parte şi de alta a şoselei, alegând poziţiile cele mai inaccesibile, încât să nu poată fi urmăriţi de indieni. De acolo, aveau să tragă asupra năvălitorilor, bătând apoi în retragere spre culmile cele mai ridicate ale munţilor. Consemnul era să se tragă, de preferinţă, asupra cailor, numai pentru a-i scoate pe duşmani din luptă. Colonişţii neînarmaţi aveau să sape pe şosea şanţuri cât mai dese şi să se retragă apoi, luându-şi cu ei tot ce se putea transporta în grabă. În felul acesta, năvălitorilor le-ar fi fost foarte greu să se aprovizioneze cu cele necesare pentru hrană. Centrul de comandă al tuturor avea să fie ferma lui Riviere, care era destul de solid construită ca să poată rezista oricărui asalt.

Aşa cum prevăzuse, Kavgerul nu ajunse la istmul peninsulei Dumas decât în seara de 11 decembrie, pe la orele şase. Nu zărise încă nici picior de patagon. De aici încolo se apropia însă de punctul unde debarcaseră năvălitorii şi se impunea să fie cu cât mai mare băgare de seamă. Abia pe la ora douăsprezece noaptea începură să se zărească în noapte focurile patagonilor, care nu se mişcaseră încă din loc, aşteptând să li se odihnească caii.

Mica trupă a Kavgerului număra acum treizeci şi doi de oameni; în urma lor însă, sute de braţe desfundau drumurile şi îngrămădeau pe ele trunchiuri de arbori şi baricade de tot felul, pentru a îngreuna înaintarea năvălitorilor.

Detaşamentul se opri la cinci, şase kilometri de tabăra indienilor. Câțiva colonişti plecară cu caii dincolo de istm şi rămaseră acolo pentru a-i păzi, iar ceilalți călăreți, deveniți acum pedestraşi, se ascunseră prin văgăunile din apropierea şoselei, aşteptând ivirea inamicului.

Kavgerul nu intenționa să dea o luptă pe față, înfruntare care, dat fiind disproporția de forțe, ar fi fost cât se poate de nechibzuită. Cel mai indicat lucru era o tactică de guerilă, hărțuind pe inamic cu focuri dese şi schimbându-se mereu pozițiile de tragere. Patagonii nu luptau decât călare, aşa că nu riscau să fie urmăriți de ei pe terenul acela prăpăstios, unde fiecare stâncă putea fi o capcană.

A doua zi, pe la orele nouă dimineața, primii duşmani îşi făcură apariția. Ştiindu-se aşa de departe de țara lor, într-un ținut cu totul necunoscut, înaintau cu cea mai mare băgare de seamă, în formație strânsă, ceea ce uşura foarte mult misiunea trăgătorilor hostelieni, ascunşi printre stâncile de pe marginea drumului.

Izbucniră la un moment dat trei detunături în stânga lor şi capul coloanei dădu, înspăimântat, înapoi, producând dezordine şi panică în rândurile din urmă. Cum însă împuşcăturile nu se repetară, îşi veniră în fire imediat. Toate focurile îşi atinseseră ținta. Pe marginea şoselei se zvârcolea un om în agonie, şi ceva mai încolo zăceau doi cai, atinşi grav de gloanțe.

Cinci sute de metri mai departe de acolo, patagonezii se loviră de o baricadă formată din trunchiuri de copac. În timp ce căutau să o înlăture, răsunară alte împuşcături. Unul dintre gloanțe nimeri şi trânti la pământ încă un cal.

Manevra fu repetată cu succes până când capul coloanei ajunse la istmul peninsulei Dumas. În punctul acela unde şoseaua trecea printr-o trecătoare îngustă, situația se agrava pentru năvălitori. Aici, fusese construită o baricadă mai mare şi mai puternică decât precedentele. În clipa în care patagonezii se năpustiră asupra ei, împuşcături pârâiră pe flancul lor stâng. După o clipă de şovăială, se hotărâră să riposteze, trăgând la întâmplare, în timp ce o parte din ei se străduiau să elibereze trecerea.

Împuşcăturile deveniră imediat mai dese, şi o ploaie de gloanțe mătură şoseaua. Primii care se aventurară în zona aceasta primejdioasă fură culcați la pământ, lucru care îi puse pe gânduri pe ceilalți; ceata se opri pe loc, nehotărâtă, în timp ce câțiva călăreți alergau de la un capăt al ei la

celălalt, ca şi cum ar fi transmis ordinele unui şef.

De câte ori unul dintre călăreții aceştia ajungea în capătul dinainte al coloanei, cei de acolo încercau un nou atac asupra baricadei, pentru ca să se retragă apoi imediat când un om sau un cal, rănit sau ucis, le dovedea cât de primejdioasă era poziția aceea.

Se scurseră astfel câteva ore. Abia spre seară fu spartă baricada. Numai ploaia de gloanțe mai bara acum drumul. Patagonezii luară atunci o hotărâre disperată. Îşi struniră caii şi porniră brusc în galop vijelios de-a lungul şoselei. Căzură trei oameni şi doisprezece cai, dar restul cetei trecu şi, cinci kilometri mai departe, profitând de un loc descoperit, se opri şi începu pregătirile pentru popasul de noapte. Hostelienii însă îşi continuară retragerea strategică şi se duseră să-şi aleagă poziții pentru a doua zi. Ziua fusese bună. Ea costa pe năvălitori treizeci de cai şi cinci oameni scoşi din luptă.

A doua zi, adoptară aceeaşi manevră. Pe la ora două după-amiază, patagonii ajunseră la capătul cotului făcut de şosea, pentru a străbate lanțul de munți din centrul insulei. Urcaseră până atunci vreo trei ore, fără întreruperi. Oameni şi animale, toți erau rupți de oboseală. Înainte de a intra în defileul care începea din locul acela, făcură un popas scurt. Kavgerul profită de răgazul acesta, pentru a lua poziție la oarecare depărtare mai înainte. Trupa lui, mărită cu trăgători recent sosiți sau întâlniți pe drum, număra acum mai bine de şaizeci de puşti. Îşi postă oamenii pe o distanță de o sută de metri, în locul unde şanțul era mai adânc, de aceeaşi parte a drumului. Perfect adăpostiți în dosul stâncilor, hostelienii îşi băteau joc de gloanțele dușmane.

De îndată ce patagonii se puseră în mişcare, o salvă seceră primele lor rânduri. Dădură înapoi în dezordine, apoi încercară să înainteze. Tentativă fără succes. Şi aşa mereu, înainte şi înapoi, timp de aproape două ore. Patagonii erau viteji, dar nu prea străluceau prin deşteptăciune. Abia după ce văzură căzând un mare număr dintre ai lor, îşi amintiră de manevra care le reuşise aşa de bine în ajun. Ceata se strânse în grup compact şi se năpusti, toată, în galop năvalnic, înainte. Copitele cailor loveau pământul cu răpăit de tunet, în timp ce puştile hostelienilor pârâiau cu şi mai mare intensitate!

Era un spectacol admirabil. Nimic nu-i putea opri din mers pe călăreții aceştia transformați în meteoriți. Cădea

vreunul dintre ei de pe cal? Cei care veneau din urmă călcau fără milă peste el, fără să-şi întrerupă goana furioasă.

Hostelienii n-aveau timp de admirat. Pentru ei, era chestiune de viaţă sau de moarte. Nu se gândeau decât să încarce, să ochească, să tragă şi tot aşa mereu, fără o clipă de răgaz. Ţevile puştilor le frigeau mâinile; ei trăgeau însă mereu, uitând în vârtejul nebunesc al luptei orice prudenţă. Îşi părăseau adăposturile, se expuneau focului inamic. Dacă indienilor le-ar fi dat prin cap să riposteze, ar fi avut ocazia să obţină un succes frumos.

Trecând de zona primejdioasă, patagonii nu mai săvârşiră greşeala de a poposi la mică distanţă de locul de luptă. Coborâră cu repeziciune panta până târziu în noapte şi nu se opriră decât când ajunseră într-un loc deschis.

Fusese o zi grea pentru ei. Străbătuseră şaizeci şi cinci de kilometri, dintre care treizeci şi cinci numai pe teren accidentat. Nu-i mai despărţea acum de Liberia decât o distanţă de treizeci de kilometri.

A doua zi de dimineaţă, Kavgerul îşi adună oamenii şi aşteptă sosirea cailor. Abia pe la amiază putu începe coborârea cu cei treizeci şi doi de călăreţi ai lui, lăsând restul puşcaşilor în urmă. Puteau merge destul de repede, căci prudenţa nu mai era necesară. Aflară de la coloniştii întâlniţi în drum că patagonezii continuaseră să avanseze şi n-aveau a se teme de o ciocnire cu ei.

Pe la ora trei, ajunseră pe locul unde hoarda duşmană făcuse popas, iar peste două ore călăreau dea lungul gardului care împrejmuia ferma lui Riviere, când zăriră pe şosea o ceată mare de oameni pe jos. Erau peste o sută. Când se mai apropiară, coloniştii văzură că aveau de a face cu patagonii rămaşi fără cai în cursul ciocnirilor de mai înainte.

Deodată, izbucniră focuri de puşcă trase din fermă. Vreo zece patagoni căzură, ceilalţi schiţară o mişcare de retragere precipitată şi dădură atunci cu ochii de cei treizeci de călăreţi care le tăiau retragerea, trăgând şi ei asupra lor.

La auzul detunăturilor, vreo două sute de bărbaţi, înarmaţi cu topoare şi coase, se năpustiră afară din fermă, barând şoseaua în direcţia Liberiei. Încercuiţi din toate părţile, patagonii îşi pierdură curajul şi aruncară armele jos. Fură făcuţi prizonieri fără cea mai mică vărsare de sânge şi închişi apoi într-o magazie păzită de oameni înarmaţi.

Având atâţia prizonieri la dispoziţie, Kavgerul se gândi să vorbească cu ei înainte de a pleca mai departe. Se duse deci

în magazia în care erau închişi aceştia. Aici, domnea o linişte adâncă. Ghemuiți pe lângă pereți, vreo sută de oameni aşteptau, într-o nemişcare sălbatică, să li se hotărască soarta. Învingători, ar fi luat sclavi pe învinşi; considerau firesc să fie tratați la fel.

—Ştie vreunul dintre voi spaniola? întrebă Kavgerul, cu voce tare.

— Eu, răspunse unul dintre prizonieri.

— Cum te cheamă?

— Atlinata.

— Ce-ai căutat în țara asta?

— Război, răspunse scurt indianul.

— De ce? Nu suntem duşmanii tăi. Indianul tăcu.

— Niciodată n-au mai venit frații tăi până aici, reluă Kavgerul. Cum de s-au depărtat acum aşa de mult de țara lor?

—Şeful a poruncit, războinicii s-au supus, răspunse calm indianul.

— Dar, în sfârşit, ce țintă aveți?

— Oraşul cel mare din sud! Acolo sunt multe bogății şi indienii sunt săraci.

— Dar bogățiile acestea vor fi apărate de locuitorii oraşului, replică Kavgerul.

Patagonul zâmbi batjocoritor.

— Dovada este faptul că tu şi cu frații tăi sunteți prizonieri acum, adăugă Kavgerul.

— Războinicii patagonezi sunt mulți, răspunse indianul cu acelaşi calm. Se vor întoarce în țara lor târându-i pe frații tăi de cozile cailor.

Kavgerul dădu din umeri.

— Aiurezi, băiatule, zise el. Nici unul dintre voi n-o să pună piciorul în Liberia.

Patagonul zâmbi din nou, cu un aer neîncrezător.

— Nu crezi? întrebă Kavgerul.

— Omul alb a făgăduit, răspunse indianul convins. El o să dea oraşul cel mare în mâinile patagonilor.

— Omul alb?... repetă Kavgerul, surprins. Este un alb printre voi?

Cu toate insistențele lui însă, nu mai primi nici un răspuns. Indianul rămase de o muțenie de neclintit. Kavgerul se retrase îngrijorat. Cine putea fi acest alb, trădătorul acesta care se alia împotriva albilor cu o ceată de sălbatici? În orice caz, trebuia să se grăbească să ducă întăriri garnizoanei din

Liberia.

Pe la ora şase seara, trupa comandată de Kavger porni spre Liberia. Trupa aceasta se compunea acum din o sută cincizeci şi şase de oameni, dintre care o sută înarmaţi cu puştile patagonilor. Pentru a trece de liniile duşmane şi a ajunge în oraş, Kavgerul avea de gând să facă uz de un vicleşug oarecare, fără să recurgă la luptă deschisă cu patagonii.

După trei ore de mers, detaşamentul ajunse în apropierea oraşului. O linie de focuri pâlpâia în noapte, marcând locul unde poposiseră indienii. Kavgerul făcu şi el popas; înainte de o porni mai departe, trebuia stabilită tactica de urmat.

În timp ce sta cufundat în gânduri, o văpaie aprinse cerul spre nord-vest. O parte dintre indieni trecuseră râul în sus de oraş şi dăduseră foc Bourg Neuf-ului.

VIII. Un trădător

Harry Rhodes şi Hartlepool, cărora le revenea în mod firesc conducerea coloniei în absenţa Kavgerului, nu pierdură deloc timpul. Cele patru zile de răgaz pe care le datorau tacticii savante a şefului lor le fuseseră de ajuns pentru pregăti un sistem eficient de apărare oraşului.

Două şanţuri adânci, în dosul cărora pământul constituia un parapet împotriva gloanţelor, îi puneau pe apărători la adăpostul surprizei unui asalt neaşteptat. Unul dintre şanţurile acestea, cel din spre sud, lung de aproape două mii de paşi, pornea de la râu, apoi ocolea oraşul printr-un cot semicircular şi se sfârşea la marginea mlaştinii, care forma un obstacol natural de netrecut. Celălalt, din spre nord, lung de abia cinci sute de paşi, pornea tot de la râu şi se sfârşea tot în mlaştină, traversând şoseaua care lega Bourg Neuf de Liberia. În felul acesta, oraşul era apărat din toate părţile. Bourg Neuf-ul fusese evacuat, locuitorii lui refugiindu-se în Liberia cu tot ceea ce posedau şi lăsându-şi casele condamnate la o nimicire sigură.

Sistemul de apărare al oraşului era organizat minunat. Înainte, linia de acoperire, compusă din cincizeci de santinele, schimbate la intervale fixe de o sută şaptezeci şi cinci de oameni care formau rezerva centrală. În planul al treilea, restul liberienilor, care, deşi înarmaţi numai cu topoare şi cuţite, puteau fi totuşi de mare folos la nevoie.

Serviciul de gardă era general şi obligatoriu. Până şi Patterson fu nevoit să se supună acestei corvezi, cu toată ura care îl însufleţea împotriva oraşului şi a insulei întregi. Ura se situa însă abia pe al treilea plan la Patterson. Numai sufletele mari sunt capabile de o ură sinceră sau de o dragoste adevărată. La un avar, după lăcomie vine în primul rând frica.

Şi frica înăbuşea la Patterson ura. Ar fi fost bucuros să vadă în flăcări oraşul pe care îl ura, dar numai cu condiţia ca să nu fie primejduită persoana lui fizică, pe care şi-o iubea atât. Iar de fugit nu putea, căci pe insulă rătăceau cete de patagoni, a căror cruzime era legendară şi care în scurt timp aveau să fie în apropierea Liberiei. Apărând oraşul, Patterson se apăra, la urma urmei, pe el însuşi.

Aşa că prefera să facă de gardă, cu toate că numai plăcere nu-i făcea să stea singur noaptea în prima linie, ameninţat în orice clipă să fie prins de duşmani. Frica făcea însă din el o santinelă excelentă. Cu ce atenţie scruta întunericul, cu ce conştiinciozitate se plimba încoace şi încolo, cu degetul pe trăgaci la cel mai mic zgomot suspect.

Primele patru zile trecură fără nici un incident. În a cincea însă, pe la amiază, patagonii fură văzuţi apărând şi instalându-şi tabăra la sud de oraş. Situaţia devenea primejdioasă.

Într-una din seri, Patterson făcea de gardă în schimbul de la ora şase seara până la două dimineaţa şi avea postul pe malul râului, la vreo sută de metri de culmea colinei de nord. Între colina aceasta şi el erau postate alte trei santinele. Postul nu era rău. Era ferit din toate părţile.

Patterson intră în gardă pe înserat şi se simţea cât se poate de sigur. Încetul cu încetul însă, pe măsură ce se întuneca, începu să fie cuprins iar de frică. Începu iar să ciulească urechile la cel mai mic zgomot şi să se uite cu spaimă în toate părţile. Primejdia era însă mai aproape decât bănuia el. Fu cuprins de spaimă când se auzi chemat deodată în şoaptă:

— Patterson!... murmura cineva la câţiva paşi de el. Abia îşi putu înăbuşi strigătul care îi venise pe buze. Acel cineva îi porunci încet, pe un ton ameninţător:

— Tăcere!

Apoi vocea întrebă:

— Mă recunoşti?

Şi fiindcă irlandezul, incapabil să scoată un cuvânt, nu-i

răspundea, glasul misterios reluă:

— Eu sunt, Sirdey...

Patterson îşi mai veni în fire. Era un camarad. În orice caz, numai pe el nu se gândise să-l găsească acolo.

— Sirdey?... repetă el întrebător.

— Da... Fii prudent... Vorbeşte încet... Eşti singur?... Nu este nimeni prin apropierea ta?

Patterson scrută atent bezna.

— Nimeni, spuse el.

— Nu te mişca... porunci Sirdey. Rămâi în picioare... să te poată vedea ceilalți... Am să mă apropii, dar nu te întoarce spre mine.

Se auzi un fâsâit uşor prin iarbă.

— Uite-mă, spuse Sirdey, rămânând lungit la pământ.

În ciuda sfatului dat de Sirdey, Patterson trase cu ochiul spre musafirul acela neaşteptat şi constată că acesta era ud din cap până în picioare.

— De unde vii? îl întrebă el, reluându-şi poziția de mai înainte.

— De la râu... Sunt cu patagonii.

— Cu patagonii?... exclamă Patterson.

— Da!... Acum un an jumătate, când am plecat din insulă, nişte indieni m-au trecut peste Canalul Beagle. Voiam să mă duc la Punta-Arenas şi de acolo în Argentina sau în altă parte. Am fost însă prins de patagoni.

— Şi ce ți-au făcut?

— M-au luat ca sclav.

— Sclav?... repetă Patterson. Văd însă că eşti liber. — Ia uită-te ici, răspunse Sirdey.

Patterson privi şi văzu că interlocutorul său avea legat de brâu un lanț subțire.

— Uite cum sunt liber, reluă Sirdey. Fără să mai adaug că la vreo zece paşi de aici mă pândesc doi patagoni, cufundați în apă până la gât. Chiar de aş izbuti să rup lanțul acesta, al cărui capăt se află în mâinile lor, ar pune mâna pe mine în câteva clipe.

Patterson începu să tremure aşa de tare, că observă şi Sirdey.

— Ce ai? îl întrebă el.

— Patagonii!... bâlbâi Patterson înspăimântat.

— Nu-ți fie frică, zise Sirdey. N-au să-ți facă nimic. Au nevoie de noi. Le-am spus că m-aş putea bizui pe tine şi de aceea m-au trimis aici.

— Ce vor? bâlbâi Patterson.

Urmă o clipă de tăcere, apoi Sirdey se hotărî să răspundă:

— Să-i ajuți să intre în oraş.

— Eu?... protestă Patterson.

— Da, tu!... Trebuie... ascultă!... Pentru mine este chestie de viață şi de moarte. Când am căzut în mâinile lor, am devenit sclav, după cum ți-am spus. M-au chinuit în fel şi chip. Într-o zi au aflat că veneam din Liberia. S-au gândit să se servească de mine ca să

jefuiască oraşul şi mi-au oferit libertatea dacă îi pot ajuta. Eu, înțelegi...

— Ssst! îl întrerupse Patterson.

Una dintre santinelele vecine, plictisită de atâta stat pe loc, venea înspre ei. La vreo cincisprezece metri se opri însă, deoarece ajunsese la limita sectorului ce-i era încredințat.

— Cam răcoare în seara asta, zise hostelianul înainte de a face cale întoarsă.

— Da, răspunse Patterson cu vocea sugrumată.

— Bună seara, camarade.

— Bună seara.

Sirdey reluă imediat:

— Eu, înțelegi, am făgăduit... Şi atunci au organizat expediția asta şi m-au târât cu ei, supraveghindu-mă zi şi noapte. Acum mă somează să-mi țin făgăduiala. Nu a mers uşor, cum credeau ei, şi au pierdut mulți oameni. Sunt furioşi... În seara asta le-am spus că am pe cineva în oraş, pe un camarad care nu mi-ar refuza o mână de ajutor... Te recunoscusem de departe... Dacă descoperă că i-am înşelat, s-a terminat cu mine! În timp ce Sirdey vorbea, Patterson se gândea. Firește, ar fi fost foarte bucuros să vadă oraşul distrus şi toți locuitorii masacrați sau împrăştiați. Dar câte riscuri în toată aventura asta! Gândindu-se bine, Patterson optă pentru ceea ce era propria-i siguranță.

— Ce pot face eu? întrebă el cu răceală.

— Să ne ajuți să trecem.

— N-aveți nevoie de mine, obiectă Patterson. Dovadă că tu te-ai putut furişa până aici.

— Eu singur, da. Dar cu cinci sute de oameni se schimbă lucrurile.

— Cinci sute!...

— Pe naiba!... Crezi că-ți cer ajutorul numai pentru o simplă plimbare prin oraş? Pentru mine, Liberia este tot aşa de primejdioasă ca şi tovărăşia patagonilor. Dar...

— Ssst! şopti deodată Patterson.

Se auzea un zgomot de paşi care se apropiau. Peste puțin timp apărură trei oameni. Unul dintre ei se apropie de Patterson şi îndreptă asupra lui lumina unui felinar pe care îl ținea ascuns sub pelerină.

— Nimic nou? întrebă noul venit, care nu era altcineva decât Hartlepool.

— Nimic.

— Liniște peste tot?

— Da.

Rondul îşi continuă drumul.

— Ce spuneai? întrebă Patterson când cei trei oameni fură departe.

— Voiam să ştiu ce s-a întâmplat cu ceilalți?

— Care ceilalți?

— Dorick...

— Mort.

— Fred Moore...

— Mort.

— William Moore...

— Mort.

— Drace!... Dar Kennedy?

— Sănătos ca oricare dintre noi.

— Nu se poate!... Cum, a reuşit să scape?

— Probabil.

— Fără să fie bănuit?

— Aşa se pare, căci este liber ca oricare altul.

— Unde este acum?

— Face de gardă pe undeva, nu ştiu unde.

— N-ai putea să te interesezi?

— Imposibil. N-am voie să părăsesc postul. Dealtfel, ce vrei cu el?

— Aş vrea să mă adresez lui, fiindcă observ că propunerea mea nu-ți prea convine.

— Şi crezi că eu am să te ajut? protestă Patterson. Că am chef să fiu masacrat de patagoni?

— Nu-i nici o primejdie, afirmă Sirdey. Camarazii nau să se teamă de nimic. Ba, ceva mai mult, vor căpăta o parte din pradă. Aşa este înțelegerea.

— Hm!... mormăi Patterson, foarte puțin convins, începea totuşi să şovăie.

Frumos lucru să se răzbune pe hostelieni şi, în acelaşi timp, să se îmbogățească pe contul lor... Dar cum să te

încrezi în cuvântul unor sălbatici!... Încă o dată, prudența învinse.

— Astea-s vorbe în vânt, spuse el cu un ton hotărât. Chiar dacă am vrea, nici eu, nici Kennedy nu am putea lăsa să treacă neobservați cinci sute de oameni.

— Nu-i nevoie să intre toți deodată, obiectă Sirdey. Cincizeci, treizeci chiar, ar fi de ajuns la început...

— Cincizeci, treizeci, douăzeci, zece, tot e prea mult. — E ultimul tău cuvânt?

— Primul şi ultimul.

— Nu?

— Nu.

— Să nu mai vorbim atunci, spuse Sirdey, începând să se târască în direcția râului. Se opri însă aproape imediat.

— Ştii, patagonii ar plăti.

— Cât?

Cuvântul îi scăpă lui Patterson aproape fără să vrea. Sirdey se apropie.

— O mie de piaştri, zise el.

O mie de piaştri!... Cinci mii de franci!... Suma era importantă, dar Patterson nu s-ar fi lăsat impresionat altădată. Râul îi luase mult mai mult. Acum însă nu mai avea nimic. Abia dacă reuşise să economisească cu mare trudă douăzeci şi cinci de piaştri. Deocamdată asta era toată averea lui. Avea să se mărească de acum încolo mai uşor, firește... Dar o mie de piaştri!... Să câştige dintr-odată atâta bănet!... Fără să mai punem la socoteală că ar fi putut obține mai mult la nevoie.

— Nu e cine ştie ce, rosti el cu un aer nepăsător. Pentru o afacere în care ți-e pielea în joc, chiar două mii...

— În cazul acesta, bună seara, răspunse Sirdey, pregătindu-se să-şi continue retragerea.

— Sau cel puțin o mie cinci sute, continuă Patterson, fără să se lase intimidat de amenințarea aceasta de încheiere a tratativelor.

Era acum în elementul lui: cel comercial. Se pricepea la asta. Târguindu-te, ai totdeauna ceva de câştigat şi nimic de pierdut.

— Nu, spuse hotărât Sirdey.

— La urma urmei, dacă ar fi o mie patru sute, mai că am putea sta de vorbă. Dar o mie de piaştri!...

— O mie, nici un ban mai mult, spuse Sirdey. Patterson îşi luă, cum se spune, inima în dinți.

— În cazul ăsta, nu e nimic de făcut, spuse el liniştit.

Fu rândul lui Sirdey să facă avansuri. O afacere aşa de minunată să rămână baltă pentru câteva sute de piaştri!...

— Nici pe a ta, nici pe a mea, propuse el. Să fie o mie două sute.

Patterson se grăbi să primească.

— Numai ca să te pot servi, conveni el în sfârşit. Fie şi o mie două sute de piaştri!

— Ne-am înțeles? întrebă Sirdey.

— În regulă, afirmă Patterson.

Mai erau de precizat totuşi unele amănunte.

— Cine-mi dă banii? reluă Patterson. Sunt patagonii aşa de bogați că pot dispune ca de un fleac de o asemenea sumă?

— Ba sunt foarte săraci, răspunse Sirdey. Sunt însă mulți. Or să facă pe dracul în patru ca să strângă banii. Ştiu bine doar că pot scoate de o sută de ori mai mult.

— Nu zic nu, conveni Patterson. Asta nu mă priveşte. Pe mine mă interesează numai banii mei. Când am să-i primesc? Înainte sau după?

— Jumătate înainte, jumătate după.

— Nu, declară Patterson. Uite condițiile mele: mâine seară opt sute de piaştri...

— Unde? îl întrerupse Sirdey.

— Unde voi fi de gardă. Caută-mă... Cât priveşte restul, vor trece întâi zece oameni, şi unul dintre ei îmi va achita suma. Dacă nu sunt plătit, chem în ajutor. Dacă primesc banii, tac ca peştele şi o şterg.

— În regulă, aprobă Sirdey. Când se aranjează chestia?

— Peste cinci seri. O să fie lună nouă.

— Unde?

— La mine... În curtea mea.

— De fapt, zise Sirdey, n-am mai văzut casa ta.

— Mi-a luat-o apa acum un an, explică Patterson. N-avem însă nevoie de casă. Gardul este de ajuns.

— Dar este aproape distrus.

— Am să-l repar.

— Bine! aprobă Sirdey. Pe mâine.

— Pe mâine, răspunse Patterson.

Se auzi din nou un fâsâit uşor prin iarbă, apoi un clipocit slab, semn că Sirdey intrase în râu. Pe urmă se lăsă tăcere adâncă.

A doua zi, liberienii rămaseră foarte mirați văzând că Patterson se apucă să-şi repare gardul ruinat care

împrejmuia odinioară locuința lui. Într-adevăr, împrejurările nu se prea potriveau pentru o asemenea ocupație ciudată. La urma urmei însă, terenul era proprietatea lui şi avea dreptul, prin urmare, să facă ce vrea pe el. Irlandezul munci astfel toată ziua, nedând nici o atenție nedumeririi concetățenilor săi.

Seara, întâmplarea făcu să fie postat de gardă pe culmea din sudul oraşului. Îşi luă serviciul în primire fără să spună un cuvânt şi aşteptă cu răbdare desfăşurarea evenimentelor. Când se întunecă bine, Sirdey se apropie pe furiş, ca şi în noaptea precedentă, stătu puțin de vorbă cu irlandezul, apoi plecă.

Totul se petrecuse conform înțelegerii.

— Peste patru seri, murmurase Patterson în şoaptă. — Ne-am înțeles, răspunse Sirdey.

— Nu uita banii!... Altfel, nu facem nimic! — Fii pe pace.

Înainte de a pleca, Sirdey lăsase jos la picioarele trădătorului un săculeț care, lovindu-se de pământ, lăsă să se audă un uşor sunet metalic. Erau cei opt sute de piaştri făgăduiți. Arginții lui Iuda.

IX. Hostelia

A doua zi, Patterson continuă să-şi repare gardul, fără să se sinchisească de comentariile pe care Ie provoca această ocupație a lui. Comentariile acestea, acum când, în parte, fusese deja plătit, avea tot interesul să le evite. De aceea, profită de prima ocazie pentru a da ocupației sale o explicație simplă.

Provocă chiar el ocazia aceasta, ducându-se la Hartlepooldis-de-dimineațăşicerându-icu îndrăzneală să-l pună de gardă numai pe proprietatea lui. Hartlepool nu-l prea avea la stomac pe irlandez, cu toate că nu ştia nici el motivul acestei antipatii. În unele privințe, Patterson merita chiar oarecare stimă. Era un om liniştit şi foarte muncitor. Dealtfel, cererea lui de acum erau cât se poate de îndreptățită şi nu putea fi refuzată.

— Tocmai acum găsişi de cuviință să te apuci de reparații? îl întrebă totuşi Hartlepool.

Irlandezul îi răspunse liniştit că nu putea găsi o ocazie mai prielnică; în oraş încetase orice activitate, lucrările de interes public erau sistate; avea tot timpul să-şi vadă de

problemele lui personale. Explicația era foarte firească şi se potrivea cu felul de a fi al lui Patterson. Hartlepool nu găsi nimic de obiectat.

— Bine, fie şi aşa, spuse el fără să mai insiste. Dădu aşa de puțină importanță chestiunii încât nici nu mai socoti necesar să-i spună şi Kavgerului.

Din fericire pentru viitorul coloniei hosteliene, altcineva îşi luase sarcina chiar în clipa aceea să deştepte bănuielile guvernatorului.

În ajun, în clipa în care Patterson îşi lua postul în primire, se mai afla cineva pe acolo. La vreo douăzeci de metri sta Dick, tolănit în iarbă. Băiatul nu se gândise niciodată să-l spioneze pe irlandez. Simplă întâmplare. Dick nu se sinchisea deloc de Patterson. Când acesta veni să se posteze la câțiva paşi de el, băiatul nu-i aruncă decât o privire distrată şi îşi continuă apoi preocupat ocupația, care consta în a supraveghea ca să se distreze numai, căci vârsta lui îl scutea de gardă toate mişcările patagonilor, sălbaticii aceia fioroşi care dădeau mult de lucru imaginației lui de copil. După un timp, Dick uită de orice; descoperise ceva extraordinar. Colo, departe, zărise ceva în dosul unor tufişuri. Chipul unui om, pe care l-ar fi cunoscut dintr-o mie, fiindcă nu era altcineva decât Sirdey. Instinctiv, Dick se ascunse în dosul unui tufiş. Ore după ore trecură astfel... Întunericul deveni din ce în ce mai adânc. Dick rămase neclintit în ascunzătoarea lui, numai ochi şi urechi. Nu văzu însă şi nu auzi nimic. La un moment dat, crezu totuşi că distinge o umbră care se apropia de Patterson, apoi nişte şoapte, un zornăit ca de monede... Dar nu era decât o impresie, o senzație vagă, imprecisă. După un timp, irlandezul fu schimbat din post. Dick rămase însă în ascunzătoarea lui până în zori. Perseverență inutilă. Noaptea se scurse fără nici un incident.

Când răsări soarele, prima grijă a lui Dick fu să se ducă să-l caute pe Kavger. Neştiind însă dacă escapada lui nocturnă cu noaptea petrecută sub cerul liber era un lucru permis sau nu, pipăi întâi cu prudență terenul.

— Domnule guvernator, începu el, am să vă spun ceva... Apoi, după o pauză calculată savant, adăugă repede: dar să nu mă certați!

— Depinde, răspunse Kavgerul zâmbind. Cum să nu te cert dacă vei fi făcut ceva rău?

La întrebare, Dick răspunse tot cu o întrebare.

— Am făcut rău dacă am fost azi noapte pe culmea din

sud?

— Depinde iar de ce ai făcut acolo, zise Kavgerul.

— Mă uitam la patagoni, domnule guvernator.

— Toată noaptea?

— Toată noaptea, domnule guvernator.

— Şi de ce?

— Ca să-i supraveghez, domnule guvernator.

— De ce? Pentru asta sunt santinele doar.

— Fiindcă am văzut printre ei pe cineva cunoscut.

— Cineva cunoscut printre patagoni?... exclamă Kavgerul în culmea mirării.

— Da, domnule guvernator.

— Cine?

— Sirdey, domnule guvernator.

Sirdey! Kavgerul se gândi imediat la cele ce-i spusese Atlinata. Sirdey era oare omul alb în promisiunile căruia avea indianul atâta încredere?

— Eşti sigur? întrebă el.

— Foarte sigur domnule guvernator, afirmă Dick. De rest nu prea sunt sigur... Bănuiesc numai, domnule guvernator.

— Ce mai este?

— Când s-a înnoptat, mi s-a părut că văd pe cineva apropiindu-se de culmea dealului.

— Cine era de gardă în locul acela?

— Patterson, domnule guvernator.

Numele acesta era dintre cele care sunau rău la urechea Kavgerului, care rămase cufundat în gânduri. Era cumva vreo legătură între spusele lui Dick şi excesul de hărnicie care îl cuprinsese pe Patterson? Asta explica, dealtfel, inactivitatea inamicului. Probabil că patagonii se bizuiau şi pe altceva decât pe forță pentru a pune mâna pe Liberia şi aşteptau rezultatele unei acțiuni nu prea greu de ghicit. În orice caz, Kavgerul nu era sigur de nimic. Socoti deci că este mai bine să aştepte şi să nu-l slăbească din ochi pe Patterson.

— Nu te cert deloc, spuse el către Dick. Ai făcut foarte bine. Trebuie însă să-mi dai cuvântul tău că nai să mai spui nimănui cele ce crezi că ai observat.

— Jur, domnule guvernator. Kavgerul zâmbi.

— Bine, zise el. Du-te de te culcă acum, dar nu uita: nimănui, înțelegi? Nici lui Hartlepool, nici domnului Rhodes... Îți repet nimănui!

— Odată ce am jurat, domnule guvernator, spuse Dick, cu

un aer de om matur.

Vrând să capete câteva informații suplimentare despre ce aflase, Kavgerul îl căută pe Hartlepool.

— Nimic nou ? îl întrebă el când îl văzu.

— Nimic, răspunse Hartlepool.

— Garda este în regulă? Ştii că este cel mai important lucru. Trebuie să faci rondurile chiar dumneata, ca să te poți convinge personal că toată lumea îşi face datoria.

— Aşa şi fac, domnule guvernator, afirmă Hartlepool. Totul e în regulă.

— Nu protestează nimeni?

— Nu, domnule guvernator; toți îşi dau seama că trebuie.

— Nici Kennedy?

— El mai puțin decât oricare altul. Este unul dintre cei mai buni oameni. Are o vedere şi o perspicacitate extraordinare. S-a deşteptat marinarul din el.

— Nici Patterson?

— Nici el. N-am ce spune... A, fiindcă veni vorba de Patterson: voiam să vă comunic că de acum încolo face de gardă chiar pe terenul lui, care, după cum ştiți, este situat chiar pe malul râului.

— De ce?

— El a cerut şi nu-l puteam refuza.

— Bine ai făcut, Hartlepool, aprobă Kavgerul depărtându-se. Fii totuşi, cum ți-am spus, cu ochii în patru. Dacă până în câteva zile patagonii nu dau nici un semn de viață, o să pornim noi asupra lor.

Nu prea păreau limpezi toate astea. Desigur că nu fără un scop anume se prezentase Patterson cu o astfel de cerere. Hartlepool nu bănuise nimic, dar Kavgerul, care ştia despre reapariția lui Sirdey, făcu imediat o legătură între aceste două fapte. Cu toate acestea, nu putea întreprinde nimic, căci nu putea aduce nici o învinuire precisă irlandezului.

Fără să bănuiască nimic de norii care se îngrămădeau deasupra capului lui, Patterson îşi vedea liniştit de treaba de care se apucase, în ziua fixată de el pentru întrevederea cu Sirdey, totul fu gata. Negustor cinstit, îşi ținea angajamentul cu cea mai mare punctualitate.

Apuse soarele. Se înnopta. Era o noapte fără lună, foarte întunecoasă. Punctual, Patterson aştepta lângă gardul care îi împrejmuia terenul. Din păcate, nimeni nu poate prevedea totul. Gardul, care îl ascundea de privirile celorlalți, făcea ca nici el să nu poată vedea ce se petrece afară. Cu ochii ațintiți

pe țărmul opus al râului, nu observă că o trupă de oameni înarmați îi înconjura în tăcere curtea. Terminarea reparațiilor lui Patterson fusese pentru Kavger semnalul de alarmă. Dacă, într-adevăr, irlandezul plănuia vreo trădare, atunci primejdia era, de acum încolo, aproape.

Era aproape miezul nopții când primii zece patagoni, trecând râul înot, se furişară în curte, urmați de aproape încă de patruzeci de războinici, în urma cărora venea toată hoarda. N-avea importanță dacă grosul era zărit prea devreme. Principalul era ca în clipa aceea să fi putut trece destui, pentru a înlesni şi trecerea celorlalți.

Unul dintre indieni îi întinse lui Patterson un pumn de monede de aur, pe care acesta le socoti dintr-o singură privire ca prea puține.

— Lipseşte, spuse el, la întâmplare.

Patagonul păru că nu înțelege. Patterson se sili să-i explice prin gesturi că nu era suma convenită şi, ca suprem argument, se apucă să numere monedele în palmă, cu capul plecat, ca să le poată distinge în întuneric.

O lovitură puternică în ceafă îl aruncă la pământ. Fu imediat legat şi aruncat într-un colț, fără nici un menajament. Indienii aveau de gând să se răfuiască cu el mai târziu. Nu aveau timp acum de aşa ceva. Între timp, patagonii se înmulțeau şi, în curând, curtea fu aproape plină.

Deodată, din cele două extremități ale curții porniră salve violente de puşcă. Hostelienii intraseră în apă până la brâu şi îi luau pe inamici prin surprindere. Buimăciți, indienii rămaseră o clipă împietriți pe loc, apoi începură să fugă spre garduri. De pretutindeni însă răsăriră înaintea lor țevi de puşcă care îi împroşcau cu o ploaie de gloanțe. Îngroziți atunci, înnebuniți, zăpăciți, indienii începură să alerge prosteşte încoace şi încolo, în mijlocul salvelor ucigătoare care, în câteva minute, le redusese numărul la jumătate. Regăsindu-şi, în cele din urmă, sângele rece, supraviețuitorii se năpustiră spre râu, pe care îl trecură înot, sub ploaia de gloanțe. În acelaşi timp, se auziră în depărtare salvele unei alte lupte.

Bănuind că patagonii îşi vor concentra efortul pe porțiunea prin care credeau că pot trece fără nici un risc şi că, prin urmare, vor lăsa foarte puțini oameni de gardă, Kavgerul trimisese o a doua trupă, sub comanda lui Hartlepool, să atace tabăra. Salvele acestea durară, dealtfel,

foarte puțin timp. Lupta se termină şi acolo curând.

După ce puse patagonii pe fugă, Kavgerul porni spre sud, unde întâlni trupa comandată de Hartlepool. Expediția reuşise de minune: Hartlepool nu pierduse nici măcar un singur om. Nici duşmanul nu suferise pierderi în oameni. Însă, rezultat mult mai îmbucurător, fuseseră capturați aproape trei sute de cai.

Lecția primită de patagonezi fusese prea aspră ca să mai poată fi de temut o ofensivă din partea lor. Cu toate acestea, mijloacele de precauție obişnuite nu fură neglijate. Abia când totul fu gata, Kavgerul se înapoie în curtea lui Patterson, pe care, la lumina slabă a stelelor, o văzu plină de cadavre şi de răniți care se văitau în întuneric. Dădu dispoziții ca răniții să fie îngrijiți.

Dar unde era Patterson? După o cercetare atentă, fu descoperit sub un morman de cadavre, legat burduf şi leşinat. Era şi el victimă? Kavgerul îşi reproşa aproape că îl judecase greşit, când, ridicându-l pe irlandez pentru a-l transporta de acolo, piese de aur se rostogoliră cu zgomot din brâul lui. Scârbit, Kavgerul întoarse capul.

Spresurprindereageneralã,Pattersonfu transportat la închisoare, unde medicul oraşului se duse imediat să-i dea îngrijirile necesare Dealtfel, trădătorul nu era în primejdie şi avea să se facă bine în scurt timp.

Aflând vestea, Kavgerul fu aproape nemulțumit; ar fi preferat ca toată afacerea asta murdară să se fi terminat prin moartea vinovatului. Dacă acesta trăia, reieşeau urmări neplăcute, care îl plictiseau pe Kavger. Era nevoit să-l judece şi să-l pedepsească, lucru care îi repugna însă foarte mult.

Noaptea se scurse fără nici un incident. Cu toate acestea, nu este nevoie să mai spunem că nimeni nu dormi în noaptea aceea. Ultimele evenimente erau discutate cu aprindere pretutindeni şi toată lumea lăuda istețimea Kavgerului, care ghicise aşa de bine planul duşmanului.

Era vară şi noaptea dura foarte puțin. Pe la ora două dimineața, cerul fu luminat de primele licăriri ale zorilor. Şi atunci, ca un singur om, toți hostelienii se grămădiră pe culmea de nord, de unde se vedea tabăra duşmanului.

Peste vreo oră, urale puternice izbucniră din toate piepturile; nu mai încăpea nici o îndoială, patagonii îşi făceau pregătirile de plecare. Noaptea aceea de măcel le dovedise că nu era nimic de făcut pe insula Hoste. Reduşi la aproape o treime din câți debarcaseră, naveau nici o poftă să

se eternizeze într-un ținut așa de depărtat, unde avuseseră parte de o primire neașteptat de proastă.

Pe la ora opt, o mare fierbere se produse în tabăra indienilor și se auziră urlete înfricoșătoare. Toți războinicii se îngrămădeau într-un anumit punct, ca și cum ar fi vrut să asiste la un spectacol pe care hostelienii nu îl puteau vedea, din cauza distanței prea mari și a învălmășelii din tabără.

Asta dură mai bine de o oră. Apoi, indienii se grupară într-o coloană lungă, precedată de o trupă de călăreți. Unul dintre călăreți ținea sus deasupra capului ceva care nu se putea distinge bine. Ceva rotund... Părea o minge înfiptă într-o prăjină.

Pe la ora zece, hoarda se pune în mișcare, defilând încet și în tăcere pe sub ochii hostelienilor. Atunci, Kavgerul ordonă să se prezinte la el toți cei ce știau să călărească. Și cine și-ar fi închipuit că Liberia avea atâția călăreți pricepuți și zeloși? Se prezentară atât de mulți, încât Kavgerul fu nevoit să facă o selecție severă. Peste o oră, o mică armată de două sute de călăreți și o sută de pedestrași dispărură pe șosea spre nord, în urmărirea hoardei care se retrăgea.

Făcură un prim popas la ferma lui Riviere. Aici, la ordinul Kavgerului, prizonierii fură dezlegați și porțile magaziei deschise larg. Indienii nu se mișcară. Nu puteau crede că sunt liberați și, judecând pe alții după propriul lor fel de a fi, se temeau de o cursă. Kavgerul se apropie de acel Atlinata cu care mai vorbise.

— Ce așteptați? întrebă el.

— Așteptăm să luați o hotărâre asupra noastră, răspunse Atlinata.

— N-aveți de ce vă teme, afirmă Kavgerul. Sunteți liberi.

— Liberi? repetă indianul surprins.

— Da, războinicii patagoni au pierdut bătălia și se întorc în țara lor. Duceți-vă și voi cu ei; sunteți liberi. Veți spune fraților voștri că oamenii albi nu au sclavi și că ei știu să fie iertători. Să dea Domnul ca exemplul acesta să-i facă mai omenoși!

Patagonul se uită uimit la Kavger, apoi, șovăind, porni cu pas domol, urmat de tovarășii săi; ieși pe poartă și apucă la dreapta, spre nord. În urma lor plecă și Kavgerul. Pe înserat, grosul năvălitorilor făcu popas pentru noapte. Ca să nu-i sperie, hostelienii poposiră și ei la doi kilometri depărtare.

A doua zi, marșul spre nord fu reluat în zori și continuă timp de trei zile fără nici un incident. În seara celei de-a

patra zi, ajunseră, în sfârşit, în locul unde debarcaseră patagonii. A doua zi dimineața, aceştia se îmbarcară în pirogile lor uriaşe şi, în scurt timp, dispărură. Lăsară însă ceva în urma lor. Când ultima pirogă se depărta de țărm, hostelienii se apropiară şi văzură cu groază o prăjină lungă în vârful căreia era un cap da om. Iar capul acesta era al lui Sirdey.

Descoperirea aceasta îi umplu de mirare. Nu se dumireau de fel cum de se aflase Sirdey printre patagoni. Singurul care nu rămase surprins fu Kavgerul. El ştia rolul pe care îl jucase fostul bucătar de pe *Jonathan* în drama aceasta. El era omul alb în careindieniiavuseserăatâtaîncredere.Se răzbunaseră.

A doua zi dimineața, Kavgerul porni înapoi spre Liberia, unde ajunse în seara de 30 decembrie cu toți oamenii istoviți de oboseală. Războiul se sfârşise cu bine. Mai rămăsese însă de îndeplinit o datorie penibilă.

În închisoarea în care era deținut, Patterson trăise fel de fel de gânduri şi sentimente. În primul rând, fu foarte mirat văzându-se în lanțuri. Ce i se întâmplase oare? Încetul cu încetul însă, memoria îi reveni şi îşi aminti de Sirdey, de patagoni şi de trădarea lui groaznică. Ce se petrecuse pe urmă? Dacă patagonii ar fi învins, desigur că ar fi terminat ceea ce începuseră şi el ar fi fost mort acum. De vreme ce se afla în închisoare, însemna că indienii fuseseră bătuți şi alungați. Dar atunci însemna că şi trădarea lui era cunoscută. Fu cuprins de spaimă. Totuşi, după ce se gândi mai bine, se linişti. La urma urmei, în afară de bănuieli, nimic precis nu i se putea imputa. Nimeni nu îl văzuse, nu fusese prins asupra faptului. Avea să iasă oarecum terfelit din toată afacerea asta, dar totuşi cu un câştig material.

Patterson îşi căută aurul şi nu şi-l găsi. Cu toate acestea, nu visase doar! Primise bani, de asta era sigur. Cine-i furase? Patagonii sau cei care îl încarceraseră? Din clipa aceea viața fu pentru Patterson un chin. Nesiguranța aproape că îl înnebunea, făcându-l să treacă de la speranță la îndoială şi de la îndoială la cea mai neagră deznădejde. Abia pe 31 decembrie fu scos din închisoare. În sfârşit, acum aveau să se lămurească toate.

Ajuns cu escorta lui în piață, Patterson rămase buimac. Piața era plină de lume, adunată în jurul unei estrade pe care se afla Kavgerul, cei trei membri ai Consiliului şi judecătorul titular, Ferdinand Beauval.

Cândapăru Patterson, mulțimea îl primi cu huiduieli, care nu conteniră decât când Kavgerul ceru cu un gest solemn să se facă liniște. Interogatoriul acuzatului începu.

Zadarnică fu orice încercare a irlandezului de a negacuîndărătniciefaptele.Dovezileerau concludente. În rechizitoriul său, Kavgerul pomeni de Sirdey, de înțelegerea care fusese între el şi patagonezi, de complicitatea lui Patterson cu ei, de aurul găsit asupra lui. Patterson se simți pierdut.

După terminarea interogatoriului, tribunalul delibera şi apoi Kavgerul anunță sentința. Toate bunurile vinovatului erau confiscate şi trecute în posesia statului. Pe lângă aceasta, Patterson era condamnat la exil pe viață. Sentința fu executată pe loc. Irlandezul fu îmbarcat pe o corabie care tocmai pleca din port. Apoi, mulțimea se împrăştie.

Kavgerul se retrase în camera lui, cu sufletul tulburat. Nu regreta însă nimic din ceea ce făcuse. Era sigur că procedase bine. Condamnarea trădătorului punea capăt miracolul început de lupta împotriva patagonilor. Transformarea săvârşită în ultimele zile nu era prea scump plătită. Primejdia comună, peripețiile şi oboselile suferite în comun creaseră o legătură sufletească puternică între emigranți. Înainte de năvala patagonilor, insula Hoste nu era decât o colonie compusă din oameni de douăzeci de naționalități diferite. Acum locul coloniştilor îl luau *hostelienii*. Insula Hoste era de acum încolo *patria lor*.

X. După cinci ani

La cinci ani după întâmplările povestite până acum, navigația pe meleagurile insulei Hoste nu mai prezenta nici dificultățile, nici primejdiile de odinioară. Pe vârful peninsulei Hardy strălucea un far, unul adevărat, care lumina trecătorile în nopțile întunecoase de iarnă.

Din păcate însă, la cel pe care îl plănuise Kavgerul pentru capul Horn nu se începuseră lucrările. După schimbul de note cu guvernul chilian, se părea că acesta nu prea voia să renunțe la posesia acelei insulițe a Capului Horn. Lucru care îl uimea pe Kavger, şi care l-ar fi mirat şi mai mult dacă ar fi ştiut că tărăgănarea nesfârşită a tratativelor se datora nu atât unor considerații patriotice, cât legendarei neglijențe birocratice.

Birourile chiliene se comportaseră în împrejurarea aceasta ca orice alte birouri. De secole, diplomația este obişnuită să tărăgăneze, întâi fiindcă nimeni nu se prea sinchiseşte de afacerile altora, şi apoi pentru toți au o tendință firească de a da cât mai multă importanță funcției cu care sunt investiți. Şi cum să dai mai multă importanță unei hotărâri oarecare dacă nu prin durata tratativelor care au precedat-o, prin vraful de hârtii mâzgălite, prin sudoarea de cerneală care a curs cu ocazia asta? Kavgerul, care era singurul conducător al statului hostelian, nu avea birouri şi nu putea, prin urmare, să se gândească că tărăgăneala aceasta avea un astfel de motiv.

Farul din peninsula Hardy nu era singurul. În Bourg Neuf, reconstruit, se aprindea în fiecare seară un foc pentru călăuzirea corăbiilor care voiau să intre în port.

Construcția portului fusese terminatăşi Bourg Neuf-ul era acum una dintre cele mai frecventate porți maritime. Treptat, Hostelia intrase în legături comerciale cu Chile, Argentina şi chiar cu unele state din Lumea Veche. Se înființase chiar şi un serviciu regulat care făcea legătura între insula Hoste, Valparaiso şi Buenos-Aires.

Între timp, şi Liberia se dezvoltase considerabil, fiind pe cale de a deveni un oraş de reală importanță într-un viitor foarte apropiat. Străzile, perfect drepte şi largi, erau mărginite de numeroase clădiri de piatră şi lemn, cu curți largi în față şi grădini frumoase în spate. Oraşul avea acum două tipografii, poştă, biserică, două şcoli şi un tribunal ceva mai pompos decât cel pe care încercase odinioară Lewis Dorick să-l distrugă. Cea mai frumoasă clădire era însă Palatul guvernamental, în care continua să locuiască Kavgerul şi în care erau centralizate toate serviciile publice.

În apropierea acestei clădiri se ridica o cazarmă în care erau depozitate mai bine de o mie de puşti şi trei tunuri, şi unde toți cetățenii majori făceau cu schimbul un stagiu de câte o lună. Lecția dată de năvala patagonilor avusese rezultate frumoase. Hostelia dispunea acum de o armată bine organizată.

Se afla în Liberia până şi un teatru impunător, luminat cu electricitate. Visul Kavgerului se realizase. Uzina, construită la trei kilometri în susul râului, furniza oraşului energie şi lumină.

Sala teatrului aducea mari servicii locuitorilor, mai ales în zilele lungi de iarnă. Era folosită pentru reuniunile

distractive, în care, uneori, Kavgerul şi Ferdinand Beauval devenit om de treabă şi o adevărată personalitate acum ţineau conferinţe. Se dădeau din când în când şi concerte, sub conducerea unui dirijor cum nu se găseau prea mulţi.

Dirijorul acesta este o veche cunoştinţă a cititorului: micul Sand de odinioară. Cu multă muncă reuşise sărmanul infirm să recruteze dintre hostelieni elementele unei orchestre simfonice, pe care o conducea magistral. Când, în zilele de concert, era transportat la pupitrul lui de dirijor, când domina de acolo batalionul de muzicanţi, chipul i se transfigura şi beţia sfântă a artei îl făcea cel mai fericit dintre oameni. Se cântau la concertele acestea compoziţii clasice şi moderne, şi uneori chiar şi opere de ale lui Sand, care nu erau mai puţin gustate şi aplaudate decât celelalte.

Trecuseră mai bine de nouă ani de când naufragiase *Jonathan* printre stâncile peninsulei Hardy. Acestea erau rezultatele obţinute în câţiva ani, graţie energiei, inteligenţei şi spiritului practic de care dăduse dovadă omul care îşi luase sarcina conducerii hostelienilor atunci când anarhia împingea colonia spre ruină. Despre omul acesta nu se ştia nici acum nimic, dar nimeni nu se gândea să-i ceară socoteală de trecutul lui, când cea mai bună recomandare sta în atâtea şi atâtea servicii aduse colectivităţii. Grijile care îl împovăraseră în decursul atâtor ani de conducere lăsaseră urme asupra Kavgerului. Era tot viguros şi drept ca bradul, însă barba şi părul îi erau acum de o albeaţă ca zăpada şi zbârcituri adânci îi brăzdau chipul maiestuos şi venerabil.

Autoritatea lui era nemărginită; membrii care formau consiliul nu figurau decât de formă, mărginindu-se doar să-şi dea, cu respect, părerea când îi ruga şeful lor. Dealtfel, Kavgerul nu ducea lipsă de un îndreptar care să-l călăuzească în opera întreprinsă. În imediata vecinătate a insulei se concurau două metode de colonizare. Putea face deci comparaţii şi trage cele mai bune concluzii.

De când Magellania şi Patagonia fuseseră împărţite între Chile şi Argentina, cele două state procedaseră în mod cu totul diferit la punerea în valoare a marilor posesiuni. Necunoscând bine regiunile acestea, Argentina acorda concesiuni cuprinzând zece şi chiar douăsprezece leghe pătrate, ceea ce necesita un personal numeros şi un material agricol considerabil. Ceva mai mult, coloniştii argentinieni erau obligaţi să intre în legătură cu Buenos-Aires pentru orice probleme în legătură cu exploatarea şi punerea în

valoare a produselor. Iar formalitățile acestea erau lungi şi costisitoare.

Pe când Chile, pentru a favoriza comerțul şi a atrage emigranți, declarase Punta-Arenas port deschis, ceea ce făcea ca în primul rând produsele din Magellania argentiniană să se îndrepte spre această poartă maritimă, în care îşi aveau sediul o mulțime de firme comerciale engleze sau chiliene.

Kavgerul cunoştea de mult procedeul acesta al guvernului chilian, precum şi rezultatele obținute. Astfel că, urmând exemplul coloniei chiliene, el declară Bourg Neuf-ul port deschis, şi măsura aceasta fu prima cauză a dezvoltării rapide a insulei. Evenimentele al căror teatru fusese insula Hoste, independența pe care i-o acordase Chile, prosperitatea ei crescândă sub conducerea pricepută a Kavgerului o impuseseră în atenția lumii comerciale şi industriale. Sosiră noi colonişti, cărora li se acordă terenuri în condiții foarte avantajoase. Populația se mărea cu repeziciune. La nouă ani după proclamarea independenței, opt ani după lovitura de stat a Kavgerului şi cinci ani după invazia patagonilor, Liberia avea o populație de mai bine de două mii cinci sute de suflete, iar insula întreagă, peste opt mii.

Se înțelege de la sine că se mai încheiaseră şi alte căsătorii în afară de cea a lui Halg cu Graziella. Printre altele, vom pomeni de cea a lui Edward Rhodes, care se însurase cu fata lui Germain Riviere, şi cea a surorii lui, Clary, cu doctorul Samuel Arvidson.

Acum, primăvara şi vara, portul era plin de corăbii, sosite în mare parte din arhipelagul Falkland, şi unele chiar din Valparaiso, Buenos-Aires, Montevideo şi Rio de Janeiro.

Principalul produs de export era peştele, care, din cele mai străvechi timpuri, abundă în ținuturile magellanice. De prisos să mai spunem că industria aceasta fusese, în cele din urmă, sever reglementată de Kavger, care voia să evite distrugerea abuzivăşi dispariția totală a animalelor marine care frecventează regiunile acestea. Pe litoral, în diverse puncte, se înființaseră colonii de vânători de foci, oameni de toate originile, de toate naționalitățile, fără patrie, cu care la început Hartlepool avusese mult de furcă. Însă, încetul cu încetul, aventurierii se umanizaseră, se civilizaseră, sub influența noii vieți. Nomazii aceştia fără nici un căpătâi erau bucuroşi acum că îşi pot exercita meseria dificilă în condiții

de viață mai bune. Într-adevăr, nu mai era vorba de expedițiile de odinioară întreprinse pe cont propriu, care îi arunca uneori pe vreo insulă pustie, unde piereau de foame şi de sete. Acum erau siguri că nu aveau să mai aştepte luni întregi întoarcerea unei corăbii care, de multe ori, nu se mai iveşte.

De exemplu, modul de vânare al inofensivelor amfibii rămăsese acelaşi. Nimic mai simplu: *salir a dar mea paliza*, să dai cu ciomagul cum spun chiar vânătorii aceştia.

Pe lângă aceasta, canalele arhipelagului mişunau de balene, iar pe țărmul insulei se aflau din abundență scoici de toate felurile. Dintre acestea, trebuie să menționăm o specie de moluşte de o calitate excelentă, care, exportate, se vindeau cu prețuri de până la cinci piaştri kilogramul în oraşele Americii de Sud. Apoi, pe lângă moluşte, mai erau şi crustacee, în special un soi de crab uriaş, din care o pereche ar ajunge să sature şi pe cel mai lacom om. Pe lângă crabii aceştia, pe coastele insulei se mai găseau o sumedenie de homari şi languste.

Realizând unul dintre vechile proiecte ale Kavgerului, Halg conducea la Bourg Neuf o uzină prosperă, de unde, sub formă de conserve, expedia crustaceele acestea în lumea întreagă. Halg se putea socoti un om fericit. Soție iubitoare, trei copii frumoşi şi sănătoşi, avere, nimic nu îi lipsea. Era fericit.

Cât despre Caroly, el renunțase până şi la pescuit. Dată fiind importanța portului insulei Hoste, soseau în ultimul timp numeroase corăbii, şi Caroly îşi reluase vechea meserie. Căpitan de port şi pilot şef al insulei Hoste, era foarte solicitat de vasele care plecau spre Punta-Arenas sau spre aşezările situate de-a lungul canalelor arhipelagului.

Avea acum la dispoziție un cuter de cincizeci de tone, capabil să reziste şi celor mai violente furtuni. *Wel-Kiej-ul* se odihnea în port, ca un vechi şi credincios servitor ajuns la bătrânețe.

Kavgerul se ocupa cu un zel şi o dragoste crescândă de elevul lui. Dick avea acum aproape nouăsprezece ani şi începea să merite numele de tânăr savant. Nu era departe vremea când profesorul nu avea să-i mai poată da lecții. De timpuriu maturizat de aspra şcoală a vieții şi de înspăimântătoarele drame în care fusese amestecat, Dick era mai degrabă prietenul decât discipolul Kavgerului, care avea în el o încredere fără margini şi îl considera de pe acum ca succesorul lui. Erau oameni de treabă şi Germain Riviere ți

Hartlepool, dar erau prea lipsiți de cultură generală şi de idei novatoare pentru a putea conduce un popor care mai avea şi alte interese decât cele materiale. Mai indicat ar fi fost poate Harry Rhodes, dar şi el îmbătrânea şi apoi nici nu avea energia necesară pentru o asemenea misiune.

Pe când Dick întrunea în persoana lui toate calitățile necesare unui şef. Avea cultura, inteligența şi tăria de caracter a unui adevărat om de stat şi era regretabil că însuşirile acestea admirabile nu puteau fi utilizate decât într-un cadru aşa de strâmt.

Din punct de vedere politic, situația era tot aşa de bună. Relațiile insulei cu guvernul chilian erau excelente şi acesta nu putea decât să se felicite de inspirația avută.

La început, văzând în fruntea insulei pe misteriosul personaj a cărei existență în arhipelag i se păruse, pe bună dreptate, suspectă, guvernul chilian nu-şi ascunsese nemulțumirea şi îngrijorarea. Nemulțumire platonică însă, prin însăşi forța împrejurărilor, căci nu putea interveni în nici un fel, insula fiind independentă. Dacă omul acesta ar fi rămas pe Insula Nouă, nu ar fi scăpat de cercetările poliției chiliene. Când însă, după tulburările provocate de anarhia de la început, Kavgerul se dovedi un bun administrator şi conducător şi insula începu să progreseze economic văzând cu ochii, nimeni nu se mai preocupă de originea şi trecutul acestui om.

Se scurseră astfel cinci ani de dezvoltare continuă. Se înființară trei noi orăşele, unul pe peninsula Dumas, altul pe peninsula Pasteur şi al treilea la capătul apusean al insulei, la Darwin Sound, în fața insulei Gordon.

Pe vremea aceea, în luna decembrie a anului 1890, Liberia primi pentru prima oară vizita guvernatorului din Punta-Arenas, D. Aguire. Oficialul admiră sincer națiunea aceasta aşa de prosperă, măsurile înțelepte luate pentru a-i mări posibilitățile de dezvoltare, omogenitatea perfectă a unei populații cu origini aşa de diferite, ordinea, bunăstarea şi mulțumirea care domneau pretutindeni. Se înțelege că una dintre primele sale griji fu să observe mai de aproape pe omul care săvârşise o operă aşa de frumoasă şi care se mulțumea cu simplul titlu de Kavger. Şi nu-i precupeți aprecierile măgulitoare.

Kavgerul folosi ocazia pentru a aminti apoi guvernatorului de cererea sa cu privire la insulița Capului Horn, destinată farului proiectat, iar acesta, foarte amabil, făgădui că va

sprijini această petiție pe lângă guvernul din Santiago, unde va merge îndată ce va pleca din insula Hoste.

Se pare că se ținu de cuvânt şi că sprijinul lui fu de folos, căci, peste o lună, Kavgerul fu informat în mod oficial că propunerea lui era acceptată. La 25 decembrie fu semnat un act de cesiune prin care statul hostelian devenea proprietarul insuliței Horn, cu condiția să construiască acolo şi să întrețină un far pe propria-i cheltuială.

Kavgerul, pregătit de ani de zile, începu imediat lucrările. După cele mai pesimiste prevederi ale lui, nu aveau să dureze mai mult de doi ani.

Şi cu asta Kavgerul îşi încorona opera visată. Insula Hoste, pacificată şi organizată, bunăstarea înlocuind mizeria de odinioară, şi, în cele din urmă, mii de vieți omeneşti salvate de la pieire în punctul de întâlnire a două dintre cele mai întinse oceane de pe glob, iată ce voise să realizeze. Şi reuşise. Acum avea dreptul să se mai gândească şi la el şi să se sustragă îndatoririlor unei funcții care îi repugnau.

Într-adevăr, Kavgerul nu făcea uz decât cu multă strângere de inimă de puterea pe care i-o dădea calitatea de conducător de oameni. Rămăsese acelaşi om energic, rece şi trist, care apăruse ca salvator în ziua aceea depărtată, în care poporul hostelian fusese la un pas de pieire. În ziua aceea salvase pe alții, dar se pierduse pe sine. Silit să-şi renege idealul, nevoit să se încline în fața faptelor reale, se sacrificase cu mult curaj, dar, în sufletul lui, visul la care renunțase protesta. Când, sub aparența amăgitoare a logicii, gândurile care ne frământă nu sunt decât manifestarea propriilor instincte naturale, ele au o viață proprie, independentă de rațiunea şi de voința noastră. Ele se luptă pe ascuns, chiar împotriva unor lucruri şi fapte evidente, ca nişte ființe vii care nu se pot resemna să moară. E foarte greu atunci să mai putem fi convinşi de greşeala comisă şi ne agățăm de cel mai mic pretext pentru a reveni la ceea ce a fost mai înainte credința noastră puternică.

Harry Rhodes remarcase transformarea aceasta, mereu crescândă, pe măsură ce insula Hoste prospera, şi care deveni şi mai evidentă când, începând lucrările pentru construirea farului pe Capul Horn, Kavgerul socoti că dusese la bun sfârşit toate obligațiile pe care şi le impusese. Într-o zi, când Harry Rhodes evocă, în cursul unei convorbiri amicale, zilele din trecutul zbuciumat al insulei şi îşi lăudă, în treacăt, prietenul pentru tot ceea ce făcuse, Kavgerul

răspunse printr-o declarație precisă:

— Mi-am asumat sarcina de a organiza colonia şi mi-am dat toate silințele să duc sarcina aceasta la bun sfârşit. Însă, din clipa când ea s-a terminat, mandatul meu încetează. Voi fi dovedit prin asta, sper, că poate exista cel puțin un colțişor pe lume în care omul să naibă nevoie de stăpân.

— Un şef nu este un stăpân, prietene, răspunse mişcat Harry Rhodes. Asta ai dovedit-o chiar dumneata. Dar nu poate exista societate care să nu recunoască o autoritate superioară, indiferent de numele pe care i-l dă.

— Nu sunt de părerea asta, răspunse Kavgerul. Eu unul cred că autoritatea trebuie să ia sfârşit din clipa în care nu se mai dovedeşte necesară.

Aşadar, Kavgerul încă nu renunțase la vechile-i utopii, şi, în ciuda experiențelor făcute, încă îşi mai făcea iluzii asupra felului de a fi al oamenilor. Din nefericire, în scurt timp surveni un incident care tulbură viața liniştită a Liberiei şi dădu conducătorului ei o nouă demonstrație a erorii în care se încăpățâna să persiste.

XI. Goana după aur

Descoperirea fu făcută în dimineața zilei de 6 martie. Plănuind o partidă de vânătoare, Edward Rhodes, însoțit de alte câteva persoane, plecase din Liberia dis-de-dimineață, pornind cu o trăsură pe țărmul de apus al peninsulei Hardy, la poalele munților Sentry Boxes, care se întind la vreo douăzeci de kilometri spre sud-vest. Acolo se întindea o pădure deasă, încă neexploatată, în care se refugiau, de obicei, fiarele din insulă, jaguari şi puma îndeosebi, animale care trebuiau exterminate, deoarece produceau pagube mari.

Vânătorii cutreierară pădurea, uciseră între timp două puma şi tocmai se aflau pe marginea unui râuleț din capătul celălalt al pădurii, când apăru din desiş un jaguar enorm. Socotind că distanța este suficient de mică, Edward trase în el un foc de armă, care răni fiara în coapsa stângă. Astfel că, scoțând un răget furios, animalul făcu un salt spre râu şi dispăru în hățiş. Totuşi, Edward mai avu timp să-i trimită încă un glonte, care însă îşi greşi ținta şi ricoşă de colțul unei stânci, desprinzând câteva aşchii de piatră.

Poatecă nu s-ar fi întâmplat totuşi nimic şi vânătorii şi-ar fi văzut de drum dacă una dintre aşchiile acestea nu ar fi

căzut la picioarele lui Edward Rhodes. Surprins de aspectul ei ciudat, o ridică de jos şi o examină. Era o bucăţică de cuarţ, dungată de striaţii caracteristice în care se puteau deosebi uşor firişoare de aur. Edward fu toarte emoţionat de această descoperire. Aur!... Pe insula Hoste se găsea aur!...

De altminteri, nu prea era un lucru de mirare. Filoane din metalul acesta preţios fuseseră descoperite şi în jurul oraşului Punta-Arenas, ca şi în Ţara de Foc, Patagonia şi Magellania. Din giganticul lanţ muntos care străbate cele două Americi, cunoscut sub numele de Munţii Stâncoşi şi Cordilieri şi care se întind din Alaska până la Capul Horn, s-a extras în patru secole aur în valoare de mai bine de patruzeci şi cinci miliarde de franci.

Edward Rhodes înţelese imediat importanţa descoperirii lui. Ar fi vrut să o ţină secretă, să nu vorbească despre ea decât tatălui său şi Kavgerului. Dar nu era singur. Tovarăşii săi de vânătoare cercetară şi ei cu atenţie aşchia de stâncă şi apoi adunară toate celelalte fragmente de piatră auriferă.

Astfel, chiar în aceeaşi zi, toată insula află că fusese descoperit un nou Klondike, Transvaal sau Eldorado. Vestea străbătu, ca un fulger, Liberia şi ajunse chiar până în cele mai mici cătune. Cu toate acestea, pentru moment nu putea fi vorba de tras foloase imediate din descoperirea aceasta. Iarna era aproape şi nu se mai puteau face exploatări în aer liber. Astfel că descoperirea lui Edward Rhodes nu avu nici o consecinţă imediată.

Odată cu sosirea iernii, fură întrerupte şi lucrările întreprinse la Capul Horn pentru ridicarea farului, care merseseră până atunci destul de bine.

Vremea rea începu, ca de obicei, cu furtuni şi frig. Liberienii erau însă acum bine pregătiţi pentru a înfrunta orice intemperii şi nimic nu ar fi tulburat pacea coloniei dacă nu ar fi fost acea blestemată descoperire a zăcământului aurifer, care, dată fiind lăcomiaomenească,puteaaveaconsecinţe dezastruoase. La prima şedinţă a Consiliului, Kavgerul nu-şi ascunse temerile în privinţa aceasta.

— Tocmai când socoteam opera noastră terminată, zise el, când credeam că putem culege roadele străduinţei noastre, o întâmplare nenorocită aruncă printre noi germenii discordiei şi ruinei...

— Cred că exagerezi puţin, interveni Harry Rhodes, care nu vedea lucrurile chiar aşa de negre. Admit că descoperirea

asta poate genera tulburări, dar de aici până la ruina coloniei...

— Da, ruina coloniei, afirmă cu tărie Kavgerul. Descoperirile de felul acesta n-au lăsat decât ruină în urma lor!

— Totuşi, obiectă Harry Rhodes, aurul este o marfă ca oricare alta...

— Cea mai nefolositoare!...

— Ba, dimpotrivă, cea mai folositoare, fiindcă se poate schimba contra tuturor celorlalte.

— Ce folos, exclamă Kavgerul, dacă pentru a o obține trebuia să-i sacrifici totul! Aproape toți căutătorii de aur mor în mizerie, iar celor care reuşesc, uşurința succesului le ia mințile pentru totdeauna. Prind gustul plăcerilor procurate uşor şi devin incapabili de orice muncă şi dacă, în sensul social al cuvântului, s-au îmbogățit, din punct de vedere omenesc sunt mai săraci decât oricând. Nu mai sunt oameni.

— Sunt de aceeaşi părere, spuse atunci Germain Riviere. Fără să mai socotim că, dacă ogoarele sunt lăsate în părăsire, crăpăm de foame cu aurul lângă noi. Şi, sincer vorbind, tare mă tem că populația noastră n-o să poată rezista ispitei.

— Aurul!... Aurul!... Setea de aur!... repeta Kavgerul. E cel mai groaznic flagel care se putea abate asupra insulei noastre.

Harry Rhodes şovăia.

— Admițând că ai avea dreptate, zise el, cum am putea lupta împotriva acestui flagel?

— Nu, dragul meu Rhodes, răspunse Kavgerul, nu putem face nimic O epidemie se poate combate, se poate stârpi, dar frigurile acestea ale aurului nu au leac. Distrug orice. Nu avem atâtea exemple dintre cele ce s-au petrecut în districtele aurifere din Lumea Nouă şi Lumea Veche, Australia, California, sudul Africii? De la o zi la alta, coloniştii şi-au părăsit ogoarele şi atelierele, oraşele şi satele s-au golit, familiile s-au împrăştiat pe câmpiile aurifere. Şi aurul extras cu atâta lăcomie a fost risipit prosteşte în orgii nebuneşti.

Kavgerul vorbea cu o însuflețire care arăta cât era de îngrijorat.

— Şi nu este atât primejdia dinăuntru, cât cea din afară: toți aventurierii, toți declasații care năvălesc în ținuturile aurifere venind din toate colțurile lumii. Un puhoi care

seamănă ruină şi jale în trecere. Ah! De ce a trebuit să cadă pe capul insulei noastre o asemenea pacoste!

— Poate că nu e pierdut încă totul, spuse Harry Rhodes, adânc mişcat. Dacă vestea nu se răspândeşte, am putea evita invazia asta.

— Nu, răspunse Kavgerul, este prea târziu acum. Nu vă puteți închipui cu ce repeziciune află lumea întreagă că în cutare loc au fost descoperite zăcăminte aurifere.

Şedința se încheie fără să fie luată vreo hotărâre. Şi, la drept vorbind, nici nu se putea lua vreuna. După cum spusese Kavgerul, nu se putea lupta împotriva febrei aurului.

Şi temerile Kavgerului se dovediră îndreptățite. Cum veni primăvară şi începu să se topească zăpada, coloniştii mai îndrăzneți şi mai întreprinzători se transformară în prospectori şi plecară să caute aur. Pe zi ce trecea, tot mai mulți se îndreptară spre Golden Creek aşa fu numit râuleţul pe țărmul căruia făcuse Edward nenorocita descoperire. La începutul lunii noiembrie, câteva sute de hostelieni plecaseră deja spre terenul aurifer şi cutreierau munții în căutarea unui filon mai bogat.

În principiu, exploatarea zăcămintelor nu prezintă prea mari dificultăți. Dacă este vorba de un filon, este de ajuns să te ții de el atacând stânca cu târnăcopul, apoi să macini fărâmăturile obținute, pentru a extrage firişoarele de metal pe care le conțin. Aşa se procedează în minele din Transvaal. Totuşi, în practică, nu e chiar aşa de uşor. Uneori filonul dispare şi trebuie multă bătaie de cap şi pricepere ca să-l găseşti din nou. În cel mai bun caz, se înfundă în pământ şi atunci, ca să te poți ține de el, trebuie să sapi o mină, muncă destul de anevoioasăşi de primejdioasă.

Pe de altă parte, cuarțul este o rocă destul de tare şi necesită maşini costisitoare pentru a o măcina. Asta înseamnă că lucrătorii izolați nu pot face exploatări. Numai societățile mari, dispunând de mână de lucru din belşug şi de capitaluri considerabile, pot face afaceri de felul acesta. De aceea, căutătorii de aur prospectorii, cum sunt numiți, de obicei, când au norocul să descopere un zăcământ, se mulțumesc săşi asigure proprietatea lui, pe care o cedează apoi cât mai degrabă bancherilor şi oamenilor de afaceri.

Cei care preferă să facă exploatarea pe cont propriu renunță de la început la orice exploatare minieră. Caută terenurile de aluviune formate din şi prin preajma stâncilor aurifere de acțiunea milenară a apelor. Spălând şi rozând

necontenit stânca, apa a luat cu ea firişoare de aur, care sunt foarte uşor de extras din nisip, printr-o spălare simplă.

Se înțelege de la sine că în felul acesta lucrau şi hostelienii. Primele rezultate fură încurajatoare. Pe țărmul Golden Creek-ului, pe o lungime de câțiva kilometri şi o lărgime de două sau trei sute de metri, se întindea un strat adânc de mâl de opt picioare. Rezerva era deci cât se poate de abundentă. Nu spera nimeni să facă milioane, dar zăcământul era destul de bogat ca să ia minţile acestor oameni sărmani, care până atunci îşi câştigaseră pâinea muncind din greu.

Indiferent de ideile lui personale asupra acestui aspect, Kavgerul făcu *tabula rasa* cu ele şi, silindu-se să privească problema prin prisma interesului obştesc, căutase soluția cea mai nimerită şi mai favorabilă grupului social al cărui şef era. Avusese în cursul iernii dese consfătuiri cu Dick şi ajunseseră amândoi la concluzia că trebuia urmărit un triplu țel: limitarea la minimum posibil a hostelienilor exploatatori ai zăcămintelor, asigurarea unui beneficiu coloniei şi restrângerea, interzicerea imigrării străinilor puțin recomandabili care aveau să năvălească din toate colțurile globului.

Legea care fu afişată pe la sfârşitul iernii satisfăcea aceste trei deziderate. Subordona în primul rând dreptul de exploatare obținerii prealabile a unei concesiuni, stabilea apoi numărul maxim al concesiunilor şi fixa în folosul statului o indemnizație de o pătrime din totalul metalului extras. Conform dispozițiilor acestei legi, concesiunile erau rezervate exclusiv cetățenilor hostelieni, titlu care nu putea fi dobândit în viitor decât după un an de locuire efectivă în insulă şi în baza unei hotărâri a guvernatorului.

Aplicarea legii se lovi însă chiar de la început de dificultăți mari. Colonistii nu văzură drepturile, dar se simțiră atinşi de obligațiile şi restricțiile cuprinse în lege; şi cum nimeni nu voia să se supună de bunăvoie, Kavgerul fu nevoit să recurgă la forță. Dispunea de armata permanentă formată din nouă sute cincizeci de cetățeni obligați să se prezinte sub arme la prima chemare. La chemarea aceasta nu răspunseră însă decât şapte sute cincizeci de hostelieni. Cei două sute de nesupuşi erau plecați şi ei la mine, colindând împrejurimile Golden Creek-ului.

Kavgerulîşi împărți în două forțele de care dispunea. Cinci sute de oameni fură răspândiți de-a lungul coastei, cu

misiunea de a împiedeca ieşirea clandestină a aurului din insulă, iar el se puse în fruntea celorlalţi trei sute, pe care îi împărţi în douăzeci de grupe sub comanda celor de care era mai sigur. Mica armată represivă porni spre regiunea auriferă, măturând totul în calea ei. Toţi prospectorii care refuzară să se pună în regulă fură alungaţi de pe terenurile pe care le ocupaseră.

La început, metoda aceasta obţinu oarecare succes, dar în scurt timp situaţia se agravă. Cei care nu putuseră obţine o concesiune se întorceau noaptea şişi reocupau terenurile pe care fuseseră nevoiţi să le părăsească. În acelaşi timp, aţâţaţi de succesele primilor prospectori, o a doua serie de hostelieni intra în scenă. În scurt timp, insula întreagă se molipsi de febra aceasta a aurului. Fiind descoperite noi filoane în peninsula Hardy şi Pasteur, fascinaţia aurului se transformă în demenţă. În câteva săptămâni, Liberia, satele şi fermele rămaseră pustii. Bărbaţi, femei şi copii, toţi cutreierau ţinuturile aurifere. Unii se îmbogăţiră, descoperind adevărate zăcăminte de pepite; şi febra spori.

Contagiunea nu-i cruţă nici chiar pe cei însărcinaţi să o combată. Detaşamentul postat de Kavger pe coastă se evaporă în câteva zile. Pe de altă parte, până şi trupa pe care o comanda personal se topea ca o bucată de gheaţă la soare. Nu era noapte în care să nu se producă două, trei dezertări. În cincisprezece zile, Kavgerul rămase numai cu cincizeci de oameni.

Şi atunci, cu toată energia lui de neînfrânt, fu cuprins de descurajare. Omenirea, de care se legase din nou după o aşa de lungă ruptură, i se arăta acum cu tot cinismul defectelor şi viciilor sale. Tot ce clădise cu atâta trudă se dărâmase într-o clipă, şi asta numai fiindcă hazardul făcuse ca într-o zi să strălucească într-o bucată de stâncă câteva firişoare de aur. De luptat nu mai putea fi vorba. ÎI părăseau până şi cei mai credincioşi. Nu cu mâna de oameni care îi mai rămăsese putea aduce el la raţiune mulţimea aceea de sărmani smintiţi.

Kavgerul se înapoie în Liberia. Nu mai era nimic de făcut. Flagelul se răspândise în insulă ca un şuvoi pustiitor. Trebuia să aştepte să se mai domolească.

Şi, la un moment dat, se păru că domolirea aceasta nu era departe. Pe la mijlocul lui decembrie, unii liberieni începură să se înapoieze pe la casele lor.

Două cauze stăteau la baza acestui reviriment. În primul

rând, meseria de prospector nu era aşa de uşoară şi nu toţi fuseseră atât de norocoşi cât speraseră. Iar în al doilea rând, reducerea tranzacţiilor comerciale şi stagnarea aproape totală a exploatărilor agricole începea să-şi arate efectele. Fără să fie criză în adevăratul sens al cuvântului, preţurile obiectelor de primă necesitate se măriseră enorm.

Din nefericire, revirimentul acesta se limita la înapoierea câtorva colonişti mai săraci, iar după câteva zile se opri cu totul.

Kavgerul nu fu dezamăgit, fiindcă nu-şi făcuse niciodată iluzii în privinţa aceasta. Nu, criza era încă departe de a se termina. Dimpotrivă, abia începuse. Până acum nu intraseră în joc decât hostelienii. Dar, în curând, lucrurile aveau să devină şi mai serioase.

La şaptesprezece ianuarie debarcă la Bourg Neuf primul convoi de prospectori străini. Erau vreo două sute de bărbaţi, voinici, cu înfăţişarea hotărâtă şi brutală. Unii dintre ei purtau cuţite mari la brâu, dar toţi, fără excepţie, aveau revolvere. Tot bagajul lor era un târnăcop şi un sac care conţinea boarfele mizerabile pe care le purtau prin toate colţurile pământului în viaţa lor plină de aventuri.

Începând din ziua aceea, sosirile de noi convoiuri se repetară la intervale din ce în ce mai scurte. Imediat ce debarcau, căutătorii de aur, oameni obişnuiţi cu îndeplinirea formalităţilor, se duceau direct la Palatul guvernamental şi se interesau de prescripţiile legale în vigoare. Le găsiră în unanimitate fantastice. Atunci, amânând îndeplinirea formalităţilor, se răspândeau prin oraş, unde nu întârziară să-şi dea seama cât de slabă era organizaţia administrativă a insulei. Aşa că luau hotărârea să înfrunte legea, pe care o călcau nepedepsiţi până şi localnicii, şi, după câteva zile de hoinăreală pe străzile pustii ale Liberiei, plecau fără nici o formalitate spre ţinutul miraculos.

Cu venirea iernii însă, se curmă şi valul acesta de aventurieri. La 24 martie sosi ultimul transport, adăugând încă câteva sute de nepoftiţi celor mai bine de două mii care scormoneau solul insulei pe vremea aceea.

Plecând, corabia care îi debarcase pe aceşti ultimi sosiţi ducea cu ea un manifest adresat de guvernatorul insulei Hoste tuturor statelor de pe glob. Kavgerul făcea cunoscut *urbi et orbi*[11] că insula Hoste, având o populaţie supraabundentă, nici un străin nu mai putea debarca pe ea, chiar dacă pentru aplicarea acestei măsuri ar fi nevoie să se

întrebuințeze forța.

De eficacitatea acestei măsuri se îndoia în primul rând chiar autorul ei, Kavgerul. Prea este puternică atracția aurului ca să i se poată opune vreo stavilă.

Înconjurat de Halg, Caroly, Hartlepool, Harry şi Edward Rhodes, Dick, Germain Riviere şi de încă vreo treizeci de colonişti rămaşi credincioşi, Kavgerul asista neputincios la distrugerea operei sale.

XII. Jaful

Acesta fu primul act al dramei aurului. Tragicele evenimente care constituiseră epilogul acestui prim act avură repercusiuni imediate asupra vieții hostelienilor, aşa de fericită până atunci. Câțiva dintre ei dispăruseră. Unde, cum? Nimeni nu ştia, dar se presupunea că fuseseră victimele unor accidente. Asta după părerea multora „în cel mai bun caz".

Pe de altă parte, insula decădea economic cu paşi repezi. Prețurile se dublaseră şi chiar se triplaseră; populația săracă trăia în mizerie.

Erau totuşi colonişti care, având succes în meseria de prospector, nu se puteau plânge de lipsuri. Printre aceştia vreo douăzeci la număr figura şi Kennedy, fostul marinar de pe *Jonathan*, transformat în nabab de o norocoasă lovitură de târnăcop, şi care îşi afişa cu ostentație averea. Cât anume avea, nu ştia nimeni, şi probabil că nici el însuşi; dar, în orice caz, mult, judecând după cheltuielile pe care le făcea. Risipea aurul cu amândouă mâinile, o făcea pe miliardarul şi anunța oricui vrea să-l asculte că are să părăsească oraşul în care nu putea trăi aşa cum îi îngăduia averea lui.

Tot astfel însă nu ştia nimeni nimic de unde scotea el aurul acesta. Când era întrebat, o făcea pe misteriosul, evitând un răspuns precis. Liberienii care îl întâlniseră în cursul verii nu-l văzuseră făcând altceva decât să se plimbe toată ziua cu mâinile la spate.

Şi aveau toți motive foarte serioase să nu uite întâlnirile acestea, căci ele coincideau cu dispariția la scurt interval după aceea a aurului extras de ei cu atâta trudă. Iar coincidența aceasta sfârşi prin a da loc la cele mai vii bănuieli.

Scos din răbdări, Kavgerul se hotărî să facă, în sfârşit, act

de autoritatea cu care era învestit. Prea îşi băteau joc Kennedy şi cei de teapa lui de legi. Un timp fusese nevoit să asiste neputincios la anarhie, dar acum colonistii erau din nou grupați în oraş, şi, în special, avea efective destule.

Într-odimineață, poliția, sub conducerea lui Hartlepool, invada domiciliile liberienilor care făceau mai mare caz de bogăția lor şi efectua o serie de percheziții în toată regula. Din aurul găsit se percepu fără nici o milă o pătrime, plus două sute pesos sau piaştri argentinieni, prețul stabilit de Kavger pentru fiecare concesiune.

Kennedy nu se lăuda degeaba. La el fu găsită cea mai mare cantitate de aur. Şi tot la el întâmpină poliția cea mai vie rezistență. Fură nevoiți să recurgă la violență pentru a-l ține la respect pe fostul marinar, care spumega de furie.

— Hoților! striga el, arătându-i lui Hartlepool pumnul.

—Ziinainte,băieţaş,răspunseacesta, continuându-şi netulburat percheziția.

— O să mi-o plătiți! amenința Kennedy, pe care sângele rece al fostului său şef îl scotea şi mai mul din sărite.

— Eh, mi se pare că deocamdată tu eşti cel care plăteşte, îl ironiza fără milă Hartlepool.

— Ne mai vedem noi!

— Mă rog, când o să vrei! Din partea mea, cât mai târziu cu putință.

— Hoțule!... urlă Kennedy, în culmea furiei.

—Uite, aici n-ai dreptate, răspunse Hartlepool cu un ton binevoitor. Dovada este că din cele cincizeci şi trei de kilograme de aur ale tale nu iau decât treisprezece kilograme două sute cincizeci de grame, adică o pătrime, plus cei două sute de piaştri legali. Se înțelege de la sine că, în schimbul banilor ăstora, ai drept...

— Mizerabile!

— La o concesiune în regulă...

— Banditule!

— N-ai decât să ne spui unde ți-este terenul.

— Tâlharule! — Nu vrei?

— Canalie!....

— Cum pofteşti, băieţaş! încheie Hartlepool, plecând cu oamenii lui şi lăsându-l pe Kennedy în culmea furiei. În total, percheziţiile acestea aduseră tezaurului aproape treizeci şi şapte de kilograme de aur. În schimb, în afară de Kennedy, care se încăpățâna să nu spună unde-i este terenul, toți ceilalți prospectori îşi primiră concesiunile cu

toate formele prescrise de lege.

Sosi iarăşi primăvara şi Liberia rămase din nou pustie. Lecţia din vara trecută nu folosise la nimic. Lucrurile se repetară ca după şablon, şi Kavgerul rămase din nou singurul care asista cu durere la desfăşurarea actului doi al dramei. Numai că de data asta scenele se precipitară. Nu trecu o săptămână şi liberienii începură să se înapoieze în număr din ce în ce mai mare. Poliţia se reconstitui pentru a doua oară. Oamenii îşi reluau în tăcere posturile pe care le părăsiseră, fără ca guvernatorul să le facă vreo observaţie. Nu era acum momentul să se poarte aspru cu ei.

Treptat, treptat, fermele, uzinele se repopulau. Mişcarea era generală, cât şi cauza care o motiva. Într adevăr, căutătorii de aur găsiseră o situaţie cu totul alta. Anul trecut erau între ei. De data asta, intrase şi elementul străin în joc. Şi ce străini! Drojdia societăţii! Oameni grosolani, brute adevărate, obişnuiţi cu asprimile vieţii aventuroase şi netemându-se de nimic. Erau nevoiţi să se bată cu oamenii aceştia lacomi, care puseseră stăpânire pe cele mai bogate terenuri. Şi, în cele din urmă, învinşi, hostelienii fuseseră nevoiţi să renunţe.

Era şi timpul ca hostelienii să-şi vină în fire. Invazia începută în vara precedentă reîncepuse cu şi mai mare intensitate. În fiecare săptămână, două sau trei vapoare debarcau noi transporturi de prospectori străini. Zadarnic încercase Kavgerul să se opună debarcării lor. Aventurierii debarcau şi cutreierau insula în căutarea terenurilor aurifere.

Corăbiile afectate transportului căutătorilor de aur erau aproape singurele care intrau în portul de la Bourg Neuf. Altele nu mai veneau, căci afacerile stagnaseră cu totul şi nu aveau ce încărca.

De îndată ce Kavgerul putu dispune de două sute de oameni, năvălitorii avură de furcă. Sprijinite de două sute de baionete, dispoziţiile Kavgerului începură imediat să fie respectate şi vapoarele nou-sosite părăsiră portul fără să debarce un singur om.

În scurt timp însă, supunerea aceasta se dovedi un vicleşug. Nevoite să cedeze în faţa forţei, corăbiile navigau de-a lungul coastelor apusene sau răsăritene ale insulei şi acolo, la adăpostul unui golfuleţ, debarcau încărcătura lor omenească, care se răspândeaapoiîninsulă.Brigăzilepentru supravegherea litoralului nu serviră la nimic. Debarcările

clandestine continuau şi puhoiul de aventurieri creştea pe zi ce trecea.

În interior dezordinea atingea culmea. Insula întreagă era o imensă orgie, însângerată de încăierări violente terminate cu lovituri de cuțit şi focuri de revolver. Aventurierii aceştia atrăseseră în sfera lor de influență toată drojdia populației hosteliene, formând la un loc un imens grup de pradă năpustit asupra celorlalți căutători de aur. Cârciumile şi tavernele forfoteau. În plin câmp se improvizaseră music-hall-uri în care femei nefericite aduse din toate colțurile lumii îi distrau cu vocile lor răguşite pe minerii beți, cântând cele mai grosolane refrenuri. În toate tavernele, musichall-urile şi cârciumile acestea, alcoolul curgea în valuri.

Cu toate că situația devenea din zi în zi mai tragică, Kavgerul nu-şi pierdea curajul. Rămânea neclintit la postul lui, aşteptând vremea când, risipindu-se valul de nebunie, toți se vor regrupa în jurul lui, şi căuta pe orice căi să recâştige încrederea hostelienilor, care, încet, dar sigur, începeau să-şi vină în fire. Nimic nu părea în stare să-l scoată din linia aceasta de conduită şi orb de bunăvoie față de toate cele ce se petreceau în juru-i îşi continua netulburat exercitarea funcției de guvernator. Nu neglijase nici chiar construcția farului la care ținea aşa de mult. Din ordinul lui, Dick făcu în cursul verii o inspecție pe insula Horn. În ciuda împrejurărilor, deşi încetinite întrucâtva, lucrările nu stagnaseră nici măcar o singură zi. În toamnă, marea operă avea să fie terminată.

La 15 decembrie, mai bine de jumătate dintre hostelieni se reîntoarseră la posturile lor, în timp ce în interiorul insulei sabatul infernal continua cu aceeaşi furie. Cam pe vremea aceea primi Kavgerul vizita neaşteptată, care avea să aibă cele mai fericite consecințe pentru colonie. Dintr-un vapor nou sosit debarcară doi bărbați, un englez şi un francez, prezentându-se împreună guvernatorului. Primiți imediat de Kavger, se recomandară şi, fără multă vorbărie, anunțară că doresc să obțină o concesiune. Francezul se numea Maurice Reynaud, iar englezul, Alexander Smith.

Kavgerul surâse cu amărăciune.

— Dați-mi voie să vă întreb, domnilor, zise el, dacă sunteți la curent cu cele ce se petrec în prezent pe insula Hoste.

— Ştim, răspunse francezul.

— Noi preferăm totuşi să fim în regulă, completă englezul.

Kavgerul se uită mai atent la cei doi bărbați. Deşi de

naționalități diferite, aceştia aveau ceva comun în înfățişarea lor: aerul acela propriu oamenilor de acțiune. Amândoi tineri, cel mult treizeci de ani fiecare. Voinici, rumeni, cu fruntea largă denotând inteligență şi bărbia energică, inspirau de la prima vedere încredere. Era prima oară când Kavgerul găsea simpatici doi căutători de aur.

— Ah! ştiți prin urmare cum stau lucrurile, zise el. Cu toate acestea, abia ați sosit.

— Adică abia ne-am înapoiat, rectifică Maurice Reynaud. Fiindcă trebuie să ştiți că am mai fost şi anul trecut pe aici şi nu am plecat decât după ce am cercetat amănunțit terenul pe care intenționăm să-l exploatăm.

— Împreună? întrebă Kavgerul.

— Împreună, răspunse Alexander Smith.

Kavgerul reluă, cu un sincer accent de regret:

— Dacă sunteți aşa de bine informați, ştiți probabil că nu pot face nimic pentru dumneavoastră, deoarece legea pe care văd că vreți s-o respectați rezervă toate concesiunile exclusiv cetățenilor hostelieni.

— Nu face nimic, afirmă Maurice Reynaud.

— Cum asta? întrebă Kavgerul.

— Noi cerem o mină, explică Smith. Or, în privința asta, legea nu spune nimic.

— Adevărat, recunoscu Kavgerul. O mină este însă o întreprindere anevoioasă, care cere capitaluri mari...

— Le avem, îl întrerupse englezul. Am plecat anul trecut de aici numai şi numai ca să ni-l procurăm.

—Şi totul este în regulă, continuă Maurice Reynaud. Reprezentăm aici societatea *Franco-English Gold Mining Company*, al cărei inginer şef este prietenul meu Smith şi al cărei director sunt chiar eu. Societatea s-a constituit la Londra în ziua de 10 septembrie a anului trecut, cu un capital de patruzeci de mii de lire sterline, din care jumătate este aportul nostru personal, iar restul *working-capital*. Dacă ajungem la o înțelegere, lucru de care nu ne îndoim, vaporul cu care am venit va lua cu el comenzile pe care le vom face şi, în mai puțin de opt zile, lucrările vor începe; într-o lună vom avea primele maşini, şi până în sezonul viitor întreprinderea noastră va funcționa în plin.

Foarte interesat de oferta făcută, Kavgerul se gândea cum să o primească. Avea argumente şi pro, şi contra. Tinerii îi plăceau. Dar, îngăduind fondarea unei societăți franco-engleze pe insulă, nu însemna să dea loc pe viitor unor

eventuale complicații internaționale? Poate că, sub pretext că îşi protejează cetățenii, Franța şi Anglia ar fi încercat să profite de prima ocazie pentru a se amesteca în administrația internă a insulei. După câtva timp de cumpănire atentă a tuturor argumentelor pro şi contra, Kavgerul se hotărî să dea un răspuns afirmativ. Propunerea era prea serioasă pentru a fi respinsă, şi, de vreme ce boala aurului nu mai putea fi stăvilită, era mai bine să fie localizată în câteva focare uşor de supravegheat, împărțind la nevoie toate zăcămintele între un număr restrâns de societăți importante.

— Primesc, spuse el. Cu toate acestea, fiind vorba de lucrări în adâncime, cred că este cazul să modific condițiile prevăzute pentru concesiunile obişnuite.

— Cum doriți, răspunse Marcel Reynaud.

— Trebuie stabilit prețul la hectar.

— De acord!

— O sută de piaştri argentinieni, de exemplu.

— Perfect!

— Ce suprafață solicitați?

— O sută de hectare.

— Face deci zece mii de piaştri.

— Plătiți imediat, spune Maurice Reynaud, completând un cec.

— În schimb, reluă Kavgerul, având în vedere că la o astfel de întreprindere cheltuielile de exploatare sunt mai mari, vom scade cota participației noastre în întreprinderea dumneavoastră. Propun douăzeci la sută.

— Primim, declară Smith.

— Suntem deci de acord?

— În toate privințele.

— Cred de datoria mea să vă previn, adăugă Kavgerul, că, deocamdată cel puțin, statul hostelian este în imposibilitate de a vă garanta concesiunea pe care v-o acordă şi de a vă apăra de eventuale atacuri din partea celorlalți căutători de aur.

Cei doi tineri zâmbiră cu un aer plin de încredere.

— Ne vom apăra singuri, răspunse Maurice Reynaud.

Contractul semnat, cei doi străini îşi luară rămas bun de la Kavger şi porniră imediat spre terenul concesiunii lor.

Departe de a descreşte, anarhia internă sporea pe zi ce trecea. Prospectorii soseau în număr din ce în ce mai mare. Pe la sfârşitul lui ianuarie, Kavgerul evalua la aproape

douăzeci de mii numărul străinilor îngrămădiți în diferite puncte ale insulei. Tot pe vremea aceea, dezordinea atinse punctul maxim. Se petrecură adevărate scene de sălbăticie tragică, cărora le căzură victime câțiva hostelieni. De îndată ce află de aceasta, Kavgerul se duse fără teamă la fața locului, în mijlocul mulțimii îndârjite. Nu ajunse însă la nici un rezultat şi fu cât pe-aci să o pățească. Puțin lipsi ca actul acesta de curaj să-l coste chiar viața.

Demersul lui avu totuşi o urmare. Mulțimea eterogenă a aventurierilor cuprindea oameni de toate rasele, dar şi de toate condițiile. Amestecați în decăderea comună actuală, erau foarte diferiți ca origine. Unii dintre ei făcuseră odată parte dintre cele mai înalte sfere sociale. Câțiva chiar purtaseră nume cunoscute şi se mândriseră cu averi considerabile înainte de a se rostogoli în prăpastie, ruinați, dezonorați, degradați de patimi şi abuzuri de tot felul.

Unii dintre aceştia îl recunoscură pe Kavger, aşa cum îl recunoscuse odinioară şi comandantul lui *Ribarto*, dar cu ceva mai multă siguranță decât căpitanul chilian, care nu se baza decât pe asemănarea cu o fotografie. Ei, dimpotrivă, îl văzuseră pe Kavger în carne şi oase în cursul peregrinărilor lor prin lume şi, cu toate că trecuse mult timp de atunci, nu se puteau înşela, căci acesta ocupa atunci o situație prea importantă pentru ca să-l fi putut uita aşa uşor. În scurt timp, numele lui circula din gură în gură. Şi numele acesta era unul dintre cele mai ilustre.

Descendent al unei familii domnitoare dintr-un puternic imperiu din nord, sortit prin naştere să fie conducător şi stăpân de oameni, Kavgerul crescuse de mic copil pe treptele unui tron. Însă soarta, care se complace uneori în ironii de felul acesta, dăduse acestui fiu de cezari sufletul unui Saint-Vincent de Paul anarhist. De îndată ce fu în stare să judece matur, situația lui privilegiată fu pentru el nu un izvor de fericire, ci unul de suferință. Mizeria care îl înconjura îi sfâşia inima. Încercă să o combată, să-i ajute pe cei nefericiți, dar în scurt timp fu nevoit să recunoască că o asemenea operă depăşea şi imensa avere pe care o avea, şi durata unei vieți de om. Ca să uite, să nu mai vadă nimic, se dedică ştiinței, aşa cum unii se aruncă în brațele plăcerilor. Însă, devenit medic, inginer, sociolog de mare valoare, ştiința tot nui oferea mijloacele de a asigura tuturor egalitatea în fericire. Din decepție în decepție, ajunsese să-şi piardă limpezimea judecății. Luând efectul drept cauză, în loc să-i considere pe

oameni victime care luptă orbeşte împotriva naturii necruțătoare, scoțând-o cum pot la capăt, el a pus în cele din urmă răspunderea stării de fapt pe seama diverselor forme de asociații la care s-au resemnat de mult colectivitățile, din lipsă de ceva mai bun. Ura adâncă de care fu cuprins împotriva tuturor acestor instituții, împotriva tuturor acestor organizații sociale care, după el, erau cauza principală a răului, îl făcură să nu mai poată suferi cu nici un chip infamele lor legi.

Ca să se elibereze, nu văzu alt mijloc decât de a se retrage de bunăvoie din mijlocul celor vii. Plecase deci într-o bună zi fără să anunțe pe nimeni, părăsind onoruri şi avere, şi cutreierase lumea până în ziua în care întâlnise o regiune, singura poate în care libertatea trona încă în sensul absolut al cuvântului. Aşa se explică rămânerea lui în Magellania unde, de şase ani, se dedica din toată inima celor mai dezmoşteniți de soartă dintre oameni, când tratatul chilo-argentinian şi apoi naufragiul *Jonathan-ului* îi zdruncinară din nou viața.

Disparițiile acestea princiare, cauzate de motive, dacă nu identice, dar analoage celor care îl determinaseră pe Kavger să dispară, nu sunt rare. Se cunosc multe cazuri de felul acesta.

O singură dată, atunci când preluase conducerea coloniei, îşi mai amintise Kavgerul de mărirea lui trecută. Cunoştea destul de bine legile omeneşti ca să poată bănui ce consecințe avusese plecarea lui. Legile acestea se ocupă destul de puțin de persoane, dar sunt cât se poate de atente la păstrarea bunurilor, pe care le apără cu o grijă deosebită. Astfel că deşi poate acolo el era de mult uitat, cu siguranță că averea îi fusese respectată scrupulos. O parte din averea aceasta putându-i fi de mare folos în împrejurările acelea, lăsase orice scrupul la o parte şi îşi dezvăluise adevărata personalitate față de Harry Rhodes, care plecă imediat să facă formalitățile necesare în numele Kavgerului. Efectul produs asupra hostelienilor şi a aventurierilor de divulgarea numelui Kavgerului fu diametral opus.

Dealtfel, nici unii, nici alții nu înțeleseră cum trăia tot ce era sublim în caracterul acestui om. Prospectorii străini, care colindaseră globul în toate sensurile şi văzuseră destule în viața lor aventuroasă, prinseră şi mai mare ură pe cel pe care îl considerau drept cel mai neîmpăcat duşman al lor. Hostelienii, dimpotrivă, se simțiră oarecum măguliți de

originea şefului lor. Şi asta spori mult autoritatea Kavgerului.

Şi, într-adevăr, dintr-un motiv sau altul, un spirit de compasiune mult mai important decât precedentele se produse printre hostelieni. Necontenita harță cu aventurierii fără scrupule, pentru care o lovitură de cuțit era unul dintre cele mai naturale argumente de discuție, devenea din zi în zi mai primejdioasă. Astfel că hostelienii renunțau la luptăşi veneau să se grupeze în jurul şefului lor, căruia, de când îi cunoşteau adevăratul nume, îi atribuiau puteri fără margini. În câteva zile, atât în Liberia, cât şi în restul insulei, toată lumea îşi reluase ocupațiile de mai înainte.

Singur Kennedy rămăsese printre aventurieri. Dealtfel, despre fostul marinar circulau cele mai urâte zvonuri. Ca şi anul trecut, nimeni nu-l văzuse lucrând, şi furturile de aur continuaseră. Mulți îl acuzau chiar pe față că el ar fi autorul, dar nu putea fi vorba, în împrejurările acelea, de o anchetă serioasă.

Pe la sfârşitul verii, insula Hoste se găsea împărțită în două zone distincte. Într-una, cea mai întinsă, cinci mii de hostelieni, bărbați, femei şi copii, îşi vedeau în linişte de ocupațiile lor obişnuite. În cealaltă, douăzeci de mii de aventurieri, gata la orice şi devenind din zi în zi mai îndrăzneți. Începuseră să vină acum până în Liberia, dedându-se la jafuri care, deseori, se terminau cu încăierări sângeroase.

Veni însă, în sfârşit, ziua când Kavgerul se simți destul de puternic pentru a începe lupta. În ziua aceea, toți căutătorii de aur care se aventurară în Liberia fură arestați şi urcați imediat, fără nici o formalitate, la bordul unui vapor care se afla atunci în Bourg Neuf şi pe care îl închiriase Kavgerul în scopul acesta. Operația fu repetată şi în zilele următoare, astfel că la 16 martie vaporul pleca din port cu mai bine de cinci sute de pasageri de aceştia închişi în fundul calei.

Expulzările acestea sumare avură oarecare răsunet în interior. După informațiile sosite Kavgerului, toată regiunea auriferă era în fierbere. Era de temut o revoltă generală. Începură jafurile, fermele erau prădate şi pustiite. În apropierea Liberiei se comiseră la scurte intervale trei asasinate. Sosiră apoi veşti că prospectorii străini se sfătuiau, că țineau întruniri în care se pronunțau discursuri de o violență nemaipomenită. Oratorii propuneau pur şi simplu distrugerea capitalei. Şi asta nu era nimic. Dar alimentele

începeau să lipsească. Şi se anunțau vremuri din cele mai grele, când toată gloata aceea furioasă avea să fie chinuită de foame până la disperare

Sosi însă iarna şi totul se domoli. Din cerul cenuşiu avalanşa fulgilor de zăpadă cădea ca o cortină peste actul al doilea al dramei.

XIII. O zi

Pelângă faptul că rătăcirea vremelnică a hostelienilor suprimase aproape cu desăvârşire orice activitate productivă pe insulă, stocurile de alimente aproape epuizate trebuiau să hrănească o populație de cinci ori mai mare. Astfel că iarna anului 1893 fu de o mizerie cumplită. În cele cinci luni, cât dură ea, Kavgerul depuse o activitate supraomenească. Fu nevoit să rezolve zi de zi dificultățile mereu crescânde, să vină în ajutorul înfometaților, să îngrijească numeroşii bolnavi, să fie în toate părțile, în acelaşi timp. Față de o astfel de energie şi de un asemenea devotament, liberienii fură cuprinşi de admirație şi striviți sub povara remuşcărilor. Iată cum se răzbuna cel care renunțase la o existență strălucită, pentru a împărți cu ei o viață de mizerie, cu toate că ei îl renegaseră cu atâta laşitate!

Cu toate sforțările Kavgerului, abia de se putea încropi strictul necesar Liberiei. Şi care trebuie să fi fost atunci situația în interiorul insulei, şi în special în regiunea auriferă, forfotind de oameni!

După cum se află mai târziu, unii dintre nenorociții aceştia reuşiră să învingă toate obstacolele şi întreprinseră lungi explorări în lungul şi în latul insulei, încăierându-se cu fermierii şi dedându-se la cele mai sălbatice acte de cruzime.

Dar cei care înfruntară cu disperare duşmănia oamenilor şi a naturii erau puțini. Cum trăiseră ceilalți? Mister. Tot ce se află mai târziu fu că mulți dintre ei muriseră de foame şi de frig.

Kavgerul nu avea nevoie să cunoască lucrurile amănunțit pentru a-şi da seama de chinurile în care se zbăteau nefericiții aceia. Le ghicea disperarea şi îşi dădea seama că disperarea aceasta avea să se transforme în furie la primele raze ale soarelui de primăvară. Abia atunci primejdia devenea reală.

Şi, într-adevăr, de cum începu dezgheţul, Kavgerul află o veste gravă: concesiunea *Franco-English Gold Mining Company* fusese atacată de o bandă de sceleraţi. Cei doi conducători ai întreprinderii ştiuseră însă să se apere şi îi respinseseră pe bandiţi, cauzându-le pierderi serioase.

Peste câteva zile sosi vestea că în regiunea de nord se săvârşise o nouă serie de crime. Fuseseră prădate nişte ferme şi proprietarii lor măcelăriţi pur şi simplu. Dacă bandiţii erau lăsaţi de capul lor, ar fi distrus în scurt timp totul pe insulă. Kavgerul socoti nimerit să intervină. Aceştia i-o luară însă înainte, provocând tragedia rapidă şi groaznică care hotăra soarta insulei.

La 3 noiembrie sosiră câţiva hostelieni în galopul cailor şi îl anunţară pe Kavger că o coloană de vreo mie de căutători de aur înainta spre oraş. Şi, socotind după atitudinea şi strigătele lor ameninţătoare, nu cu intenţii pacifice.

Kavgerul îşi luă măsurile în consecinţă. La ordinul lui, armata se adună în faţa palatului guvernamental, barând toate străzile care dădeau în piaţă. Apoi, aşteptă în linişte desfăşurarea evenimentelor.

Coloana anunţată ajunse pe înserat în Liberia. Prospectorii avură surpriza de a se găsi faţă în faţă cu armata hosteliană, ceea ce le tăia mult din avânt. Iatăi nevoiţi să parlamenteze!

După o consfătuire acută şi zgomotoasă, zece dintre ei se prezentară ca delegaţi în faţa Kavgerului, care, anunţat, îi aştepta în mijlocul pieţei. Aici, după o şovăială scurtă, unul dintre ei luă cuvântul.

— Domnule guvernator, zise el, venim în numele camarazilor noştri...

Apoi, se opri, intimidat.

— Camarazii noştri ne-au trimis... reluă el.

— În sfârşit, noi suntem delegaţii... explică unul dintre aventurieri, enervat de şovăiala tovarăşului său.

— Ştiu, spuse cu răceală Kavgerul. Pe urmă? Delegaţii rămaseră cu gura căscată. Uite cum se temeau coloniştii de el!... Domni o clipă de tăcere; apoi, un prospector îşi luă inima în dinţi şi intră în fondul problemei.

-— Pe urmă? Pe urmă este că venim să ne plângem...

— De ce?

— De tot. Nu putem face nimic, atât timp cât nu ni se arată puţină bunăvoinţă.

— Asta-i tot? întrebă ironic Kavgerul.

— Nu, răspunse prospectorul. Am mai vrea să se reglementeze şi posesiunea terenurilor aurifere. Gentlemenii ar prefera sistemul concesiunilor, aşa cum se obişnuieşte pretutindeni. Ar fi mai... oficial, adăugă el, după o clipă de gândire, cu o convingere amuzantă.

— Asta-i tot? repetă Kavgerul.

— Nu, răspunse prospectorul. Dar, mai înainte de a trece la altă chestiune, gentlemenii ar dori un răspuns cu privire la concesiuni.

— Nu! spuse Kavgerul.

— Nu?

— Răspunsul este: nu! preciză Kavgerul. Delegaţii ridicară capul, surprinşi.

— De ce? întrebă unul dintre ei. Care este motivul? Şi, neprimind nici un răspuns, şi-l dădu singur.

— Legea?... zise el. Ei, legea o cunoaştem noi... Dar n-aveţi decât să ne naturalizaţi... pământul este al tuturor şi cred că suntem şi noi oameni ca şi ceilalţi.

Odinioară, Kavgerul ar fi fost de aceeaşi părere. Acum însă, gândea altfel. Nu, pământul este numai al celor ce-l muncesc, transformându-l în izvor de produse şi silind solul să ţească covorul auriu al holdelor.

— Şi pe urmă, reluă prospectorul, legea ar trebui respectată în primul rând chiar de cei care au gândito. Suntem în 3 noiembrie. De ce nu s-au făcut alegeri, odată ce mandatul guvernatorului a expirat încă de la data de întâi a lunii?

Observaţia aceasta neaşteptată îl surprinse pe Kavger, cu atât mai mult cu cât era justă.

Încurajat de tăcerea plină de calm a Kavgerului, căutătorul de aur continuă cu îndrăzneală:

— Gentlemenii cer să se facă alegerea aceasta, şi vor să voteze şi ei. Nu este drept ca cinci mii de oameni să facă legi pentru douăzeci de mii... Asta-i tot!

— Asta-i tot? repetă pentru a treia oară Kavgerul.

— Da... răspunse delegatul. Tot... deşi nu prea... În sfârşit, atâta tot deocamdată.

Kavgerul aruncă o privire asupra celor zece oameni, apoi declară calm:

— Uite răspunsul meu: sunteţi aici contra voinţei noastre. Vă dau douăzeci şi patru de ore pentru a vă supune toţi, fără condiţii. După asta, voi aviza.

Făcu un semn. Hartlepool se apropie, cu vreo douăzeci de

oameni.

— Hartlepool, zise el, condu-i pe domnii.

Delegații erau buimăciți cu totul. Calmul acela glacial îi zăpăcea. Se îndreptară în liniște spre tovarăşii lor.

După puțin timp, „gentlemenii" începură să se agite. Furia lor, reținută până atunci, izbucni cu toată violența. Şi, pentru a-şi exprima indignarea, găsiră cele mai sonore blesteme şi înjurături. Elocvența aceasta specială avu ecou în mulțime, şi în curând un concert de vociferări mânioase îl înştiință pe Kavger că răspunsul lui era cunoscut de toată lumea. Agitația aceasta dură mult. Strigătele furioase continuară toată noaptea.

În zori, străzile erau înțesate de oameni. Unii dintre prospectori, istoviți de noaptea aceea de aşteptare, se culcaseră pe pământul gol. Îndată ce începu însă a se lumina de ziuă, fură în picioare, şi vacarmul din ajun reîncepu cu şi mai mare violență.

Începutul dimineții fu calm. Aventurierii păreau nehotărâți şi discutau cu însuflețire. Pe măsură ce timpul trecea, numărul lor se mărea. Erau acum aproape patru, cinci mii. Situația se agrava văzând cu ochii.

Pe la ora unsprezece avu loc prima ciocnire cu armata. În fața baionetelor însă, atacatorii dădură înapoi, intimidați. Pentru a evita accidente involuntare, Kavgerul îşi retrase trupa până în fața Palatului guvernamental, degajând astfel străzile. Înşelându-se asupra sensului acestei mişcări de retragere, minerii scoaseră un strigăt asurzitor de izbândă.

Piața fu imediat neagră de lume. Aici însă gloata minerilor îşi recunoscu eroarea. Nu, încă nu era victorioasă. Aveau în fața lor o mie de puşti, capabile să tragă în mai puțin de un minut şapte mii de gloanțe asupra lor Nu erau însă în stare să mai judece limpede. Numărul lor mare le dădea curaj şi veni clipa când şi ultimul rest de rațiune fu dat la o parte definitiv.

Spectacolul era tragic. Piața era năpădită de o mulțime turbată de furie, urlând din mii de guri cuvinte de neînțeles şi întinzând mii de pumni amenințători; la treizeci de metri în fața ei, armata hosteliană înşirată în ordine de-a lungul fațadei Palatului, păstrând o nemişcare de statui; în spatele armatei, Kavgerul, singur, în picioare pe treptele clădirii, contemplând cu un aer îngrijorat priveliştea aceea sinistră şi căutând un mijloc de a rezolva pe cale paşnică o situație pe care o considera extrem de gravă.

Pe la ora unu după amiază, începură înjurăturile şi insultele directe. Stăpâniți de şeful lor, hostelienii nu răspunseră.

În primele rânduri ale mulțimii înfierbântate se putea vedea o figură cunoscută. Kennedy, fostul marinar, voind să se răzbune, îi ațâțase pe ceilalți, provocând agitația care punea în mare primejdie întreaga colonie. Pierzându-şi din ce în ce capul, mulțimea trecu repede de la vorbe la fapte. O ploaie de pietre se abătu asupra armatei nemişcate şi tăcute. Lucrurile luau o întorsătură din ce în ce mai rea.

Ploaia aceasta dură mai bine de o oră. Câțiva oameni fură răniți, şi printre ei şi Kavgerul, lovit de o piatră în frunte. Pe urmă, agresorii părură că se domolesc. Proiectilele deveniră din ce în ce mai rare şi conteniseră aproape cu totul, când un strigăt asurzitor izbucni din miile de piepturi ale gloatei. Nu trecu mult şi trei prospectori, de o statură herculeană, îşi făcură loc prin mulțime, aşezându-se în fruntea tovarăşilor lor, ca şi cum ar fi vrut să arate că îşi bat joc de gloanțe. Şi, într-adevăr, n-aveau cum să se teamă, căci aveau înaintea lor câțiva ostatici care le serveau de scut.

Agresorii avuseseră o idee diabolică. Spărgând uşa unei case, puseseră mâna pe locatari, două femei tinere şi un copilaş, şi, ținându-i în fața lor, curajoşi îl înfruntau pe Kavger şi armata. Cine ar fi îndrăznit să tragă, în condițiile astea? Îngrozite, cele două femei nu opuneau nici cea mai mică rezistență. Iar copilaşul, ținut în brațe de una din uriaşele brute, râdea.

Asta depăşea în oroare tot ce şi-ar fi putut închipui Kavgerul. Grozăvia scenei îl făcu să tremure până şi pe omul acesta tare ca stânca. Îi fu frică. O paloare cadaverică îi acoperi chipul. Era totuşi timpul să ia o hotărâre. Minerii, urlând ca scoşi din minți, înaintau din ce în ce mai mult. La un moment dat, se auziră împuşcături. Unul dintre hostelieni căzu.

Nu mai era vreme de pierdut. În câteva minute asaltul ar fi dat peste cap armata şi toată populația Liberiei ar fi fost masacrată fără milă.

— Ochiți! comandă Kavgerul, îngălbenindu-se mai mult. Soldații executară mişcarea cu o precizie cu adevărat militărească. O mie de țevi lucitoare se îndreptară amenințător asupra mulțimii.

Aceasta era însă prea înfierbântată ca să mai dea înapoi. Alte focuri de revolver răniră trei soldați. Gloata nu mai era

decât la zece paşi.

— Foc! comandă Kavgerul cu voce răguşită.

Un trăsnet înfricoşător mătură gloata. Armata îşi pierdu la rându-i capul. Nu trase un singur foc, ci toate cele şapte gloanțe din încărcătoarele puştilor. În câteva secunde, carabinele scuiparăşapte mii de gloanțe. Apoi, se făcu o linişte mormântală...

Soldații priviră în fața lor, buimăciți. Fugarii dispăreau în depărtare. Piața era pustie. Pustie?... Nu, căci un morman de cadavre din care şiroiau valuri de sânge o acoperea. Câți erau? O mie?... O mie cinci sute?... Mai mult?... Greu de ştiut.

La baza acestui groaznic morman, alături de Kennedy, mort, zăceau cele două femei. Una lovită de un glonț în umăr, era moartă sau leşinată. Cealaltă se ridică de jos teafără şi fugi urlând de groază. Copilul zăcea şi el într-un lac de sânge. Dar minune nu pățise nimic şi, înveselit la culme de jocul acesta, nou pentru el, continua să râdă din toată inima.

Pradă unei dureri sfâşietoare, Kavgerul îşi ascunsese fața în mâini ca să nu mai vadă priveliştea oribilă. Rămase aşa câtva timp, apoi ridică încet capul.

Ca la o comandă, hostelienii se întoarseră spre el şi îl priviră în tăcere.

Şeful lor nu le aruncă nici o privire. Nemişcat, el contempla spectacolul sinistru, şi pe chipul lui pustiit, îmbătrânit cu zece ani, curgeau două şiroaie mari de lacrimi.

Răpus de durere, Kavgerul plângea cu disperare.

XIV. Abdicarea

Kavgerul plângea...

Ce spectacol dureros plânsul unui astfel de om! Ce elocvență dureroasă în lacrimile care i se scurgeau uşor pe obraz.

Comandase: „Foc!" El! Din ordinul lui, gloanțele făcuseră lacuri de sânge! Da, oamenii îl siliseră la asta, şi numai din vina lor se vedea pus acum pe aceeaşi treaptă cu cei mai odioşi dintre tiranii pe care îi urase cu o ură aşa de îndârjită. Ca şi ei, se bălăcise în sânge. Şi, ceva mai mult, era nevoit să mai verse încă sânge, să mai comită asasinate. Opera începută trebuia terminată, în ciuda tuturor aparențelor,

asta îi era datoria. Şi datoria aceasta Kavgerul o privi în față fără teamă.

Descurajarea lui fu de scurtă durată şi, în scurt timp, îşi redobândi toată energia. Lăsând bătrânilor şi femeilor grija de a îngropa morții şi de a ridica răniții, porni aproape imediat pe urmele fugarilor. Aceştia, cuprinşi de groază, nu se mai gândeau la rezistență. Fură vânați zi şi noapte ca fiarele.

Insula fu străbătută în toate direcțiile. Găseau în cale rămăşițele prospectorilor pe care foamea îi scosese din bârloguri, pentru a muri de frig în cursul iernii precedente. Frigul conservase cadavrele, care, acum, la căldură, se lichefiau într-un fel de noroi uman care se amesteca cu cel al pământului. În trei săptămâni, aventurierii, în număr de aproape optsprezece mii, fură alungați în peninsula Dumas, al cărei istm fu ocupat de Kavger.

Poliția era întărită cu cei trei sute de oameni trimişi de *Franco-English Gold Mining Company*, care fură de un real folos apărătorilor ordinei. Cu toate acestea însă, situația rămânea tot îngrijorătoare. Dacă prospectorii fuseseră intimidați la început prin noul măcel asupra tovarăşilor lor şi hărțuiți apoi necontenit, acum când se găseau din nou la un loc era posibil ca lucrurile să ia altă întorsătură. Numărul le asigura o superioritate care ar fi devenit extrem de primejdioasă în cazul unei ofensive a lor.

Intervenția societății franco-engleze evită primejdia aceasta. În scopul de a-şi asigura mâna de lucru necesară, cei doi directori ai ei, Maurice Reynaud şi Alexander Smith, propuseră Kavgerului să procedeze la o triere a aventurierilor şi să aleagă dintre ei vreo mie de oameni care să fie autorizați să rămână în insulă. Pe oamenii aceştia *Gold Mining Company* avea să-i ia în serviciul ei, asumându-şi orice răspundere.

Kavgerul primi favorabil propunerea aceasta, care îi da ocazia să slăbească forțele adversarului. Astfel că, dovedind un curaj care nu era cu nimic inferior celui al îmblânzitorului care intră în cuşca fiarelor lui, Maurice Reynaud şi Alexander Smith pătrunseră imediat în peninsulă, unde forfotea mulțimea prospectorilor revoltați. Opt zile mai târziu, se reîntoarseră în fruntea a o mie de oameni, aleşi de ei cu foarte multă atenție.

Isprava asta schimbă fața lucrurilor. Cei o mie de oameni pierduți astfel de răsculați reprezentau un ajutor serios

pentru hostelieni, care, pe deasupra, mai beneficiau şi de avantajul disciplinei şi al armamentului lor superior. La rându-i, Kavgerul pătrunse în insulă, întâmpinând mult mai puțină rezistență decât se temuse. Minerii n-avuseseră încă timp să-şi vină în fire. Reuşi să-i împrăştie, silindu-i, rând pe rând, să se îmbarce pe corăbiile trimise de la Bourg Neuf şi care, în scopul acesta, pluteau în apropierea coastei. În câteva zile, totul fu gata, cu excepția celor de care răspundeau, Maurice Reynaud şi Alexander Smith, şi care, de altminteri, erau în număr prea mic ca să reprezinte un pericol. Insula fusese deci curățită de ultimii aventurieri, îmbarcați până la unul pe corăbii.

Dar în ce hal lăsau insula! Pământul nu mai fusese cultivat şi recolta viitoare era pierdută ca şi precedenta. Lăsate de capul lor pe câmp, multe dintre animale pieriseră. Ca în primele lor luni de şedere în insulă, coloniştii erau amenințați de foamete.

Kavgerul vedea foarte bine primejdia aceasta, dar îşi păstră tot curajul. Important era în primul rând să nu tărăgăneze lucrurile, înțelesese că trebuia să acționeze ca un dictator, oricât de penibil i-ar fi părut rolul acesta.

Caşi odinioară, trebui să grupeze întâi toate resursele insulei, pentru a le împărți apoi după nevoile fiecărei familii. Operație care provocă murmure până să fie dusă la bun sfârşit.

Dealtfel, peste o lună soseau la Bourg Neuf primele transporturi de alimente comandate de Kavger şi situația se îmbunătăți simțitor. Datorită despotismului acesta binefăcător, Liberia şi Bourg Neuf-ul îşi recăpătară în scurt timp însuflețirea de odinioară. Portul primi în vara aceea vizita a numeroase corăbii, mai numeroase chiar decât oricând. Printr-un noroc neaşteptat, vânătoarea de balene fu deosebit de productivă în anul acela, constituind ocupația permanentă pentru vreo sută de hostelieni. În acelaşi timp, se dădu un impuls nou exploatațiilor forestiere şi uzinei de conserve. Câteva sute de fuegieni, neputându-se acomoda cu administrația argentiniană, părăsiră Țara de Foc şi veniră să se stabilească pe insula Hoste.

Tot în anul acela, statul hostelian achiziționa un vapor de şase sute de tone, care primi numele de *Yacana* şi fu destinat comunicației cu satele de pe litoral şi cu insulița Capului Horn, unde construcția farului era terminată.

Kavgerul hotărî să facă inaugurarea farului cu oarecare

solemnitate şi o fixă pentru ziua de 15 ianuarie 1834. După atâtea nenorociri şi întâmplări dureroase prin care trecuse, el îşi făcea o sărbătoare din inaugurarea aceasta, care realiza unul dintre visele lui cele mai dragi.

Acesta era programul şi nimeni nu se gândea la vreo amânare, când, deodată, evenimentele îl schimbară în mod brutal.

La 10 ianuarie, cu cinci zile înainte de data fixată, un vas de război intră în portul Bourg Neuf-ului. În vârful catargului dinapoi flutura drapelul chilian. Peste o oră, Kavgerul fu anunțat că de la Bourg Neuf sosise în goană un om care cerea să vorbească imediat cu el.

— Ce este? întrebă Kavgerul când omul fu adus în fața lui.

— A venit un vas de război chilian, spuse omul, gâfâind încă.

— Am văzut şi eu. Pe urmă?

— A ancorat în mijlocul portului şi debarcă soldați cu luntrile.

— Soldați?... exclamă Kavgerul.

— Da, soldați chilieni... Înarmați... o sută... două sute... trei sute... Caroly n-a avut timp să-i numere şi a preferat să mă trimită în grabă ca să vă anunț.

Incidentul părea, într-adevăr, ciudat. Debarcarea acestor soldați nu era deloc normală, şi prudența cerea luare precauțiilor necesare.

— Vin!... exclamă deodată omul, arătând cu degetul, prin fereastra deschisă, în direcția Bourg Neuf-ului.

Într-adevăr, pe şosea înainta un detaşament de soldați, pe care Kavgerul îl evalua la cel mult o sută cincizeci de oameni.

Mirat şi, totodată, îngrijorat, guvernatorul dădu repede o serie de ordine. Emisari plecară în toate direcțiile. Apoi, aşteptă calm sosirea soldaților.

Peste un sfert de oră, trupa chiliană sosea în piață şi lua poziție în fața Palatului, sub ochii mirați ai hostelienilor. Un ofițer în ținută de gală se apropie de uşă şi ceru să vorbească cu guvernatorul.

Fu condus imediat în camera în care se afla Kavgerul şi uşa se închise fără zgomot în urma lui. O clipă mai târziu, un huruit înăbuşit arăta că toate uşile exterioare erau închise rând pe rând. Fără să bănuiască, ofițerul chilian era virtualmente prizonier.

Acesta însă nu părea deloc îngrijorat. Se oprise la câțiva

paşi de prag, cu mâna la bicornul împodobit cu pene, cu ochii fixaţi asupra Kavgerului, care, în picioare între cele două ferestre, păstra o nemişcare de statuie. Kavgerul fu cel care luă întâi cuvântul.

— Cred că o să-mi explicaţi, domnule, spuse el, ce înseamnă debarcarea aceasta a unei trupe înarmate pe insula Hoste. După câte ştiu eu, nu suntem în război cu Chile.

Ofiţerul chilian îi întinse un plic voluminos.

— Domnule guvernator, răspunse el, daţi-mi voie mai întâi să vă prezint scrisoarea prin care guvernul meu mă acreditează pe lângă dumneavoastră.

Kavgerul desfăcu plicul şi citi cu atenţie scrisoarea pe care o conţinea.

— Domnule, spuse el calm când termină, guvernul chilian, după cum ştiţi probabil, vă pune prin scrisoarea aceasta la dispoziţia mea pentru restabilirea ordinii pe insula Hoste.

Ofiţerul se înclină în tăcere.

— Guvernul chilian a fost rău informat, domnule, continuă Kavgerul. E adevărat că au fost unele tulburări pe insulă, dar în prezent ordinea este complet restabilită.

Încurcat, ofiţerul nu spuse nimic.

— În condiţiile acestea, reluă Kavgerul, deşi recunoscător faţă de bunăvoinţa guvernului chilian, cred de cuviinţă să declin oferta pe care mi-o face şi vă rog să binevoiţi a considera misiunea dumneavoastră terminată.

Ofiţerul părea din ce în ce mai încurcat.

— Cuvintele dumneavoastră vor fi transmise, cu toatăexactitatea,guvernuluimeu,domnule guvernator, zise el, dar veţi înţelege că, atât timp cât nu primesc noi dispoziţii, nu mă pot sustrage executării instrucţiunilor care mi s-au dat.

— Instrucţiuni care constau în?...

— În a instala pe insula Hoste o garnizoană, care, sub înalta dumneavoastră autoritate şi sub comanda mea directă, va coopera la restabilirea şi menţinerea ordinei.

— Foarte bine! spuse Kavgerul. Dar dacă, de exemplu, m-aş opune instalării acestei garnizoane? Instrucţiunile dumneavoastră prevăd cazul acesta?

— Da, domnule guvernator.

— Şi ce aveţi ordin să faceţi în cazul acesta?

— Să trec peste orice.

— Prin forţă?

— La nevoie, da, însă sper că nu voi fi silit la asta.

— Uite ceva precis, aprobă netulburat Kavgerul. La drept vorbind, mă cam aşteptam la aşa ceva... N-are a face! Problema este cât se poate de clară. Veți admite totuşi, față de gravitatea situației, că nu pot acționa prea uşuratic şi că, prin urmare, am nevoie de oarecare timp de gândire.

— Voi aştepta, domnule guvernator, până ce îmi veți face cunoscut hotărârea dumneavoastră.

Salută din nou milităreşte şi se întoarse, pornind spre uşă. Uşa aceasta era însă încuiată. Surprins, se întoarse din nou spre uşă.

— Nu cumva am căzut într-o cursă? întrebă el cu nervozitate.

— O să-mi permiteți să găsesc întrebarea amuzantă, răspunse ironic Kavgerul. Cine dintre noi s-a făcut vinovat de cursă? Nu credeți că acel care, în plină pace, năvăleşte înarmat într-o țară prietenă?

Ofițerul se înroşi puțin.

— Domnule guvernator, spuse el, cunoaşteți motivele acestei aşa zise năvăliri. Nici guvernul meu, nici eu nu putem fi răspunzători de interpretarea pe care o dați unui demers aşa de simplu în realitate.

— Sunteți sigur? întrebă calm Kavgerul. Mi-ați putea da cuvântul dumneavoastră de onoare că guvernul chilian nu urmăreşte alt scop decât cel oficial şi mărturisit? O garnizoană mai poate face şi altceva decât să protejeze. Cea pe care aveți misiunea de a o instala aici ar putea fi de mare ajutor în cazul când Chile s-ar întâmpla să regrete tratatul din 26 octombrie 1881, care ne-a dat nouă independența.

Ofițerul se înroşi din nou.

— Nu este în căderea mea să discut ordinele şefilor mei, spuse el. Sunt dator doar să le execut orbeşte.

— Foarte adevărat, recunoscu Kavgerul, dar şi eu am datoriile mele, care se confundă cu interesele poporului pe care îl conduc. Este foarte firesc deci că

vreau să cântăresc bine ceea ce îmi poruncesc interesele acestea să fac.

— M-am opus eu la asta? răspunse ofițerul. Fiți sigur, domnule guvernator, că voi aştepta cu plăcere oricât va fi nevoie.

— Nu e de ajuns. Trebuie să aşteptați aici.

— Aici? Mă considerați prizonier?

— Da, declară Kavgerul.

Ofițerul ridică din umeri.

— Uitați, spuse el făcând un pas spre fereastră, că este de ajuns să chem...

— Încercați! îl întrerupse Kavgerul, tăindu-i drumul. — Cine m-ar împiedica?

— Eu.

Ochi în ochi, cei doi bărbați se priviră ca doi luptători gata să se încaiere. După o clipă de şovăială, ofițerul dădu înapoi. Îşi dădu seama că nu putea face nimic împotriva bătrânului acesta voinic, cu umeri largi de atlet, a cărui atitudine maiestuoasă îl impresiona fără voia lui.

— Aşa, aprobă Kavgerul. Să ne reluăm fiecare locul şi aşteptați liniştit răspunsul meu.

Amândoi erau în picioare. Între cele două ferestre, Kavgerul era aşa de cufundat în gânduri, că uitase cu totul de prezența adversarului său. Studia cu calm şi metodic problema care i se punea.

În primul rând, mobilul guvernului chilian. Mobil care nu era greu de ghicit. Necesitatea de a pune capăt tulburărilor din insulă era doar un pretext. O protecție care se impune cu de-a sila se aseamănă grozav de mult cu o anexare în toată regula. De ce însă îşi călca Chile astfel angajamentele? Evident că din interes; dar care era interesul acesta? Prosperitatea insulei nu era de ajuns pentru a explica revirimentul acesta. Intervenise un factor nou, hotărâtor; descoperirea minelor de aur, care dădea alt aspect situației. Acum, când era dovedit că insula Hoste poseda în adâncurile solului o comoară, Chile înțelegea să-şi aibă partea din bogăția asta neaşteptată şi regreta gestul uşuratic de odinioară. Limpede ca lumina zilei.

Dealtfel, nu cauzele atitudinii guvernului chilian constituiau cea mai importantă preocupare pentru Kavger. El trebuia în primul rând să răspundă la ultimatumul primit.

Să se împotrivească? De ce nu? Nu de cei o sută cincizeci de soldați chilieni se putea lăsa intimidat Kavgerul, şi nici vasul de război ancorat în port nu-i impunea mai mult. Ar fi fost în stare să trimită până în Liberia câteva obuze care ar fi făcut mai mult zgomot decât pagube. Şi pe urmă?... Ar fi terminat munițiile şi ar fi fost nevoit să-şi ia frumuşel tălpăşița, dacă cele trei tunuri hosteliene nu i-ar fi venit de hac până atunci.

Da, s-ar fi putut împotrivi fără nici un risc. Dar asta însemna luptă, vărsare de sânge. Şi de ce? Ca să apere

independența hostelienilor? Mai erau ei liberi oare, odată ce se încovoiaseră cu atâta supunere în mâinile energice ale unui stăpân? Ca să-şi salveze propria-i autoritate? De ce? Merita asta sacrificarea atâtor vieți? Se dovedise el mai altfel decât ceilalți conducători care stăpânesc țările globului?

Nu, nu fusese nici mai bun, nici mai rău decât alții, şi asta numai din cauză că funcția de conducător de oameni impune obligații de care nimeni nu poate scăpa uşor. Oricât de bine intenționat fusese, nu putea evita săvârşirea aceloraşi crime de care îi învinuise până atunci pe stăpânitorii pământului. Cel animat de spiritul libertății oprimase, egalitarul îşi judecase semenii, pacifistul făcuse război, filosoful altruist decimase mulțimea, şi groaza lui de sânge vărsat îl făcuse să verse şi mai mult.

Nici una dintre faptele lui nu se potrivea cu teoriile de odinioară. În primul rând, se convinsese de imperfecțiunea înnăscută a oamenilor şi fusese nevoit să-i ducă de mână ca pe nişte copii mici. Apoi, patimile de tot felul, care sunt inerente firii unora dintre ei, provocaseră o serie de drame care justificaseră întrebuințarea forței brutale. Se convinsese, în sfârşit, că solidaritatea grupurilor sociale nu este inferioară celei dintre indivizi şi că un popor nu poate rămâne izolat în mijlocul celorlalte națiuni.

Îşi aminti apoi de invazia patagonilor. La fel cu oricare alt şef al unui grup social, Kavgerul fusese nevoit să ucidă pentru a se apăra.

Descoperirea minelor de aur, alt flagel, adusese pe insulă miile de aventurieri, împotriva cărora uzase iarăşi de forță. Din ordinul lui, sângele cursese din belşug.

Şi acum să dea din nou semnalul de luptă, care putea fi mai sângeroasă decât cele precedente, numai pentru a rămâne în fruntea hostelienilor? Oricare altul în locul lui ar fi fost un şef tot aşa de bun sau de rău ca şi el. Şi atunci, de ce să lupte?

Pe urmă, era aşa de scârbit! Hecatomba, carnajul monstruos săvârşit din ordinul lui îl obseda necontenit. Nu mai putea suporta. Iată unde ajunsese! Privi îngrozit în urmă-i lungul drum pe care îl parcursese în viață. Pe marginea lui zăceau zdrențuite ideile care alcătuiseră ființa lui morală şi cărora le sacrificase totul. În urma lui nu mai era decât neant. Sufletul îi era pustiit... un deşert imens presărat cu ruine.

Ce putea face? Să moară?... Da, ar fi fost logic, dar nu se

putea hotărî. Nu fiindcă i-ar fi fost frică de moarte, pe care o considera o etapă de viaţă tot aşa de firească ca şi naşterea. Dar îi repugna actul acesta, pe care îl considera laş. Era dator să trăiască, şi datoria aceasta îi poruncea să rămână în viaţă.

Rămase timp îndelungat cufundat în gânduri. Abia într-un târziu păru că îşi aduce aminte de ofiţerul chilian, care fierbea de nerăbdare.

— Domnule, îi spuse el, adineauri m-aţi ameninţat cu întrebuinţarea forţei! Pe a noastră o cunoaşteţi?

— A dumneavoastră?... repetă mirat ofiţerul.

— Uitaţi-vă şi convingeţi-vă, zise Kavgerul făcându-i semn să se apropie de fereastră.

În piaţă se aliniau cei o sută cincizeci de soldaţi chilieni. Situaţia lor părea foarte critică, căci mai bine de cinci sute de hostelieni cu armele încărcate îi înconjurau.

-— Armata hosteliană numără astăzi cinci sute de puşti, spuse calm Kavgerul. Mâine va număra o mie. Poimâine, o mie cinci sute.

Ofiţerul era galben ca ceara. În ce dandana intrase! Misiunea lui părea iremediabil compromisă. Încercă totuşi să-şi facă curaj.

-— Crucişătorul, zise el cu o voce nesigură.

— Nu ne pasă de el, îl întrerupse Kavgerul. Avem şi noi tunuri.

— Chile, încercă din nou ofiţerul, nevoind să se dea bătut.

— Da, îl întrerupse din nou Kavgerul. Chile mai are vase de război şi soldaţi. De acord. Dar nu prea ar nimeri-o cu noi. Insula Hoste numără în prezent mai bine de şase mii de oameni şi nu s-ar preda aşa uşor.

Fără să mai punem la socoteală că dumneavoastră neaţi servi la nevoie drept cei mai buni ostatici.

Ofiţerul tăcu.

— În sfârşit, ştiţi cine sunt eu? adăugă Kavgerul. Chilianul îşi aruncă ochii asupra adversarului său şi se tulbură şi mai mult.

— Ce vreţi să spuneţi prin asta? se bâlbâi el. În urmăcudoisprezecesautreisprezeceani, comandantul lui *Ribarto* a crezut că vă recunoaşte, şi pe seama asta au circulat diferite zvonuri. Dar zvonurile acestea erau, probabil, eronate, deoarece chiar dumneavoastră le-aţi dezminţit.

— Dimpotrivă, erau foarte întemeiate, spuse Kavgerul. Astfel că, înţelegeţi, mi-ar fi foarte uşor să găsesc aliaţi destul

de puternici ca să dea de gândit guvernului chilian.

Ofițerul nu răspunse nimic. Părea copleşit.

— Fiți sigur că sunt în situația nu de a ceda pur şi simplu, ci de a trata de la egal la egal.

Ofițerul ridică uimit capul. Auzise bine?... Să trateze?... Putea ieşi cu bine din întâmplarea neverosimilă în care intrase prosteşte până în gât?

— Rămâne de văzut dacă aşa ceva este cu putință, continuă însă Kavgerul. Nici nu ştiu cu ce puteri sunteți învestit.

— Cu cele mai depline puteri, afirmă cu vioiciune ofițerul.

— În scris?

— În scris.

— Vă rog să dovediți, spuse liniştit Kavgerul. Ofițerul scoase din buzunarul interior al tunicii un plic pe care îl întinse Kavgerului.

— Poftiți, zise el.

Dacă ar fi cedat de prima oară, fără nici o rezistență, Kavgerul n-ar fi putut obține niciodată documentul acesta, pe care îl citi cu toată atenția.

— E în regulă, declară el. Prin urmare, semnătura dumneavoastră are toată valoarea. Să vorbim deschis. Guvernul chilian vrea să redevină suveran pe insula Hoste. Aş putea să mă împotrivesc; consimt totuşi. Am însă de pus unele condiții.

— Vă ascult, spuse ofițerul.

— În primul rând, guvernul chilian nu va pune alt impozit în afară de cel pe producția de aur. În privința minelor, are toată libertatea să procedeze cum va crede de cuviință.

Ofițerul nu-şi putea crede urechilor. Uite că obținea esențialul, fără nici o dificultate şi fără nici o discuție!

— Suzeranitatea Republicii chiliene se va mărgini numai la perceperea unui impozit asupra minelor de aur. În afară de asta, insula Hoste îşi va păstra autonomia. Chile va putea numi un reprezentant cu titlul de consilier, iar conducerea efectivă va fi exercitată de un comitet ales şi de un guvernator numit de mine.

— Guvernator veți fi dumneavoastră, nu? întrebă ofițerul.

— Nu, protestă Kavgerul. Am nevoie de toată libertatea şi mă retrag, rezervându-mi doar dreptul de a numi un succesor.

Ofițerulascultauimitdeclarațiileacestea neaşteptate.

— Succesorul meu se numeşte Dick, reluă melancolic

Kavgerul, după o scurtă pauză. N-are alt nume. Este tânăr, abia are douăzeci şi doi de ani, dar eu l-am format şi răspund de el. Acestea sunt condiţiile mele...

— Le primesc, declară cu vioiciune ofiţerul, fericit la culme de deznodământul acesta nesperat.

— Foarte bine, aprobă Kavgerul. Voi redacta acum în scris înţelegerea noastră.

Se apucă de lucru şi, peste o oră, tratatul fu semnat în trei exemplare de către ambele părţi contractante.

— Unul dintre exemplarele acestea este pentru guvernul dumneavoastră, spuse Kavgerul, al doilea pentru succesorul meu. Al treilea rămâne în păstrarea mea. Şi acum, adăugă el, mai este o problemă de rezolvat: situaţia mea personală. Vă rog să citiţi şi tratatul acesta.

Ofiţerul se supuse. Pe măsură ce citea, chipul lui exprima o uimire crescândă.

— Cum! exclamă el când termină, este serioasă propunerea asta a dumneavoastră?

— Aşa de serioasă, răspunse Kavgerul, încât fac din ea o condiţie *sine qua non* a consimţământului meu la toate cele stabilite până acum. Primiţi?

— Fireşte, afirmă ofiţerul. Apoi semnă.

— Nu mai avem nimic de discutat, încheie atunci Kavgerul conversaţia. Îmbarcaţi-vă imediat oamenii. Mâine poate fi inaugurat noul regim. Voi face tot ce este necesar pentru ca lucrurile să meargă uşor şi repede. Până atunci însă, vă rog să păstraţi cel mai mare secret în privinţa asta.

Imediat după plecarea ofiţerului, Kavgerul trimise după Caroly. În aşteptare, scrise o scurtă scrisoare, pe care o vârî într-un plic, împreună cu un exemplar din tratatul încheiat cu guvernul chilian. Tocmai terminase, când intră indianul.

— Ai să încarci pe *Wel-Kiej* toate astea, spuse Kavgerul întinzându-i lui Caroly o listă lungă, cuprinzând între altele şi o cantitate de praf de puşcă, gloanţe şi alimente.

Deşi obişnuit să se supună orbeşte, de data aceasta Caroly nu-şi putu stăpâni mirarea. La toate întrebările lui, însă, Kavgerul nu avu decât un răspuns:

— Fă ce ţi-am spus! Fu chemat apoi Dick.

— Copilul meu, îi spuse Kavgerul, dându-i plicul pe care tocmai îl lipise, ia plicul acesta. Ai să-l deschizi mâine, la răsăritul soarelui.

-— Am înţeles, spuse Dick, fără să-şi trădeze în nici un fel nedumerirea.

Primise un ordin, şi ordinele se execută, nu se discută.

— Bine, reluă Kavgerul. Acum, du-te, copilul meu, şi conformează-te întocmai instrucțiunilor mele.

Rămas singur, Kavgerul se apropie de fereastră şi ridică perdelele. În fața lui se întindea Liberia, ceva mai departe, Bourg Neuf-ul, iar şi mai departe, catargele corăbiilor ancorate în port. Se înserа şi muncitorii se întorceau de la lucru. Ferestrele caselor începură să se lumineze. Oraşul acesta, activitatea aceasta prosperă, liniştea, ordinea, bunăstarea, toate erau opera lui. În câteva clipe, tot trecutul i se perindă prin fața ochilor şi el suspină, obosit, istovit, dar mândru.

Sosise timpul să se gândească şi la el însuşi. Avea să dispară pe tăcute din mijlocul mulțimii acesteia din care făcuse un popor bogat, fericit şi puternic. Poporul acesta avea să aibă alt stăpân şi probabil că nici navea să observe schimbarea.

El însă se ducea să moară, aşa cum trăise, în libertate. Nu voia să asiste la mâhnirea nimănui, nu avea să-i strângă în brațe înainte de a pleca nici pe credinciosul Caroly, nici pe Harry Rhodes, nici pe devotatul Hartlepool, nici pe copiii lui, Halg şi Dick. La ce bun? Evada din mijlocul omenirii pentru a doua oară. Dragostea lui devenea din nou întinsă cât întreg universul, impersonală ca aceea a unui zeu şi nu mai avea nevoie de gesturi copilăreşti pentru a se satisface: avea să dispară asemenea unei fantome tăcute în negura unei dimineți.

Întunericul creştea mereu. Ferestrele caselor se întunecară una câte una şi bezna deveni de nepătruns.

Kavgerul ieşi din Palat şi porni spre Bourg Neuf. Drumul era pustiu. Nu întâlni pe nimeni. *Wel-Kiej-ul* se legăna uşor lângă chei. Sări în barcăşi desfăcu frânghiile care o legau de țărm. Ceva mai departe se distingea vag forma întunecată a vasului de război chilian, de pe bordul căruia bătu chiar atunci miezul nopții.

Cu pânzele întinse, barca prinse viteză şi porni spre ieşirea portului. Ajunsă în afara digului, îşi mări iuțeala, sub adierea unui vântuleț răcoros de nordvest. Kavgerul sta gânditor la cârmă, ascultând murmurul confuz al valurilor.

Când voi să arunce o privire în urmă-i, era prea târziu. Piesa se jucase, cortina căzuse. Bourg Neuf-ul, Liberia, insula Hoste, totul dispăruse în noapte. Aparținеau de acum trecutului.

XV. Singur!

Cu grijă să nu depăşească clipa fixată, Dick desfăcu plicul pe care i-l dăduse Kavgerul. Citi:

„Fiul meu, sunt dezgustat de viaţă şi vreau linişte. Când vei citi aceste cuvinte, voi fi departe, fără gând de înapoiere. Îmi pun soarta în mâinile tale. Eşti încă prea tânăr pentru a-ţi asuma o asemenea răspundere, dar sunt sigur că vei fi la înălţime.

Respectă cu sfinţenie tratatul semnat de mine cu Chile, dar cere dârz reciprocitatea. După ce zăcămintele aurifere vor fi secătuite, probabil că guvernul chilian va renunţa de bunăvoie la o suzeranitate pur şi simplu formală.

Tratatul acesta le răpeşte hostelienilor insula Horn, care devine proprietatea mea personală. Au s-o recapete după moartea mea. Acolo mă retrag, acolo vreau să trăiesc şi să mor.

DacăChilenu-şirespectăangajamentele, aminteşte-ţi de mine. Dar numai în cazul acesta. Uită unde mă aflu! Nu este o rugăminte. Este un ordin, ultimul.

Adio. Să n-ai decât o ţintă: Dreptatea; decât o singură ură: Sclavia; decât o singură dragoste: Libertatea".

În clipa în care Dick, adânc mişcat, citea testamentul omului căruia îi datora atât, acesta, cufundat în gânduri negre, îşi continua drumul pe întinderea nesfârşită a oceanului. La bordul *Wel-Kiejului*, pe care o conducea singur, nimic nu se schimbase.

Când zorii împurpurară cerul cu mănunchiuri de văpăi luminoase, Kavgerul privi îngândurat orizontul de sud. În depărtare apărea insula Horn, scăldată în lumina crescândă. Kavgerul rămase îndelung timp cu privirea aţintită asupra acelui abur confuz care însemna sfârşitul călătoriei lui, nu al celei pe care o efectua în clipa aceea; ci al lungii călătorii care ce cheamă *viaţa*.

Pe la ora şase dimineaţa, ajunse cu barca într-un golfuleţ mic şi trase la ţărm, unde debarcă imediat. După ce descărcă puţinul bagaj pe care-l luase cu el, puse mâna pe secure şi făcu o spărtură într-unul din pereţii bărcii. Prin gaura produsă, apa începu să năvălească cu furie şi *Wel-Kiej*, clătinându-se ca o fiinţă vie lovită mortal, se înclină spre babord, oscilă o clipă, apoi se scufundă. Kavgerul privea

cu un aer posomorât agonia bărcii care îl purtase atâta amar de vreme pe întinsul mărilor şi al oceanelor. Simţea năpădindu-l ruşinea şi remuşcările, ca în faţa unei crime. Prin crima aceasta ucisese în acelaşi timp şi trecutul. Ultimul fir care îl lega cu restul lumii era tăiat definitiv.

Ziua întreagă fu ocupat cu transportarea până la far a obiectelor pe care le adusese cu el şi cu vizitarea amănunţită a domeniului său. Farul, dispozitivele gata de funcţionare, locuinţa aranjată, totul era în perfectă regulă. Pe de altă parte, din punct de vedere material nu putea avea nici o grijă. Magazia era aprovizionată din belşug cu alimente, fără să mai punem la socoteală păsările pe care le-ar fi vânat şi care i-ar fi procurat oricând o variaţie în alimentaţie. După ce termină cu instalarea, pe seară, ieşi afară din casă. La o mică depărtare de uşă zări o grămadă de pietre, dintre care una îi atrase în mod special atenţia. Se rostogolise pe marginea platoului şi era de ajuns o cât de uşoară lovitură pentru a o face să se rostogolească în valuri.

Kavgerul se apropie. O lucire de dispreţ şi ură îi trecu prin ochi. Nu se înşelase. Piatra aceasta, dungată de vinişoare strălucitoare, era un cuarţ aurifer. Sta aruncată acolo jos, ca un pietroi fără valoare.

Astfel, metalul acesta blestemat îl urmărea până şi aici! Îşi reaminti dezastrele abătute asupra insulei Hoste, înnebunirea coloniei, invazia aventurierilor sosiţi din toate colţurile lumii, foamea... mizeria... mina...

Cu o lovitură de picior, împinse enormul bolovan în prăpastie, apoi înaintă până la marginea capului. Înapoia lui se înălţa pilonul metalic în vârful căruia avea să scânteieze pentru prima oară raza luminoasă călăuzitoare de nave.

Kavgerul cuprinse într-o privire melancolică întreg orizontul. Mai fusese într-o seară pe insula aceasta pustie. În seara aceea, tunul *Jonathan-ului* bubuia lugubru în noapte. Ce amintire!... Trecuseră treisprezece ani de atunci!

Astăzi, pustiul era mai sinistru ca oricând. În jurul lui, cât vedea cu ochii, din toate părţile, numai apă. Iar dincolo de linia orizontului, misterioasa Antarctică, împărăţia morţii, o lume albă de ghеţuri.

Ce destin potrivnic îl mânase până aici? N-ar fi depins decât de el ca să fie unul dintre puternicii oameni fericiţi ai globului!... Şi totuşi, aici ajunsese!...

Dealtfel, nicăieri nu ar fi putut suporta mai uşor dureroasa povară a vieţii decât în acest colţ pustiu de

univers. Dramele cele mai sfâşietoare sunt cele care se petrec şi rămân în adâncul sufletului. Pentru cei care au trecut prin astfel de suferințe, nu mai există altă alternativă decât moartea sau sihăstria. Kavgerul alesese sihăstria. Stânca aceasta pustie era o chilie cu ziduri nepătrunse de lumină şi spațiu.

La urma urmei, aşa-i fusese destinul. Murim, dar faptele noastre nu pier, căci ele se perpetuează în consecințe infinite. Trecători de-o clipă pe pământul acesta, paşii noştri lasă în nisipul efemerului drum urme veşnice. Nu se întâmplă în viața noastră pământească nici cel mai mic eveniment care să nu fie determinat de ceea ce l-a precedat, iar viitorul este alcătuit din prelungiri necunoscute în trecut.

Oricare ar fi fost viitorul acesta, chiar dacă poporul pe care îl crease ar fi dispărut, chiar dacă pământul ar fi pierit, fărâmițat în infinitul cosmic, opera Kavgerului nu avea să moară niciodată.

Aşa gândea Kavgerul, stând drept ca o coloană semeață de granit în licărirea ultimelor raze ale apusului, care-i aureau barba albă ca zăpada, şi contemplând imensa întindere de apă şi cer unde, departe de toți, avea să trăiască liber, singur până la moarte.

{1} În românește: *guanac*.

{2} Leghe – unitate de măsură pentru distanțe: leghe kilometrică modernă (4 km), leghe terestră comună (4,444 km), leghe marină (5,555 km).

{3} Regiune naturală în sudul Americii de sud, între Rio Colorado și Rio Negro (la nord) și strâmtoarea Magellan (la sud), cuprinzând sudul Argentinei și o parte a statului Chile.

{4} (Rar) Punct de schimb (azi în ținuturile nordice izolate), în care se cumpără produse locale în schimbul altor produse.

{5} Elevi-marinari.

{6} San-Francisco.

{7} (lat.) Tablă ștearsă. Anticii scriau pe table cerate, putând șterge, la nevoie, cele scrise. Expresia înseamnă a șterge cu buretele trecutul, a o lua de la capăt.

{8} Nume dat bucătarilor de pe vasele de comerț.

{9} Foame patologică, exagerată, continuă.

{10} Specie din America de sud, asemănătoare struțului până și prin stupiditate (n.tr.).

{11} Către oraș (către Roma) și către Univers.